This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google books

https://books.google.com

Daulatšāh...

Fahīm Sulaimān Safinah...

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

403

Dawlatshah.

N° 15

Digitized by Google

Bayerische
Staatsbibliothek
München

) فهرست سفینة الشعرا (

٠٧ مقدمه فی ذکر شعراء عرب
٠٧ ذکر امام الشعراء لبید بن اسود
٠٨ ذکر زبدة الفصحاء فرزدق
٠٩ ذکر ملك الشعراء دعبل بن علی الخزاعی
١٠ ذکر افصح الشعراء ابن الرومی
١٠ ذکر سلطان الافاضل متنبی
١١ ذکر استاد ابو العلاء المعری
١١ ذکر مفخر الفضلاء حریری
١٢ ذکر ممدوح الشعرا ابو الفتح البستی
١٢ ذکر استاد معین الدین ابو نصر احمد بن عبد الرزاق طنطرانی
١٣ ذکر احوال اشعار فرس
١٥ ذکر مقدم شعرای فرس استاد رودکی
١٦ ذکر عضایر رازی
١٦ ذکر مفخر الشعراء اسدی طوسی
١٧ ذکر ملك الکلام ابو الفرج سنجری
١٨ ذکر فخر الافاضل منوجهر
١٩ ذکر استاد شعرا ابو القاسم حسن ابن احمد عنصری
٢٠ ذکر فخر الشعرا بندر رازی
٢١ ذکر ملك الشعراء عسجدی
٢١ ذکر مفخر الشعراء مسعود بن سلمان
٢١ ذکر سلطان الشعراء عجم فردوسی طوسی
٢٦ ذکر املح الکلام فرخی
٢٦ ذکر مفخر الفضلا امیر معزی
٢٧ ذکر نظام عروضی سمرقندی
٢٧ ذکر زبدة العارفین حکیم ناصر خسرو
٣٠ ذکر مفخر الشعراء عمعق
٣١ ذکر امام الشعراء قطران اجلی
٣١ ذکر افصح الفصحا فصیحی جرجانی
٣٢ ذکر مختار الابرار فرخاری
٣٢ ذکر فاضل معنوی ابو العلاء کنجوی
٣٣ ذکر ملك الکلام عماد زوزنی
٣٣ ذکر مفخر الحکما استاد ازرقی
٣٤ ذکر مفخر الفضلا عبد الواسع جبلی
٣٥ ذکر مفاخر الادبا ابو المفاخر رازی
٣٦ ذکر افضل الفضلا والشعراء افضل الدین خاقانی
٣٩ ذکر افصح الشعرا اوحد الدین انوری
٤١ ذکر سند الفضلا رشید وطواط
٤٣ ذکر فخر الشعراء ادیب صابر
٤٤ ذکر معجز کلام عثمان مختاری
٤٥ ذکر سلطان المشایخ حکیم سنائی غزنوی
٤٨ ذکر حکیم سوزنی
٤٩ ذکر سحبان ثانی فلکی شروانی

Digitized by Google

۴۹ ذکر سید العلما سید حسن غزنوی
۵۰ ذکر فرید کاتب
۵۰ ذکر سیفی نیشابوری
۵۱ ذکر ملک الکلام ظهیر الدین فاریابی
۵۳ ذکر ملک الشعراء مجیر الدین بیلقانی
۵۵ ذکر جوهری زرگر
۵۶ ذکر سلطان الفضلا اثیر الدین اخسیتکی
۵۷ ذکر املح الشعراء سیف الدین اسفرانکی
۵۹ ذکر مقبول ابرار سید ذو الفقار شروانی
۶۰ ذکر ملک الکلام شاهفور شهر نیشا بوری
۶۱ ذکر ملک الفضلاء محمد عبد الرزاق اصفهانی
۶۳ ذکر مفخر الافاضل کمال الدین اسماعیل اصفهانی
۶۵ ذکر شرف الدین شفروه اصفهانی
۶۶ ذکر حسان ثانی رفیع لبنانی
۷۱ ذکر ملک الشعراء امامی هروی
۷۳ ذکر ملک الشعرا فرید احول
۷۴ ذکر اثیر الدین اومانی
۷۴ ذکر رکن الدین قبایی
۷۵ ذکر مجد الدین همکر فارسی
۷۶ ذکر قدوة الشعراء پور بهای جامی
۷۷ ذکر زبدة الشعراء عبد القادر نایینی
۷۷ ذکر سلطان المحققین شیخ فرید الدین عطار
۸۱ ذکر سلطان العارفین مولانا جلال الدین رومی
۹۲ ذکر شاه العارفین شمس الدین تبریزی
۹۶ ذکر مولانا چلبی حسام الدین
۹۷ ذکر مولانا بهاء الدین سلطان ولد
۱۰۰ ذکر شیخ معظم سعدی شیرازی
۱۰۳ ذکر شیخ عارف موحد اوحدی
۱۰۵ ذکر شیخ فخر الدین عراقی
۱۱۱ ذکر فخر العارفین خواجه همام تبریزی
۱۱۲ ذکر سلطان الشعراء بدر جاجرمی
۱۱۳ ذکر شیخ عز الدین پور حسن اسفراینی
۱۱۳ ذکر مفخر السادات سید حسینی
۱۱۴ ذکر مفخر الفضلا فخر الدین بناکتی

Digitized by Google

١١٥ ذکر ابن نصوح

١١٥ ذکر ملك الشعراء ابن حسام الهروی

١١٧ ذکر فخر الشعراء جلال الدین جعفر فرهانی

١١٨ ذکر ملك الحکما نزاری قهستانی

١٢٠ ذکر سراج الدین قمری

١٢١ ذکر خلف الفضلا رکن صاین

١٢٢ ذکر دریای معنوی امیر خسرو دهلوی

١٢٨ ذکر خواجه حسن دهلوی

١٤٩ ذکر شیخ العارفین رکن الملة والدین علاء الدولة السمنانی

١٥١ ذکر ملك الفضلاء خواجوی کرمانی

١٥٢ ذکر زبدهٔ سخندانی امیر کرمانی

١٥٣ ذکر قدوة العلماء خواجه عماد فقیه کرمانی

١٥٤ ذکر املح المتکلمین سلمان ساوجی

١٥٧ ذکر فخر الفضلاء مظفر هروی

١٥٩ ذکر حسن متکلم

١٦٠ ذکر مقبول باری درویش ناصر بخاری

١٦٢ ذکر ملك الفضلا امیر یمین الدین طغری فریومدی

١٦٣ ذکر زبدة الشعراء امیر محمود بن یمین الدین

١٤٥ ذکر املح الشعرا خواجه عبید زاکانی

١٤٩ ذکر مفخر السادات جلال الدین بن عضد

١٥٠ ذکر املح المتکلمین حسن کاشی

١٥١ ذکر زبدة الفضلا جلال طبیب

١٥٢ ذکر محرم راز خواجه حافظ شیرازی

١٥٥ ذکر شرف الدین رامی

١٥٦ ذکر عارف وفاضل شیخ کیج تبریزی

١٥٦ ذکر ذملك الکلام ابن عماد

١٥٧ ذکر مفخر الشعر الطف الله نیشابوری

١٦٠ ذکر شیخ عارف کمال خجندی

١٦٤ ذکر محمد شریف معروف بمغربی

١٦٨ ذکر قدوهٔ اکابر سلف خواجه عبد الملك سمرقندی

١٦٨ ذکر دریای معارف سید عارف نعمة الله کوهستانی

١٧١ ذکر عارف ربانی معینی جوینی

١٧٥ ذکر عارف اسرار سید قاسم انوار صفی الدین

Digitized by Google

١٧٩ ذکر نادر الزمان بساطی سمرقندی
١٨٠ ذکر قدوة الفضلا خواجه عصمة الله بخاری
١٨٢ ذکر املح الظرفاء ابو اسحق شیرازی
١٨٥ ذکر برندق بخاری
١٨٦ ذکر افتخار الفضلا خواجه رستم خوریانی
١٨٧ ذکر ملك الشعراء بدر شیروانی
١٨٧ ذکر ملك العرفا شرف الدین علی یزدی
١٨٩ ذکر علی زردوز استرابادی
١٨٩ ذکر زبدة الشعرا محمد کاتبی
١٩٦ ذکر سلطان العارفین فخر الدین شیخ اذری
٢٠١ ذکر مفخر الفضلاء نسیمی
٢٠١ ذکر فاضل دهر یحیی سبك نیشابوری
٢٠٣ ذکر مقدم رجال کمال غیاث فارسی
٢٠٤ ذکر بدخشی سمرقندی
٢٠٤ ذکر مقبول ابرار خیالی بخاری
٢٠٦ اعجوبهٔ سخن ارایی باباسودایی
٢٠٨ ذکر طالب جاجرمی
٢١٢ ذکر حسن سلیمی
٢١٣ ذکر ملك الکلام ابن حسام
٢١٥ ذکر املح الشعرا عارفی هروی
٢١٥ ذکر ذوفنون جنونی
٢١٦ ذکر یوسف امیری
٢١٧ ذکر عمدة الحکما خواجه فخر الدین بن اوحدی المستوفی
٢١٩ ذکر امیر امین الدین ترلابادی
٢٢٠ ذکر درویش قاسم تونی
٢٢١ ذکر صاحب بلخی المخلص بشریفی
٢٢١ ذکر مفخر الظرفا خواجه منصور قرابوقای طوسی
٢٢٣ ذکر امیر رضی الدین علی
٢٢٣ ذکر قدوة الشعراء طوسی
٢٢٤ ذکر سید شرف الدین رضا
٢٢٥ ذکر حافظ حلوایی
٢٢٦ ذکر طوطی ترشیزی
٢٢٧ ذکر قنبر نیشابوری
٢٢٨ ذکر طاهر بخاری
٢٢٩ ذکر ولی قلندر
٢٣٠ ذکر سلالهٔ اکابر یادگار بك
٢٣١ ذکر خواجه محمود برسری
٢٣٢ ذکر عارف سامی نور الدین عبد الرحمن ملا جامی
٢٤١ ذکر امیر کبیر علیشیر نوایی
٢٤٦ ذکر امیر اعظم احمد السهیلی
٢٤٩ ذکر دستور فاضل وزیر کامل خواجه افضل الدین محمد
٢٤٩ ذکر فخر الصدور خواجه شهاب الدین عبد الله مروارید
٢٤٩ ذکر وزیرزاده خواجه آصفی
٢٥٣ ذکر مولانا هاتفی

٢٥٧ ذكر زبدة الشعرا مولانا بنايى
٢٦١ ذكر مولانا نركسى
٢٦٣ ذكر خواجه مسعود قمى
٢٦٤ ذكر مولانا جزوى
٢٦٤ ذكر مير جلا بر
٢٦٦ ذكر درويش دهكى
٢٦٧ ذكر مولانا شهيدى
٢٦٨ ذكر سلطان حسين بايقرا
٢٧٢ ذكر مير مخدوم
٢٧٣ ذكر خواجه ابو الوفا خوارزمى
٢٧٣ ذكر سالم سمرقندى
٢٧٤ ذكر مولانا روحى
٢٧٤ ذكر مولانا عارفى
٢٧٥ ذكر مولانا مسيحى
٢٧٥ ذكر خواجه افضل مستوفى
٢٧٦ ذكر مولانا عبد الوهاب
٢٧٦ ذكر مولانا فضل الله سمرقندى
٢٧٧ ذكر مولانا على شاشى
٢٧٧ ذكر مولانا محمد بنا كانى
٢٧٨ ذكر مولانا مير حيدر مجذوب
٢٧٨ ذكر مولانا محمد عرب
٢٧٩ ذكر مير مفلسى
٢٧٩ ذكر مولانا ساغرى
٢٨٠ ذكر مولانا درويش منصور
٢٨١ ذكر مولانا سيد كمال كلول
٢٨١ ذكر مولانا يوسف برهان
٢٨٢ ذكر مولانا هوايى
٢٨٢ ذكر مولانا قبولى
٢٨٢ ذكر مولانا انيسى
٢٨٢ ذكر ملا ونا كوثرى
٢٨٣ ذكر مولا نا رياضى
٢٨٣ ذكر زبدة الشعراء مولانا لطفى
٢٨٤ ذكر مولانا حسن اردشير
٢٨٥ ذكر مولانا سيفى بخاري
٢٨٦ ذكر مولا نا نديم
٢٨٦ ذكر مولا نا خرمى
٢٨٧ ذكر مولانا جنتى
٢٨٧ ذكر مولانا قائلى
٢٨٧ ذكر شاعر طوطى بيان مانى
٢٨٨ ذكر مولانا رياضى
٢٨٨ ذكر مولانا مير مرتاض
٢٨٩ ذكر فخر الواعظين حسين واعظ كاشفى
٢٩٠ ذكر مولانا مير خواند
٢٩٠ ذكر مولا نا سلطان على
٢٩٠ ذكر مولا نا صوفى پير سيصد ساله
٢٩١ ذكر مولا نا خيبرى
٢٩١ ذكر خاتم المحققين مولا نا جلال الدين دوانى
٢٩٣ ذكر مفخر الحكماء مولا نا حسين قاضى ميرميبدى
٢٩٥ ذكر بدر سپهر معانى مولا نا هلالى
٣٠٢ ذكر عمدة الواعظين مولا نا فخر الدين
٣٠٣ ذكر كزيدۀ افاضل وابرار قاضى محمد غفارى

٣٠٣ ذکر مولانا قاضی سنجانی
٣٠٥ ذکر قدوة الشعراء نظام استرابادی
٣٠٦ ذکر عمدة الشعراء المتأخرین مولانا امیدی
٣٠٩ ذکر سرمست صهبای ارغوانی مولانا بابا فنانی
٣١١ ذکر املح سخن پردازی مولانا اهلی شیرازی
٣١٢ ذکر شاعر شیرین بیان مولانا لسانی
٣١٤ ذکر مولانا حیرتی
٣١٥ ذکر افضل دودمان سخندانی مولانا اهلی خراسانی
٣١٨ ذکر عاشق حسن و جمال مولانا ابدال
٣٢٠ ذکر نونهال گلشن سخندانی ضمیری همدانی
٣٢١ ذکر مولانا مشفق
٣٢٣ ذکر مولانا حیدر هروی
٣٢٤ ذکر واقف فنون مولانا امیر همایون
٣٢٥ ذکر مولانا هوشی
٣٢٥ ذکر عیار سوسنی
٣٢٨ ذکر عمدة الحکما حکیم شیخ عمر بن محمد الخیام
٣٣٢ ذکر غواص دریای معانی عرفی شیرازی
٣٣٦ ذکر مولانا حکیم شفایی
٣٣٨ ذکر سند المحققین شیخ بهاء الدین آملی
٣٤٠ ذکر مولانا صادقی
٣٤٠ ذکر امیر ملک الکلام مولانا میر صائب
٣٤٣ ذکر داور کشور بحر خیال مولانا شوکت بخاری
٣٤٩ خاتمهٔ سفینه

Digitized by Google

Digitized by Google

AUG 26 1905

1003136

Digitized by Google

68521

Bayerische
Staatsbibliothek
München

** سفینة الشعرا **

** (بیت) **

* افتتاح سخن آن به که کند اهل کمال * بثنای ملك الملك خدای متعال *
سپاس ستایش اخلاص آرایش بی آلایش اول خالق خارق اختراع بدیع
الابداع عزت اسمائه حضرتلرینه حقیق وشایاندر که نوع انسانی تعلیم و بیان
وهزاردستان زبانی آشیان دهانده لغات متنوعه ایله ترنمساز * و بیغای
ناطقه یی اغصان شجرۀ عیان اوزره السنۀ مختلفه ده نغمه پرداز ایلدی *

** (نظم) **

* ای خدایی که بر کمال تو یی * مالك الملك ذوالجلال تو یی *
* کار خودرا کذاشتیم بر تو * که معینم بکل حال تو یی *

وصلوة وتحیات اول رفرف سوار عالم علیین * محرم قرب و یقین وماینطق
عن الهوی مدیحه سیله ستایش کردۀ حضرت رب العالمین * جناب رسول
صادق القول بدیع النبیین * فخر الاولین والاخرین محمد الامین * علیه
الصلوة والسلام ملاء السموات والارضین * افندیمز حضرتلرینه اولسونکه
* مظهر سر لولاك * وباعث ایجاد انس وجن وملائك وافلاکدر *

** (نظم) **

احمد ومحمود نام * امی صاحب کلام * منشق ماه تمام * قطب امم مصطفی
طائر عرش آستان * واسطۀ کن فکان * خسرو اقلیم جان * پادشه انبیا

(ودرود)

A. or. 628

Digitized by Google

ودرود نامعدود * وسرود بیحدود * آل رسول شاهد ومشهود * واهل
سودك اوزرینه اولسونكه هر بری متحیر ماندكان دیجور حیرته نجم هدایت
* وهر بری طریق مستقیم سعادتدر *

* ⁂ (فهم النجوم الزاهرات من اقتد بهم اهتد بهم) ⁂ *

بعد ذا بو نسخهٔ مقبوله بی سنه ثمان وتسعین وتسعمائه تاریخنده ترتیب ومنتظم
رشتهٔ تهذیب ایدن شاعر معجز بیان دورویش دولتشاه بن علاء الدوله
الشهیر بختشاه الفارسی علیهما الرحمه نك مانند خزینهٔ جواهر * ودفینهٔ
پر زواهر * اشبو تذكرهسی لوحهٔ طلسم نكاشتهٔ قلم عجمی اولمغین هر كس
اول درارئ كرانمایه دن حصه مند اولهمیوب اكثر كالای رعنای پر قیمت
* وبهاسی مختوم ومكتوم قالمشیدی *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* پس از حمد خدای مستعان نعت پیغمبر *
* شود واجب دعای پادشاه معدلتگستر *

حامل لوای عالمبهای حبیب خدا ومتشبث دامن خرقهٔ رسول كبریا ملاذ الوری
ملجاء الخافقین خادم الحرمین الشریفین السلطان ابن السلطان السلطان
الغازی محمود خان ثانی خلد الله خلافته الی یوم الدین افندیمز حضرتلرینك
زمان عدالت نشان شاهانه لرنده اصحاب معارف وسخنور * وارباب فضائل
وهنرپرور * علی قدر مراتبهم تقریب حوالهٔ بندرگاه مأمول وخیط الشعاع
نگاه ذره پرورلریله مشمول اولهرق گل گریبان چاك دست خزان روزگار نسیم
ناكه ظهور بهار فیضبار اعتبار ایله عنبر افشان هزار طرح ریاض امتیاز
واشمام روایح مقبولیتله پذیرفتهٔ اهتزاز اولدیغنك شمیمه سیله معطر دماغ
اولان ارباب كمالك ممتد همتلری سمت تألیفه عطف لجام وطالب تحصیل
علم اولنلره دخی تازیانهٔ شوق وغرام اولمقدن ناشی تیمنا وتفألا بو عبد مستدیم
كمبضاعه * سلیمان فهیم * اذا لم یدرك كله لایترك كله مؤداسی مع العجز
والحیرة ترجمه سنه شروع وتذكرهٔ مزبوره ده مسطور سلاطینه دائر وقایع
اطنابدن احترازا طی ومرفوع قیلنه رق سخن سنجان زمان * واصحاب نزاكت
وعرفانه مطالعه سی مهیج شوق ومؤدئ ذوق اولوراميه سیله خاصة شعرایه

Digitized by Google

متداول احوال وحکایات ولطائف ومضحکات تماما درج وتسطیر ونفحات الانس وتذکرۀ علیشیر نوائی وتذکرۀ سام میرزا ومجموعۀ شهروکلی ومحاضرات وسائر معتبراتدن دخی محله مناسب مطالعه سیله بهره یاب اولدیغم وارباب وقوفدن زیور کوش عاجزانهم اولان نوادر عجیبه ولطائف غریبه ضم والحاق ودرت طبقه وبر ذیل اوزرینه ترتیب وانساق ایله حامیٔ اقلیم کمال ومعرفت * وواقف رموز ظاهر وحقیقت * داور کشور رحم وهمت * مثبت سازمهام دولت مدار انتظام ملك وملت * اعنی به جناب محمد سعید حالت افندی دام دولته وبقاه حضرتلرینك اسم سامیلرینه زبان فارسیدن لسان آسان ترکی یه نقل وتحویل وامتعۀ متنوعۀ معارفله لباب تحمیل * وسفینة الشعرا نام نامیسیله تزیین وتبجیل * وباشرطۀ توفیق ملك الجلیل * ساحل ختامه تسبیل قیلندی *

* * (نظم) * *

* نوعروس فکرتم شد جلوه کر * درلباس ماتمی ای پرهنر *
* کرچه ترکی است این رشك بتان * مدح اوشاید بترکی درزبان *

* قصیده *

* سپاس بیقیاس احسان بی پایان مولایه *
* ایرشدی ساحل اتمامه بو فلك هنروایه *
* زهی برنوعروس زیور کنج هنزدربو *
* ویروب مشاطۀ کلك بلاغت زیب وپیرایه *
* بوبرخمخانۀ صهبای نظم شاعراندرکیم *
* ویرر کیفیت معناسی نشئه طبع دانایه *
* هزاران ورد نظمیله کلستان سخندربو *
* اکر بوستان سعدی یه سزا اولورسه همسایه *
* بو برسلك هنرکیم منتظم درمعنایله *
* فروغ نظمی رشك آور اولور عقد ثریایه *
* اولور مقبول ارباب سخن بونسخۀ زیبا *
* نکاه التفات ایلرسه اول ذات هماپایه *

Digitized by Google

* مدار انتظام ملك وملت ناظر دوات *
* عطارد منزلت حالت افندی آسمان پایه *
* فلاطونی ایدرد مبستهٔ سرمه سای تدبیری *
* ایدر تعلیم حکمت رأی پاکی ابن مبنایه *
* هزاران مردکان فقری بر دمده ایدر احیا *
* دم لطفی مماثل فیض انفاس مسیحایه *
* تماشا ایلیوب نیسان ابر فیض الطافن *
* آچار تا قعر دریادن صدف احسانه آیه *
کل صدبرك اولور پیدا سراسر خار خشکندن *
* نسیم حسن خلقی کروزان ایلرسه صحرایه *
* کوریدی کلشن آثار طبعن چشم نرکسی *
* کل روی سپید ایلردی نثرن باغ انشایه *
* فروغ خوشهٔ پروین شعری وصفنی برجبس *
* یازوب زرین قلمله کوندرر تا نجم شعرایه *
* هنرپرور سخنور داور ملك معنا رفدر *
* مسلم در دیار معرفت اول ذات والایه *
* خداوندا کریما عفوکه مغرور اولوب بنده *
* جسارت ایلدم بو تحفهٔ ناچیزی اهدایه *
* فریق لجهٔ احسانك اولدی خاص وعام جمله *
* اولوب جاری دمادم جوی جودك پست و بالایه *
* نه حدك ایلمك ایفا فهیما وصف اوصافن *
* دعایه باشله ال آچ درکه فیاض مولایه *
* جهانده عرض کالای هنر ولدیجه اول ذاته *
* ویره باری تعالی عمر سرمد عز بی غایه *
جناب والای حلمتر وای ولی النعمیلرندن امید واثق وتمنای صادق عاجزانه‌م اولدر که بو نوعروس زیبا یعنی ترجمهٔ تذکرهٔ شعرانك هفوات و زلاتندن صرف انظار وعفو وصفحه سزاوار بیورمغله مظهر انظر حافظ وستار اوله‌ر

* مقدمه بيان اوصاف اشعار *

اتفاق آراى نكته سنجان صاحب طبيعت ايله كلام موزون وسلیس وسخن پر مضمون ونفیس كوكله نشاط مو فور وذهنه كشايش وانبساط مذكور ويرديكى تسليم كرده ارباب درايت وشعوردر وبو باب معرفتمآبده شعراى عرب والادبك فصاحت وبلاغتلرى وبتخصيص علم بديع وشعرده كال مهارتلرى حسبيله وجهامن الوجوه البينه سائرينه تفوق ورفعتلرى ايراث شبههدن برى الجهتدر وشعراى عجم دخى قاعدهٔ حكمفا ندهٔ شعر مبين السحرى قبل الاسلام وبعد الاسلام كشيدهٔ سلك اللآل انتظام اولان اشعار معجز شعارى عربدن اخذ وايثار ايلدكلرى بالنقل اولى الابصاره جاى استتار دكلدر حتى علماى متقدمين ومتأخرين رحمة الله عليهم اجمعين حضراتى همزبان اتحاد اولمشلردر كه شعرى ابتدا حضرت آدم عليه السلام سويلمشلردر بوسببله كه قابل هابلى قتل ايلدكده اتش افتراق اولاد وفتنهٔ دنياى دنائت بنياد شراره پاش غموم وموجب هجوم هموم اولوب بوعجوز داماد كش دنيايى مذمت واوغلنى مرثيه ومدحت ضمننده مبارك لسان

* معجز بيانلرندن بووجهله صادر اولمشدر *

* * (نظم) * *

* تغيرت البلاد ومن عليها * فوجه الارض مغبر قبيح *

* تغير كل ذى لون وطعم * وقل بشاشة الوجه المليح *

وبوخصوصى تأييد ايچون شيخ على مسكويه اداب العرب والفرس نام كتابنده نقل ايدر كه اهل شامدن بركيمسه كوفه جامعنده على ابن ابى طالبدن سؤال ايتمشكه يا اميرالمؤمنين بوعالمده ابتدا شعرى سويليان كيمدر اميرالمؤمنين حضرتلرى ابتدا حضرت آدمدر وشو ابياتى بيورمشلردر ديو جواب ويردكلرينى كتاب مزبوردن نقلا صاحب تذكره دولتشاه تأييدا للاتحاد خامه كذار ايرادلرى اولمشدر انجق ابيات مذكوره عربى اللسان اولوب اول زمان فيضنشانده ايسه هنوز لسان عربك عدم تداولى دركار وبوصورتده نظم مرقومك ايرادى اثبات مدعاى مابه الغرضه فى نفس الامر منافى ايدوكى آشكار ايسه ده بعض مورخين ابيات مرقومه لسان سريانيدن

Digitized by Google

لسان عربه ترجمه اولنمشدر جواب مشوش نصابيله تحريك يراعهٔ اتعاب
اولنمشلر در امابو بابده کلام صواب اشبو ذکر اولنان جواب اولميوب بلکه
بومقوله خارقهٔ عقل وفکرت سوز سراپردهٔ قرب حقه محرم اولان اجلهٔ
عظامدن حسب المراتب ظهور وبروز ايده کلمشدر حضرت آدم عليه السلام
ايسه برنبي ذيشان وبر پيغمبر جلالتعنوان اولمغين قوت قدسيهٔ باهر البرهانلريله
اول باول زبان معجز آثارلرندن لسان عرب اوزره ابيات شريفهٔ مزبوره نك
بلاغت نثار زيبا يش شعاری شان نبوتلرندن بعيد اولمامق احتمالی مقرر
و بوقولی آيت کريمهٔ وعلم آدم الاسماء کلها شهادة تأييد اولديغی معلوم اصحاب
کياست پروردر پس علی ابن ابی طالب حضرتلرينك نتيجه اشعاری مضبوط
ومشهوردر بناء عليه بعضا جزؤی عرب واولد نجه عجم شعراسنك مسلم
ومعتبرلرندن بحسب الطاقه تذکر وکتبده صورت تحققله بولنه بيلديکی
قدر قلمه المغله مطالعه ايدنلر مشار اليهمی رحمتله ياد ايتمکه باعث اولور
امنيه سيله درج وجمعه شروع اولندی الله ولی التوفيق وهو نعم الرفيق

* (ذکر شعرای عرب) *

* ذکر امام الشعرا لبيد بن اسود *

فن شعرده فصاحت ورجحانی جمله شعرای متقدمين ومتأخرين مقر ومعترفلردر
بعثت حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلمدن مقدم شعرا حصر ادعا ايله
کشيدهٔ رشتهٔ نظم و انشا ايلدکلری شعرلرينی بيت مکرمه قپوسنه آويز
ايدوب جمله ارباب بلاغت وفصاحت آميزك امتحان وانتخابيله تميز
ومسلملری اولان شعرك معلق قالمسی تجويز اولنوردی شاعر فاضل لبيد
* مرحومك قبل البعث معلق ومسلم قصيده سی که *

* (بيت) *

* الا کل شیٔ ما خلا الله باطل * وکل نعيم لا محاله زائل *

بعده جانب سنی الجوانب حضرت رسالتمآبدن دخی تحسين وفيروسورهٔ اقرأ
نزولنده سورهٔ مبارکه تحرير وقصيدهٔ مذکوره مقابلنده تعليق اولنمسی
امر دلپذيری بيورلدی سورهٔ مبارکه لبيد هدايت رسيدك نظور عين حقيقت
کزيدی اولنجق اول امرده بو کلام مخلوق اولميوب کلام خالق ايدوکنی

قرار وردر عقب اسلامله شرفدار اولدی بعضا کفار هجولرینه جواب ومقابله یه
رخصت حضرت فخر الانبیا صادر اولوردی بعضا امرء القیسی هجو ایلمشدر
* دیوه‌رویدر تاریخ تقویم مومی الیهك وفاتی قرق برسنه‌سی تحریر ایدر *

* ⁂ (ذکر زبدة الفصحا فرزدق) ⁂ *

فضلای عرب وکبار تابعیندن اولوب دیوان اشعاری حجاز وعراق عربده مکرم ومشهور وخاندان نبوتك مداحلغیله معروف ومذکوردر نقل اولنور که امویه‌دن هشام بن عبد الملك حکومتی حالنده حجه کتمش واول سنه امام زین العابدین حضرتلری دخی حج شریفده بولنمش برکون مکه مکرمه‌ده حرم شریفده ایکیسیده موجود ایکن حجاجك کمال ازدحامندن هشام حجر اسعدی استلامه یول بوله‌مش برمقدار تنها اولمسنه انتظارا برکوشه‌ده آرام اوزره اولمش بوهنکامده زین العابدین حضرتلری استلام ایچون حجر اسعد طرفنه توجه ایتدکده درعقب حجاج شق اولوب امام حضرتلرینه یول ویرمك وکمال تعظیم ورعایت وتکریم ایتمك حاللرینی هشامك اتباعلری کوردکلرنده بوکیمدر که زوارك بوکا ایتدکلری توقیری سیز امیر المؤمنینه ایتمیورلر دیدیلر هشام بلمم کیم اوله‌جق دیدیکی آنده فرزدق حاضر بولنمغله
*بالبداهه برقصیدهٔ غرا انشا ایلمشدر که مطلعی بو ابیاتدر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* هذا الذی تعرف البطحاء وطئته ⁂ والبیت یعرفه والحل والحرم *
* هذا ابن فاطمة ان کنت جاهله ⁂ وجده انبیاء الله قد ختم *
* فلیس قولك من هذا بضائره ⁂ العرب تعرف من انکرت والعجم *

حاضر بولنان مؤمنین آفرین ایتملریله هشام متغیر اولوب فرزدق فاضلی حبس ایلمشدر تا هشامك وفاتنه قدر محبوس قالوب صکره اطلاق
* اولندیغی مرویدر *

* ⁂ (لطیفه) ⁂ *

فرزدق مومی الیه سحبان عجم اولان خاقانی ایله برمجلسده ادارهٔ اقداح مشاعره ومطارحه‌یه مشغول ایکن مجلسلرینه بیلمدکلری برحریف دخول ایلدکده حریفی استثقال یوزندن بومجلس شعرادر بوفنه آشنا اولان

بو رایه دخول و بزمله مصاحبت ایدر دیدکلرنده حریف ظریف دخی بنده بو فنده برمقدار مهارتم وارد و بر بدیهی شعر سویلیك بنده جوابنی ویره‌یم دیدکده خاقانی بو مصرعی سویلر (ع) نامرد باشم سخن بلمن نکنم * دو عقب فرزدق دخی بو مصرعی سویلر (ع) جلاب سخن با آب خندق نکنم * حریف ظریف کوش ایدوب فی الحال بو بیتله جواب ویرر *

* (بیت) *

نامردم اکر کون زن خاقانی * مانند کس زن فرزدق نکنم

* فرزدق مذکورك وفاتی یوز اون سنه‌سی اولدیغی تاریخ تقویمده مسطوردر *

* (ذکر ملك الشعرا دعبل بن علی الخزاعی) *

ارباب فضل و بلاغتك ممتازی و اصحاب شعر و فصاحتك سرافرازی اولوب دیوانی مشهور و قصائدی مذکوردر خواجه حمد الله مستوفی قزوینی تاریخنده اشعارینی تذکار و ایراد ایلمشدر هارون الرشید زماننده عریدن بغداده عزیمت و نزد خلیفه‌ده قرین احترام و رغبت اولمشدر نقل اولنور که امام علی بن موسی الرضا حضرتلری طرف خراسانه توجهلرنده شیخ محمد اسلم طوسی محفل امامده انیس و اسحق ابن راهویهٔ حنظلی دوه‌نك یولارینی ممسك ایدی بو سفرده دعبل دخی هم جلیس بولنمغله وقتا من الاوقات امام حضرتلرینه بعض نوادر امثال و اشعار بی همال ایله تسلیت بخش دل پر ملال اولورلردی بر کیجه نیرین آسمان ال بیت پیغمبری یعنی عزیزین خاندان شرافت پروری مرثیه‌سنی پیشکاه امامده اوقورکن موسی کاظم حضرتلرینه معطوف اولان اشبو *

* فقبر ببغداد لنفس زکیة * تضمنها الرحمن للغرفات *

بیتی کلدکده امام حضرتلری بر بیت دخی بن و یلمیکه قصیده که الحاق ایله تکمیل اولسون دیوب بالبداهه بو بیتی انشا بیوردیلر *

* (بیت) *

* وقبر بطوس یالها من مصیبة * توقد الاحشاء منه الحرقات *

کوش ایلدکده دعبل یا امام بو بیت بر موحش بیت و بو قبر کیمك قبریدر دیدکده حضرت امام بنم قبرمدر و یقینده طوسده اجداد عظامم شیعه لرینه

زیارتکاه اوله جقدر دیو بیوردیلر حاضرون فریاد وزار وغریو بیشماره آغاز ایلدیلر دهبل مذکورک وفاتی تاریخ تقویم قولی اوزره ایکیوز قرق التی سنه سیدر

* (ذکر افصح الشعراء ابن الرومی) *

اسمی علی بن جریج اولوب ادیب ترک ایله ملقب ایمش مولدی بغدادد دینلور بعضیلر شام اولوب حمصده توطن ایتمش دیرلر دیوان اشعاری دیار عربده مشهور ومتداول واکثر اشعاری دقیق ومخیل ومشکل اولمغله شیخ ابو علی سینا مذکور ابن الرومینک کمال معتقدی اولدیغندن بو مشکل مشکل اشعارینی شرح ایلدیکی مرویدر

* (نظم) *

* اذاما الکاس ابقلة وکسیرة ※ ونمنا عراة فوق جص مرشش *
* تمنا امیر المؤمنین مکاننا ※ بتلك القلایا والفرش المنقش *

* (ذکر سلطان الافاضل متنبی) *

اسمی احمد بن الحسین کنیه سی ابو الحسن فضل وبلاغتی وصف وتصوردن مستغنی براستاد کثیر الفن اولمغله رشید وطواط علیه الرحمه اقتباس ومصادف ومتانتده جمله شعرای اسلامیه متنبینک عیالیدردیمش دیوان اشعاری عرب وعجمده مقبول ومتداول ومعتبر جمله افاضلدر سیف الدین حمدانك وقتنده اولوب اکثر آل حمدانك مدحنده نیجه قصائد انشا واکرام ووفیره لر ایله آزاده غم دنیا اولمشدر روایت اولنور که ابو المظفر بن یاقوت خروج ایتمزدن مقدم اصفهان حاکمی ایمش مرحوم متنبی مرقومك مدحنده برقصیده سویلمش دنائتی حسبیله لایق اوزره اکرام ایتمامش برکون ابو المظفر مستغرق زیب وزیور وزرین اسکوف معتبر ایله اصفهان جامعندن چیقارکن هجو ایدوزندن بالبداهه بو قطعه یی کشیده سلك نظم ایدر

* (نظم) *

* لایشرف ارذل بان یکتسی ※ من الغنی تاجا ردیباجا *
* وهل یجی هدهد من نتنه ※ بلبسه الدیباج والتاجا *

تاریخ تقویم قولی اوزره اوچیوز اللی درت سنه سی عالم بقایه رحلت ایلمشدر

* ❋ (ذكر استاد ابو العلاء المعرى) ❋ *

شام توابعندن حمص جوارندن معره نام بلده دن رشد ورويتى وعلم شعر ومعانى وبيانده مهارتى حسبيله تأليف وتصنيفى وباخصوص ديوان اشعارى ديار عربده زياده مشهور وامير المؤمنين قائم بامر الله العباسينك مكرم ومسرورى ايدى خاندان عباسيه يه اولان قصائدى مقبول ومرغوب ارباب درايت شمولدر نقل اولنور كه اكابر فضلا واعيان شعرادن ابو سعيد رستمى ابو العلانك شاكردى اولوب ابو العلايه آخر حالنده علت عما پرده كش مشاهدهٔ روشنا اولمغين بعض امدح خليفه ده قصائد انشا ايتدكجه ابو سعيد رستمى يدرك خليفه حضورينه احضاره رهنما اولوردى اول زمان علمداران علمى اكثر ممنوع ومشؤم اولديغنه بناء علم طوغريجه كيرملك ايچون دار الخلافه ده بربيوك قپو اولغين ابو سعيد رستمى استادى ابو العلايى اول قپودن ادخال ايدركن خواجه باشنى الده قپويه طوقنماسون ديمكله اعتمادا انحناسى خليفه اركان دولتك منظورى اولنجق خنده ايتملريله ابو العلا فهم ايدوب بالبداهه

* بو قطعه يى ديمشدر *

* ❋ (نظم) ❋ *

* ابو العلا يا ابن سليمانا ❋ عماك قد اولاك احسانا *
* انك لو ابصرت هذا الورى ❋ لم ير انسانك انسانا *

تاريخ تقويم رومى اليهك وفاتى درت يوز قرق طقوز سنه سى اولمق اوزره

* تحرير ايدر *

* ❋ (ذكر مفخر الفضلا حريرى) ❋ *

اسمى حسن ياخود كنيه سى ابو منصور وابو محمد واصلى بصره وى اولوب بغدادده توطن ايتمشدر انواع علوم وفنونله مشهور آفاق و علم نحوده ومعانى وبديعده تصنيفاتى و شعر وانشاسى رغبتكردهٔ ارباب اتفاق وبتخصيص مقامات نام كتابى فضل و بلاغتنه شاهد حق سياقدر * حكايت اولنور كه فاضل مذكور داء الثعلبه مبتلا اولوب صقالنى يولمغه مجبور يدندن اولاد واقرباسى منع ايدرلردى نهايت دستنه خريطه بند ايلديلر وقتا كه كتاب مقاماتى تصنيف وتتميم ومقتدر خليفه يه تقديم ايلدكده رهين تحسين عظيم اولوب

کندو یه کال نوازش وتکریم جهتندن اکر بر ولایت حکومتی استرسك توجیه
ایدەلم مغتنم اولورسك دیدکلرنده حریری باامیر المؤمنین بکا صفا لم حکومتی
ویرکه تا اوغلارم صفاله حاکم اولدیغمی بیلوب دست حکمیمه تسلیم ایدەلر
دیو لطیفه کووخلیفه خندەناك اوله رق زیادە اکرام وتلطیفه واحترام ایلمشدر
* بو قطعه دخی مرقومکدر *

* ⁂ (قطعه) ⁂ *

* قدمت من الدنیا بقوت وشمـلة ⁂ وشرب بدماء کـوزها منکسر *
* فقل لبنی الدنیا غروا من اردتم ⁂ وولوا وخلوا ومن بعـد انظروا *
مومی الیهك ارتحالی تاریخ تقویم بشیوزاون التی سنه سی اولمق اوزره تحریر ایدر

* ⁂ (ذکر ممدوح الشعرا ابو الفتح البستی) ⁂ *

سلطان محمود سبکتکین وقتنده اولمغله عصرینك فضلا ومتفطن بلغاسندن
اولوب عربی وفارسی لسانلرنده اولان مجموع اشعاری متین و تصوف وزهدیاته
دائر آثاری مرغوب ورنکین اولمغین اکابر عرب حسن اعتقاد وشعرای عجم
آثار یتی قیدایله جریده لرین زیور آبادایدرلردی حتی کشیدهٔ سلك انشاری
اولان سکسان بیت برقصیده ء سیکه مطلع سحر بنیادی بودر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* زیادة المرء فی دنیاه نقصان * وربحه غیر محض الخیر خسران *
زبدة الشعرا بدر الدین جاجرمی قصیدهٔ مزبوره یی تماما لسـان فارسی یه ترجمه
ایلمش وملك الفضلا عماد غزنوی مرحوم ابوالفتحك تاریخ انتقالنی سویلمشدر

* ⁂ (تاریخ) ⁂ *

* شیخ عالی قدر مجد الدین ابو الفتح انکه بود *
* مقتدای اهل فضل وسرور اهل کلام *
* چارصد باسی چواز تاریخ احمد در کذشت *
* در مه شوال رحلت کرد نادار السلام *
* تاریخ تقـویم دخی مومی الیهك وفاتی درت یوزاوتوز سنه سی تحریر ایدر *

* ⁂ (ذکر استاد معین الدین ابو نصر احمد بن عبد الرزاق طنطرانی) ⁂ *

شمس الکفاة خواجه نظام الملك وقتنده فحول علما واعاظم فصحادن اولوب

بغداد بهشت آباد شهرنده نظامیه مدرسه سنده مدرس بی‌همتا ایدی هرچند شعرینه نسبتله نزدنده شعر لاشی مشابه سنده ایکن انشا ایلدیکی اشعاری صنایع و بدایعده یکتا اولدیغی خواجه نظام الملك مدحنده متجانس وذوقافیتین سویلدیکی قصیدهٔ طنطرانیه سندن هویدادر که مطلعی بودر *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

یا خلی البال قد بلبلت بالبلبال بال ⁂ بالنوی زلزلتنی والعقل فی الزلزال زال

* احوال اشعار فرس *

بو عالم پر الملك طرف انقلابی و وقت طوفان حوادثك ظهور واستعمالیله السنه ولغاتك تبدل وانشعابی ملحوظ ارباب کیاست اکتساب در الحالة هذه لسان عرب بعده لسان عجم ابلغ السنهٔ سائره عد اولنمغله اولا اشعار لسان عربدن ظهور ایلدیکی مقدمه ده کشیدهٔ سلك سطور قیلنمشیدی قبل الاسلام زبان فارسیله شعر سویلنمدیکی متواتردر وشاید سویلندی ایسه ده موزون دوشه رك بر مصرع یاخود یالکز بر بیت سویلنمشدر دیو بعضا مرویدر که بهرام کورك دلارام چنکی نام بر جاریهٔ معشوقه سی وار ایدی طبیعتی موزون وظریفه اولمغله بهرام هرنه کلام سویلسه اکا مناسب مفرح جواب سویلمك وبهرام دخی سیر وشکاره کتدکجه انی برابر کتورمك عادتی اولدیغندن بر کون شکارکاهده جاریهٔ مزبوره یاننده ایکن بیشه زاردن قضای اتفاق بر ارسلان ظهور ایدوب بهرام فی الحال ارسلانك قولاقلرندن طوتوب ضبط ایتمکله تفاخر یوزندن بو مصرعی سویلمش (ع) منم آن پیل دمان ومنم آن شیر یله جاریه دخی در عقب بو مصرعله جواب ویرمش (ع) نام بهرام ترا وپدرت بوجبله بهرام بو کلامك طرزندن وقفا اولدیغندن محظوظ اولوب حکماسنه عرض وانها ونوعا قانون شعری انشا ایلمشدر بو تقدیرجه دخی بریتدن زیاده رباعی وغزل وسائر سویلنمش دکلدر دیو متفق علیهدر بعد الاسلام دخی بر مدت ملك کاسره وعجم ایادی عربه کرفتار ودین وشریعت اظهاریله رسم عجمه عدم اعتبار وبلکه وقت وحاله کوره شعرك دخی جایکیر وقرار اولمشدر امویه وعباسیه زمانلرنده اکثر ممالك ایرانده حکام عربدن اولمغله انشا واشعار امثلهٔ عربی لسانیله تذکار اولنوردی خلفای راشدین زماننده ن

تا سلطان محمود غزنوی وقتنه دك قانون ودفتر واوامر ومناشیر درگاه
سلاطینده عربی تحریر وتسیار وفارسی یازلمق عیب وعار ایدی صکره الب
ارسلان سلجوقینك وزیری عمید الملك ابو نصر کندری زماننده قلیل
البضاعه اولمق حسبیله بو قاعده یی لغو ایدوب قانون واحکام ودفاتر جمله
زبان فارسیله یازلمغه باشلدی حکایت اولنور که خلفای عباسیه زماننده
خراسان حاکمی عبد الله بن طاهر نیشابورده ایکن برکون بر حریف بر کتاب
کتوروب تحفه اوله‌رق عرض ایلدکده حاکم مذکور بو کتاب نصل کتابدر
دیو سؤال ایلدی حریف وامق عذرا حکایه‌سیدر که نوشروان نامنه جمع
اولنمشدر دیو جوابنده حاکم مومی الیه بیور دیلر که بز قرآن کریم اوقومغله
مشغولز قرآندن غیری کتاب بزم ایشمزه یارامز وبو کتاب مغان تألیفیدر که بزم
عندمزده مردوددر دیو همان امر یله کتاب مرقومی صویه اتدیلر وکنده و
قلمرو حکومتنده هر نقدر عجم ومغان تألیفی وار ایسه جمله یازولری محو اولنمسنی
فرمان ایلدیکه مع هذا بوندن مقدم عجم شعراسی شعری مسموع دکل کبی ایدی
اولسه دخی احیانا بر بیت ایکی بیت اولوب زیاده اولمدیغی مجزومدر نقل
اولنور که یعقوب بن لیث صفار که دیار عجمده خلفای عباسیه اوزرینه ابتدا
خروج ایدن بو کمسه در هنوز صبی بر اوغلی وار ایدیکه زیاده مسرور ایدی
بر بیرام کونی چوجقلر ایله چوقوره براقه جوز اوینار دی پدری یعقوب تماشا
ایدرکن اوغلی چوقوره سکز جوز آتاریدیسی چوقوره دوشوب بردانه‌سی
طشره ده قالور بو حالده امیر زاده مأیوس اولمشیکن تکرار جرز ذکور دخی
یوارلنه‌رق چوقوره دوشدکده چوجوق کمال سرورندن غلطان غلطان
همی رود تا لب کور لفظ موزونیله تکلم ایدر بو کلام یعقوبه خوش کلوب
وزراوندماسنه افاده ایلدکده بو شعر جنسندندر دیو تقطیع وتعریف
وتحقیقنه مشغول وبو وزنده بر مصرع دخی یاپوب بیت دیدیلر بعده مقابلنده
اکا موافق بر بیت دخی انشا سیله اسمنی دوبیت اطلاق ایلدیلر صکره بعض
فضلا بو درت مصراع اولدیغندن بو کا رباعی اطلاقی صحیح اولور دیو رباعی
دیوب ارباب هنرا کثری رباعی انشاسیله مشغول اولدیلر اما آل سامان زماننده
اشعار فارسی رونقپذیر تزاید اعتبار روشنضمیر انله شعشعه کیر اولوب

Amidulmulk Ebu Nasr

اول زمان استاد رودکی بو علمده مهارتله شهیر واندن اقدم صاحب دیوان
رشاعر مسموع صغیر و کبیر اولمغله ابتدا استاد مذکوری یاد ایلمك لازم کلدی

✻ (طبقهٔ اولی) ✻

✻ (ذکر مقدم شعرای فرس استاد رودکی) ✻

کنیه‌سی ابو الحسن وسامانیه دولتی وقتنده تخمین ۳۰۰ تاریخلرنده نصر بن
احمدك ندیمیدر علم موسیقی و بربط دیدکلری که لاغطه تعبیر اولنان سازی اجرای
نغمات واصول ومقاماتیله چالمده مهارت تامی اولدیغندن یاخود بخاراده
بر محلك اسمی اولمغله اکا نسبت قیلندیغندن رودکی تخلص ایلمشدر بالجمله طبع
کریم وذهن مستقیم صاحبی اولوب کلیله و دمنه کتابنی نظم ایلمشدر کزیده نام
تاریخده محرردر که نصر بن احمد مملکت هراته کیدوب اول حوالینك آب
وهواسی وفصول اربعه‌سی جنت مثال بالجمله طبیعتنه موافقت واعتدال
اوزره بولدیغندن تختگاه قدیمی اولان دار الملك بخارا خاطرندن بالکلیه فراموش
وهراتده توطن جزمکردهٔ هوشی اولمغله عن اصل وطن و مسکن و املاك
وعقاری بخاراده اولان ارکان دولتی نصرك بو وجهله هراتده مکثندن
ملول و بر طریق حیل ایله بو عزیمتدن نکول ایتدیروب نائل عزم اول
اولمه‌مدقلرندن استاد رودکی یه مراجعت و نیاز و عطیه‌لر عرضیله نصرك
بخارا طرفنه عزیمتنی تحریص ضمننده باب مراعیدی باز ایلدیلر برکون استاد
رودکی نصرك مجلسنده بخارانك مدحی سیاقنده مطول بر قصیده که
موسیقی و سازایله اوقومغه آغاز ایلدکده نصر اول رتبه متأثر وسینه کداز
اولدیکه جزمده سمند سوار اسب مرغ پرواز اولوب بخارایه سایه انداز اولدی
✻ دیرلر اول قصیده‌نك مطلعندن چند ابیات تحریر اولندی ✻

✻ (نظم) ✻

✻ باد جوی مولیان آید همی ✻ بوی یار مهربان آید همی ✻
✻ ای بخارا شاد باش و دیرزی ✻ شاه سویت میهمان آید همی ✻
✻ ریك آمو با درشتیهای او ✻ زیر پا چون پرنیان آید همی ✻
✻ میر ماهست و بخارا آسمان ✻ ماه سوی آسمان آید همی ✻
✻ میر سروست و بخارا بوستان ✻ سرو سوی بوستان آید همی ✻

Lavta-
Lauta
Laguta

Digitized by Google

اما اشبو نظم فصاحت و بلاغتدن ساده و صنایع و کنایتدن آزاده لکی حسبیله بو هنکامده بویله بر قصیده سلاطینه عرض اولنسه تردد درکاردر دیو بعض عقلا تعریض ایلمشلر ایسه دخی رودکی مرحومک ساز وموسقی و آهنکده کمال مرتبه مهارتی باعث تأثیر اوله جغی بی اشتباهدر دیمشلر والحاصل استاد مرقومه بالکز بو قصیده نک ساده لکیله تعریض جائز اولمازبرا دخی نیجه اشعاری وفنون وعلومده وقوفی متعارف ومعلومدر

* ذکر عضایرازی *

سلطان محمود سبکتکین عصرنده عن اصل ری ولایتندن اولوب غزنه ده سلطان مشارالیهک خدمتنه عازم واول طرفده دارالملک شعرا ایسله مشاعره ومباحثه یه قائم اولمشدر سلطان مذکورک مدحنده سویلدیکی قصیده نک ابیاتندندر که بو محله یه ثبت وتحریر اولندی *

* (نظم) *

* اکر مراد بجاه اندرست وجاه بمال	مرا به بین که بهبینی جمال را بکمال *
من آن کسم که بمن تا بحشر فخر کند	هر آنکه بر سر یک بیت بر نویسد قال
صواب کرد که پیدا نکرد هر دو جهان	یکانه ایزد دادار بی نظیر وهمال
* وکرنه هر دو ببخشیدی بروز سخا	امید بنده نماندی بایزد متعال *

بو قصیده نک صله سی اولمق اوزره سلطان مشارالیه هفت بدره زر انعام واحسان ایلمشدر که اون درت بیک درم دیمکدر شاعر مذکور فن اشعارده *صنعت اغراق واشتقاقده مسلم جمهور بلغا وفصحای دوراندر *

* ذکر مفخر الشعرا اسدی طوسی *

سلطان محمود عصرنده زمره شعرانک استاد محترمی واستقامت طبع وفضل ومناظره ده همعنانلرینه تفوقی جمله نک مسلمیدر اکرچه مرتب دیوانی منظور ومسموع اولمیوب انجق آثاری مجموعه لرده مسطور وطرز کلامندن فضل وعلمی معلوم ومشهور در شاهنامه کتابنی نظم ایلمک کندویه تکلیف وابرام اولندقده ایراد بهانه ضعف پیری یه قیامله استعفا اجرای مراملری اولوب کندو شاکردی فردوسی طوسی یه تحمیله انجام ویردی روایت اولنور که

Digitized by Google

فردوسی شاهنامه یی نظم اثناسنده زیرده نقل اولنه جق صورتله سلطان محموددن استشعار وفرار ایله بعد مدت طوسه کلدکده خسته اولوب حیاتدن مأیوس اولدیغی حالده استادی اسدی یی دعوت ایدوب دیمشکه بنم دنیادن رحلتم وقتی کلدی وشاهنامه دن جزوی برشئ قالدی خوف ایدرمکه رحلتمدنصکره اتمامنه کمسه قدرتیاب اوله میوب ناقص قاله اسدی ای اوغل کدراتمه اکر عمرم اولورسه ان شاالله تعالی بن تمام ایدرم دیو جواب ویروب فردوسینك یانندن قالقدی وبرکون وبرکیجه ده درت بیك بیت بقیهٔ شاهنامه یی نظم وهنوز فردوسی حیاتده ایکن ارائه ایتدکده استادینك ذهننه ثناودست بوس ودعا ایله حق تلمیذی یی ادا ایلدی واول نظم عربك عجمه استیلاسی اوائلندن بدأ اولنمشدرکه اسدینك کلامی فراستله فهم اولنمق ممکندر اسدینك شب وروز مناظره سی قصیده سی جملهٔ بلاغتنه شاهد اولوب کرچه مجموع قصیده تحریر اولنمقجه صفایاب اولنمزانجق بومحله یه الی اخره ثبتك تحملی اولمامغله آرزوسی اولنلر شاهنامه دن مطالعه ایلمکه حواله ایله همان مطلعندن چند بیت تحریر اولندی*

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* بشنو ازحجت کفتار شب وروز بهم *
* سرکذشتی که زدل دورکند شدت وغم *
* هردوراخواست جدل ازسبب بیشی وفضل *
* درمیان رفت فراوان سخن ازمدحت وذم *
* کفت شب فضل شب ازروزفزون آمد ازانك *
* روزراباز شب کرد خداوند قدم *
* نزد یزدان زپرستنده واز عابد روز *
* ساجد وعابد شب راست فزون قدروقیم *
* قوم راسوی مناجات بشب برد کلیم *
* هم بشب کشت جدا لوط زبیدا دوستم *

* ⁂ (ذکر ملك الکلام ابوالفرج سجزی) ⁂ *

عن اصل سیستانی ومیر ابوعلی سمجور زماننده ظهوروا ول خاندانی جوق

Digitized by Google

مدحه صرف افكار و شعور ايلمشدر آل سمجور انعام و احسانيله محتشم
و صاحب جاه و محترم اولوب علم شعرده غايت مهارتى و بو فنده تأليفاتى
واردر اما متعارف ديوانى منظور دكل ايسه ده مجموعه لرده آثارى مسطور
والسنه ده اشعارى مذكور اولوب اكابر عرفا ابياتيله استشهاد ايدرلر ايدى
* بو قطعه جمله اشعارندندر *

* ⁂ نظم ⁂ *

عنقاى مغربست درين دور خرمى ⁂ خاص از براى محنت و رنجست آدمى
چندانكه كرد عالم صورت برآمدم ⁂ غمخواره آدم آمد و بيچاره آدمى
هر كس بقدر خويش كرفتار محنتست ⁂ كس را نداده اند برات مسلمى

عنصرى ابو الفرجك شاكردى اولوب سلطان محمودك يانندە بولنمغله نقل
اولنور كه آل سمجور ايله آل سبكتكين بيننده مخاصمه ظهور و آل سبكتكينك
غلبه سيله آل سمجور مضمحل و مقهور و خراسان پادشاهلغى سلطنتيله
سلطان محمود مسرور اولوب انجق سلطنت مذكور سلطان مشار اليهه مرور
ايتمزدن مقدم ابو على سمجور سامانيه طرفندن خراسان حكومتنه مأمور
ايكن ابو الفرجه آل سبكتكينك نسبنى تحقير ضمننده امر ايدوب اولدخى هجو
ايتديكى حسبيله سلطان محمودك كندوبى هلاكه نيتى استشعار و خفيه
شاكردى مرقومدن استعانه يه ابتدار و اولدخى سلطان مشار اليهدن
شفيع خونكذارى اولمغله اكرچه جرمنى عفو ايدوب انجق جمله اموال
وجهاتى عنصرى يه اعطا و مرقوم دخى بنه نصفنى استادينه اهدا
ايتدكده ابو الفرج شاكردينى ثنا مآلنده بر قصيده غرا انشا ايلمشدر

* ⁂ ذكر فخر الافاضل منوجهر ⁂ *

عن اصل بلخى اولوب عصر سلطان محمود غزنويده غزنه شهرينه نقل
و سلطان مشار اليه عندنده شاعر مقبول و ابو الفرج سنجرينك شاكردندن
خوشكو شاعر بى مثل و ديوان اشعارى ارباب مرغوب اهل دل و شعر
حاصلاتيله صاحب جاه و متمول ايدى عنصرينك همعصرى و محب و معتقدى
اولوب مدحنده قصايد غرا انشا و على الخصوص شمعه
خطاب و استادينه يوزندن سوريلدكى قصيده ده عنصرى بى

مدح وثنا ایلمشدر بو مجلدیه مطلعندن چند بیت تحریر اولندی

* (نظم) *

* ای نهاده بر میان فرق جان خویشتن *
* جسم ما زنده بجان وجان تو زنده بتن *
* گر نه کوکب چرا زنده نه گردی جز بشب *
* ورنه عاشق چرا گریی همی بر خویشتن *
* کوکبی آری ولیکن آسمان تست موم *
* عاشقی آری ولیکن هست معشوقه لگن *
* اوستاد اوستادان زمان عنصری *
* عنصر دین وداش بی عیب وبیغش وفتن *
* اشبو ذکر اولنان قصیده سی متانت طبعنه وفصاحتنه شاهد عادلدر *

* ذکر استاد شعرا ابو القاسم حسن ابن احمد عنصری *

مولدی بلخ ومسکنی غزنین وبالاده بیان اولندیغی اوزره سلطان محمود غزنوینک ندیمی وسلطان الشعراسی اولوب حتی سلطانک قلمرو حکومتنده اولان اطراف واکنافده هر نقد شعر اوراینسه بایدقلری اشعاری اولا عنصری یه عرض وارائه وآنک تنقیح وتربیه سیله حضور سلطانه تقدیمه اجترا ایدرلر دیو اوامر نشر واسرا اولنمشیدی بو وجهله عظیم مال وجاه پیدا اوحقنده حکیم دیو ایما اولنمشدر سلطان مشار الیهک عصرنده دار الخلافه ده متعین وملازم درت یوز مقداری شاعر موجود وقائم ایدیکه کافه سنک رئیسی عنصری وجمله سی آنک شاکردی اولدقلرینی مقر ومعترف ایدیلر فضل وعرفانی توصیف وتعریفدن خارج اولمغله همان سلطان محمودک یالکز جهاد وغزاسنه دائر بوز سکسان بیت قصیده سی واوج بیک بیت دیوانی وسائر آثاری وفردوسینک شاهنامه سنده مرقومک حقنده اولان مدح وتحسینی مطالعه وملاحظه ایله ترجمه کمالی معلوم اولور سلطان محمودک قرنداشی امیر نصرک مدحنده سویلدیکی مطول قصیده سندن چند

* بیت تحریر اولندی *

Digitized by Google

* ❋ (نظم) ❋ *

* هر سؤالی که زان لب سیراب ❋ دوش کردم مرا بداد جواب *
* کفتمش جز بشب نشاید دید ❋ کفت پیدا بشب بود مهتاب *
* کفتم از تو که پرده دارد مهر ❋ کفت از تو که پرده دارد خواب *
کفتم از شب خضاب روز مکن ❋ کفت بر روز خون مکن تو خضاب *
* کفتم آن زلف سخت خوش بویست ❋ کفت زیرا که هست عنبرناب *
* کفتم آتش بران رخت که فروخت ❋ کفت آن کو دل تو کرده کباب *
* کفتم از روی تو نتابم روی ❋ کفت کس روی تابد از محراب *
* کفتم اندر عذاب عشق توام ❋ کفت عاشق نکو بود بعذاب *
کفتم از چیست روی راحت من ❋ کفت هر دم ز روی خسرو شاب *
* کفتم از خدمتش مرا خیر است ❋ کفت از و جز بخیر نیست مآب *

مذکور عنصری درت یوز اوتوز برسنه‌سی بو خاکدان فنادن عالم قدسه
* انتقال ایلدی *

* ❋ (ذکر فخر الشعرا بندر رازی) ❋ *

قهستاندن فخر الدوله دیلمی عصرنده عربی وفارسی ودیلمی اسانلرنده
* اشعار آبداری اولمغله زبان فارسیده بو قطعه آنکدر *

* ❋ (قطعه) ❋ *

* از مرگ حذر کردن دو روز روا نیست *
* روزیکه قضا باشد و روزیکه قضا نیست *
* روزیکه قضا باشد کوشش نکند سود *
* روز یکه قضا نیست درو مرگ روا نیست *
* واسان دیلیده بو قطعه دخی انکدر *

* ❋ (قطعه) ❋ *

* مرا کویند زن کن زنکه اندر دل هلاک آبی *
* عروسک پر چهرک برزجان طمطراق آبی *
* نخواهی زن نخواهی زن که نه مه بکذرد خالی *
* دید بر بش تو کر چه زمان دیک واک ابی *

* ⁂ (ذکر ملك الشعرا عسجدی) ⁂ *

عن اصل هروی واستاد عنصرینك شاکردلرندن سلطان محمود سبکتکینك
شاعری اولوب اکرچه مرتب دیوانی کورلمامشدر انجق متین قصائد
واشعار کهرباری مجموعه لرده مسطوردر بو رباعی دخی مرقومك آثارندندر

* ⁂ (رباعی) ⁂ *

* ازشرب مدام ولاف مشرب توبه ⁂ وزعشق بتان سیم غبغب توبه *
* دل درهوس کناه وبرلب توبه ⁂ ازتوبهٔ نادرست یارب توبه *

* ⁂ (ذکر مفخر الشعرا مسعود بن سلمان) ⁂ *

عن اصل جرجانی وامیر عنصر المعالی منوجهر بن قابوس عصرنده اولوب
عربی وفارسی اشعار دیوانی عراق عجم وطبرستان ودار المرزده مشهور
وفضل ورشدی مسلم جمهوردر آخر عمرنده سلاطین وامرا مدحندن فراغت
وزهدیات وتوحیده دائر قصائد واشعار سویلکه مباشرت ایتمکله اکابر
وفضلا مرقومك کلامنه معتقدلر ایدی فلکی شروانی مرقومك حقنده دیمشدر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* کر این طرز سخن در شاعری مسعود را بودی *
* بجان صد آفرین کردی روان سعد وسلمانش *
* بو اشعار دخی مرقومك جملهٔ آثارندندر که قید اولندی *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* چون بدیدم بدیدهٔ تحقیق ⁂ که جهان منزل فناست کنون *
* آسمان چون حریف نامنصف ⁂ پر عشوه ودغاست کنون *
* دلفکارست همچو دانه هر آنك ⁂ زیر این سبز آسیاست کنون *
* طبع بیمار من زپستر آز ⁂ شکر یزدان درست خواست کنون *
* وزعقاقیر خانهٔ توبه ⁂ نوش داروی صدق خواست کنون *

* ⁂ (ذکر سلطان شعراء عجم فردوسی طوسی) ⁂ *

اسملری حسن بن اسحق بن شرف شاه ومولدی طوس قراسندن رزان
نام قریه دن اولوب پدری برکسنه‌نك طوس قربنده فردوس نام باغچه سنده

باعث آن ایمش اول اجلدن باباسنه فردوسی دینلمش بعده مرقومه دخی بو مخلص انتقال ایتمش دیرلر فضل ومعرفتی وصفدن بیرون ومبالغه دن افزون اولدیغنه همان شهنامه کتابی شاهد عدل نموندر افاضلدن بریسی حقنده بو قطعه یی سویلمشدر *

* (قطعه) *

* سکهٔ اندر سخن فردوسیٔ طوسی نشاند *

* کافرم کر هیچکس از جملهٔ فرسی نشاند *

* اول از بالای کرسی برزمین آمد سخن *

* او د کردنش کرفت وبرسر کرسی نشاند *

نثر) فردوسینک احوالندن بو وجهله روایت اولنور که طوس حاکمی مومی الیهه شراره پاش شرور وازعاج اولمغین سلطان محمود غزنوی یه کیدوب اشتکا برله استرحام حال مایحتاج ایتدکده بنه التیام جریحهٔ دردنه مفید وعلاج اولمامغله یانده موجود خرجلغی دخی لشکر مصارف تاراج واقوات ضروریهٔ یومیه یه محتاج اولدیغندن بعض کسه لر مقطعه وقصائد عرضیله اولدیغجه دفع احتیاج اوزره اولوب انجق سلطان مذکورک رئیس شعراسی استاد عنصری یه بر تقریب انتساب بر ایتمك هرچند آرزوسی ایسه ده عنصرینك کمال جاه واحتشامندن مجلسیله شیرینکام اولمق ملاحظه لری اوهام تو حشندن اولمغله همان کون طریق حیله ایله استاد مومی الیهك اولدیغی محله پرتاب دخول وعنصرینك شاکردلرندن عسجدی وفرخی مجلسده حاضر ومثول بولنمشلر استاد عنصری فردوسی یی بو صورت پژمرده وقیافت فرویده کوردکده برادر بو مجلس شعرا در محل مصلحت اولمیوب انجق مشاعره یه مخصوصدر دیو ظرافت ایله استثقالده فردوسی بلی افندم بنده کزك دخی بو فنه جزوی شروعم وار در جوابنده عنصری پك کوزل لکن البته درجه کز معلوم اولمق ایچون بر مقدار مشاعره لازم اولور دیدکده فردوسی همان مانع دکل افندم جوابیله سکوت ایلمش تیز الدن عنصری دردنجیسی بولنمیه جق اوج قافیه در خاطر ایلمشکه فردوسی قافیه تدارکنده عاجز اوله اولا عنصری بو مصرعی دیمش (ع) چون عارض تو کل نبود در کلشن * ثانیا عسجدی (ع) مانند رخت ماه نباشد روشن *

ثالثا فرخی (ع) مژکانت همی کذر کند از جوشن * رابعه در عقب فردوسی دخی (ع) مانند سنان کیو در جنك پشن * مصرعنی سویلدکده عنصری تعجب وتحسین ایدوب سزك تاریخ سلاطینه وقوف تامکز وار در دیو بعض مشکل ابیات واشعار ایله دخی لدی الامتحان بوفنده کمال قدرت و بلاغتنی فهم واعتذار ایدوب کندویه مصاحب ایلدی مقدما سلطان محمود ملوك عجمك منظوم اوله رق تاریخنی تألیف ایلمسنی عنصری یه تکلیف ایتمشیدی کثرت اشغالنی عذر و بهانه ایدرك وبلکه بوبابده عدم قدرتنی بیله رك امرار وقت ایتمکده و بو نظمك کما هو حقه حقندن کلهجك اربابنی تحریده اولوب مأیوس اولمشیدی فردوسیده بو قابلیتی درك ایتدکده شهنامه نظم ایلمکز ممکنمیدر دیو سؤالنده انشاالله همتکز ایله آساندر جوابی عنصری یه فرح بخش اولوب درعقب سلطان محموده خراساندن برجوان کلمش ذهنی کشاده صاحب سخن برآدم اولمغله مطلوب بیوردیغکز عجم تاریخنی تنظیم ایده جکی مأمولدر دیو مدح وتوصیه سنده سلطان محظوظ اولوب انجق تیر الدین نی مدح یوزندن برقاچ بیت سویلسون کوره لم دیدی عنصری بو خصوصی فردوسی یه افاده ایلدکده بروجه مأموریت برقاچ بیت انشا ایلمشدر که مطلعی بودر *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

چو کودك لب از شیر مادر بشست ⁂ بکهوا ره محمود کوید نخست

ابیات سلطانك منظوری اولیجق حظ ایدوب فردوسی یه شهنامه یه بدأ ایلمکی امر وخاص حجره ومسکن ومستوفی معاش تعیین ایلدی درت سنه غزنه ده وبعده اذن الوب وطن اصلیسی اولان طوسه کتمکله درت سنه دخی طوسده شهنامه نظمنه مشغول وینه غزنه یه رجوع ایله اوماموریتنه داومت اثناسنده شمس الکفاه خواجه احمد بن حسن میمندی فردوسی یی حمایت وتزد سلطانده فضلندن بحثله نائل نوازش ورعایت ایدردی فردوسی مرحوم مقربیندن اولان ایازه عدم التفات ورغبت اوزره اولدیغندن ایاز دلکیر اولوب فردوسی رافضیدر دیو سلطانه غمز ایلدی سلطان محمود ایسه دین ومذهب خصوصنده کمال تعصبی ورافضی طائفه سنه عداوتی خارج

ازدارهٔ انصاف ایدی بو ماده مسموعی اولیجق فردوسی یی احضار ایدوب عتاب ایلدیکه سن قرمطی ایمشسن اخرایده جکم سنی فیللر ایاغی التنه راغوب هلاك ایدسونلر دیدکده فردوسی سلطانك اباغنه دوشوب بن قرمطی کلم اهل سنت وجماعتم بکا افترا ایلمشلردیدی تکرار سلطان بو بدعتك مجتهدو اولوری جمله طوسدن اولورلر انجق سنی عفو ایدرم بعد ازین بو مذهبدن توبه ورجوع ایله دیو کشاد ویردی بوندنصکره فردوسی سلطاندن خوف اوزره اولوب هرنه ایسه شهنامه یی تکمیل دیو سلطانه عرض ایلدکده التمش بیك بیت او لمغله التمش بیك درهم کوش اعطا ایلدی عطیهٔ مرقوم نزد فردوسیده احقر حقیر ومار الذکر غرضنه مبنی کندوسنی تحقیر ایلدکلر یی فهم ایلدیسه ده قبول ایدوب همان چارسو یه روان وحمامه کیروب حقدقده حمامجی یه یکرمی بیك درهمی احسان وچارسودن برطاس اشترا وبهاسی اولان دیکر یکرمی بیك درهمی اعطا و باقی قلان یکرمی بیك درهمی دخی مستحقنه توزیعه سزا کوروب کندوسی غزنه شهرنده اختفا ایلدی برقاچ ایام مرورنده برحیله ایله سلطانك کتابخانه سندن شهنامه یی اله کتوروب زبانه سلطان محمودی هجو اوله رق الحاق ایلدیکی مشهور درهمان ابیات معلومه دن برقاچ بیت بو محله تحریر اولندی *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

بسی سال بردم بشهنامه رنج ⁂ که تاشاه بخشد مرا تاج و کنج

اکر شاه راشاه بودی پدر ⁂ بسر برنهادی مرا تاج زر

چو اندر تبارش بزرکی نبود ⁂ نیارست نام بزرکان شنود

(نثر) غزنه ده درت ماه اختفادنصکره هراته کیدوب ابو المعالینك خانه سنده مسافر ایکن سلطان محمود طرفندن هراته آدملر کلوب شهرده فردوسی یی تفحص ایچون دلاللرندا ایتمکله هراتدن دخی هزار مشقتله قاچوب طوسه روشدی انده دخی قرار ایده میوب اهل وعیالیله وداع ورستمدار سمتنه فرار ایدوب اول وقت رستمدارده حاکم منوچهر قابوس طرفندن اسپهداء جرجانی ایدی فردوسی یه عظیم رعایت ایدوب سلطان محمودی هجو ایلدیکی ابیاتی شهنامه دن محو واخراج ایلمك اوزره التمش مثقال التونه صاتون الدی

برمدتدن انده مسافرتله مکث ایدوب کند ویه پیرلك مستولی اولمغله تکرار
وطن اصلیسی اولان طوسه کلوب مختفی اولدی وقتاکه سلطان محمود
هندده فرنده دهلی پادشاهنه نامه تحریر وارسال ایدوب بو مرسول نامه مزك
جوابی احتمال که مرامزك عکسنه ظهور ایدر ایسه تدبیر ندر دیو خواجه
احمد میمندیدن استفسار ایلدکده خواجه شهنامه دن بو بیتی اوقومشدر

* ❊ (بیت) ❊ *

اکرجز بکام من آید جواب ❊ من وکرز و میدان افراسیاب

(نثر) سلطانه رقت کلوب فردوسی یه جفا وغدر ایلدك عجبا فقیرنه حالده در
دیدکده خواجه فرصت بولوب فردوسی غایت پیر وعاجز وطوسده
مختفی ایمش دیو تکرار سلطانك عرق شفقتن تحریك ایتمکله اون ایکی دوه
یوکی چوید طوسده فردوسی یه کوندرمکه امر ایلدی وقتاکه مذکور چوید
یوکلی دوه لر طوسك دوده بارقپوسندن دخول ایدرکن فردوسینك جنازه سی
رزان قپوسندن چقاردی حسب الاقتضا بو مالی فردوسینك قز قرنداشنه
ویرلسی مناسب کوریلوب عرض اولندقده مرقومه غایت زاهده اولمغله
بنم سلطان مالنه احتیاجم یوقدر دیو قبول ایتمامشدر فردوسی مرحومك
مرقدی طوسده مزار عباسه جنبنده حالا متعین وملتجای زوار در پیرلکی
* حالنده دیدیکی بیتدر *

* ❊ (بیت) ❊ *

* چو برداشتم جام هشتاد وهشت ❊ نکیرم جز از باده تابوت ودشت *

(نثر) مولانای مشار الیه سکسان سکز یاشنده اولدیغنی بو بیتله اشارت ایتمش
ومزار امت محمده واسع اولدیغیچون ظرفای عجم دشت دیو کنایه ایدر نقل
اولنور که شیخ ابو القاسم کرکانی رحمه الله فردوسی مجوسی مدح ایتمش دیو
جنازه نمازنه حاضر اولمامش اول کیجه رؤیاسنده جنتده درجهٔ علیاده
کورمش بو درجه یه نه جهتله نائل اولدك دیو سؤال ایلدکده توحیدبوزندن
* بو بیتی سویلمشدم بو عنایته بادی اولدی دیمش *

* ❊ (بیت) ❊ *

جهان را بلندی وپستی تویی ❊ ندانم چه هرچه هستی تویی

مولانا فردوسینك تاریخ وفاتی درت یوز اون برسنه سنده واقع اولمشدر

* ⁂ (ذکر املح الکلام فرخی علیه الرحمه) ⁂ *

عن اصل ترمذی اولوب عنصرینك شاکردلرندن ذهنی سلیم وطبعی مستقیمدر استاد رشید وطواط عربده متنبی عجمده فرخینك کلاملرینك متانت وبلاغتنه شعرا امضاکشیده‌در دیمش مؤلفاتندن اولان صنایع شعردن ترجمان البلاغه نام کتابی کمال فضلنه برهان وفضلا انکله استشهاد ایدرلر دیوانی ماوراء النهرده مشهور ومرغوبدر انجق خراسان طرفلرنده نایاب اولمغله بلخ والسنه

* انشا ایلدیکی قصیده دن *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* تا برند نیلکون برروی پوشد مرغزار *
* پرنیان هفت رنك اندر سر آرد کوهسار *
* خاکرا چون ناف آهو مشك زاید بیقیاس *
* بیدرا چون پر طوطی برك روید بیشمار *
* دوش وقت نیم شب بوی بهار آورد باد *
* حبذا باد شمال وفرخا بوی بهار *

* ⁂ (ذکر فخر الفضلا امیر معزی رحمه الله) ⁂ *

عن اصل خراسان قرینده نسا شهرندن اول حالنده سپاهی اولوب سلطان ملکشاه خدمتنده ایدی سلطان مذکور خراساندن اصفهانه کتدکده مرقوم امارت رتبه سنه نائل اولدی نظامی سمرقندی چهار مقاله نام کتابنده امیر معزینك عقل ومروت وفراست وظرافتندن بحث وفیره ایتمشدر دیوانی مشهور ومتداول وامارتندن فضله ملك الشعرا دخی دینلمشدر سببی بو وجهله روایت اولنور که براخشام رؤیت هلال ایچون سلطان وجمله اساطین وارکان قصردن ناظر ونکهبان اولوب رؤیتدن عاجز وبی درمان اولمشیکن ناکاه یالکز سلطان هلالی کوروب ارکان مشار بالبنانه ارائت ایچون تحریك ابروی فرمان ایلدکده میر معزی یانده حاضر بولنمغله امر سلطانله بالبداهه بو قطعه یی سویلدیکندن ملك الشعرا تلقیب اولنمشدر

(قطعه)

ای ماه کمان شهریاری کویی ⁂ یا ابروی آن طرفه نکاری کویی

نعلی زده ازززعیاری کوبی ⁂ درکوش سپهر کوشواری کوبی

(نثر) میرمرقوم طرف سلطان مشارالیهدن رسالتله رومه کیدوب عودتنده قرق قطار بوکی قماش رومی اصفهانه کتورمکله جاه واحتشامی دخی مزداد وترقی بولمشدر ⁂

⁂ ⁂ (ذکر نظام عروضی سمرقندی رحمه الله) ⁂ ⁂

امیرمعزی شاکردلرندن اهل فضل وهنر وطبعی لطیف ونازکتر وعلم شعرده فصاحت پرور اولوب داستان ویس ورامینی نظم وتألیف وکتاب چهار مقاله‌یی تصنیف ایلمشدر کتاب مذکور اداب معاشرت وحکمت وآیین ملوك وحرکت بیانده بی نظیردر ⁂

⁂ (بیت) ⁂

⁂ ازان کوبند ابرش را کمان کیر ⁂ که از آمل بمرو انداخت او تیر ⁂

(نثر) اشبو بیت مرقومکدر ابرش طهمورثك برادرزاده سنك اسمی اولوب شهر آملدن تا حدود مرو دك دیوار چکمکله بو وجهله تعبیر ایلمش بعضا اولمقدار تیرانداز ایمش دیرلر ⁂

⁂ ⁂ (ذکر زبدة العارفین حکیم ناصر خسرو) ⁂ ⁂

عن اصل اصفهانی اولوب ابتدا حالنده اصفهاندن کیلان ورستمداره هجرت واول دیارك علما سیله بحث وجدال وشماتت ایده یکندن کندویه سوء قصیده‌لرینی درك وفراست ایدوب فرار خراسان جانبنده عزیمتی اثناسنده قطب ربانی شیخ همدانی ابو الحسن الخرقانی قدس سره درکاهنه اوغرایوب بر مقدار خدمتلرنده اولمغی نیت ایلمشیدی شیخ حضرتلری خسروك بونیتنی وحال وکیفیتنی کشفله مریدلرینه شو شکل وشو صفتله خانقاهه بریسی کله جکدر اول کسه یه اعزاز واکرام ایلیه سز اکر علوم ظاهره ایله امتحان بوزندن بر مقاله آچرایسه بزم شیخ کو یلوو جاهل برادمدر دیوب حضوره کتوره سز دیو تنبیه ایلمشیدی فی الواقع خسرو خانقاهه کلدکده شیخك تنبیهی اوزره اکرام وجوابدن صکره شیخك حضورینه کتوردیلر ناصر خسرو اول امرده شیخ حضرتلرینه بر اهل حالی پنساه ایتمك آرزوسنده یم بو فیل وقالدن فراغت وسزك خدمتکزده اولمق استرم دیدکده

شیخ تبسم ایدوب ابتدا کونکه بن بودرجه یه قدم باصدم همان عقل دید کاری مکاره بی اوج طلاقله تطایق ایلدم سبز ایسه ابو علی سینا ایله ناقص عقلکزه اسیر اولوب کویا عقل کل اثباتیله علمکزه مغرور اولارق کوهر کن فکان عقلدر دیمش سز مع هذا اول کوهر عشقدر حتی اخشام یاپدیغک قصیده ده بوخصوصی اشعار ایلدک دیو شیخک اوقومغه باشلدیغی قصیده دن بو ابیات تحریر اولندی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* بالای هفت طاق مقرنس دو کوهرند *

* کز کائنات هرچه درو هست برترند *

* پروردکان دایهٔ قدسند در قدم *

* کوهر نیند اکرچه باوصاف کوهرند *

* بی بال در مشبت سفلی کشاده بال *

* بی پر بر آشیانهٔ علوی همی پرند *

* از نور تا بظلمت واز اوج تا حضیض *

* از باختر بخاور واز بحر تا برند *

* هستند ونیستند ونمایند وآشکار *

* هم باتو اند وباتو بیک خانه اندرند *

* بی دانشان اکرچه نکوهش کنندشان *

* آخر مدبران سپهر مدورند *

کوبی مراکه جوهر دیوان ز آتشست *

* دیوان این زمان همه ازکل مخمرند *

* جنی آدمی نزاد ز آدم درین جهان *

* اینها از آدم اند چرا جلکی خرند *

* دعوی کند آنکه براهیم زاده ایم *

* چون نیک بنکری همه شاکرد آزرند *

* در بزمکاه مالك وطوق زبانی اند *

* این ابلهان که در طلب حوض کوثرند *

* خویشی بکجا بود که از بجا برادران *
* از بهر لقمهٔ همه خصم برادرند *
* آن سنیان که سبر تشان بغض حیدرست *
* حقا که دشمنان ابو بکر و عمرند *
* وآنان که هست شان به ابو بکر دوستی *
* چون دوستند چون همکی خصم حیدرند *
* کر عاقلی ز هردو جماعت سخن مکوی *
* بکذارشان بهم که نه افلح نه قنبرند *
* همان تا از ان کروه نباشی تو در جهان *
چون گاو میخورند وچو کرکان همه درند *
* نه کافری بقاعده نه مؤمنی بشرط *
* همسایکان من نه مسلمان نه کافرند *

(نثر) فی الواقع خسرو بو قصیده یی یاپوب هنوز کسه کورمامشیدی خسرو مبهوت اولوب شیخه کمال اعتقاد ومدت وفیره خدمتنده ریاضت وتصفیهٔ قلب ایدوب بعده اجازت شیخله خراسان جانبنه عزیمت واول دیارده دخی علوم عربیه وتسخیر سخنه اشتغال ومواظبت اوزره ایکن اول هنکامده خراسانك بکارندن قاضی القضاة ابو سهل صعلوکی خراسان علماسنك مومی الیهه سوء قصدلرینی فهم ایدوب خسرو سنك صحبتك بو بلده علماسنه غایت بلند وصعب کورندی همان بو ندن کتمکز خیرلودر دیمکله اندن دخی بلخ جانبنه فرار واخرحا لنده ك بدخشان کوهستاننده تمکن وقرار ایلدی خراساندن فرارنده سویلدیکی قصیده دن تبرکا چند بیت تحریر اولندی

* * (نظم) * *

* بنالم بتوای قدیم وقدیر * ز اهل خراسان صغیر و کبیر
چه کردم که از من رمیده شدند * همه خویش وبیکانه برنا و پیر
* مقرم بفرمان پیغمبرت * نه انبازک کتم ترا نه نظیر *
* به امت رسانید پیغام تو * محمد رسولت بشیر و نذیر *
* که قرآن به پیغمبرت آورید * مکر جبرائیل آن مبارك سفیر

* مقرم بحر و برك و حساب * كا بت زيردارم اندر ضمير *

(نثر) خسروه بعضيلرى طعن ايدوب طبيعى و دهرى وتناسخ مذهبنده در ديمشلركه غالبا بو قرووده محرر قصيده وسائرانك امثالى كلاملرندن نشأت ايتمش اوله و بعضيلرى عارف وموحد ديمشلركه اشاغيده محرر ابياتنه قياس اولنمق كرك لايق اولان بودر مدون ديوانى ومنظوم روشنايى نامه وسعادتنامه ومشهور اوله رق كنز الحقايق نام آثارى واردر ديوانى بيك بيت مقدارى اولوب هب حكمت وموعظه يه دائردر سلطان محمود غزنوى وقتنده ابو على سينا ايله همعصر وهمصحبت اولديغى مرويدر بدخشان وكوهستان اهاليسى خسروه كمال معتقدلر اولوب نسبى طاهر وشريف اولمغله بعضيسى شاه وبعضيسى سلطان تسميه ايدرلردى مرقوم درتيوز اوتوز برسنه سنده بدخشانده وفات ايلديكنى دولتشاه تحرير ايتمشدر اما تقويم التواريخ درتيوز سكسان برسنه سى ديو يازار والله اعلم بالصواب

* (ذكر مفخر الشعرا عمعق) *

عمعق اصل بخارادن اولوب سلطان سنجر زماننده مشهور شعرادن ايدى يوسف عليه السلام قصه سنى نظم ايلمشدركه ابياتى ايكى بحرله دخى اوقونمق ممكندر استاد رشيد وطواط حدايق السحر نام كتابنده انك كلاميله استشهاد ايدر عمعقك شيوۀ مرثيه ده مهارت تامه سى اولمغله سلطان سنجرك قزى ماه ملك خاتون وفات ايتدكده سلطان مرقومك قزينه زياده محبتى اولديغندن مرثيه سويلمك ايچون بخارادن عمعق طلب واحضار ايلدكده مرقوم پيرونا بينالك عجزندن بحث واعتذار وطول قصيده انشاسندن

* استعفا ايدوب فصل بهار اولمغله همان بورباعى بى سويلمشدر *

هنكام انكه كل دمد از صحن بوستان * رفت آن كل شكفته ودرخاك شد نهان

هنكام انكه شاه شجر نم كشد زابر * بى آب مانده نركس آن تازه بوستان

(نثر) عمعقك اوغلى حميد سوزينك وقتنده بولنمغله سوزينك حقنده

* بو هجوى سويلديكى مرويدر *

* (نظم) *

* دوش در خواب ديدم آدم را * دست حوا كرفته اندر دست *

* کفتمش سوزنی بنیرهٔ تست * کفت حو آبسه طلاق ارهست *

* * (ذکر امام الشعرا قطران اجلی) * *

عن اصل ترمذی اولوب بلخده نقل ایلمشدر انوری ورشیدی سمرقندی وروحی بلخی وشمس سیکش وخمخانه زادهٔ عدنانی واکثر شعرای بلخ وماوراء النهر قطرانک شاکردلریدر رشید وطواط استاد قطرانک اشعارنه نظرا سائرینک اشعارینی هیچ مثابه سنده عد ایدرم دیمشدر سلطان سنجر طرفندن بلخ والیسی اولان امیر احمد بن قاجک نامنه قوسنامه نظم ایلمشدر مشکل ومصنع ترجیع ومربع ومخمس وذوقافیتین اشعار کثیرهسی اولغله بر قصیده سندن * برمقدار ایراد اولندی *

* * (نظم) * *

*یافت زین دریاد کر بار ابر کوهر بار بار *

*باغ وبوستان یافت دیکر ز ابر کوهر بار بار *

* هر کجا کلزار بود اندر جهان کلزار شد *

* مرغ شبکیرات سرایان بر کل کلزار زار*

* باد بفشاند همی بر سنبل وعنبر عبیر *

* ابر بفروزد همی برلاله وکلنار نار *

* * (ذکر افصح الفصحا فصیحی جرجانی) * *

امیر کیکاوس بن اسکندر قابوسک همعصری وهمبزم وملازمی اولوب خاندان *قابوسک مداحی ایدیکه*

* * (بیت) * *

*چه فرخ وجودیکه از همتش * بمیر دبیپای ولی نعمتش *

دیمش و وامق وعذرا قصه سنی نظم ایلمشدر امیر کیکاوس دخی فاضل وشاعر وزهد وورعله تصفیهٔ باطن وظاهر ایدوب آخر عمرلرنده علایق دنیادن روکردان وکیلانده طاعت وعبادتله سر بکمر بیان ایکن کنجه وبردع والیسی امیر ابو السوار کرجستان سفرینه عازم اولوب کیکاوس دخی غزا آرزوسیله والی مرقومه همراه اولوب جنکده مجروح اولوب سعادت

* رتبهٔ شهادتی جزم ایلدکده بو قطعه‌یی سویلمشدر *

* ⁂ (قطعه) ⁂ *

* کاوس کی ای عاجز کرداب اجل ⁂ آهنك شدن کن کاجل ازیام درآمد *
* روزت بنماز دکر آمد بهمه حال ⁂ شب زود درآید که نماز دکر آمد *

* ⁂ (ذکر مختار الابرار فرخاری رحمه الله) ⁂ *

فرخاردندر انجق فرخار سمتنده بر بلده بدخشان سمتنده وبری خطا ایله کاشغر بیننده ختلان طرفنده اولمغله غالبا ختلان سمتنده اولان فرخاردن اولمق محتملدر هرنه ایسه استاد شاعر اولمغله بو ابیات جملهٔ آثارندندر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* اسبی دارم که هر کز ایزد ⁂ قانع تراز ونیا فریند *
* تا روز زعشق جو همه شب ⁂ از خرمن ماه خوشه چیند *
* کفتند که جو نماند ازین غم ⁂ میخواست که تعزیت کزیند *
* پوشید پلاس و پارهٔ کاه ⁂ میخواهد وتا در و نشیند *

* ⁂ (ذکر فاضل معنوی ابو العلاء کنجوی) ⁂ *

جلال الدین منوجهرك وقت وخد متنده اولمغله ولایت شیروان ومضافاتنده واقع شعرایه رئیس نصب ایدوب ملك الشعرا وعظیم الشان صاحب جاه واعتلا ایلمشیدی روایت اولنور که خاقانی وفلکی شیروانی نام شاعرلر ابو العلانك شاکردلری اولمغله مولانای مرقوم قزینی خاقانی‌یه تزویج ایلدی انجق فلکیٔ شیروانی دختر مرقومه کندویه ویرلمك امیدنده اولوب بو وجهله ظهورندن مغبر وقهرندن بر طرفه کتمك اوزره اولدیغنی ابو العلا خبر الدقده فلکی‌یه یکرمی بیك درهم کشی وبروب ای اوغل اشته بونکله بش جاریه اشترا ایله که ابو العلانك قزندن کوزل اولسونلر دیو تطییب ایلدی چونکه بوندن صکره خاقانی مال وجاه وشهرت صاحبی اولوب مکابره واستادنه عدم التفات اوزره اولدیغندن ابو العلا خاقانی‌یی هجو یوزندن بو ابیاتی سویلمشدر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* تو ای افضل الدین اکر راست پرسی ⁂ بجان عزیزت که از تو نشادم *

Digitized by Google

* دروکر پسر بود نامت بشروان * بخاقانیت من لقب برنها دم *
* بجای تو بسیار کردم نکویی * ز ادختر ومال وشهرت بدادم *
* چرا حرمت من نداری که تا من * تراهم پسر خوانده هم اوستادم *
* بمن چند کویی که کفتی سخنها * که زنیسان سخنها نباشد بیادم *
* بکفتم بکفتم نکفتم نکفتم * بکادم بکادم نکادم نکادم *

* (ذکر ملك عماد زوزنی رحمه الله) *

زیاده فاضل ودانشمند وشعرده سید حسن غزنوینك شاکرد پسندی ومدت مدید شاعرلکده یکانه ایدی بر کون سیاحتی حالنده طوسه اوغرادقده حجة الاسلام امام محمد غزالی رحمة الله علیهك صحبتنه آرزو کثیر اولوب زیارتلرینه دخوله وسیله اولمق ایچون بوقطعه یی انشا وحضور امامه دخول ایدر قطعهٔ مذکوره بو محله قید اولندی *

* (نظم) *

* خردرادوش کفتم که این کهنه جهان ازکی *
* شد ازغوغای شیطانی وزسودای هواخالی *
* خرد کفتا عجب دارم که میدانی ومیپرسی *
* بعهد علم غزالی بعهد علم غزالی *

(نثر) ایدی امام فراست یوزندن صاحب کمال اولدیغنی فهم ایدوب خطاب ایلدیکه دوستم شعرك ونظرمك وسیلهٔ غایت لطیف وزیبادر انجق نیچون باطنکی تصفیه وقلبکی تعمیره سعی ایدوب زمرهٔ ابراره لاحق اولمزسك بارین قیامتده الشعراء یتبعهم الغاوون فرقه سندن اولورسك دیدی امامك بوپندی عمادی یه تأثیر ایدوب توبه وانابت ومشغول علم وعبادت اولدی وارثا مالك اولدیغی املاك وجهاتی علما وزهاده اعطا ایلمکی استیذان ایلدکده امام مانع اولوب اولادنه توزیعنی امر ایلدی

* (ذکر مفخر الحکما استاد ازرقی) *

فضل وحکمتده کمالی اولمغله حکیم تلقیب اولنوردی عن اصل مروه دن وزمان دولت سلطان طغانشاه سلجوقیده مشهور ومعتبر اولوب بندیات وحکمتده سندباد نام کتابی سلطان مشار الیه نامنه تصنیف ایلمشدر نقل اولنور که شاه

مذکورك رجو لیتی کمتر اولوب اولوقتك اطبا و حکماسی بو خصوصه کمال جهد واعتنا ایله بذل سعی اوفا ایلدیلرسه ده بروجهله فائده بخشا اولیوب آخر الامر حکیم ازرقی الفیه وشلفیه نام کتابی تألیف وتتمیم وحضور سلطانه عرض وتقدیم ایلمش هرنه زمان سلطان کتاب مرقومك اشکال وتصویرینه نظر ایلدکجه کسب شهوت ایلدیکندن حکیم مذکور اعتبار ورغبت وبزم خاصنده ندیم وصاحب جاه ورفعت اولمش و برکون طغانشاه طاوله اوینارکن هرنقدر سه شش استدیسه سه یك کلمش سلطانك انفعالی کوروب بالبداهه بو رباعی یی دیمشدر *

* ⁂ (رباعی) ⁂ *

* کر شاه سه شش خواست سه یك زخم افتاد *
* تا ظن نبری که کعبتین داد نداد *
* شش چون نکریست حضرت شاه *
* از هیبت شاه روی بر خاك نهاد *

* ⁂ (ذکر مفخر الفضلا عبدالواسع جبلی) ⁂ *

عن اصل جبال غرجستاندن اولوب اول حالنده هراته بعده غزنه یه سلطان بهرامشاه بن مسعود خدمتنه کتمشدر آل سبکتکین حقنده قصائد غرا و مدیحه لری واردر بهرامشاهك خاله زاده سی سلطان سنجرك مدحنده بو قصیده یی نظم ایلمشدر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* زعدل کامل خسرو زامن شامل سلطان *
* تذرو کبك و کور و ورکشند هم بکوهستان *
* یکی همخوابه طغرل دوم همخانه شاهین *
* سه دیکر مونس ضیغم چهارم محرم ثعبان *
* خداوند جهان سنجر که همواره چهار آلت *
* بود در رایت ورای وجبین وروی او پنهان *
* یکی پیروزی دولت دوم فیروزی ملت *
* سه دیکر زینت دنیا چهارم نصرت ایمان *

* بنان اوست در بخشش سنان اوست در کوشش *
* لقای اوست در مجلس لوای اوست در میدان *
* یکی ارزاق را باسط دوم ارواح را قابض *
* سه دیگر سعد را مایه چهارم فتح را برهان *
* شد اندر قرن او باطل شد اندر عصر او ناقص *
* شد اندر فرق او حاصل شد اندر وقت او نقصان *
* یکی ناموس کیخسرو دوم مقدار اسکندر *
* سه دیگر نام افریدون چهارم عدل نوشیروان *

* ⁂ (ذکر مفاخر الادبا ابو المفاخر رازی) ⁂ *

سلطان غیاث الدین محمد بن ملکشاه عصرنده شاعر وکامل وادیب وفاضل وجمیع علومده ماهر کمالی جمله عندنده مسلم وظاهر و اشعارینک صنعت وتاتی وعلی الخصوص لغزفننده مهارتی مشهور و باهر در امام علی بن موسی رضا رضی الله عنه شاقبنده انشا ایلدیکی قصائدینی حل وعقدده کمال تدقیق واقدامله استادان مضامیننه مطلع اولوب تحسین ایلمشلردر قصائد مذکوره دن بربیت بو محله ثبت اولندی *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

باب مرصع بسوخت مرغ ملمع بدن ⁂ اشک زلیخا بریخت یوسف کل پیرهن

نقل اولنور که سلطان مسعود بن ملکشاه مازندرانه عزیمت نیتیله یدن حرکتنده عسکرینی عدم ضبطدن ناشی ری اهالیسنک مرعاسنی پازده اوزره اولملریله ابو المفاخر بو ابیاتی عرضله منع ایتدرمشدر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* ای خسرویکه سایس حکم تو بر فلک *
* برترز طارم کیوان نشسته است *
* لطف بآستین کرم پاک میکند *
* کردی که بر صحیفهٔ دوران نشسته است *
* بر تخت ری توساکنی و زحکم نافذت *
* در ملک چین بمرتبهٔ خاقان نشسته است *

* شاها سپاه تو كه مور ند چون ملخ *
* بر كرد دخل دانهٔ دهقان نشسته است *
* باران عدل بار كه اين خاك سالها ست *
* تا بر اميد وعدهٔ باران نشسته است *

* ذكر افضل الفضلا والشعرا افضل الدين خاقانى رحمه الله *

عن اصل شيروانى واسمى افضل الدين ابراهيم بن على اولوب فرونىٔ فضل وجاه واحتشامه وكان رغبت سلاطين وحكامه نائل اولمشدر مقبول ومرغوب جملهٔ استادان اولمغله اصغر الضمير نام قصيدده بوو جهله ستايش اولنمشدر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

زديوان ازل منشور كاول در بيان آمد ⁂ اميرى جمله رادادند وسلطانى بخاقانى
براى حجت معنى براهيمى بديد آيد ⁂ زپشت آزر صنعت على نجار شيروانى

نثر) مولاناى مذكورك اسمى ابراهيم وپدر ينك نامى على نجار اولمغله بو بيت اكا اشارتدر خاقان كبير منوچهر عصرنده مذكورك نديمى ومحبى اولديغندن مقدم مخاصى حقايق ايكن نعطيا استاد مرقومه خاقانى مخلصى ويرلمشدر لطائف خاقانيه دندر كه بر كون خاقان كبير بر قصيده

* عرض ايدوب درونده بو بيت وارمش *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* وشق ده كه در برم كبرد ⁂ باوشاقى كه در برش كيرم *

(نثر) وشق معلوم حيوا نكه انك كوركى ديمك استر وشاقى تازه محبوبدر خاقان بو بيتى اوقودقده دولت شاهك تحريرينه نظرا قتلنه امر ايتمش ميرك مرحوم شهرى وكلى نام كتا بنده يازديغى خاقان مذكور بو الطاف شامله سنه اغترارا ايكبسنيدخى بردن ويرمكده عاجز مبوز ديو متأسف اولمش مع مافيه بو كيفيت خاقانينك مسموعى اولدقده درآن برسكك قنادينى قيروب خاقانه كوندرمش وبو كناه بنم دكلدر اشته بو سككدر كه بن باوشاقى يازمشيدم سكك التنه برنقطه دخى وضع ايتمش انكيچون بايله يازلدى ظن بيورلمش ديمكله اشبو وقوعبولان تداركندن خاقان زياده محظوظ اولمش نزاكت بونده كه خاقانى محبوب طلبنده خاقانك كوجنيه جكنى فهم

ايدوب انجق خاقانك علو جنابندن وشق باوشاقى كه بربنى باخوددبكربنى طلب ومطلبنى قصرايله خاقانه نوعا دنائت عذوايلديكندن باعث غضب اولديغيدر ومرقومدخى فى الحال بوسكك حيله سنى درپيش ابندبكى ايكى قوله دخى ملايمترخيلى ظريفانه واقع اولمشدر خاقانينك همعصرى فضلادن اثيرالدين اخسيكى فرغان وتركستان ولايتندن خاقانيله مشاعره قصديله شيروانه كلوركن بولده سلطان ارسلان بن طغرل خدمتنده قالوب بو ايكى اوستاد بينده بالمكاتبه چوق مشاعره ومعارضه كذران ايلمشدر

خاقانينك اثيره كوندر ديكى نظمدر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* خردخريطه كش خامۀ بنان منست *

* سخن جنيبه كش خاطر وبيان منست *

* بكرد كاركه دور زمان بديد آورد *

* كه دور دور منست وزمان زمان منست *

* بشرق وغرب رودنامۀ ضميرم ازآنك *

* كبوتر فلكى پيك رايكان منست *

* منم كه يوسف عهدم بقحط سال سخن *

* كه ميزبان كرسنه دلان زبان منست *

* ززاژ خايى هر ابلهى نترسم ازآنك *

* هنوز در عدمست انكه همقران منست *

* منم بوحى معانى پيمبر شعرا *

* كه معجز سخن امروز در بيان منست *

(نثر) اثيرالدين دخى بو وجهله جواب ويرمشدر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* كرهشكاى سخن خامۀ توان منست *

* خزينه دار خرد خاطر روان منست *

* كشيده زين من اين دائره هلال ركاب *

* ازانكه شهپر روح القدس عنان منست *

* کنار اسنیم کان بحر پرور شد *

* که در ولایت معنی گدای کان منست *

* کمان من نکشد دست و بازوی شروان *

* که تیر چرخ یک اندازه از کمان منست *

* نه من قرین وجودم سفر بود گفتن *

* هنوز در عدمست آنکه همقران منست *

* زمان زمان زمین گستر خرد بخش است *

* محال باشد گفتن زمان زمان منست *

* وگر زمان هنرمی سراید این دعوی *

* بحکم عقل سجل میکنم که آن منست *

(نثر استاد خاقانی آخر حالنده سعادت فقر وصفوت قلب آرزوسیله عبادته اشتغال ایچون خاقان کبیردن عفو واجازت طلب ایلدکده مشار الیه مولانای مرقومك صحبت والفتنه دلبسته اولدیغندن رخصت ویرمامکله ناچار بلا اذن فرار ایتدیکی خاقانك معلومی اولدقده عقبنجه کیمسه ارسالیله اخذ وشابران قلعه سنده یدی ماه حبس ایتمش ومحبوس وملالتی حالنده ذکری آتی قصیده یی انشا ایلمشدر دیو دولتشاه تحریر ایدر ایسه ده مولانای مذکور ادای فریضهٔ حج نیتیله کعبه یه توجه ایتمش وتاتار یولیله کلورکن اوزی طائفه سنه اسیر اولمش طائفهٔ مسفوره بر کلیسا یه حبس ودر زنجیر ایدوب کافر اول دیو عظیم ابرام ایدرلر وادخی بن مسلمان اوغلی مسلمان و بوطریقیله حجه روان اولهم وهفت قرادن قرأت قرآن ایدم کافر اولمق نیجه اولور دیو انلرك تکلیفن قبول ایتیوب چکدیکی الام وشداندی قصیدهٔ مرقومه ده درج واورس شاهنك وزیری غایت سخن شناس اولمغله کذرکاهنده وزیر مزبوری وصف وقصیده یی اکا ارسال ایدر وزیر قصیده یی کوریجك اصطلاح وعباراتندن حظ موفور ومولانای مومی الیهی حبسدن خلاصله مسرور وعظیم رعایت وهدایای مکثور ایله ولایت رومه کوندرمش دیو میرك مرحوم کتاب مزبورنده تحریر ایتمشدر اول قصیده دن بر مقدار ابیات تحریر اولندی ابیات مشکله دن اولمغله شیخ عارف آزری جواهر الاسرار نام

* کتابنده شرح ایلمشدر اول اجلدن اطناب اولنمدی *

(نظم)

*** ⁂ (نظم) ⁂ ***

* فلك بكجرو رست از خط ترسا * مرا دارد مسلسل راهب آسا *
* روم زنار بندم زين تحكم * شوم ناقوس سازم زين تعدا *
* پس از تعليم دين از هفت مردان * پس از تنزيل وحی از هفت قرا *
* پس از ميقات وحج وسعی وعمره * پس از تعظيم قربان ومصلا *
* مرا از بعد پنجه ساله اسلام * نزيبد چون صليبم بند برپا *
* وكر قيصر سكالد راز زردشت * كنم زنده رسوم زند واستا *
* بسر كين خر عيسی به بندم * رعاث جاثليق ناشكيبا *
* چو روح الله درين دير است خون شد * چنين دجال فعل اين دير مينا *
* تنم چون رشته مريم دوتا شد * دلم چون سوزن عيسا است يكتا *
* چو قنديلم برآويزند وسوزند * سه زنجيرم نهاده دست اعدا *
* برآرم از دلی چون خون زنبور * چو زنبوران خوان آلوده ادا *
* پس از چندين چله در عهد سی سال * روم پنجاه كيرم آشكارا *

(نثر) بو حبسدن بعد الخلاص علا يقدن دامنكير اولوب كريم جهان اولان جمال الدين موصلی رفاقتيله حج شريفه عازم وباديهٔ حجازده كيدركن سويلديكی قصيده‌نك مطلع بيتی بودركه تحرير اولنمشدر

*** ⁂ (بيت) ⁂ ***

سرحد باديه است روان باش بسرش * ترياق روح كن زسموم معطرش

مولانای مومی اليه بشيوز سكسان ايكی سنه‌سی تبريزده مرحوم اولمشدر رحمه الله

*** ⁂ (ذكر افصح الشعرا اوحد الدين انوری) ⁂ ***

عن اصل دشت خاوراندن ابيورد ولايتنده بدنه نام قريه‌دن اولوب طوسده مدرسهٔ منصوريه‌ده تحصيل علومه مشغول اولمشدر بو خاك خاوراندن مشهور درت كسه ظهور ايتمكله حقلرنده بو وجهله مدح ديلمشدر

*** ⁂ (قطعه) ⁂ ***

*تا سپهر صحبت كردان شد زخاك خاوران *
*باشبانكاه آمد ش چار آفتاب خاوری *

خواجه چون بوعلی شاهان وز برنامدار
* عالمی چون اسعدمهنه زهر شری بری *
صوفی صافی چوسلطان طریقت بوسعید
*شاعر قادر چومشهور خراسان انوری *

فی الحقیقه تحصیل علومده کمال جهد وسعیله ممتازالاقران اولوب ادبیات وعلم نجوم وساٸرهده مهارت وتألیفاتی وار در نقل اولنور که طوسده مدرسهٔ منصوریهده فقر حالی اول درجه یه واصل اولمشیدیکه قوت یومیه تدارکندن عاجز وفقر ومانده مدرسه قپوسنده طوروب کندو حالنی تفکرده ایکن سلطان سنجرك اردوسی آلاینی کچرمش ایچلرنده برکسه اسب وغلاملر وطنطنه واحتشاملر ایله کچدکده انوری بوکیم اوله دیو سؤال ایلمش سلطان سنجرك شعراسندن اولدیغنی خبرویردکلرنده سبحان الله شاعرلکده بورتبه وار ایکن بن بویله تکوب ومفلس قالمق نه اولهدر بوهمان اول کیجه برقصیده انشا ایتمشدرکه مطلع قصیده بو بیتدر *

* ⁂ *(نظم)* ⁂ *

*کر دل ودست بحر وکان باشد ⁂ دل ودست خدا یکان باشد *

سلطان مشارالیهه عرض ایلدکده کلامنك طرز ومتانتندن علم ولاغتی فهم ایدوب بوقصیده یی عرض ایلدك کوزل اولمش انجق مرامك عطیه میدر یوخسه خدمتمزده ملازمتمیدر دیدکده

* ⁂ *(بیت)* ⁂ *

جز آستان توام درجهان پناهی نیست
سر مرا بجز این درحواله کاهی نیست

بویله جواب ویرمکله درعقب اثواب وملازمه ومعاش اعطا وتعیین وبرابر الوب مروسفرنه کیدرکن وقت وحاله ومحله کوره قصاٸدو ابیاتی وار در حتی حین سفرلرنده اخسیکتت نام برقریه یه نزول ومقربان سلطانی ونا قلره توزیع اولنوب انوری یه دخی برقوناق ویرمشلر خانهٔ مزبورده سیوری سنك وپیره زیاده اولدیغندن انوری صباحه دك بیخواب الم واضطراب چکوب ارتسی سلطان حضورینه کلدکده سلطان مولانا امشب حال

شما چون کذشت بو سؤاله نشکی یوزندن بالبداهه بو بیت ایله (ز اول شب تا بوقت صبح در رملك بدن * کیك رقاص است و پشه نایی و من چنکزن) جواب ویرمشدر حکایت اولنور که چونکه انورینك علم نجومده مهارت وتأليفاتی اولمغله اتفاقا سبعهٔ سیاره برج میزانده اجتماعی وقوعیله بو ماهده بر عظیم وشدید روزکار هبوبیله اکثر بنا واشجار خلع وخراب اوله جقدر دیو اشاعه ایلمش بو خبردن عامه خوفه دوشوب سرداب وسائر محافظه تدارکنده اولمشلر روزکار مذکورك ظهوری انورینك تعیین ایتدیکی کیجه بر حریف موم یاقوب مناره سنه چیقمشیکن مومی اطفا ایده جك هوا بروز ایلمدیکندن بین الناس کفتکو اولمغله صباح سلطان سنجر انوری یه نیچون بویله بیهوده کلام سویلدك دیو عتابنده اعتذار یوزندن آثار قرانات فجأة اولمق لازم دکل بلکه تدریجله دخی اوله کلمشدر دیه رك باصدرمش انجق تدریجله دکل بلکه اول سنه مرورك خرمنلری صاوریله جك قدر روزکار اولمیوب سنهٔ آتیه یه قالمشدر انوری یه بو ماده دن حجاب کلوب فرار وبلخه کیدوب تکرار علوم تحصیلنه ابتدار وبلخیلر عندنده مقبول ایکن حسب القضا بلخیدن بر متمول کسنه یی هجو ایتمکله اول کسنه انورینك باشنه مندیل باغلیوب شهرده تشهیر ایلمش قاضی القضاة حمید الدین اولجی که فاضل زمان ایدی انورینك محب وجانبی اولمغله بو بلیه دن خلاص ایلدکده بو قطعه یی سویلمشدر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* ای مسلمانان فغان از دست چرخ چنبری *

* وز نفاق تیر وسیر ماه وکید مشتری *

* بر سر من مغفری کردی کله وآن درکذشت *

* بکذر در طیلسانم نیز دور معجری *

مولانای مومی الیه بشیوز قرق یدی سنه سی بلخده وفات ایدوب احمد * خضرویه مزاری جنبنده دفن اولنمشدر *

* ⁂ (ذکر سند الفضلا رشید وطواط) ⁂ *

اسمی رشید الدین محمد بن عبد الجلیل الکاتب العمری جثه ده غایت کوچك وقصیر القامه وچابك وتیز زبان اولمغله کویا قرلنقچ دیمك اوزره وطواط

دیمشلرعن اصل بلخدن اولوب خوارزمده مسکن طوتمشدر اتستز بن محمد
خوارزمشاه عصرنده فرقهٔ فصحا وزمرهٔ شعرانك استادی فاضل وادیب
وذوفنون وصاحب جاه ومرتبهٔ معالی یه مقرون اولمغله استفادهٔ علوم وفنون
ضمننده اطراف واکنافدن شعرا خدمتنده جمع اولورلردی علم معانی و بیانده
تصنیفات مرغوبه سی وحدیقة السحر نام کتاب تالیفی وصنایع علم شعر وکتابت
واسنبه او ترسل کبی تألیفاتی واردر وامیرالمؤمنین حضرت علی کرم الله وجهه نك
صد کلمه سنی ترجمه وخلفاء راشدینك صد کلمه سنی جمع ایلمشدر اون بیك
بیت مقداری دیوانی وعربی وفارسی مصنوع ومرصع وذوقافیتین
قصائدی واردر مرصع اوله رق یتمش بیت برقصیده سنك مطلع بیتی بودر
* نمونه اولمق ایچون بو محله تحریر اولندی *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* ای منور بتو نجوم جمال ⁂ وی مقرر بتو رسوم کمال *
* حضرت تو معول دولت ⁂ ساحت تو مقول اقبال *

نقل اولنورکه خوارزمشاه مجلسنده برکون علما مناظره ایدرکن رشید
وطواط اول مجلسده بولنوب پیشکاهنده بر دوات وار ایدی خوارزمشاه
رشیدك حاضرجواب وزبانك آتش فشانلغنی استماعله علی طریق اللطیفه
شو دواتك وراسندن بر بلیغ کلام کلیوردواتی قالدیرك بقالم دیدکده رشید اکثر
مرغ اصغر نغمه سرالرك صوتی قلبندن وزبانندن معا اولمغله مؤثر اوله
کلمشدر جوابنی ویرمشدر خوارزمشاه رشیدك کیاست وبلاغتنی تحسینله
بی نهایه توقیر واحترام ایلمشدر وخوارزمشاه مدحنده سویلدیکی قصیده دن
* برقاچ بیت تحریر اولندی *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* شاها به پایکاه توکیوان نمی رسد ⁂ درساحت تو کنبد کردان نمی رسد *
* جایی رسیدهٔ بمعالی ومرتبت ⁂ کانجا بجهد فکرت انسان نمی رسد *

رشید وطواط عمر طویله نائل اولوب اتستز بن محمدك وفاتندنصکره اوغلی
ابن ارسلان وانك اوغلی سلطانشاه وقتنه دك معمر اولمشدر سلطانشاه
رشیدك ملاقاتنه آرزوکش اولوب هر چند پیری وضعفندن بحثله اعتذار

واستعفا ایلدی ایسه ده کارکر اولمامغله تحفه ایله حضورینه کلوب اول
* نظرده بو تحریر اولنه جق رباعی بی سویلمشدر *

* * (رباعی) * *

* جدت ورق زمانه ازظلم بشست * عدل پدرت شکستکی کرد درست *
ای بر تو قبای سلطنت آمده جست * هان تا چکنی که نوبت دولت تست

بشیوزیتمش سکز سنه سی طغسان بدی یاشنده خوارزمده وفات ایلدیکنی دولتشاه
تحریر ایتمش ایسه ده تاریخ تقویمده بشیوزیتمش اوج سنه سی ترقیم اولنمشدر

* * (ذکر فخر الشعرا الادیب صابر) * *

عن اصل بخارادن اولوب سلطان سنجر و قتنده ترمددن مروه کلمشدر ورشید
وطواطله معارض ومیانه لرنده چوق هجولری واقع اولمشدر انوری وخاقانی
صابرک مداحلری ایدی حتی خاقانی صابر حقنده بو بیتی سویلمشدر
اینهمه بکذار باشعر مجرد آمدم * چون سنایی هستم آخر کرنه همچون صابرم
صابرک مربیسی سید ابو جعفر علی بن حسین که نیشابورده متوطن معزز
ومکرم وخراسانده رئیس السادات ونزد سلطان سنجرده محترم اولمغله سلطان
کندو یه برادر دیو خطاب ایتکین صابر بو خصوصی بر قصیده ده سویلمشدر که
* بر بیتی بو محله یازلدی *

* * (بیت) * *

اکرچه بهترین خلق عالم را پسر باشد * بزرکی را پدر شد تا برادر خواند سلطانش
(نثر) وینه صابر سید مشار الیه حقنده سوکندنامه انشا ایلمشدر که چند
* بیتی بو محله ثبت اولندی *

* * (نظم) * *

* تنم بمهرا سیر ستو دل بعشق فدی *
* همی بکوش من آید زلفظ عشق ندی *
* دلم فدا شدو چشمم ندید روی خلاص *
* خلاص نیست اسیران عشق را زفدی *
* من وتو بیم نکا را که عشق وخوبی را *
* زنام لیلی ومجنون برون برم همی *

* ملا منست ازین عشق عشق مجنونرا *

* غرا منست ازین حسن حسن برلیلی *

* ازان قبل که عسل را حلاوت ازلب تست *

* خدای عزوجل در عسل نهادشنی *

(نثر) ادیب صابر سلطان سبخر ارکان دولتك صادق ومعتمدی اولمغله انسترك سلطان طرفنه عصیانی فهم اولندیغنه مبنی صابری خوارزمه بو خصوصی تفحص ضمننده کوندرمشلرایدی مکر انستر برفدایی تدارك وسلطانی جمعه کونی جامعده هلاك ایتمك اوزره ارسال ایلمشیدی صابر بوخصوصدن آکاه اولوب مروه سلطانی طرفنه خبر وشخص فداینك عین تصویرنی کوندرمکله سلطان شخص مذکوری بولدیروب فدای سری ایلدی ایمدی انستر بوخبرصابر طرفندن محرر اولدیغنی احساس ایتمکله مرقومی طوتوب دست وپاینی بند ایله خوارزمده نهر جیحونه آتمش وبشیوزقرق التی سنه سنده غریق فنا وفات ایلمشدر رحمه الله *

* * (ذکر معجز کلام عثمان مختاری) * *

عن اصل غزنه وی وسلطان ابرهیم بن مسعود عصرنده شاعر دار الملك غزنه ایدی ارباب طبیعت وصاحب رشد ورویتدن شیخ سنایی اقرانی برشاعر خوش صحبت اولمغله شیخ مرقوم مختارینك مدحنده قصائد سویلمشدر ازجمله برینك مطلعدر

نبود پیش دوخو رشیدودومه تاری تیر * که بود لمعهٔ ازخاطر مختاری تیر

نثر) شاعر مختاری سلطان ابراهیم مدحنده سویلدیکی قصائددن برینك مطلعی

* * (بیت) * *

* مسلمانان دلی دارمکه ضایع میشود جانش *

* درافتادم بدان دردیکه پیدا نیست درمانش *

(نثر) خاقانینك حکمت وزهد یوزندن بو نظمه نظیره سویلدیکی قصیده نك

* * (مطلعی بیت) * *

* مرادل پیر تعلیمست ومن طفل زباندانش *

* دم تسلیم سرعشر وسرزانو دبستانش *

Digitized by Google

ملا جامی حضرتلرینک تنظیر ایلدیکی قصیده لرینک مطلع بیتی بو وجهله در

* * (بیت) * *

* دلم طفل نو آموزست و خاموشی دبستانش *

* سبق نادانی دانا دلم طفل سبق خوانش *

* (نثر) بودخی دیکر بر عاشقکدر *

* * (بیت) * *

* معلم عشق و پیر عقل شد دور از دبستانش *

* بود دو شیرکان طبع من طفل سبق خوانش *

* ذکر سلطان المشایخ حکیم ابو المجد محمد بن آدم سنایی غزنوی رحمه الله *

اشرف روزکار و متقدم دینداراولوب فقر ایله وقار و ترك و تجرد ایله افتخار ایدر ذات عالی تبار ایدی اوتوز بیك بیت مقداری دیوان حقیقت آثارنده کشیدهٔ رشتهٔ نظم و اشعار بیوردیغی جمیع آثاری رموز معرفت الهی یه دائر و دائما صحبتی طریق وسلوك و مذمت ماسوایه متدائر اولوب و تالیفندن اولان حدیقه کتابی فی الواقع ریاض حقیقت و دوحهٔ کثیر الفوائد اهل توحید و معرفت اولمغله اکثر ابیاتنی مصنفین رساله لرنده ایراد ایله استشهاد ایلمشدر حدیقهٔ مذکوره یه غزنه نك ظاهر علماسی اعتراض و طعن ایلملریله کتاب مزبوری بغداده کوندروب دار الخلافه یه عرض ایتدکده بغدادك ائمه و علماسی کمال متانت عقیده سنه فتوی ویرمشلردر تبرکا حدیقهٔ مرقومه دن چند بیت بو محله یه تحریر اولندی

* مثنوی *

* داشت لقمان یکی وثاقی تنك * چون کلوکاه نای سینهٔ چنك *

* بو الفضولی سؤال کرد ازوی * چیست این خانه شش بدست و سه پی *

* با دم سرد و چشم کریان پیر * کفت هذا لمن یموت کثیر *

(نثر) مولانا جلال الدین رومی حضرتلری مشهور آفاق اولان فضل

* و کمال ایله کندوی شیخ سنایی تبعه سندن عد ایله بیورمش *

* * (بیت) * *

* عطار روح بود و سنایی دو چشم او * ما از پی سنایی و عطار آمدیم *

* مثنوئ معنویلرنده بویله بیورمشلر *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* ترك خویشی کرده ام من نیم جام ⁂ از حکیم غزنوی بشنو تمام *

(نثر) سلطان بهرامشاه غزنوی همشیره سنی شیخ سنایی یه تزویج مراد ایلدکده عذار بوزندن بهرامشاهه بوقطعه یی سویلیوب حضورینه عرض ایلمشدر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* من نه مرد زر وزن وجاهم ⁂ بخدا اکر کنم دکر خواهم *
* بسر تو که تاج نستانم ⁂ کر تو تاجی دهی زاحسانم *

(نثر) توحیده بوزندن سویلدیکی قصائددن برسنك چندبیتی تحریر اولندی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* طلب ای عاشقان خوش رفتار ⁂ طرب ای شاهدان شیرینکار *
* درجهان شاهدی وما فارغ ⁂ درقدح جرعهٔ وماهوشیار *
* خیز تاز آب روی بنشانیم ⁂ کرد این خاك تودهٔ غدار *
* پس بجاروب لا فرو روبیم ⁂ کوکب از سقف کنبد دوار *
* تاز خود بشنوند از من وتو ⁂ لمن الملك واحد القهار *
* ای هواهای تو هوا انکیز ⁂ وی خدایان تو خدا آزار *

اشبو قصیده یی شیخ اوحد الدین کرمانی وشیخ فخر الدین عراقی وغیریلر تتبع وتنظیر ایلمشلردر دیکر برقصیده سنك مطلعی

* مکن درجسم وجان منزل که این دونست وآن والا *
* قدم از هردو بیرون نه نه آنجا باش ونه اینجا *

(نثر) بوقصیده یه خواجه سلمان ساوجی نظیره سویلمشدر وحکیم سنایی آخر حالنده دنیادن ال چکوب حج نیتیله خراسانه کلدکده امام غزالینك شیخی ابوعلی فارمدینك مریدیکه خانقاهی کعبهٔ خراسان عد اولنان یوسف همدانیدن انابت ایدوب تمام تربیه وصفوت واختیار خلوت وعزلتله ینه غزنه یه کتمشدر نقل اولنور که غزنه ده لایخوار ایله ملقب که شراب طورطوسی ایچر دیمك اولور دائما شرابخانه لردن طورطوجمع ویارانلریله کلخنده نوش ایدردی ابواسحق سلطان ابراهیم هند قلاعنی تسخیره

غزنه‌ده حکیم سنائی سلطان مذکوره قصیده انشاسیله مشغولیتی حالنده
برکون کلخن قپوسی اوکندن کچرکن ایچرودن آهنك استماعیله کلخنه دخولنده
لایخوار مرقوم ساقیسنه قدحی طولدر ابراهیم جکن کورلکنه ایچه‌لم دیو
ترنم ایده‌یور ساقیسی نیچون بویله سویلدیکز ابراهیم خیرلو وعادل پادشاهدر
دیدکده بلی اویله‌در لکن انصافسز وانسانیتسز آدمدرکه هنوز غزنه‌یی
کما هو حقه ضبط ایده‌مامشکن بویله قیش هنکامنده قالقوب ممالك تسخیر
وتعذیبنه سعی ایده‌یور دیه‌رك قدحی نوش ایدر تکرار طولدر سنائی ایچکن
کورلکنه دیرینه ساقیسی سنائی‌یه طعن ایلمك اولمزکه سنائی ظریف وخوش
طبع وجمله‌نك مرغوبی آدمدر دیدکده لایخوار اشته بونده خلط ایتدك سنائی
کبی احمق آدم اولمزکه برطاقم لاف وکذافك اسمنی شعر وضع ایله وقتنی
هبا ایتمکده وطمع یوزندن برآلای ابلهلره خوش آمدلکله آب رویی دوککده
اولوب هیچ ملاحظه ایلمزکه کندوسی شاعرلك وهرزه کولك
ایچون خلق اولنمامشدر یارین روز جزاده ایشه یارنه تحفه‌لك واردیسه‌لر
جواب بولنماز بوتقدیرجه سنائیدن احمق وبو الفضول کسه بوقدر
دیدککده بو کلام حکیم سنائی‌یه تأثیر وبالکلیه خلقدن انقطاع ایدوب
مدح ملوکه دائر موجودی اولان دیوانی صویه آتدی شول درجه‌یه واردیکه
غزنه‌ده یالین آیاق کزوب احبا واقرباسی بوحالنه کریان اولورلر ایدی
دوستلری پاپوش عرض ولبسنی رجا ایلدکلرنده قبول ایلیوب فرداسی بنه
اصحابنه دایله دونکی کوردیککز سنائی دکلم بوکون کندیمی خلاف بولده
بولدم غالبا بو پاپوش سدراه اولدی دیرایدی بوبابده خواجه خسرو دیمشدر

* * *(بیت) * * *

*نیست مدبر اهل ترك ار خود ندارد کفش اذانك *

هر شکاف از پاسنایش دین و دولت راد رست

(نثر) دیار رومده نائلی دخی بو مضمونی ادا ایتمشدر

* * *(بیت) * * *

*طریق فاقه ده هم کفش اولوب سنائی‌یه *

* جناب کلخنئ لا یخواره دك کیدرز *

(نثر) مولانا موی الیه بشبوز یتمش التی سنه سی غزنه ده وفات ایدوب
*حالا مرقد وخانقاهی معمور در *

* (ذکر حکیم سوزنی رحمه الله) *

اصلی سمرقند دن خوش طبع وظریف وتحصیل علومه مشغول اولوب انجق هزله مائل اولمغله مدرسه علماسی اتفاق ایله پسر خمخانه بی سوزنی یه هجو ایتدز مشلرد ر رکیك وناشایسته اولمغین ایراد اولنمدی لامعی وچینی ونسفی وشمس حاله وشطرنجی مرقومك شاکردلریدر آخر وقتنده توبه کار اولوب بجه کمشدر نصایح وزهدیاته وتوحیدومعارفه دائر قصائد غرا لری اولمغله بر قصیده سندن بر مقدار ابیات تحریر اولندی

* * (نظم) * *

چون برهوای دل تن من کشت پادشاه
* آمد پدش سینهٔ من از سفه سپاه *
*لشکر که سفاهت من عرضه داد دیو *
من استاده همبر عارض بعرض کاه
* دیو سیه کلیم برآن بود تا کند *
همچون کلیم خویش لباس دلم سیاه
* رفتم براه دیو وفتادم بدام او *
وزدیو دیوتر شدم ازسیرت تباه
*یك روز بی کناه نبودیم بعمر خویش *
کویا که بوده بی کنهی نزد من کناه
* درقدرت اله نکه کن بچشم عجز *
* تا عجز خویش بینی درقدرت اله *
ای خواجه این قصیده بخوان ومرامبین
* السمع للمعیدی خیر لمن یراه *

بشبوز التمش طقوز سنه سی سمرقندده وفات ایتمشدر قبری ابو منصور ماتریدی وشهاب الدین ابو حفص عمر نسفی مرقدلری قریننده در رحمة الله علیهم

Digitized by Google

⁂ * (ذکر سحبان ثانی فلکی شیروانی) ⁂ *

دیوان صاحبی غایت خوشکوی افضل الدین خاقانینك اقرانی که مقدم ذکر اولندیغی اوزره ایکیسی دخی ابو العلاء کنجوینك شاکردلری ایدی بعض کمسه خاقانینك استادیدر دیمشلر هرنه ایسه ارباب طبیعت واصحاب بلاغتندر دیوانی الغبلك مطالعه وزیاده تحسین ایلیوب عجب مخلصی وار اما چندان خوش تقال اولنمز دیمش شرو انشاه منوجهرك مدحنده سویلدیکی قصیده یی خواجه عصمت الله بخاری پسندیده ایدوب تنظیر ایلمشدر قصیدهٔ مذکوره دن چند بیت تحریر اولندی

* ⁂ *(نظم) ⁂ *

* سپهر مجد ومعالی محیط نقطهٔ عالم *
* جهان جود ومعانی چراغ دودهٔ آدم *
* خدیو کشور پنجم یکانه انجم هشتم *
* جم دویم بتعظیم خدا یکان معظم *
* زحل محل وقضاید قدر مراد وفلك کین *
* شمال طبع وصبافر مسیح دین ملك دم *
* ستوده رای چوارش وسخافزای چوبهمن
* جهان کشای چورستم هنرنمای چونیرم *

* ⁂ (ذکر سید العلما سید حسن غزنوی) ⁂ *

فاضل ودانشمند واهل دل بی مانند اولوب غزنه ده وعظ ایتکاه مجلس وعظنده نیجه بیك آدم جمع اولدیغندن بهرامشاهك طبعنه خوش کلمیوب سید حسنه ایکی قلیج کوندرر که برغلافه وضع ایلسون دیو بواشارتدن سید متألم اولوب حجه عزیمت وروضهٔ مطهره یی زیارتنده بو ترجیع
* بندی دیمشدر که بیتلرندن بومقدار تحریر اولندی *

* ⁂ *(نظم) ⁂ *

* یارب این مایم این درکاه صدر انبیاست *
* یارب این مایم واین خاك جناب مصطفاست *
* سلوا یاقوم بل صلوا علی صدر الامین * مصطفی ماجاء الارحمة للعالمین *

(نثر) فخریه قصیده سی دخی اولمغله مطلعی بودر *

* * *(بیت) * * *

*داند جهان که قرة عین پیمبرم * شایسته میوهٔ دل زهرا وحیدرم *

(نثر) عامهٔ ناسك سیدہ اعتقاد وحسن ظنلری اولمغله حجدن عود ننده اثنای راهده معزز و مکرم حتی بغداده وصولنده سلطان مسعود کمال توقیر واحترام ومخصوص مطلا ومحتشم محفه ترتیب وتمیینیله غزنه طرفنه اعزام ایلدی جوینه یه وصولنده ازاد وار قصبه سنده بشیوز اونوز بش سنه سی * فجأة وفات ایتمشدر *

* ذکر فرید کاتب *

طبعی لطیف وصحبتی ظریف انورینك شاکردی وسلطان سنجر درکاهنك ملازمی ایدی شیرین اشعاری اولمغله از جمله بو سؤال وجواب آنکدر *چند بیت تحریر اولندی *

* * * (نظم) * * *

* کفتم بدان نکار که خورشید انوری *

* کفتا زوی نکوترم ار نیك بنکری *

*کفتم مه چهار دهی در سپهر حسن *

* کفتا مه مراست زهر نوع مشتری *

* کفتم به بندکی تو اقرار می کنم *

* کفتا چو تو بس است کنونم بچاکری *

* * * (ذکر سیفی نیشابوری) * * *

تکش خان خوارزم مشاهك شاعری وفرید کاتبك شاکردی اولوب علم شعرده متانتی مذکور در آثار طبعی اولان سنك وسیم قصیده سندن چند بیت * تحریر اولندی *

* * * (نظم) * * *

* ای نکار سنکدل وی لعبت سیمین عذار *

مهر تو در دل مرا چون سیم در سنك استوار *

*سنکدل یاری وسیمین برنکاری زانکه هست
همچو نقش سیم وسنکی دردل من پایدار*
من چوسنکم صلب درعهد توچون سیمی ولیک
همچو سیم ازسنك ناکاهم برفتی ازنکار
*من تراجویم چوسیم وتومرا دانی چوسنك
زخم سنك وعهد سیم ازتست ماراپادکار
* چند سیمی دیکریراومراهم بوده‌اند*
تانکردانند در روزقیامت شرمسار

رشیدك شاکردی خوش صحبت وقلندر طبیعت آدم اولمغله نا اهل ودین ایچکی مذمت ضمننده بوقطعهٔ یبدلی کشیدهٔ رشتهٔ فصاحت ایلمشدر

⁑ (قطعه) ⁑

* مرد آزاده بکیتی نکند میل دوکار*
* تاوجودش همه روزی بسلامت باشد*
* زن نخواهد اکرش دختر قیصر بدهند*
* وام نستاند اکروعده قیامت باشد*

* ذکرملك الکلام ظهیرالدین فاریابی*

شعرو سخنده یدطولاسی وعلم حکمتده مرتبهٔ علیاسی اولوب اولا حکمای اسلامده معلم اول مولانای موی الیه دوز پراعلوم حکمت یوناندن اخذ اولنوب دیاراسلامده تحریروتدوین ایدوب بعده موی الیهك تحریراتندن ابو علی سینا شفانام کتابی تلخیص ایلدیکی مرویدر موی الیهك علم وفضلی مسلم جمهوردر مجیر بیلقانی وکمال الدین نخجوانی وشرف الدین شفروه ومحمد بن علی کرباج اصفهانی وجوهریٔ زرکر ایله معاصردر استادرشید سمرقندینك شاکردی اولمغله استاد مذکور قصهٔ مهرووفا نظمنده مرقومك شعری حقنده بو یله دیمشدر*

⁑ (بیت) ⁑

دیوان ظهیرفاریابی ⁑ درکعبه بدزدا کریابی

(نثر) ظهیر اول حالنده فاریابدن نیشابوره عزیمت وسلاجقه دن حاکم نیشابور اولان طغانشاه ثانینك خدمتنه ملازمت ایتمشدر طغانشاه برکون ظهیر ایله کان فیروزه نام تماشا کاهه کتدکده کوهر مناسبتیله بو قصیده یی سویلمشدر که چندبیت اندن تحریر اولندی *

* *
* (نظم) *
* *

*ترا ست لعل شکر بار ودر میان کوهر * میان لعل چرا کرده نهان کوهر*
* بخنده چون لب یاقوت رنك بکشایی * زشرم زرد شود همچو زعفران کوهر

ر شهیر سخندان دیوانی وافرا شعاری اولدیغی مشهور ومنظوردر کتدوسی مائل سیاحت اولمغله نیشابوردن دخی حرکت واصفهانه عزیمت ایتمکله اولوقت اصفهانده قاضی القضاة صدرالدین عبداللطیف خجندی ایدی ظهیر صدرالدینك زیارتنه واردقده مجلسی علما وفضلا ایله مملو کوروب دبانه سلام ایله غریبانه اشاغی برمحلده اوتوردی چندان مناسب التفات اولنمدیغندن مغبر اولوب همان اول محلده بدیهی بو قطعه یی یازوب صدرالدینك یدینه صوندی *

* *
* (قطعه) *
* *

* بزرکواری دنیا ندارد آن عظمت *
* بهیچ کس نه زیبد بدان سرافرازی *
* شرف بفضل وهنر باشد وترا همه هست *
* بدین نعیم مزور چرا همی نازی *
* زچیست کاهل هنررا نمی کنی تمییز *
* تو نیز نه بهنر در زمان ممتازی *
* بمن نکه تو بسازی مکن ازآنکه بفضل *
* دلم بکبسوی حوران همی کنند بازی *
*اکرچه نیست خوشت یك سخن زمن بشنو *
* چنانکه آن رادستور حال خود سازی *

* تو این سپر که زدنیا کشیدهٔ بر روی *
* بروز عرض مظالم چنان بینـدازی *
* که از جواب سلامی که خلق را بر تست *
* بهیچ مظلمهٔ دیگری نپردازی *

(نثر) مرقوم بو وجهله طعن ایتمشیکن بنه خواجه صدر الدینه کمال مراعات ایدوب انجق بوندن صکره اصفهانده طورمیوب اذربیجانه قزل ارسلان اتابك ایلدیکزك خدمتنه کیدوب مدحنده قصائد سویلمشدر که بر بیتی بو در وبو بیتی سویلمشدر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* کیتی بیمن دولت فرمانده جهان *
* مانند روضهٔ آدم وعرصهٔ جنان *
* از هر طرف که چشم نهی جلوهٔ ظفر *
* وز هر محل که کوش کنی مژدهٔ امان *
* افسانه کشت قصهٔ دارا و کیقباد *
* منسوخ شد حکایت جمشید وار دوان *
* ملکی چنین مقرر وشاهی چنان مطاع *
* دیرست تا زمان ندارد ز کس نشان *

بعده قزل ارسلانك خدمتندن دخی انفکاك ابو بکر بن محمد بن ایلدکز یانتـه کتمکله قزل ارسلان ظهیره رغماً مجیر بیلقانی یه اعتبار وهر هفته انواع کمخا و اطلس بخشیله فخر اتدیردی بو بابده ظهیر بو بیتی دیمشدر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* کر بدیباهای فاخر آدمی کردد کسی *
* بس در اطلس چیست کرك و در عبایی سومار *

بوندن صکره ظهیر ملازمت سلاطین و حکامدن اعراض وعلم وطاعته اشتغال ایدوب بشیوز طقسان سکز سنه‌سی تبریزده وفات ایتمشدر رحمه الله

* ⁂ (ذکر ملك الشعرا مجیر الدین بیلقانی) ⁂ *

غایت فاضل وظریف وخوش طبیعت و حکیم ظهیر اقرانی ایدی قوت

استعداد وطالع مساعد ايله اتابك ايلدكزه تقرب تامه و اول سببله معاش كامله پيدا ايتمكله محسود الشعرا اولمشيدى اتابك مذكور طرفندن اصفهانه تحصيلدار نصب وارسال اولنمغله افاضل اصفهان مرقومى سائر تحصيلدارلر كبى توقير وتكريم ايلمدكلرندن اصفهانيلرى

* هجو ومذمت يوزندن بورباعى بى سو يلمشدر *

* (رباعى) *

* كفتم زصفاهان مددجان خيزد *

* لعلبست مروت كه دران كان خيزد *

* كى دانستم كاهل صفاهان كورند *

* باابن همه سرمه كز صفاهان خيزد *

نثر اكابر اصفهان بو هجودن انفعال ايدوب شرف الدين شفروه يه مجيرك هجوينى مقابله وطرد ايلمسيچون حواله ايلدكلرينه بناء اشرف بويله مقابله ايلمشدر

* (رباعى) *

* شهرى كه به از جمله ايران باشد *

* كى لايق هجو چو تو كژخوان باشد *

* سرمه چكنى كه از صفاهان باشد *

* ميل تو بميلست فراوان باشد *

(نثر) مجيرك هر بيتنده شمع لفظنى ايراد ايدرك يابديغى قصيده غراسندن

* چند بيت بو محله قيد اولندى *

* (نظم) *

* مهره عمر م ربوده شعبده آسمان *

* كشت چراغ دلم شمع سپهر الامان *

* بر سر پايم كداخت سفره خالى چو شمع *

* با سر دستم فكند تير فلك چون كمان *

* سرد بود همچو صبح بزم حريفان عمر *

* تا نكشندم چو شمع شب همه شب درميان *

* شمع دل کس نیم پس چه سبب همچو شمع *
* مرده نفس میرنم بر سر این خاکدان *
* دهر مرا همچو شمع بی کنه آویختست *
* کر بفروشد رواست کر بکداز د همان *

* ❋ (ذکر جوهری زرکر) ❋ *

سخن شناس وندیم وادیب صابرك شاکردی واثیر الدین اخستکینك اقرانی اولوب سلطان سلیمان شاهك مدحنده قصائد غراسی ومنظوم امیراحمد ومهستی داستانی وارد راصلی بخارادن اولوب بعده سیاحت طریقیله عراقه کلوب اصفهانده شعرا خدمتنده اوله رق مال وثروت صاحبی اولمشدر جمله اشعارندن شراب وصفنده اولان قصیده سی اولمغله مطلع ومقطعندن چند بیت تحریر اولندی ❋ *

* ❋ نظم ❋ *

* چون صبح برکشد علم ساده پرنیان *
* باید کشید رایت عشرت بر آسمان *
* زان پیش کآفتاب سر از کوه برزند *
* باید میی به بوی کل ورنك ارغوان *
* معیار عقل وداروی خواب وفروغ روی *
* درمان درد وقوت شخص وغدای جان *
* آن بادهٔ بنورمه وعکس آفتاب *
* کز آفتاب وماه دهد روز وشب نشان *
* اصل صفا وعنصر مردی وذات حسن *
* عین تواضع وتن لطف وسر بیان *
* هضم طعام ونفی غم ومایهٔ نشاط *
* قوت دل وتوان تن زار ناتوان *
* دارد بکاه آنکه کنی رنکش آزمون *
* باشد ببوی آنکه کنی بویش امتحان *
* تا جوهریٔ زرکر جام شراب بر *
* نوشد بیاد مجلس بزم خدایکان *

* ذکر سلطان الفضلا اثیر الدین اخسکتی *

وقتنك عالم وفاضلی وعصرینك سخنور کاملی وحکیم خاقانینك اقرانی ایدی اصلی ترکستانده اخسکت ناحیه سنده فرغانه دن اولوب عراق عجم وبلاد اذربیجانده ساکن وخلخال وماسوله حاکی دعوت ایتمکله وقتی آنده کذران ایتمشدر اتابك ایلدکز اثیرك صحبتنه طالب اولمغله اکرچه ملاقات واقع اولوب خدمت وملازمت ایتمامشدرلکن اتابك مرقوم وقرنداشی قزل ارسلان حقنده قصائد کزیده لری واردر اخر عمرنده ترك *وتجرید اختیار وخاقانینك*

* ❋ (بیت) ❋ *

قحط وفاست درنیمهٔ آخر الزمان * هان ای حکیم پردهٔ عزلت برآر هان *مطلعنده اولان قصیده سنه جواب برقصیدهٔ زیبا انشا ایلمشدرکه *چند بیتی تحریر اولندی*

* ❋ (نظم) ❋ *

* ای عقل خنجر تو ناورد کاه جان *

* بیرون جهان سمند مراد ازپل جهان*

* عین زهیست دهر مده تاب در کمند *

* پیره زنیست چرخ منه تیر در کمان *

*ای عقل نازنین تو بی مقتدای نفس *

* تا کی سرای طغرل وتا کی در طغان*

* خلقان حرص وآز بکش ازسر اثیر *

وزننك مدح کفتن خلقانش وارهان

بعض سخنوران اثیر مذکوری علم شعرده خاقانی وانوری یه ترجیح ایدرلر وبعضیلر قبول ایتمزلر انجق حق کلام بودرکه بو اوج دانه فاضل کندیلره مخصوص اولان وادیده بربرلرینه فائقدرلر اثیرمرقومك نظمی دانشمندانه اولوب انوری سیلقهٔ سخنه کوزل رعایت ایدر خاقانی طمطراق الفاظله سخنه رونق ویرر هر بری شیوه سنده ماهر وکاملدر مصراع هر خوش پسر *راحرکات دیکرست* حسبحال اولور*

* ⁂ (ذکر املح الشعرا سیف الدین اسفرانکی) *

اسفرانك ماوراء النهرده بر محلك اسمیدر سیف الدین طالب علم واهل فضل وسخندان اون ایکی بیك بیت مقداری دیوانی ولغزلری مقبول هنروران والغزلك مجلسنده دیوانی علما دائم مطالعه ایدرلرایدی اولا بخارادن خوارزمه ایل ارسلان خوارزمشاه یاننه کلدکده خوارزمشاه سیف الدینه عظیم * مراعات وخاقانینك *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* صبحدم چون کله بندد آه دود اسای من *
* چون شفق درخون نشاند چشم شب پیمای من *

(نثر) مطلعنده اولان قصیده سنه نظیره انشا ایلمسنی مطلوب ایتمکله * سیف الدین دخی زمین مزبورده یازدیغی قصیده دندر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* نازاکسیر قناعت شد طلا سیمای من *
* کنج بادآورد گیتی کشت خاکپای من *
* ازکلاه فقر تارکی مرا آمد نصاب *
* جبههٔ اکلیل ساید فرق گردون سای من *

(نثر) واکثر فضلانك قصائدینی تنظیر ایلمشدر خواجه ظهیر *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

شرح غم تولذت شادی بجان دهد * شکرلب توطعم شکر بادهان دهد

(نثر) مطلعنده اولان قصیده سنه معارض مطلعی بوصورتده * برقصیده سویلمشدر *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* آن راکه غمزهٔ توزکشتن امان دهد ⁂ اینست خونبها که بیاد توجان دهد *

* ذکر عارف معنوی شیخ نظامی گنجوی *

اصل گنجه دن ولقبی نظام الدین وکنیه سی ابو محمد بن یوسف بن مؤیددر وقوامی نام شاعر استاد شیخ مذکورك بردار بدر هنوز عالم شبابنده ویس رامین

داستانى سلطان محمود بن محمد بن ملكشاه نامنه نظم ايلمشدر ديومر ويدر
شيخ مومى اليهك فضل وكمال وعرفانى تقرير وتحريردن مستغنى ومشهور افاق
اولان خمسه سى اعتلادرجه سنه شاهد كافيدر خمسه دن ماعدا
يكرمى بيك بيته قريب غزليات مطبوعه وموشحات مصنوعه وسائر
ديوانى واردر اتابك قزل ارسلان التماسيله خسرو وشيرين قصه سنى نظم
ايلدكده اتابك مرقوم مكافات اولەرق درت قطعه معمور مزروع قريه بخش
* ايتمكله شيخ حضرتلرى بو انعامه تشكرده ديمشدر *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* نظر بر جدو براخلاص من كرد *
* ده جدا نيسان راخاص من كرد *

شيخ نظامى اخى فرخ ريحانى مريدلرندن اولمغله آخر حالنده انزوا وخلوتنشين
اختفا وسلاطين وحكامله اختلاطدن ابا ايتمكله اتابك قزل ارسلان شيخك
صحبت ومجلسنه آرزوسى اولديغندن آدم كوندروب دعوت ايلديكنده
انزوا وانقطاعنى عرضله اعتذار ايتديكندن اتابك امتحان يوزندن شيخك
زيارتنه عازم اولدقده بو زيارت امتحان وتحقير يوزندن اولديغى شيخ
لدا الكشف كندوبى تاج وكمر وسائر لازمهٔ سلطنت زيب وزيور ايله تخت
نشين وپيشكاهنده خدمه وغلامان وحاجبان استاده وفرمان بين بواطوار
سلطنت زمين پادشاهانه يى بالكرامه اتابكه ارائه ايتمكله اتابك متحير ومبهوت
شيخك پابوسنه وارديغى حالده درعقب بو اطوار تبديل اولوب شيخى يالكز
بر پير ضعيف بر پارچه كچه اوزرنده اوكنده بر دوات وبر عصا وبر مصحف شريف
كورمكله بو دفعه تواضع وكمال اعتقاد يوزندن شيخك دستنى بوس ايتدكده
* بو بيتى سويلمشدر *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* بكفتم بوسمش همچون زمين پاى *
* چه ديدم آسمان برخواست ازجاى *

(نثر) بوندن صكره جابجا كوريشوب انفاس طيبه سنه نائل اولوردى
بو مقام وكلامه مناسب شيخ حضرتلرينك تبركا برقاج ابياتى تحرير اولندى

Digitized by Google

* ⁂ (نظم) ⁂ *

جهان تیره است ورمشکل جنیبت راعنان در کش *
* زمانی رخت هستی را بخلوتکام جان در کش *
* چوخاص الخاص جان کشتی زصورت پای بیرون نه
* هزاران شربت معنی بیکدم رایکان در کش *
* کلاغان طبیعت را زباغ انس بیرون کن *
* همایان سعادت را بدام امتحان در کش *
* کرانجانی مکن هر کز تودر بزم سبکروحان
* چوساقی کرم رو کرد دسبك رطل کران در کش *
* چودست حکمتش کشتی فلك راخیمه برهم زن *
* ستون عرش در جنبان طناب آسمان در کش *
* طریقش بیقدم میرو جمالش بی بصر می بین *
* حدیثش بی زبان بشنو شرابش بی دهان در کش *
* نظامی این چه اسرارست کزخاطر برون داری *
* کسی رمزت نمی داند زبان در کش زبان در کش *

(نثر) شیخ نظامی سلطان طغرل بن ارسلان زماننده بشیوز یمش التی سنه سی وفات ایدوب مرقدی کنجه ده در شیخك حیاتنده خمسه بش جلد کتاب اولمغله * بعدالوفات فضلا جمع و نامنی خمسهٔ نظامی وضع ایتمشلردر *

* ⁂ (ذکر مقبول ابرار سید ذوالفقار شروانی) ⁂ *

علم شعرده غایت ماهر و فضل و کمالی باهر جمیع اشعاری صنایع و بدایعی شامل وبیت متلونه و بحر مختلفه اختراعنده کامل ایدی سلطان محمد بن تکش خوارزمشاه عصرنده اولمغله نزد سلطانده مرعی و منظوم تواریخنی یابمشدر اوج بیتدن بربیت اخراج اولنمق اوزره تصنیع ایلدیکی قصیده دن اوج بیت * واندن مخرج بربیت تحریر اولندی *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* چمن شد از کل صد برك تازه دلبر وار *
* بهار و باغ و بهاری چو باد در کلزار *

* نهال چون قد دلبر چمان شود در رقص *

* بسان فاخته چون بیدلان بنالد زار *

* ادم زروی تناسخ به بوستان آمد *

* خزان خزان چو در آمد بباغ باد بهار *

* * (بیت مخرجدر) * *

* کل صد برك دلبروار چون در بوستان آمد *

* بهار و باغ در کلزار چون بیدل خزان آمد *

(نثر) نقل اولنور که سلمان ساوجی خواجه غیاث الدین محمد بن رشیده برقصیده انشا و عرض ایلدکده آ ولی مقدار اکرام ایلمدیکندن شکایت یوزندن سید ذوالفقار صدر سعید محمد الماستری یه برقصیده یاپوب عرض ایلدکده یدی مرکب یوکی ابریشم ویرمش مع هذا محمد الماستری بالکز شیروانده بروزیر غیاث الدین ایسه ایران وتورانه حکم ایدر ونیم قصیده م ذوالفقارك قصیده سندن نقدر تفاوتی اولدیغی اظهر ایکن باری خواجه غیاث الدین آنك عشر یخی ویرملو دکلیدی دیمش بو اشتکا غیاث الدینك مسموعی اولمش کرچه محمد الماستری ایله بزم و سلمانك قصیده سیله سید ذوالفقارك قصیده سی بیننده تفاوت وار لکن سید ذوالفقار حضرت علی کرم الله وجهه نسبندن سیادت وشرافتی اولمق حسبیله سلماندن کلی فرق وتفاوتی وشایستهٔ انعام ایدوکی تعریفدن بریدر دیمش رحمة الله علیهم اجمعین *

* * (ذکر ملك الکلام شاهفور شهرنیشابوری) * *

ظهیر الدین فار یابینك شاکردی خوش طبیعت وفاضل وشاعر وفن انشاده کامل وماهر وسلطان محمد بن تکشك دیوان کاتبیله فاخر ایدی علم استیفاده شاهفوری رساله سنی ودخی القاب وانشایه متعلق رساله لر تصنیف ایلمشدر *

* * (نظم) * *

* روزکار آشفته تر با زلف تو با کار من *

* ذره کمتر با دهانت یا دل غمخوار من *

Digitized by Google

* شب سیه تر یادلت یا حال من یا خال تو *
* شهر خوشتر یا لبت یا لفظ کوهر بار من *
* نظم پروین خوبتر ویا در یا دندان تو *
* قامت تو راستتر یا سرو یا گفتار من *
* وصل تو دلجوبتر یا شعرهای نغز من *
* هجر تو دلسوزتر یا نالهای زار من *
* مهر ومه رخشنده تر یا رای من یا روی تو *
* آسمان کردنده تر یا خوی تو یا کار من *
* وعدهٔ تو کوژتر پشت من یا ابرویت *
* قول تو بی اصل تر یا باد یا پندار من *
* صبر من کم یا وفای نیکوان یا شرم تو *
* خوبیٔ تو بیشتر یا غصه وتیمار من *
* چشم تو خونریزتر یا چرخ یا شمشیر شاه *
* غمزهٔ تو تیزتر یا تیغ یا بازار من *

(نثر) شاهفورك جملهٔ اشعارندن بو برغزلدر التیوز سنه سی تبریزده وفات ایتمشدر قبری افضل الدین خاقانی وظهیرالدین فاریابی یننده واقع اولمشدر * رحمه الله *

(ذکر ملك الفضلا محمد عبد الرزاق اصفهانی)

شعرانك کامل وماهری وعلمای اصفهانك اکابری خوش کلام وصاحب جاه واحتشام ایدی سلطان جلال الدین خوارزمشاه عصرنده ظهور ایدوب خاندان صاعدیه نك مداحیدر ونعت حضرت رسالتپناه صلی الله علیه وسلمده بو ترجیعی سویلمشدر *

---

* (نظم) *

---

* ای بر سدره شاه راهت * وی قبهٔ عرش تکیه کاهت *
* ای طاق نهم رواق بالا * بشکسته ز کوشهٔ کلاهت *
* هم عقل دویده در رکابت * هم شرع خزیده در پناهت *
* این چرخ کبود ژنده دلق * در کردن پیر خانقاهت *

* مه طاسك كردن سمندت * شب طرهٔ كيسوى سياهت *
* چرخ ازچه رفيع خاكپايت * عقل ارچه بزرك باركاهت *
* جبريل مقيم آستانت * افلاك حريم باركاهت *
خوددست قدر زروى تعظيم * سوكند بروى همچوماهت
* ايزد كه رقيب جان خرد كرد * نام توورديف نام خود كرد *

(نثر) بنده مرقومك صفت احوال قيامت بياننده مطول ومدون وبليغانه سويلديكى قصيدهٔ غراسندن تبركا چنديت بومحله يه ثبت وتسطير اولندى

* * (نظم) * *

* چو درنورد دفراش امركن فيكون *
* سراى پردهٔ سيماى رنك آينه كون *
* چوقلع كرد د ميخ طناب دهردورنك *
*چهار طبع عناصرشود شكسته ستون *
* مخدرات سماوى تتق براندازد *
*بجاى ماندازين هفت قلعهٔ مدهون *
* نه كله بند دشام ازحرير غاليه رنك *
* نه حله بندد صبح ازنسيج سقلاطون *
* عدم بكيردتاكه عنان دهرجوش *
* فناد رآرد ودرزير آن حباله حرون *
* فلك بسر برداد وار شغل كون وفساد *
* قمر برزدا دوار عاد كالعرجون *
* نه صبح بندد برسر عمادهاى قصب *
* نه شام كيرد برسفت حلهٔ اكسون *
*چهار مادر كون ازقضا عقيم شوند *
* بصلب هفت پدرتاسلالهٔ كردون *
* زروى چرخ برزدقراضهاى منير *
* ززير خاك برآمد ذخيرهٔ قارون *

* زهفت بحر چنان منقطع شودنم کاب *
* کند تیم در قعر چشمهٔ جیحون *
* نمود مرکز غبراسوی عدم حرکت *
* چو یافت قبهٔ خضرا ازخود دور سکون *
* نه خاك تیره بماند نه آسمان منیر *
* نه روح قدس بماند نه نجدیء ملعون *
* همه زوال پذیرند جز که ذات خدا *
* قدیم وقادر وحی ومدبر و بیچون *
* چو خطبهٔ لمن الملك برجهان خوانند *
* نظام ملك ازل تا ابد شود مقرون *
* چو درد مند بنا قوس لشکر ارواح *
* چو خیل نحل شود منتشر سوی هامون *
* بقصر جسم برآرند باز هودج روح *
* سوار قالب بار دکر شود مسکون *
* یکی بحکم ازل مالك النعم باشد *
* یکی بسبق قضا هالك عذاب الهون *
* هر آنکه معتقد او نه آن بود جاهل *
* وکر حکیم ارسطالس است وافلاطون *

* ⁂ (ذکر فخر الافاضل کمال الدین اسماعیل اصفهانی) ⁂ *

بوندن اقدم مذکور محمد عبد الرزاقك اوغلیدر دیکر معین الدین عبد الکریم نام فحول وافاضلدن براوغلی دخی واردر اصفهانده خاندان محترملردر کمال الدین اسماعیلك کمالی ودیوانی نزد فضلاده مسلم ومقبول و جمیع اشعاری معانیء دقیقه یی مشمول اولمغله اکابر شعرا مومی الیهه خلاق معانی تلقیب ایلمشلردر واقع حال اشعارینه مطالعه ودقت اولندیغجه نظیره قبول ایتمز درجه سنده بلاغت پیدا اولور اول حالنده صاحب ثروت اولمغله بعض اصحاب عیال افتادکانه قرض صورتنده مال ویرمکله تعیشنه مدار ودستکیر اولوردی اکابر صاعد یه نك معتبری اولمغین مدحلرنده سو بلدیکی قصیده دندر

* * * (نظم) * * *

* رکن دین صاعد مسعود که در نوبت او *
* جای تشویش خم زلف بتان بغماست *

(نثر) مولانا موسی الیهك بو ایکی بیتی بین الشعرا مشهور او لمغله تحریر اولندی

* * * (نظم) * * *

* بخاکپای توکاب حیات از او بچکد *
* اکر مسودهٔ شعر من بیفشاری *
* سزد که خاری وحرمان کشد معانی من *
* بلی کشند غریبان هر آینه خواری *

(نثر) حکمت و موعظه یوزندن سویلدیکی مفصل قصیده سندن نخی چند
* بیت تحریر اولندی *

* * * (نظم) * * *

* وقت انست دلم را که بسامان کردد *
* کار دریابد واز کرده پشیمان کردد *
عشق بازی وهوس نوبت خود داشت کنون
* وقت آنست که دل تا بسر ایمان کردد *
* هر سیه دل که شد از جام هوا مست غرور *
* فتنه انکیز تر از غمزهٔ خوبان کردد *
* ای تن از حجرهٔ دل رخت خرد بیرون نه *
* تا دلت منظرهٔ رحمت رحمان کردد *
* بت شکن همچو براهیم شوار بخواهی *
* که ترا آتش سوزنده کلستان کردد *
* آدمی ازره صورت متساوی صفتند *
* متفاوت زهمین طاعت وعصیان کردد *
* کر تو در کار که منع بنظاره زدی *
* از عجایب دهن فکر تو خندان کردد *

* درقیامت زند شعر بفریادکسی *
* درسراسر سخنت حکمت یونان کردد *
* جاودان رستی اکر حب رسول واصحاب *
* برسرنامهٔ اعمال تو عنوان کردد *

(نثر) کمال الدین آخر حالنده فقری اختیار ایدوب اصفهانك طشره سنده برزاویه ده خرقهٔ صوفیه ایله عبادته مشغول ایکن اوکتای قاآن اصفهانی قتل عام ایتدکده اهالیٔ شهردن بعض کسه‌لر اموال واشیاسنی قاچروب زاویهٔ مرقومه ده برقیویه آتمشلر ایدی اشکر مغول هر چند قتلده افراط ایتدیلرسه دخی کمال الدینه احترام ایدرلر ایدی برکون برمغول جوجغی پرماغنده کمان زهکیری ایله زاویه ده کزرکن بر قوش کوروب قوشه طاش آتدقده زهکیر پرماغندن چیقوب یوارلنه‌رق قضای اتفاق مارالذکر اموال وضع اولنان قیویه بردلك اولمغله اول دلکه دوشر مغول بچه اصرار ایله قیو آچیلوب اموال مزبوره رونما اولدقده دخی مکتوم مال واردر دیو کمال الدینه اشکنجه ایدرك التیوز اوتوز بش سنه‌سی جمادی الاولك ایکنجی کونی شهید ایتمشلر ووفاتی کونی قانیله بورباعی یازمشدر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* دل خون شد وشرط جانکدازی اینست *
* درحضرت اوکمینه بازی اینست *
* بااین همه نمی هیچ یارم کفت *
* شاید که مکر بنده نوازی اینست *

* (ذکر شرف الدین شفروه اصفهانی) *

فاضل ذوفنون وتیز زبان وحاضر جواب اولمغله ملك الشعرا تسمیه اولنور ایدی وبعضا هجوه دخی مائل ایدی اتابك سلطان طغرل بن ارسلان مدحنده ترجیع طوریله سویلدیکی قصیده‌سی بومحله به تحریر اولندی

* ⁂ نظم ⁂ *

* پیش سلطانند درفرمانبری	آدمی ووحشی ودیو وپری *
* طغرل آن کزهفت سلطان دارداو	تاج وتخت وافسر وانکشتری *

* مطرب وطباخ ونعل وكاتبش * زهره وخورشيد وماه ومشتری *
* باد وخاك وآب وآتش برد رش * حاجب ودربان وپيك ولشكری *
* در پناه عدل او با هم براز * شیروکور وكرك ومیش ويوز وباز *
* در كف خدام وغلمانش بهم * نيزه وشمشيروزوبين وقلم *
* باد فراش آسمانش تازند * باركاه وكندلان كوس وعلم *
* برسر خوانش برای ميهمان * كاووماهی اشتروا سب وغنم *
* بحر كان كرده نثار حضرتش * لولؤ وفيروزه وزر ودرم *
* مطربان در بزمكاه او بكف * بربط وچنك ورباب وناى ودف *
* كرده در بستان عيش او وطن * كلبن وشمشاد وسرو ونارون *
* صيد باز وچرغ ويوز او شده * كركس وسيمرغ وفيل وكركدن *
* برتن بدخواه او خيره شده * خارپشت ولكلك وزاغ وزغن *
* اردوان آيد روان برد ركهش * تيغ بركف كرده بر كردن كفن *
* رودها در بوستانش ساخته * بلبل وقمری وكبك وفاخته *
* باد در باغ مرادش جلوه كر * عندليب وطوطی وطاوس نر *
* كرده از نعل سمندش خسروان * كوشوار وياره وطوق وكمر *
* پاره پاره برتن بدخواه او * جوشن وخوار وقنا كندوسپر *
* كاركر بر پيكر خصمان او * كرزوخشت وناجخ وتيرو تبر *
* بارور در صد هزارش شهر وده * سيب ونارنج وترنج ونارو به *

* (ذكر حسان ثانی رفيع لبنانی) *

لبنان اصفهان قريه‌لرندن برمفرح قريه‌در اسناد مزكورك ذهن وطبيعتنى كمال تحسين ايدرلر ايدى انجق عمروفا ايتميوب عالم شبابده وفات ايتمشدر ديوانى خراسان وماوراء النهرده هنوز نشر اولميوب عراقده مشهور ومعتبردر اكابرسادا تدن سيد اجل فخر الدين زيد حسن الحسينى بى مدحنده مطول برقصيده انشا ايتمكله تبركا چند بيت بومحله‌يه قيد وتحرير اولندى

* (نظم) *

* جانا حديث عشق ندانی بكجا رسد *
* هركز بود كه دولت وصلت مرا رسد *

* من خود کیم که دولت وصلت طمع کنم *
* اینم نه بس که دوری هجرت بما رسد *
* خاك رهت بدیده رسدنی چه جای آن *
* هرکز چنین سزا بچنین ناسزا رسد *
* الحق رسید آنچه رسید از هوا بمن *
* آری بمردم انچه رسد از هوا رسد *
* فرخنده فخر دولت ودین زید بن حسن *
* کز لطف او بکوش امل مرحبا رسد *

* * (ذکر فاضل معنوی سعید هروی) * *

طبعی ظریف وکفتاری لطیف شاعر بی نظیر ایدی جنکیز خانك اولادی سلطنتی وقتنده خراسان ملکنده وزیرلان خواجه عزالدین طاهرك مداحی اولمغله قصائدندن برینك چند بیتی بومحله یه ثبت وتحریر اولندی

* * (نظم) * *

* ببر دروی نکارم زماه تابان کوی *
* دلم ربود سر زلف او چو چوکان کوی *
* بیا نسیم صبا پیش آن نکار بن شو *
* حدیث درد دلم را بسوی درمان کوی *
* همان زمان که من این با صبا همی کفتم *
درآمد از درم آن عیب جوی وبهتان کوی *
* چو دیدمش بخم زلف همچو چوکانی *
* فتاد درقدم او سرم چو چوکان کوی *

* * (ذکر مفخر الفضلا شمس الدین طبسی) * *

خراسانك علما وفضلاسنك کباری وکمال درجه علم وفضلندن بشقه شعرانك دخی خوش کفتاری وموصوف حسن خلق ومنظری ایدی حسن اصلی قاضی زاده طبس ایکن دار السلطنه هراتده مسکن طوتمشدر سلطان سعید بایسنغر شمس الدین طایسینك دواتی شمس الدین خطاطه یازدیروب بوشعر وبوخط بوایکی شمسلرة وهبة الهید ردیمش فضل وکمالی

وتصانيف وتأليفاتي معلوم عالم ومشهور امم اولان امام اهمام سلطان اعلى صدر الشريعة بخارانك اكابر ندن مع العلم والفضل بي نظير اشعاري دخي اولمغله شمس الدين طليسي امام مشار اليهك طنطنه فضل وكمالني ايشيدوب ملاقاتنه آرزو ايله بخارايه عازم واولكونكه امام حضرتلرينك مجلسنه كيد يجك ايدي حضرت امام اول كيجه برقصيده انشا ايتكله لدى الملاقات طلبه سنك درسني اتمامدن صكره امام حضرتلري يازديغي قصيده يي شمسه اوقورکه

قصيده بودر

* * (نظم) * *

برخيز كه صبحست وشرابست ومن وتو

واواز خروس سحري خاست زهر سو

برخيز كه برخاست پياله بيكي پاى

بنشين كه نشست است صراحي بدو زانو

مي نوش ازان پيش كه معشوقه شب را

با صبح بگيرند و ببرند دو گيسو

در شيشۀ ميناي رنگين خور وبنداز

سنكي تو در ين شيشۀ كردنده مينو

اي آهوي رعناي ترا صيد دل من

وي زلف پريشان تو چون نافۀ آهو

از حسرت شفتالوي سرخ لب لعلت

نيلي رخ سرخم زطپانچه است چو آلو

شمس الدين امامك بزمندن فالقوب درعقب جواب اوله رق برقصيده انشا وحضور امامه عرض وتقديم ايتشدركه بعض ابياتي تحرير اولندي

* * (نظم) * *

ازروي تو چون كرد صبا طره يكسو

فرياد برآورد شب غاليه گيسو

از زلف سياه تو مكر شد گرهي باز

كز مشك برآورد فلك نعبيه هرسو

* ازشرم خط غالیه تأثیر تو ماندست *
* در پای غم با جگر سوخته آهو *
*خواهی که صدف دیده گهر بازندارد *
* هنگام سحر عرضه مکن رشتهٔ لولو *
* ای زلف شب انگیز ورخ روزنمایت *
* چون عنبر وکافوربهم ساخته هردو *
* آخر دل رنجور مرا چند برآری *
* زنجیرکشان تا بسر طاق دوابرو *
* بستم در اندیشه که چیزی نگشاید *
* زین خانهٔ شش گوشه واین پردهٔ نه تو *

(نثر) امام صدر الشرّ بعده بو قصیده‌یی مطالعه ایلدکده شمسك ذهننه تحسین وفیروکندو به کمال احترام وتوقیر ایتکله مرقوم مدت مدیده امام حضرتلرینك حلقهٔ درسنده مشغول اولوب بعده بخارادن خراسانه عازم وسلطان جلال الدین وقتنده خراسانده وزیر اولان نظام الملك ندیم ومداحی اولوب حقنده قصائدسو بلمشدر ازجمله برندن چند بیت * تحریر اولندی *

* ❋ (نظم) ❋ *

*خیز ای گرفته روی گل از عارض تو خوی
* تا باغ عمر تازه کنیم از نسیم وی *
* پر خنده دار صبحدم ازمی لب طرب *
* تا کی دم زمانه خوری چون دهان نی *
* بلبل نگر که در طلب باغ عارضت *
* فرسوده کرد عرصهٔ آفاق زیر پی *
* گل پارهٔ حریر فرو رفته پیش نیست *
* بگذار تا عذار تو نسبت کند بوی *
*ازنرگس سیه دل جادو سؤال کن *
* کین جورتا چه مدت واین عشوه تا بکی *

* عدل خدایکان ز زارت جهان کرفت *

* زان پیش تیغ جور مکش چون زمانه هی *

* فرخنده صدر دولت ودین انکه دست او *

* برهم شکست قاعدهٔ خاندان طی *

* عادل نظام ملك محمد که رأی او *

* بر روی شهریار کواکب نهاد کی *

(نثر) شمس الدینه کال احتیاج مس ایدوب وزیر نظام الملکه بر قطعه تمسك

* تحریر و ارسال ایله بیك التون طلب ایلمشدر *

* * (صورت تمسك بودر) * *

قال الله تبارك وتعالی واقرضوا الله قرضا حسنا مقصود ازین حکم آنست

که خداوندان نعم وارباب علو همم ازانعام عام واکرام تام اهل الله را دستکیری

کرده ایشانرا در ذمهٔ فیض الهی قرض شمرند برین مقدمه مخزن دار عطا

ومنحا ومخدوم اعظم افضل الوزرا فی العالم اشرف اصحاب الوزاره الطف

ارباب الاماره صدر الحق والدین المخصوص بعنایة رب العالمین نظام الملك

محمد اعز الله انصار دولته القاهره واعوان حضرته الزاهره از نقرهٔ رایج من

فضه واکواب به کاتب این حروف ناألوف بندهٔ ملهوف شمس طلبسی را داده

واو بمبلغ مذکور مدیون کشت هر چند عوض این مبلغ بحکم آیهٔ این کریمهٔ فله

عشر امثالها بر کرم باری عز شانه است اما رهن مقر مذکور ومستقرض

مسطور عوض این مال در ید مقرله عز نصره و اید عصره جمله باغی

جنة قطوفها دانیة در شهرستان بلدهٔ طیبهٔ ودر محکمهٔ الذین اوتوا العلم

درجات مزارع ان کمثل الحرث اشجار آن شجرة مبارکة زیتونة

لا شرقیة ولا غربیة موصوف باصلها ثابت وفرعها فی السماء نبات آن نبت

سبع سنابل فی کل سنبلة مائة حبة هر یك از حساب سنابل آن کانها کوکب

دری یوقد من شجرة مبارکة شرب آن از بحر کأسا دهاقا مدخل آن فادخلوها

بسلام امنین بمساحهٔ عرضها کعرض السماء والارض واین باغ را چار حد

است اول بسرابستان عقل حد دوم بحجرهٔ خیال حد سوم بشارع فکر حد

چهارم بکوچهٔ وهم رهن درست وشرعی وبعد از ان راهن ملهوف باغ

معروف را ازمرتهن مذکور باجارت کرفت تا بوقت استماع ندای یا ایها
النفس المطمئنة ارجعی الی ربك بحکم لهم اجر عظیم هرسال به پنجاه عقد
کهرسلك نظم که هرعقد آن من الشعر لحکمة معدن عقود همین
باغ محدود عبارت ازهرعقدی قصیدهٔ متین غرا که اکر برکوه خوانند لرأیته
خاشعا متصدعا من خشیة الله ومستأجر ملتزم ومتکفل شد که مان اجارهٔ بی
امهال واهمال جواب کوید باشهادت وکفی بالله شهیدا

* (ذکر ملك الشعرا امامیٔ هروی) *

اصلی هراتدن ونسلی هرات قضاتندن وعلماسنك اکابرندن وجملهٔ فضلای خراساندن علم وفضل وکمالی مسلم ومشهور مع هذا شاعر بی نظیر دهور اولوب شیخ مصلح الدین سعدیٔ شیرازی وخواجه مجد الدین همکر فارسی ایله همعصر ایدی نقل اولنور که خواجه شمس الدین محمد صاحب ممالك روم اولمش ملك معین الدین پروانه ونور الدین رصدی وملك زوزن نسلندن افتخار الدین کرمانی که درت فاضل کسنه‌لر در برکون اتفاقا استفسار یوزندن خواجه
مجد الدین همکر فارسی به برقطعه کوندر دیلر که بو قطعه‌در

* (نظم) *

* ز شمع فارس مجد الملة والدین * سؤالی میکند پروانهٔ روم *
* ز شاکردان تو هستند حاضر * رهی وافتخار ونور ومظلوم *
* چو دولت حضرتترا هست لازم * دعا کو صاحب دیوان ملزوم *
* ز اشعار تو سعدی وامامی * کدامین راپسندند اندرین بوم *
* تو کن تعیین این چون ملك انصاف * بود در دست تو چون مهرهٔ موم *

(جواب مجد الدین قطعه)

* ما کرچه بنطق طوطیٔ خوش نفسیم *
* چون بر شکر کفتهٔ سعدی مکسیم *
* در شیوهٔ اشعار چو باجماع امم *
* هرکز من وسعدی بامامی نرسیم *

اکرچه امامی حقنده بو مدح فی الحقیقه اشعارینك شیوه وصنایع وبدایعنه

نسبتله اولوب بو خسه شیخ سعدینك درجهٔ علیا ومرتبهٔ یكتا وطریقت وحقیقتت یوزندن نطق بی همتاسی تعریفدن معرادرامامی جابجا كرمان واصفهانده ساكن اولور ایدی وزرادن فخرالملك امامینك مریسی اولمغله مدحنده سویلدیكی قصیده‌دن چند بیت تحریر اولندی

* * (نظم) * *

* چون كبك شسته لب بشراب مروقی *

* كبكی ازان بطوق معنبر مطوقی *

* در بزم خو بستر زند رو ملسونی *

* واندر مصاف جره تراز باز ازرقی *

* بر آفتاب طنز كنی و مسلمی *

* برمشتری وماه بخندی و برحقی *

* كرماه درلباس كبودی منقطاست *

* توشاه درلباس نسیج مغرفی *

* ماند هبی بروشنی ماهتاب از آب *

* سیمین برت بزیر نعل طاق فستقی *

* برآب دیده پیش توزورق روان كنم *

* كر زانكه روز موج ماثل بزورقی *

* كرشاه ملك حسنی واندربساط دهر *

* درصدر خواجه نبودت جای بیدقی *

* تاج امم خدیو جهان فخرملك ودین *

* كز آدم اوست كوهر وسنكند مابقی *

منقولدر كه فخرالملك استفتا صورتنده بو ابیاتی امامی‌یه كوندرمشدر

* * (نظم) * *

* سرا فاضل دوران امام ملت ودین *

* خدایكان شریعت درین چه فرماید *

* كه كربهٔ سروه قری وكبوتررا *

* بشب زتن زده ظلم وجور برباید *

خدایکان کبوترزروی شرع وقصاص * اکر بریزد خون کر به راهمی شاید
(نثر) فخرالملکه جواب اوله رق امامینك کوندردیکی ابیاتدر

* * (نظم) * *

* ایا لطیف سؤالی که درمشام خرد *
*ز بوی نکهت خلقت نسیم جان آید *
* بکربه نیست قصاصی که صاحب ملت *
* چنین قصاص بشرع کزین نفرماید *
* نه کم زکربه نبی دست کربه صیاد *
* که مرغ بیندو برشاخ پنجه بکشاید *
* اکر بساعد سیمین خود سری دارد *
* بخون کربه همسان به که دست نالاید *
* بقای قمری وعمر کبوتر ارخواهد *
* قرار کاه قفس را بلند فرماید *

* * (ذکر ملك الشعرا فرید احول) * *

اصفهانده صاعدیه وقتنده شهرتیاب عالم وفاضل وشاعر کامل بر آدم اولوب امامی هروی اقرانی ایدی چرخ وکواکب وکردونك حال ووصفی بیان ضمنده سکسان بیت مقداری سویلدیکی قصیده نك مطلعی تحریر اولندی

* * (نظم) * *

* نماز شام کزامواج این دریای دولابی *
*فروشد زورق زرین بر آمد طشت سیمابی *
* زاوج موج این دریا بر آمد صد هزار انجم *
*چو بر روی محیط کل شناور خیل مرغابی *
(نثر) سلطان سعید بایسنغر امریله باباسودایی بو قصیده یی تنظیر ایلمشدر اشبو بیت قصیده مرقومه دندر *

* * (نظم) * *

* جم انجم بجوزد بر چرخ شاد روان دولابی *
* بر آمد شاه قاقم پوش ازین الوان سنجابی *

* (ذکر اثیر الدین اومانی) *

همدان ناحیه سندن اومان نام قریه دن اولوب خواجه نصیر طوسینك شاکردی فاضل وخوش طبع ودانشمند وکامل ایدی عربی اشعاری موفور ودیوانی مشهوردر ایام شتا دخولی حال وصفاتنی بیان ضمننده سویلدیکی قصیده دن چند بیت تحریر اولندی *

* (نظم) *

بهار وار زاد بار برد در بهمن * چنین که دید بنفشه که ریخت برك سمن
بدود عود همی ماند ابر وان عجبست * که دود عود بکافور باشد آبستن
چنین که جوشن سیمین آب می بینم * چکونه کار کند تیغ خور بر آن جوشن
بآب بنکر و یاد آور از شهان قدیم * بزال ماند در بند مانده از بهمن

* (ذکر رکن الدین قبائی) *

قبا مسکن مغول وقلماق اولان ترکستانده بر مفرح ودلکشا شهر عظیم ایدی بعده خراب اولمشدر رکن الدین اثیر الدین اومانینك شاکردی و پوربهاء جامینك استادی کامل ومتعین شعرادن ایدی سیاحت طریقیله ترکستاندن عراق عجمه کلوب اصفهانده مجیری جاجرمینك شاکردی بدر الدین جاجرمی * ایله مشاعره ومعارضه ایتمکله بدر الدینك حقنده بو بیتی دیمشدر *

* (نظم) *

* فخل اشعارم قبائی زان سبب دارم لقب *
* چون زنان ای بدر جاجرمی رهین مجیری *
* خواجه عز الدین طاهر حقنده قبائی بو ابیاتی دیمشدر *

* (نظم) *

* چه شد امسال آخر ای مخدوم * که منی رنج دیدهٔ مظلوم *
* بعد ده سال حق بدین دولت * کشتم از هر مراد دل محروم *
* راه من بنده خد مست ودعا * واندرین هر دو بوده ام ملزوم *
* دهر ودوران همان ستمکارند * وآدمی همچنان جهول وظلوم
* نه منم غافل از فنون وهنر * نه تو بی فارغ از فروغ علوم *

Digitized by Google

* نه تو مفلس شدی نه من منعم * نه تو خادم شدی نه من مخدوم *
* تو همان مالکی و من مملوك * تو همان حاکمی و من محکوم *
* هست این بیت نظم مالك فضل * رحمة الله سنایی مرحوم *
* رزق برنست هرچه خواهی کن * خواه احسان شمار و خواه مرسوم *

* * (ذکر مجد الدین همکر فارسی) * *

نوشروان عادل نسبندن اولوب فضل واستعدادی ظاهر وعلم شعرده ماهر ودیوانی فارس وعراق عجمده مقبول ومنتشردر وقتنده ملك الشعرا لقبیله یادونذکار وعلم شعرده مشکلات ظهور ایتدکجه مرقومدن استفسار اولنوردی خوش نویس وخوشکوی مؤدب باخصوص صاحب حسب ونسب اولدیغندن مجلس سلاطینده مصحوب ونزد حکام واشرافده مرغوب ایدی حتی اتابك ابو بکر سعد بن زنکی ایله دائما ولهاو ونرد اویناردی وقتاکه اتابك لعب نرد بوری ترك ایلدکده برسنه صکره خواجه مجد الدین اتابکه بو ابیاتی ترقیم وعرض وتقدیم ایلمشدر *

* * (نظم) * *

* خسروا داشت سخای تو مرا پار چنانك *
* کان نیارست زند لاف زهستی با من *
* آسمان با همه تعظیم و بلندی کورست *
* میزد از روی تواضع دم پستی با من *
* تا تو برداشتی اکنون زسرم دست کرم *
* میزند از سر کین تیغ دو دستی با من *
* یاد میدار از آن شب که رهی راکفتی *
* عمر باقی بنشین خوش چو نشستی با من *
* وان شب آن بود که در سر هوس نردت بود *
* نرد من بردم و عمدا تو شکستی با من *
* یارب امسال چه تدبیر کنم کر چون پار *
* شه نیارزند دت نرد بدستی با من *

اتابك دخی بو بیت ایله جواب ویروب علی الدوام ابقا ایلمشدر *

*ازصرتهای مصری یك مرة الف دنیار
بی لعب نرد کردم هر سال بر تو اقرار *

* ⁂ (ذکر قدوة الشعرا پور بهای جامی) ⁂ *

آبا و اجدادی ولایت جامده قضاتدن اولمغله بو پایه ایله سر فرازودائما مستعد کسه‌لر ایله کورشمکله کمال استعداد و نزاکت و بلاغت حاصل ایدرك ممتاز اولمشیدی مرغوم رکن الدین قباینك شاکردی ایمش مقدما اکثر اوقاتی هراتده کچمش بعده ارغون خان زمانده تبریزده خواجه وجیه الدین زنکی بن طاهر فریومدینك خدمتنه کتمش خواجه همدله مشاعر مو محور مشکلهده قصائد سویلمشدر بو غزل جمله اشعارندندر

* ⁂ (غزل) ⁂ *

* بر بیاض آفتاب از شب رقم خواهد کشید *
* ماه دارد صفحهٔ خوبی قلم خواهد کشید *
* یارب این یك قطره خون کوراهمی خوانند دل
* تا کی از بیدادمه رویان ستم خواهد کشید *
* امشب ای شمع از سر بالین بیماران مرو *
* بیدلی سر در کریبان عدم خواهد کشید *
* برحذر باش امشب ای همسایهٔ بیت الحزن *
* کز سرشك چشم من دیوار نم خواهد کشید *
* میکشد بار غم محبوب و میکوید بها *
هر که عاشق شد ضرورتی بار غم خواهد کشید

(نثر) اصطلاحات و لغات مغولده جمله استادانه تفوقی اولمغله خواجه وجیه الدین زنکینك مدحنده لسان مغول ایله سویلدیکی قصیده دن
* ⁂ چند بیت تحریر اولندی ⁂ *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* ای کرده روح بالب لعل تو نوکری *
* محبوب از بسکی ونکار اخاوری *

Digitized by Google

* تو بسین نیکوانی و ترغواب ترا *
* ازقند صدتغار بریزد بسا وری *
* دریرلغ غم تو زبس بأسهای محنت *
* خون شد دل چریك ورعایا واشکری *
* هندوستان زلف ترا بچشم ترك تو *
* بلغاق کرده همچو قوشون نکودری *
* قاملن طرههای توچون کلك بخشیان *
* کردند مشق بر رخ تو خط ایغوری *

* ❊ (ذکر زبدة الشعرا عبدالقادر نایبنی) ❊ *

نایین اصفهان توابعندن هواسی خوش برقصبه در نازك وفاضل شاعر وشیخ سعدی اقرانی کامل وشیخ مذکورك اشعارینی تتبع ایدر وهمواره قناعت ایله دمگذار برذات بزرگوار اولمغله جملهٔ آثارندن بوغزل تحریر اولندی

* ❊ (غزل) ❊ *

ای کهٔ بی چشم تو چشمم غیر چشم تر ندید
هیچ چشمی چشمی ازچشم تو نیکوتر ندید
* جملهٔ نوش تودارد چشمهٔ حیوان ولیك*
چشم من زان چشمهٔ جز چشم پرگوهر ندید
*باخیال چشم تو رضوان چشم جنت است
* حوردرچشمش نیاید چشمهٔ کوثر ندید *
* چشم آن دارمکه ازچشم نزانی سالها *
*زانکه چشم جز بچشمت چشمهٔ انور ندید *
زآرزوی چشم توچشم من بی صبر ودل*
چشم راخونبار کردد چشمه سارخور ندید*

ذکر سلطان المحققین شیخ فریدالدین عطار قدس الله روحه محمد ابن ابراهیم

نیشابوره تابع کدکن نام قریهده بشیوز اون اوچ سنهسی تولد ایدوب یکرمی طقوز سنه نیشابورده وسکسان بش سنه شادیاخ شهرنده ساکن اولمغله یوتقدیرجه یوز اون درت سنه عمر سورمش اولور شیخك مولدی

اولان كدكن قريه‌سنده تركستان خانلری نسلندن سالور خان نام برآدمك
مادرزاد جذبه وكراماتی ظاهر اولوب التیوز سنه سنه قریبه دك یوز اون سنه
مقداری معمر اولمش قطب الدین حیدر نام برقطب عالم برزاویه‌ده آرام اوزره
ایكن شیخ عطارك پدری ابراهیم بن اسحق عطار قطب مرقومدن انابه
وداخل حلقهٔ مریده سی اولمغله شیخ عطار دخی ایام صباوتنده پدریله قطبك
مجلسنه داخل ونظر وانفاس طیبه‌سنه نائل اولمش حتی حیدرنامه‌یی هنوز
كنجلكی حالنده قطب مذكور حقنده یازمغله صكره یازدیغی نظم ورساله‌لرك
طورینه بكزمز هرنه ایسه قطب الدیندن اوقدرجه فیض اخذ وپدری ابراهیمك
وفاتندن صكره شاد باخ شهرنده پدرینك عطار دكاننه اوتوروب كیدرك
بر وجه استعداد تام دكانه زینت ونظام وكندویه رونق وانتظام ووقار شوسنده
خدمه وغلام ایله احتشام اوزره ایكن بركون ناكاه بردیوانه دكان پیشكاهنه
كلوب وافر مدت نظر عبرتله نكاه وكمال حیرتله آه ایدرك متوقف اولدقده
عطار ای درویش تعجب تحیرانه بقه یورسین بوندن صكره تیز جه كچمكز
مصلحتندر دیدی درویش ای خواجه بن اولقدر سبكبارم كه برخرقه‌دن
غیری شیئم یوق بن بو بازاردن برپرتابده كچرم سن كندو احوالكی وبو اموال
وانقالی بصیرت اوزره ملاحظه ایله دیدی مجذوبك بو كفتاری شیخ عطاری
پردرد وقلبنی دنیادن سرد ایدوب همان دكان وطمطراقی تاراج وبازار ودنیایی
كوكلندن اخراجله اول وقتك عارف ومحققندن شیخ الشیوخ ركن الدین اكاف
قدس سره حضرتلرینك خانقاهنه رومال وپیشكاه شیخده توبه وانابت ومدت
مدیده حلقهٔ درویشانده معامله ومجاهده‌یه مواظبت ایدوب بعده زیارت
بیت الله الحرامه عزیمت ایلدی چوق اهل دل وعارفان وكبار ومشایخله
ملاقات ومألوف ویدی سنه‌یه الكز درتیوز جلد اهل طریقت كتابنی مطالعه
ایدرك حكایات اهل الله واقطابی ومرموزات وحقایق ودقایق تصوفی
جمع همتنی مصروف ایله دنیادن روكردان وغواص بحر عرفان اولوب كفتار
واشعاری واردات غیبیه درجه‌سنه واصل ونصح وپندندن ارباب سلوكه
تصفیهٔ قلب حاصل اولمشدر یالكز دیوانی قرق بیك بیت اولوركه اون
ایكی بیك بیتی رباعیدر اخوان الصفا وسائر رسائلندن ماعدا منظوم اوله‌رق
مشهور لرندن اون اوچ كتاب بولنمشدركه (اولكی اسرارنامه (ایكنجی الهی نامه

اوچنجی مصیبت نامه) دردنجی اشترنامه) بشنجی وصیت نامه) التنجی مختارنامه) (یدنجی جواهرلذات) سکزنجی منطق الطیر) طقوزنجی بلبل نامه) اونجی کل وهرمز(اون برنجی حیدرنامه) اون ایکنجی سیاه نامه) اون اوچنجی حلاجنامه قرق عدد رساله نظم ایلمشدر انجق باقیسی مجهول دبونقل اولنور والحاصل غزلیات وقصائد ومقطعات ورباعیات ومثنوی جمعا یوز بیك بیته بالغ اولدیغی متواتردر کرچه آثاری ایادی عامه ده متداول ایسه دخی تبرکا چندبیتی تحریر اولندی

* ** (نظم) ** *

* سبحان خالقی که صفاتش زکبریا *
* برخاك عجز میفکند عقل انبیا *
* کرصدهزار سال همه خلق کائنات *
* فکرت کنند درصفت عزت خدا *
* آخر بعجز معترف آیند کای اله *
* دانسته شد که هیچ ندانسته ایم ما *
* آنجا که بحر نامتناهیست موج زن *
* شاید که شبنمی بکنند قصد آشنا *
* وانجا که کوش چرخ بدرد زبانك رعد *
* زنبوردرسبوی نواچون کندادا *
* درجنب ذرات بود ظلمت وکدر *
* البدر فی الطلیعة والشمس فی الضحا *

(نثر) شیخ عطار آخر عمرنده اشعاری دخی ترك ایلیوب ندرت اوزره بعض رباعی سویلمشدرکه بوایکی رباعی انلردندر *

* ** (رباعی) ** *

* هرچیزکه آن برآی ما خواهد بود *
* آن چیزهمی بلای ما خواهد بود *
* چون نفرقه دربقای ما خواهد بود *
* جمعیت ما فنای ما خواهد بود *

*** ⁂ *(رباعی) ⁂ ***

مرغی بودم پریده ازعالم راز * تا بو که برم زشیب سفلی بفراز
چون هیچ کسی نیافتم محرم راز * زان در که درآمدیم برون رفتم باز

(نثر) جنکیزخان فترتی واول اطرافی قتل عام ایلدیکی هنکامده شیخ عطار مغوله اسیر اولمشیدی چونکه پیرلك هنکامی وعمر طبیعی تمامه رسیده اولمغله بو بهانه ایله سعادت شهادته نائل وروح پرفتوحی اعلای علیینه واصل اولمق آرزو واستعجالنده و بو بابده وسیله جوینده اولمق حسبیله برکون صاحبی اولان مغول شیخی قتل مراد ایلدکده دیکر بر مغول شو اختیاری قتل ایتمه سکا بیك درهم ویره یم دیدی شیخ صاحبنه بو بهایه ویرمه دنخی چوق زیاده بهایه بنی آلورلر دیمکله مغول طمع ایدوب ویرمیوب آلیقودی برمدت صکره تکرار قتل ایدرم دیر ایکن دیکر مغول دنخی ظهور ایدوب شو پیری اولدرمه سکا بر طوربه صمان ویره یم بکا ویر دیدی شیخ همان ویرمه بق دنخی زیاده بها ایتمم دیدکده صاحبی اغضاب اولوب شهید ایلمشدر شهادتی التیوز یکرمی یدی جمادی الاخرك اونجی کونی واقع اولمشدر اما تاریخ تقویمده بشیوز سکسان التی سنه سی تحریر ایدرحتی بو تاریخ ابیاتی ایراد ایلمشدر

*** ⁂ (تاریخ) ⁂ ***

شیخ عطاران خرید روزکار * مرشد شاهان شهنشاه فقر
سال عمرش جامع آمد زانکه بود * جامع اسرار وحدت شاه فقر
شد شهید راه فقر آن رهنما * سال تاریخش ازان شد راه فقر

مولانای مشارالیهك مرقد پر انواری شادباخ شهرینك طشره سنده معمور ودلکشا او زواره ملتجا درنقل اولنورکه شیخ عطارك رحلتندن بر قاچ کون صکره نیشابور کبراسندن قاضی القضاة یحیی بن صاعدك براوغلی وفات ایتمکله نعشنی شیخك ایاغی اوجنه دفن ایتمکی بعض احبابی مناسب ع‍ ایله پدرینه عرض ایلدکلرنده بن اوغلمی بر پیر افسانه کویك ایاغی اوجنه دفنی رواکورمم جوابیله بشقه محله دفن اولندی اول کیجه قاضی یحیا رؤیاسنده شیخك مرقدینی پرنور ومشعله لر ایله مزین واطرافنده نورانی ذوات جمع ومراقب کوروب کرو عودتنده متوفی اوغلنه راست

كلوركه اغليه‌رق ای پدر نیچون تقصیر ایدوب بنی قدم رجال اللهدن محروم ایلدك تیراول كه بنم مرقدم پای شیخ عطارده وجنتم اقدام ابرارده دردیدی قاضی علی الصباح شیخك اقرباسنه واروب اعتذار والتماسله مأذون اولوب اوغلنی شیخك ایاغی اوجنه دفن وتوبه وشیخه كمال اعتقاد ایله مرقد منوره سنی تعمیر * وتزیین ایلدی رحمة الله علیه *

* ذكر سلطان العارفین وسند المحققین مولانا جلال الدین رومی قدس سره العزیز وهو محمد بن محمد بن حسن البلخی البكری *

نسب شریفلری امیر المؤمنین ابابكر صدیق رضی الله عنه حضرتلرینه رسیده در پیشوای محققان عالم ومقبول خواص وعوام امم قلب پاكلری مخزن اسرار الهی وخاطر فیاضلری مهبط انوار نامتناهی اولمشدر حالاشیوهٔ گفتارلری رموز واشارات عالم غیبی بیان وطریق عین الیقینی واسطهٔ علم الیقین ایله عیان ایتمكده وطریقتلری وادیٔ طلبده تشنه اولنلری آب زلال عرفانه قاندره‌قدموتبه‌جم التده سرگشته قلانلری راه راسته قندرمقده در نطق وگفتارلری جملهٔ اقالیمده محترم ودائر وعلم عرفانی نزد افاضلده مسلم وباهر واول درجه دمكه حال وكمالنی توصیف وتعبیرده ویلن * وتحریرده قلم عاجز وقاصر اولمغله *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* كر اولنسه تخیل كاوله مدحتلری انشا *

* صغمزدی خیاله نیجه درج اوله مقاله *

ما نیجه انعام وبیتابدن عدول ودولتشاه قولنجه ظهور وماجراسنی تسطیره دخول اولندی حضرت مولانا عن اصل بلخدن اولوب پدرلری بهاء الدین ولد علمای بلخك كزیده وسرآمدی وسلطان محمد خوارزمشاه عصرنده نشر علوم ظاهره وتصوف ایله اهالیٔ بلخك كمال اعتبار واعتقادلری اولرتبه‌یه‌وارمشدیكه وعظ ونصح ودرسلرنده خواص وعوامدن مجلسلرنده كلی جمعیت اولدیغندن سلطان محمد خوارزمشاه حسد واستشعار ایله بهاء الدین حضرتلرینه معادات اوزره اولدیغی مشار الیهه استشمام ایدوب متأثر اولمغله اولاد وعیال واصحابی ومتعلقاتندن جمع كثیر ایله بلخدن

Digitized by Google

هجرت ومادامکه سلطان محمد بو شهرده پادشاه ده بلخ و خراسانه کامانك اوزره قسم ایدوب جمعه نیت ایله رو براه اولدیلر اثنای راهده نیشابوره ورودلرنده شیخ فرید الدین عطار مولانا بهاء الدینك زیارتنه کلدیکده اولوقت حضرت مولانا جلال الدینك هنوز صباوتی زمانی ایدی شیخ عطار بو سبزك اوغلکز اکاه اوله سر که سوختکان عالمه آتش اوره جقدر دیو مولانا بهاء الدینه افاده وتفهیم ومولانا جلال الدینه کندو اسرار نامه سنی اهدا وتقدیم ایلدی بعده نیشابوردن رحلت وبیت اللهه احرام بند عزیمت ایله خلال راهده هر شهره که اوغرارلر ایدی اول شهرك اکابری تعظیم وتکریم وعلوم ظاهری وباطنیدن استفاده وتعلیم ایدرلر ایدی علم باطنده بیهمتا وتصوفده یکتا سید برهان الدین محقق ترمدی همراهلری اولمغله مولانا بهاء الدین وجلال الدین برهان الدینه مریدلك یوزندن علم تصوفی مذاکره ایدرلر ایدی وقتاکه حجاز مغفرت طرازدن عودت وانبیا علیهم السلامی زیارت آرزوسیله شامه عزیمت ووصوللرنده سید برهان الدین شامده دار بقایه رحلت ایتمشدر اثنای رحلتنده مولانا بهاء الدینه سزك روم جانبنده اولمکز اقتضا ایده یور دیو وصیت ایتمکله عیال واصحابیله روم طرفنه عازم وسلطان علاء الدین کیقباد عصرنده قونیه یه داخل وشهرمذ کوری مأوی اختیار ایتکین وعظ وافاده یه مشغول ونزد عامه ده مرغوب ومقبول اولوب بالنفس علاء الدین واولاد وامراسی بهاء الدینك مریدی وجمله اهالی معتقدی اولدیلر وصفدن خارج درجه احترام ایلدیلرکه سلطان ولد پدر وجدینه نظم ایلدیکی

* تاریخده بو ابیاتی تحریر ایلمشدر *

* ❋ (نظم) ❋ *

* چون بهاء ولد بروم رسید ❋ حرمت از اغنیای روم بدید *

شد مریدش علاء الدین سلطان ❋ نه همین شاه جمله ایشان *

مولانا بهاء الدین رومده علمایه رئیس وپیشوا اولوب برقاچ سنه علم نشر وافاده ایلدکدنصکره فرزندی مولانا جلال الدینی نشر علوم وارشاد طریقده کندو یه جانشین واصحابنه پیشوا اولمقلغی وصیت وسپارشله

التیوز اوتوز یوشنه سی قرب حقه انتقال ایلدی بوخصوصده سلطان ولد
حضرتلری بو ابیاتی سویلمشدر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* چون بهاء ولد زمان حیات *
* بسر آورد دره حسنات *
* جان بجانبخش خویشتن بسپرد *
* رخت ازین کهنه دیر بیرون برد *
* هیچکس در جهان نداد نشان *
* که برون شد جنازهٔ زانسان *
* چون بها ازین جهان ملال آورد *
* دولتش روی در جلال آورد *

بوندنصکره مولانا جلال الدین علم وکمال وعظمت واجلالده پدرینک ضعفی
رتبه سنه رسیده اولدی اویله نقل ایدرلر که حلقهٔ درسنده درتیوز طالب حاضر
اولورلر ایدی بوحال اثناسنده علم ظاهر یدن صفایاب اوله میوب قیدصورتدن
سرحد معنایه وصلت ایچون برواسطه طلبیله صاحب کمالدن شیخ
صلاح الدین زرکوبی وابدال واوتاددن اخی ترک کبی ذواتدن کسب لرایله
مجالست ایدرک اخرالامر شیخ العارف المحقق چلبی حسام الدین قونویدن
* دست ارادت اخذ ایلمشدر که مومی الیه مثنویده *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* ای ضیاء الحق حسام الدین بیار ⁂ این سیوم دفتر که سنت شد سه بار *
* مدتی این مثنوی تأخیر شد ⁂ مدتی بایست تاخون شیر شد *

بویله ذکروبیان ایلمشدر بعدمدت حضرت مولانانک صکره وقتلرنده حضرت
شمس الدین تبریزی ظهور ایتمشدر واحوال حضرت شمس الدین دخی
بووجهله درکه پدرلری کبار بزرک امید نسلندن داعی اسما علیه دن خاند
علاء الدین که اباواجدادینک مذهبی ترک وملاحده نک رسائل ودفاترینی
احراق وبلاد وقلاع ملاحده ده اسلامی اشکار ایلمشدر اوغلی شاه
شمس الدین مذکوری مخفیجه علم واداب تعلیمیچون تبریزه کوندروب

ومدت انده علم واداب تعلميله مشغول اولمشدر شمس الدين صباوت عالمنده
غايت حسنا اولمغله عورت ييننده نااهله دوش اولمسون ديو احترازا ولنوردى
تبريز عورتلرندن ز دوزاق صنعتنى اوكرنمكله شمس زردوزى دينلور ايدى
صاحب نظم سلسلة الذهب بو مسلمان تلقيب اولنسان خاند علاء الدينك
وغليدر ديدكلرى غلطدر بلكه تبريزده برزازك اوغليدر ديمش بعضيلردخى
عن اصل پدرى خراسانده بازرنام ولايتدن اولوب تجارت طريقيله تبريزه
كلمش وشمس تبريزده تولد ايتمش ديرلر هرنه ايسه اعتبار صورته دكل معنايه در
* ذوق عالم ارواح آشنالغنده در تولد اجساده دكلدر *

* (بيت) *

* انكس كه زشهر آشنايست * داند كه متاع ماكجايست *

القصه چونكه شمس عالمده ظاهر وكمال قابليتدن ناشى سلوك ذوقى وجدانده
ظاهر اولمغله شيخ شيوخ العارف ركن الدين سنجابى رحمه الله كه شيخ الاسلام
ضياء الدين ابونجيب سهروردى نسبندندر ضياء الدين دخى شيخ احمد
غزالينك مريدى واولدخى شيخ ابوبكر نساجك مريدى واولدخى شيخ
ابو القاسم كركانينك مريدى واولدخى ابو عثمان مغربينك مريدى واولدخى
شيخ ابو على كاتبينك مريدى واولدخى شيخ على رودبارينك مريدى
واولدخى سيد الطائفه شيخ ابو القاسم جنيد بغدادينك مريدى واولدخى
كندوخالى يعنى دايسى سرى بن مغلس السقطينك مريدى واولدخى
شيخ ابو حفص معروف كرخينك مريدى اولوب اشبو معروف
كرخيدن سلسله ايكى اولور كه برشقى على بن موسى الرضا رضى الله عنه
ايله اباعن اب تا حضرت فخر كائنات عليه السلامه منتهى اولور ديكر
شقى ينه معروف كرخيدن شيخ ابو سليمان بن داود طايى يه وآندن شيخ حبيب
عجمى يه وآندن شيخ حسن بصرى يه وآندن حضرت امير المؤمنين على بن
* ابى طالب كرم الله وجهه جنابلرينه منتهى اولور *

* (بيت) *

* چون جوى بچشمه ولايت برسيد * اين سلسله فقر بغايت برسيد *

اشته بو سلسله ايله مشيختى مضبوط اولان بالاده محرر ركن الدينه شاه شمس

Digitized by Google

الدين منتسب ومريد اولوب شيخنك كنده وحقنده كمال توجه واهتمام واعتقادي
وكندونك رياضت واستعدادي حسبيله حقيقت ومعرفته نائل ومقام عليايه
واصل اولمشدر بر كون شيخ ركن الدين مريدي شمس الدينه رومده آتش
عشقه كرفتار برذات وارسن واروب شعله زن اولمق اقتضا ايلدي ديدي
في الحال بو امره امتثال ايله شمس روم طرفنه عزيمت وقونيه شهرينه
وصولنده كورديكه مولانا برقاطره سوار اولمش ركابنده جمع كثير ملالر
مدرسه دن خانه سنه كدرمش فراستله مطلوب ومحبوبي بو اولديغني
بيلوب ويانته يتشوب كيدركن بو مجاهده ورياضت وتكرار بتكرار علم
ظاهري يه اشتغال ومواظبتدن غرض نه اوله ديو مولانادن سؤالنده سنت
وآداب وطريقت وشريعت بولنجه كتمكدر ديو جواب ويردي شمس بونلردخي
جمله ظاهر يوزيدر ديدكده مولانا بونك وراسنده دخي نه اولور ديدي تكرار
شمس علم اودركه معلومه واصل اوله سن ديو ديوان سنائيدن

* بو بيتي اوقودي *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* علم كز تو ترا نه بستاند ⁂ جهل ازان علم به بود بسيار *

شاه شمس الدينك بو مقدار صحبتي حضرت مولانايه زياده تأثير ايتمكله همان
علي الدوام شمسي مطالبه وصحبت ايتمكده وبرابر تنها صحراره كيتمكده اوله رق
درس وافاده تعطيل اولديغندن حضرت مولانانك طلبه واصحابي بو يله برباش
واياغي چبلاق كيمسه كلوب مسلمانلرك پيشواسني يولدن چيقاردي ديو طعن
ودخللرندن ناشي شمس الدين مولانادن كيزلوتبريز طرفنه فرار ايلدي مولانا
اول قطبك محبت واشتياقندن بيطاقت اولوب تبريزه روان وتكرار شمسي
بولوب معاوده كتوردي برمدت دخي همصحبت اوله رق وقت كچورمكده
ايكن بو دفعه مولانانك مريد واصحابي شمسه عداوت اوزره اولملريله ضروري
شام طرفنه عزيمت وايكي سنه شمس الدين شام نواحيسنده اقامت ايتمشدر
حضرت مولانا شمسك آرزو واشتياقيله كيجه وكوندوز سماعه مشغول اولوب
قوالانه سرود عاشقانه سويلملريني امر ايدر ايدي مولانانك منقولدر كه
خانه سنده بر ديرك وار ايدي محبتي جوش ايلدكجه اول ديركي طوتوب چرخ ايدرك

اشعارسو یلرو یانده حاضر بولنانلر اول اشعاری تحریر ایدرلر ایدی والحاصل احوال حضرت مولانایی تحریره بوکتابك تحملی اولمامغله ارزوسی اولان ذات والد نامه یه مراجعت ایدرسه اولدقجه ذوق تحصیل ایدر دیوان معارفعنوانی اوتوزبیك بیتدر مثنوی شریفلری قرق بیك بیت اولدیغی روایت ایتمشلردر بوانلرك اکثر ابیاتی مقاطعنده شاه شمس الدینی یادو تذکار ایدرلر

* ⁂ (بوغزل بیبدل دیوانلرندندر) ⁂ *

---

* ⁂ (غزل) ⁂ *

---

* انانکه بسر درطلب کعبه دویدند *
* چون عاقبت الامر بمقصود رسیدند *
* ازسنك یکی خانهٔ اعلای مکرم *
* اندروسط وادی بی زرع بدیدند *
* رفتند دروتا که به بینند خدارا *
* بسیار بجستند خدارا ونديدند *
* چون معتکف خانه شدند از سرهستی *
* ناکاه خطابی هم ازان خانه شنیدند *
* کای خانه پرستان چه پرستید کل وسنك *
* آن خانه پرستید که خاصان طلبیدند *
* آن خانهٔ دل خانهٔ حق واحد مطلق *
* خوش وقت کسانی که درانخانه خریدند *
* خوشحال کسانی که چوشمس الحق تبریز *
* درخانه نشستند وبیابان نبریدند *

* مثنوی شریفده شاه شمس تبریزی حقنده واقع اولان ابیاتندر *

---

* ⁂ (نظم) ⁂ *

---

* خود عزیزی درجهان چون شمس نیست *
* شمس جان باقیست کورا امس نیست *
* شمس درخارج اکرچه هست فرد *
* مثلا وهم میتوان تصویر کرد *

Digitized by Google

* در تصور ذات اورا کنج کو *

* نادر آید در تصور مثل او *

* من چه کویم یك رکم هشیار نیست *

* شرح آن یاری که اورا یار نیست *

حضرت مولانانك سن شریفلری التمش طقوز سنه یه رسیده اولدقده التیوز یتمش ایکی سنه سی قونیه ده وفات ایتمشلر در مرقد مبارکلری نه در جه در عمار وملجأ اصغار وکبار ومقصد محب وزوار اولدیغی خواص وعوامه وملل وانامه آشکاردر حضرت مولانانك وفاتندنصکره سلطان ولد جانشینی اولمغله عالم وعارف ومحقق اولدیغی ولدنامه کتابندن مستباندر وشاه شمس تبریزی دخی حضرت مولانانك رحلتندنصکره وفات ایدوب قونیه ده مدفوندر بعضیلر دیرلر که حضرت مولانانك وجده کلوب درس وافاده یی ترك ایلمسنه سبب شمس الدین اولدی دیو اهالی قونیه شمسه عداوت ایتملریله مولانانك اوغللرندن برینه تعلیم ایله شمسك اوزرینه دیوار ییقوب هلاك ایلدیلر دیمشلر انجق بو قول هیچ بر نسخه و بر تاریخده کورلمامش اولوب درویشان صحبتی

* اولمغله بر وجهله اعتماد جائز دکلدر *

---

* * * (ابیات) * * *

---

* سر عارف بجز از دیدهٔ عارف نشناخت *

* شمس تبریز کند فهم که مولانا کیست *

اما ملا جامی نفحات الانس نام کتاب حقایقنمابلرنده دولتشاه قولنه مغایر تحریر بیورمش اولمغله کتاب مذکوردن دخی ترجمهٔ احوال حضرت مولانایی تحریره ابتدار اولندی مولانا حضرتلرینك ترجمه لری شو وجهله رقمزدهٔ تسطیر اولنمشدر که مولانای مشار الیه هجرتك التیوز درت سنه سی شهر ربیع الاولینك التیسنده ولایت بلخده ولادت پرمیمنتلری واقع اولمشدر مرویدر که مولانا حضرتلرینه بش یاشلرندن برو قباب عزت ایچنده مسطور اولان صور روحانی واشکال غیبی یعنی ملائکه ترجمانی وبردهٔ جن وخواص انسانی ظاهر ونمایان اولوب تمثل ایتمشلردر مولانای مذکورك پدر بزرکوارلری مولانا بهاء الدین ولدك کندو خطلریله محرر بمجموعه ده بو وجهله تحریر اولنمشکه

جلال الدین بلخ شهرنده انی باشنده ایکن بر جمعه کونـنده بر کروه اطفا لله
بزم طاملر یمزاوستنده سیرایدرلر ایدی اول اطفالدن بریسی بریه کل بوطـامدن
قرشوکی طامه صیچرایه لم دیدکده جـلال الدین بوکونه حرکت وهنزسك
وکربه وسائر جانورلك کاریدر حیف که آدمی زاد بوکا مشغول ومعتاداوله اکر
سیزك جانکزده قدرت وروح روا نکزده قوت وار ایسه کلوکز سوی آسمـانه
پرواز ایده لیم دیدیکی آنده نظر اطفالدن غائب ونهان اولـوب اطفـال
فریاد وفغانه آغاز ایلدیلر بر لحظه دن صکره لونی برکونه اولمش وچشمنه تغیر
کلمش معاودت ایلدکده اول ساعتکه سزکله مکالمه ایدردم مشاهده ایلدمکه
برجماعت سبز قبایان بنی سیزك اوته کزدن قاپدیلر ودائرهٔ افلاکی طولندردیلر
عجایب ملکوتی بکا کوستردیلر وچون سیزك فریاد وفغانکز ایرشـدی بنی کیرو
بو مقـامه ایندردیلر دیو سویلشلر درمولا تا حضرتلری اول سـنده ایکن هر
اوج درت کونده برکره افطار ایدرلر ایدی کلام حکمت ارتسام مولاتا دندر که
بیورمشلردر که بن بو جسم دکیلم که عاشقلر نظرنده منظورم بلکه اول ذوقم
واول خوشلغم که باطن مریداندمسر زنان اولور الله چون اول دمی بولهسك
واول ذوقی طادمسن غنیمت طوت وشکرلر ایله که بن اولهم حضرت مولانایه
دیدیلر که فلانکسه دیرکه دل وجان خدمتنده دریوردیلر ایسم اول میان
مردمانده بودروغ بیفروغ جاریدر بوله دیرلر امااول کاذبانك کبی دل وجانی
قانده بولمشکه حق ارنلر خدمتنده اوله بعده وجه مبارکلر بن چلبی حسام
الدینه جو یروب الله الله اولیـاء حلقه زانو بزانو اوتورمق کرکدر که اول قرب
* عالینك عظیم اثرلری واردر *

* ❋ نظم ❋ *

* یکی لحظـه ازدوری نشـاید ❋ که ازدوری خرابیهـا فزاید *
* بهرحالی که باشی پیش اوباش ❋ که ازنزدیك بودن مهر زاید *

وبیورمشلر که برقوشکه روی زمینده بالایه پروازایده ما کرچه آسمـانه ایرشمزسه
ـنی باری دامدن دوراولوب خلاص بولور اکر برکسه درویش اولـوب
درجهٔ کمال دروپشلیکه واصل اولمزایسه ده باری زمرهٔ خلقدن واهل بازاردن
ممتاز ونیازمندلرندن رهاباب اولوب خفت بولور که نجی المخففون وهلك المثقلون

Digitized by Google

ابناء جهاندن بری حضرت مولانانك پیشگاه معارف‌پناهلرنده دنذر خوانلق
ایدوب خدمتده مقصرم دیدکده بیورد یلرکه اعتذاره حاجت یوقدر
غیر یلرسنك ورودکدن منت دارلردر بزعدم ورودکدن منت دارز
رکون اصحابدن برنی غمناك مشاهده ایلدکلرنده بیوردیلرکه جمیع کوکل طارلغی
بو عالمه دلبند اولمقدن نشئت ایدر هر دمکه بو جهاندن آزاد اوله سن
وکندوکی غریب بیله سن وهر رنکه نظر ایدرسن وهر مزه‌یی طادرسن
بیله سن که باقی دکلدر و بر یره دخی کیدرسن هیچ دلتنك اولمزسن و بیورمشکه
آزاد مرد شول کمسه‌درکه هرکز کمسه‌نك انجندیکندن انجنمیه و جوانمرد
اولدرکه آزاره مستحق اولانی رنجیده قلمیه مرویدرکه سراج الدین قونوی که
صاحب صدر و بزرکوار دهر ایدی اما حضرت مولانا ایله میانه‌لری خوش
دکل ایمش سراج الدین مذکورك یاننده تقریر اتدیلرکه حضرت مولانا
یتمش اوچ مذهبله بیرم دیمش چونکه سراج الدین اصحاب اغراضدن اولمغله
مراد ایلدیکه حرمت‌سزلك ایدوب حضرت مولانایی بحضور ایده اول محلده
حاضر اولان دانشمندلردن برینی کوندردیکه برجمع کثیر ایچنده حضرت
مولانادن بویله دیمش میسن دیو سؤال ایدوب اکر اقرار ایدرسه دشنام
ویره ور نجیده قیله دانشمند مرقوم حضور مولانایه کلوب سز یتمش اوچ مذهبله
بیرم دیمش میسکز دیو استفسار ایلدکده حضرت مولانا حالا بو جوابدیم
دیدکده دانشمند مزبور دشنام کتان اوله رق سفاهته آغاز ایدنجه حضرت
مولانا تبسم ایله بونی که سن سویلرسن آنکله دخی بیرم دیدکلرنده دانشمند
منکوب و شرمسار اولوب کیرویه عودت ایتمشدر شیخ رکن الدین
دیمشدر که حضرت مولانانك بو کلامی بکا غایت خوش کلمشدرکه حضرت
مولانا دائما خادمه‌دن خانه مزده بو کون هیچ نسنه وارمیدر دیو سؤال ایدرلر ایدی
اکر خادم هیچ نسنه یوقدر دیو جواب ویررسه بو کون خانه‌مز پیغمبر خانه
سنه بکزر دیو منبسط اولوب شکر ایدردی اکر خادم دیدیکه مالابد مطبخ
مهیادر بو خانه‌دن بوی فرعون کلیور دیو منفعل اولورلر ایدی و بزم انورلرنده
روغن چراغدن غیری شمع افروخته ایلمزلردی هذا للملوك و هذا للصعلوك
دیو بیورمشلردر مرویدرکه کون انجمن شریفلرنده شیخ اوحد الدین

کرمانی یی حکایت ایدوب مرد شاهد بازدر اما پاکباز اولمغله ناشایسته
ایش اشلمزدی دیدکلرنده مولانا بیورمش که کاشکی اشلیدی کچیدی

* * نظم * *

* ای برادر بی نهایت درکهیست * هر کجا که میرسی بالله مه ایست *

برکون آواز رباب بهشتك بابی صریریدرکه بز استماع ایدرزدیو بیورمش برمنکر
بوسوزی کوش ایدوب بزدخی اول آوازی استماع ایدرز نیچون مولانانك کرم
اولدیغی کبی کرم اولمزدیدکده حضرت مولانا بیورمشکه حاشا وکلا اول
صدا یی که بز کوش ایدرز قپونك کشاد اولدیغی صداسیدر وآنی که اول ایشیدر
قپونك قپاندیغی آوازیدر و حضرت مولانا بیوره شدرکه برکسه بر درویشك
خلوتکاهنه کلوب نیچون تنها نشین سین دیدکده اول درویش جواب بیوره شکه
من کاملك شمدی تنها قالدم زیرا بنی حقدن منع ایلدك حضرت مولانادن
برجماعت امامت التماس ایلدیلر شیخ صدرالدین حضرتلری دخی انده
موجود ایمش مولانا بیوردیکه بز ابدال آدمز هر نه یره که ایریشمرز اوتورز وقالقارز
امامت ارباب تصوف و تمکنه لایقدر دیوب شیخ صدرالدینه اشارت ایلدیلر
امام اولدی من صلی خلف امام تقی فکانما صلی خلف نبی دیو بیوردیلر
برکون حضرت مولانا سماع ایدرلر ایکن بر درویشك خاطرنه خطور ایلدیکه
فقر نه دردیو سؤال ایلیه حضرت مولانا اثنای سماعده بو رباعی یی اوقودیلر

* * (رباعی) * *

* الجوهر فقر وسوی الفقر عرض * والفقر شفاء وسوی الفقر مرض *

* العالم کله خداع وغرور * الفقر من العالم سر وغرض *

حضرت مولانادن سؤال ایتمشلر درویش کدا ایشلری بیورمشلرکه مکر بی اشتها
طعام اکل ایده‌مز بر درویشه اشتها سز طعام یمك کناه عظیمدر دیو بیورمشلرکه
صحبت عزیزده بویله وارد اولمشدر لاتصاحبوا غیر ابناء الجنس دخی بو معناده
حضرت خداوندم شمس تبریزی بیورمشدرکه علامت ونشان مقبول مریدان
اولدرکه اصلا یادکسه ایله صحبت ایتمیه واکرناکهان یادکسه‌نك صحبتنه دوشه
شویله اوتوره که منافق مسجدده و طفل مکتبده واسیر زندانده اوتورر کبی
حضرت مولانا مرض اخیرلرنده اصحابنه دیمشکه بنم بوجهان فانیدن انتقالمه

غمناك ومحزون اولماكز منصورك نوری بوز اللی سنه دنصكره شیخ فرید الدین
عطارك روحنه تجلی ایلیوب آنك مرشدی اولمشدر هر حالده كه اولورسمز
غمله اولیكزو بنی یاد ایدیكز بن سیزمعه ز نملباسده اولورسم بنه امداد ایدرم عالمدن
بزه ایكی تعلق واردر بری بدنه و بری سیزه چونكه حق تعالینك عنایتیله
فردو مجرد اولوب عالم تجرید و تفرید روتما اوله اول بدنه تعلق دخی سیزك ایچون
اولسه كركدر شیخ صدرالدین حضرت مولانانك عیادتنه كلوب شفاك شفاء
عاجلا دیوب رفع درجات وامید درکه صحت اوله زیرا حضرت مولانا روح بدن
عالمدر دیدكده حضرت مولانا بیور دیكه من بعد شفاك الله سزا اولسون
زیرا عاشق و معشوق میانده بر پیراهن مو تدن بشقه نسنه قالمامشدر
استمزمیسكز كه نور نوره واصل و تجلی وصال یاره نائل اوله

* * (بیت) * *

*من شدم عریان زتن اوازخیال * می خرامم تانهایات الوصال*
شیخ مذكور جمیع اصحابله برابر كریان ونالان اولدقلرندنصكره حضرت
مولانا بیوردیلر بو مصراعی (مصراع) چه دانی كه تودر باطن چه شاهی
همنشین دارم) و حضرت مولانا اصحابنه وصیتنده بو یله جه بیورمشدر اوصیكم
بتقوى الله فی السر والعلانیة وبقلة الطعام وقلة المنام وقلة الكلام وهجران
المعاصی والآثام ومواظبة الصیام ودوام القیام وترك الشهوات علی الدوام
واحتمال الجفاء من جمیع الانام وترك مجالسة السفهاء والعوام ومصاحبة
الصالحین الكرام وان خیر الناس من ینفع الناس وخیر الكلام ماقل ودل
والحمد لله وحده حضرت مولانادن مسند خلافت شریفلرینه انسب وشایان
كیمدر دیو سئواللرنده چلبی حسام الدیندر دیو جواب ویردیلر تا اوج دفعه
استفسار ایلدیلر بو جواب مكرر واقع اولدقده دردنجی دفعه سلطان ولده
نه بیوررلر دیدكلرنده اول پهلوا ندر وصیته احتیاجی یوقدر دیو بیور دیلر
چلبی حسام الدین سؤال ایلدیكه نمازیكزی كیم قله بیوردیلركه
شیخ صدرالدین قیلسون یارانمز بو طرفدن چكرلر شمس الدین اوجانبه
دعوت ایدریاقومنا اجیبوا داعی الله ناچار كیتمك اقتضا ایتمشدر دیو
بیورمشلردر هجرتك التیوز یتمش ایكی سنه سی شهر جمادی الاخرك بشنجی

کونی وقت غرەبدە بو سمـا عخانهٔ جهـاندن روح پرفتوحلری پروازواوج
بالای عالم ملکونده اشیـانسـاز اولمشدر رحمة الله علیه شیخ مؤید الدین
جنید یدن سؤال ایلدیلر که شیخ صدرالدین حضرت مولانانك
حقندەنه دیرایدی دیدیکه والله برکون شمس الدین وفخرالدین عراقی
وشرف الدین موصلی وشیخ سعید فرغانی مثللو خواص یارانیله همنشین
ایدیلر حضرت مولانانك سیرت وسیرتندن سوزآچیلوب شیخ صدرالدین
بیوردیکه اکر بایزید وجنید بوزمانده بوانه لرایدی بوسلطـان اقلیم عشقك
غاشیهٔ مطاوعتنیدوشو حلقهٔ ارادتنی درکوش ایتکه جان ودلدن طـالب
وراغب اولورلرایدی خوانسالار فقر محمدی اودر بز آنك طفیلی اولوب سایه
سندەذوق وشوق ایدرز دیدکده جمله اصحاب انصاف کوستروب تحسین
وآفرین ایلدیلر بعده شیخ مؤید الدین بن دخی اول سلطان کشور معنانك
نیازمندلری زمره سندنم دیوب بو بیتی اوقودی

⁂ (بیت) ⁂

لوکان فینا للالوهة صورة ⁂ هی انت لاانی ولا اتردد

⁂ (ذکر شاه العارفین شمس الدین تبریزی) ⁂

مولاناجامی نفحات الانس نام کتابنده بو وجهله تحریرایدرکه شمس الدین
محمد بن علی بن ملك افراد التبریزی قدس سره حضرتلرینك القاب کرامت
نصابلرنده حضرت مولانا بوعنوانی یازمشدر المولوی الاعزالداعی الی الخیر
خلاصة الارواح سر المشکوة والزجاجة والمصباح شمس الحق والدین نورالله
فی الاولین والاخرین جناب حقایقمآبلری بیوو مشلرهکه بوزمکتبده ایدم ومراهق
اولمامشدم اوزمدن قرق کون کذران ایلسه ایدی سیرت عشق محمدیدن
ناشی بکا آرزوی طعام اولمزدی اکر طعـام سوزینی سو یلسه لردست وسرمله رد
منع ایدردم وشمس الدین شیخ ابو بکر سله باف تبریزینك مریدیدر بعضیلر دیرکه
رکن الدین سنجانی مریدیدر واوحد الدین کرمانی دخی انك مریدیدر وبعضیلر
دیمشکه بابا کمال جندینك مریدیدر بلکه جمله سنك صحبتنه ایرشمش وآبیاری
همتلریله پرورش بولمش اوله وآخر حالنده سیاه نمد پوش اولوب متصل سفرلرایدر
وهر برمحله وصوللرنده کاربانسرایه نزول ایلمك عادت مستحسنه لرندن ایمش

Digitized by Google

مرویدرکه چون خطهٔ بغداده واصل واوحدالدین کرمانی ایله ملاقات
حاصل اولدقده اوحدالدینه سؤال ایدرسن نه ایشده سن اودخی ماهی
صو الکنده کوردم دیو جواب ویردکده شمس الدین بیوردیکه اکر کردننده
چبانك اولمسیدی ماهی آسمانده مشاهده ایدر دلك وروایت ایدرلر که
شمس الدین بابا کمالك خدمت عالیلرنده وشیخ فخرالدین عراقی دخی
شیخ بهاءالدین ذکریانك امر واشارتلریله آنده موجود ایمش شیخ فخرالدین
عراقی به ظاهر ویرونما اولان هر بر کشف وفتحی لباس نظم ونثرده عیان واظهار
وبابا کمالك نظر معارف اثرلرینه عرض وایثار ایدردی شیخ شمس الدین اول
فتح وکشفدن هیچ نسنه اظهار ایلمدیکندن برکون بابا کمال اکا خطاب ایدوب
اوغلم شمس الدین اول اسرار وحقایقدنکه فرزندمز فخرالدین اظهار ایلرسکا
هیچ لایح اولمزمی شمس الدین جواب ویردیکه بکا اندن زیاده مشاهده واقع
اولور اما بعضی مصطلحات معلومی اولدیغنه بناء قادر که واقع اولان اسراره
محبوب لباسنده جلوه ویره بنده اول قدرت بوقدر بابا کمال بیوردیکه حق سبحانه
وتعالی سکا بر مصاحب احسان وعنایت ایلدیکه معارف وحقایق اولین
وآخرینی سنك نامنه اظهار ایده وینابیع حکم آنك قلبندن لسانته جاری اوله
وحرف وصوت لباسنه کیره واول لباسك طرازی سنك نامك اوله مرویدرکه
شاه شمس الدین هجرتك التیوز قرق ایکی سنه سی اثناسی مسافرتده قونیه
یه وصولنده شکرریزان خاننه نزول بیوردیلر حضرت مولانا اول زمانده تدریس
علومله مشغول ایدی برکون فضلای جماعتلریله مدرسه دن چقوب پیشکاه
خان مذکوردن مرور ایدر ایکن شاه شمس الدین قارشو کلوب حضرت
مولانانك سوار اولدیغی مرکبك عنانی طوتوب یا امام المسلمین بایزیدمی بزرکتر
یوخسه مصطفی علیه السلاممی دیو سؤال ایلدکده حضرت مولانا بیوردیکه
بو سؤالك هیبتندن کویا هفت آسمان بری برندن جدا اوپریشان ووروی زمینه
ریزان اولوب آتش عظیم بنم باطنمدن دماغمه دوقندی واول محلده مشاهده
ایلدمکه بردخان تاساق عرشه چقمش بعده جواب ویردم حضرت محمد صلی
الله علیه وسلم اشرف مخلوقات وسرور کائناتدر نه بایزید محلیدر شمس الدین
دیدی ایمدی نه معنایه مبنیدرکه حضرت محمد بیورمشلر ما عرفناك حق

معرفتك و بایزید دیمش سبحان ما اعظم شانی و انا سلطان السلاطین جواب
ویردمکه بایزیدك تشنکی و حرارتی بر جرعه دن ساکن واولمقدار ایله کوزهٔ ادراکی
پر اولوب سیراب اولمقدن دم زنان واول نور آنك روزنهٔ خانه سنجه ایدی اما محمد صلی
الله علیه وسلم عظیم استقا وار ایدی تشنکی در تشنکی اولوب سینهٔ مبارکلری
الم نشرح لك صدرك شرحیله ارض الله واسعه اولمغله لاجرم تشنکیدن دم
اوروب هر کون قربت زیاده اولمق استدعا ایدرلر ایدی شمس الدین بر نعره اوروب
دوشدی حضرت مولانا طوردن اشاغی اینوب شاکردلرینه بیوردی تا انی
مدرسه یه کوتوره لر تا کندونه کلنجه انك مبارك سر شریفلرین زانوی سعادتلرینه
قویوب بعده دستی طوتوب برابر روان اولدیلر اوچ آی مقداری بر خلوتده
لیل و نهار صوم وصال ایله اصلا طشره چقمیه رق اوتوردیلر و برکسه نك
زهره سی یوغیدیکه انلرك خلوتنه دخول ایده برکون شاه شمس الدین حضرت
مولانادن بر محبوب التماس ایلدی حضرت مولانا کندو حرمنك دستنه یاپشوب
کتوردکده شمس الدین بیوردیکه بو بنم جاندن عزیز قرنداشمدر نازنین
پسر استرم دیدکده فی الحال اوغلی سلطان ولدی کتوروب عرض ایلدی شمس
الدین بیوردیکه بو بنم جان برابری فرزند و روحمدر اکر بر مقدار شراب اله کیرسه
ذوق ایدرلك دیدی حضرت مولانا درعقب طشره چقوب محلهٔ جهوداندن
بر سبو پر طولدیروب کتوردی شاه شمس الدین بیورمشدرکه بن مولانانك
قوت مطاوعتنی و وسعت مشربنی امتحان ایدردم انجق دیدکلرندن زیاده بولدم
و بیورمشدرکه بو مشایخدن استفسار ایدرزکه لی مع الله وقت بو وقت مستمر
اولورمی دیرلر که یوق مستمر اولمز و بیورمشکه امت محمددن بر شخص بر درویشه
خدای تعالی سکا جمعیت ویرسون دیو دعا ایلدکده درویش دیدی بو دعایی بکا
ایتمه بکا دعا ایلکه یارب جمعیتی اندن دور و دفع ایله اکا تفرقه ویر زیرا بن جمعیتده
عاجز اولورم و دیمشکه برکسه سقایه ده یعنی قدمکاهده حق اسمنی دیمك
وقرآن اوقومق اولمازمکر آهسته اوقویه دیدم انی نبلیم که کندمدن جدا
ایدمزم شاه آندن اشاغی ایتمز بیچاره آت نیلسون و بعضلرك روایتنه کوره
شاه شمس الدین قونیه یه وصولنده مولانانك مجلس شریفلرینه واروب
حضرت مولانا بر حوض کنارنده و پیشکاهنده بر قاچ جلد کتاب قومش اوتوررر

ایدی شمس الدین بونه مثللو کتابلردر دیو استفسار ایتدکده حضرت مولانا
جواب ویردیکه بو کا قیل وقال دیرلر سنك انکله مناسبتك یوقدر شمس الدین
همان اول کتابلری صویه القا ایلدکده حضرت مولانا تمام تأسفله بیوردی
بهی درویش نه ایش ایلدك انلرك بعضیسی والدمك فوائدی ایدیکه بو انور
دکللردر شاه شمس الدین دست شریفلرین صویه صوقوب کتابلری برر برر
طشره چقردی هیچ برینه آب اثر ایتمامش مولانا کورنجه دیدی بو نه سردر
شمس الدین جواب ویردیکه بو ذوق وحالدر سنك بوندن خبرك یوقدر
بعده مذکری مرور ایلدیکی وجهله طرح بنیاد صحبت ایتمشلر ایدی برکیجه
شاه شمس الدین حضرت مولانا ایله بر خلوتده اوتورمشلر ایدی برشخص
بیرون بابدن شاه شمس الدینك طشره خروجنه اشارت ایلدی فی الحال
یریندن قالقوب حضرت مولانایه بنی قتل ایتمکه دعوت ایده یورلر دیدکده
برمدت توقفدن صکره حضرت مولانا بیور دیکه الا له الخلق والامر
تبارك الله رب العالمین یدی نفر کسه همدست اتفاق اولوب کمینکاهده
ایمشلر بچاق اوشر دکلرنده شاه شمس الدین بر نعره اوردی شویلکه
اول جماعت بیهوش اولوب دوشدیلر و جماعت مذکوره دن بریسی حضرت
مولانانك فرزندلرندن علاء الدین بن محمد ایدیکه انه لیس من اهلك داغیله
علامتلنمشیدی وقتاکه اول جماعت هوشه کلدیلر برقاج قطره قاندن
غیری نسنه کورمدیلر اول آندن بو زمانه دك اول شاه معنادن نشان پیدا و عیان
دکلدر و بو امرك وقوعی هجرتك التیوزقرق بشنده ایدی و اول ناکسلر رادنی
مدتده بربلایه مبتلا اولوب هلاك اولدیلر و علاء الدین بن محمدده دخی برعجب
علت ظاهر اولوب اول ایامده وفات ایلدی حضرت مولانا مرقومك
جنازه سنه حاضر اولمامشلردر و بعضلر روایت ایدرلرکه شاه شمس الدین
مولانا بهاء الدین ولدك یاننده مدفوندر و بعضلر دیرلرکه اول ناکسلر بدن
مبارك شمس الدینی برچاهه انداخته ایتمشلر ایدی برکیجه سلطان ولد خوابده
کوردیکه شاه شمس الدین بن فلان چاهده یم دیو اشارت ایدرلر نصف اللیلده
سلطان ولد محرم یارانی ایله جمع اولوب قیودن اخراج و حضرت مولانانك
مدرسه سنده بانی مدرسه امیر بدر الدینك یاننده دفن ایلدیلر والله تعالی اعلم

Digitized by Google

* ⁂ (ذكر مولانا چلبی حسام الدين) ⁂ *

ملا جامی حضرتلرينك نفحاتنده بو وجهله رقزده تسطير اولنمشدر كه
مولانای مومی اليه بن محمد الحسن بن اخی ترك اولوب وقتا كه شيخ صلاح الدين
جوار حقه واصل اولدی حضرت مولانانك محبتی حسام الدينه انتقال
ايتمكله حضرت مولانانكله بنياد زن عشقبازی وكتاب مثنوی شريفك
نظمنه مومی اليه باعث وبادی اولمشدر زيرا حسام الدين اصحابك الهی نامهٔ
حكيم سنايی يه ومنطق الطير فريد الدين عطاره وصيبت نامه سنه كمال ميل
ورغبتلرين مشاهده ايتمكله حضرت مولانادن نيازايلديكه اسرار غزليات
بی نهايت اولدی اكر الهی نامهٔ سنايی يا خود منطق الطير طرزنده بر منظوم
كتاب نظم وانشا بيورلسه احبابه يادكار روجهله ممنون ورهين مسار اولوب
غايت عنايت بيورلمش اولور حضرت مولانا فی الحال دستار افسر كرامت
اثرلرندن بر كاغد چقاروب دست حسام الدينه صوندی مكر اول كاغدده

*اول مثنويدن *

*بشنو از نی چون حكايت ميكند ⁂ پس سخن كوتاه بايد والسلام *

لفظنه كلنجه تمام اون سكز بيت تحرير اولنمش ايمش بعده حضرت مولانا
سرزك ضمير يكزدن بو داعيه سرزده ظهور اولمزدن اول عالم غيبدن خاطره
بومعنا القا اولنمشديكه بو نوع بر كتاب نظم اولنه دبوب اهتمام تام ايله نظم
مثنوی يه شروع ومباشرت ايلديلركاه بكاه اول شبدن تا طلوع فجره دك
حضرت مولانا املا ايدوب چلبی حسام الدين ترقيم ايدردی واول تحريراتك
مجموعه سنی بلند اوازايله حضرت مولانايه اوقوردی پس مجلد اول تمام
اولوب چلبی حسام الدينك زوجه سی وفات ايتمكله برمقدار جمعيته پريشانلق
كلوب نظم مثنوی تأخير اولنمشيدی ايكی سنه دنصكره چلبی مومی اليه مثنوی
شريفك تكميل واتمامیچون حضرت مولانايه نياز ايتمشدر نته كيم مجلد ثانينك
* افتتاحنده كيفيت مذكوره اشارت اولنمشدر *

* ⁂ (مثنوی) ⁂ *

* مدتی اين مثنوی تأخير شد ⁂ مهلتی بايست تا خون شير شد *

Bayerische Staatsbibliothek München

بعده آخر کتابه دك حضرت مولانا بیوررلر ایدی چلبی حسام الدین تحریر
ایدرزدی چلبی حسام الدین شول وقت اصحاب مثنوی مخدومی‌یی یاد ایدرلر
دیدی واهل حضورانك نورنده مستغرق اولور مشاهده ایدرمکه غیبی
جماعتلر اللرنده چوق قلم وشمشیرلر طوتوب حاضر اولورلر هرکیم اخلاص
وجهله اصغا ایلمزبیخ ایمانی شاخ دینی قطع ایدرلر وکشان کشان مستقر
سقره کوندررلر حضرت مولانا بیوردیلر که شویله مشاهده ایلدك

* ⁂ (مثنوی) ⁂ *

* دشمن این حرف این دم در نظر ⁂ شد ممثل سرنکون اندر سقر *

چلبی حسام الدین هجرتك التیوز سکسان درت سنه سنده جوار رحمته انتقال
ایتمشلردر قبرلری حضرت مولانانك مرقد منورلری جوارنده واقع اولمشدر

* ⁂ (ذکر مولانا بهاء الدین سلطان ولد) ⁂ *

کتاب نفحاتده بو وجهله صحیفه پیرای تحریردر که سلطان ولد حضرتلری
سید برهان الدین محقق ترمذی وشمس الدین تبریزی وشیخ صلاح الدین که
زوجه‌لرینك پدری در بونلره لایق وشایسته خدمتلر ایدوب ارادت کتورمشدر
واون برسنه چلبی حسام الدینی والدینك قائممقامی قیلمش ووالد بزرکواری
حضرت مولانانك چوق کلامنی لسان فصیح وبیان صریحله تقریر ایلمشدر
حدیقهٔ حکیم سنایی وزنی اوزره مثنوی منیفلری اولوب معارف واسراردن
اول مثنویده بجد نسنه درج ایتمشلردر دفعاتله حضرت مولانا سلطان ولده
خطاب ایدوب بیورمشلر که انت اشبه الناس بی خلقا وخلقا بونلری
زیاده سور ایدی روایت ایدرلر که جلی قلمیله مدرسه‌لری دیوارنه بهاء الدین
مانیکبخت است خوش زیست وخوش میرد عبارهسنی تحریر بیورمشلر والله
اعلم مرویدر که برکون نوازش ایدوب بهاء الدین بنم بو عالمه کلدیکم سنك
ظهورك جهتی ایچوندر بو جمله کلمات بنم سوزمدر وسن بنم فعلم سن دیو
بیورمشلر برکون حضرت مولانا سلطان ولده دیدیلر که دمشقه واروب حضرت
شمس الدینی طلب ایله ویانته وافر سیم وزر آل اول سلطانك پشماغنه دوك
ومبارك پشماقلرین روم طرفنه دوندر دمشقه وصولنده صالحیه ده مشهور
بر کاربان سرای وارد رطوغری اول محله نزول ایله انی انده بولورسون که

Bayerische Staatsbibliothek München
Digitized by Google

برصاحب جمال فرنك پسر يله شطرنج اوينار چون حضرت شمس الدين
غالب اولورسه آلتون آلور فرنك غلبه ايدرسه برسيلى اورر اول پسر فرنك
بوطائفه دندر اما كندوسندن خبردار دكل زينهار انكار كتوره يه سن زيرا مراد
ايدركه كندوني كندويه آشنا ايده‌لر فاما جامع المقامات بو بله تحرير ايلمشكه
وقتاكه شاه شمس الدين حسادك طعن ومكرندن بيحضور اولمغين بركون
على حين الغفله چقوب كتدى حضرت مولانا بو امره واقف اولدقده جميع
اصحابندن عزلت وانقطاع اختيار ومعارف وحقايق نظم واشعارندن
فارغ اولديلر تاشول وقته دك كه شاه شمس الدين دمشقدن حضرت
مولانايه نامه ارسال ايتمكين بونامه‌نك سرورندن ينه كلمات وغزليات انشاسنه
مباشرت و بونظمى اولوقت انشا ايدوب سلطان ولد ايله دمشقه ارساله
* مسارعت ايتمشلر در *

* ﴿ نظم ﴾ *

* بخدايى كه ازازل بوده ست * حى ودانا وقادر وقيوم *
* نور اوشمعهاى عشق افروخت * تا بشد صد هزار سر معلوم *
* از يكى عالم وجهان پرشد * عاشق وعشق وحاكم ومحكوم *
* در طلسمات شمس تبريزى * كشت كنج عجايبش مكتوم *
* كه ازان دم كه تو سفر كردى * از حلاوت جدا شدم چون موم *
* همه شب همچو شمع ميسوزم * زآتشش جفت انكبين محروم *
* در فراق جمال تو مارا * جسم ويران جان درو چون بوم *
* آن عنان رابدين طرف برتاب * رخت كن پيل عشق را خرطوم *
* بيحضورت سماع نيست حلال * همچو شيطان طرب شده مرجوم *
* يك غزل بى تو هيچ كفته نشد * تارسيد آن مشرفه معلوم *
* پس بذوق سماع نامه تو * غزلى پنج وشش بشد منظوم *
* شام ما از تو صبح روشن باد * اى بتو فخر شام وازمن روم *

بالاده ذكرى مرور ايتديكى وجهله سلطان ولد دمشقه عزيمت ولدى الوصول
تعريف اولنان محلده مذكور فرنك پسر يله شاه شمس الدينى شطرنج اوينار كن
بولوب رفقاسيله برابر شاه شمس الدينك خاكپاى املبخشالرينه وضع جبين

عبودیت ایلدکلرنده پسر فرنك بو حالی مشاهده ایدوب شاه
شمس الدینك نه رتبه ده ذات بزرکوار وعزیز کرامت شعار
ایدوکنی درك وازعان ومقام انصافده قیام وهمان باشین عریان ایدوب عرض
ایمان ایلدکلندنصکره هرنه سی وار ایسه یغما وتالان ایتمکه خواهشکر اولدیغنی
اشعار وبیان ایلدکده شاه شمس الدین منع ایدوب بنه فرنکستانه وار واول دیارك
عزیز وبزرکوارلرینی آکاه وارشاد ایله واول جماعته قطب اول دیو اشارت بیوردیلر
بعده سلطان ولد کتوردیکی زر وسیمی اشماغنه دوکوب مبارك بشمقلرین
روم طرفنه چویروب حضرت مولانا نیازمندنز وسائر مخلصان روم لسانندن
اول طرفه عزیمتلرین نیاز وتمنا ایلدکده شاه شمس الدین اجابت بیورمغله
همان سلطان ولدکندواسبنی چکوب شاه شمس الدین سوار وسلطان ولد
پیاده رکابلرنده روان اولدی شاه شمس الدین سلطان ولده سوار اول دیو
بیوردقلرنده سلطان ولد سرفرو ایدوب هرکز شاه سوار وبنده سوار اولماز
دیوب تا دمشقدن قونیه یه دك رکاب کردون جنابلرنده پیاده روان اولمشدر
قونیه یه وصوللرنده شاه شمس الدین سلطان ولدك خدمات مشکوره سن
حضور پرنور حضرت مولاناده تقریر وبیان وسوار خصوصنده جلو مکر اولان
مکالمه یی تبیین وعیان ایدوب بی نهایه عرض بشاشتدنصکره بیوردیلر که حق
سبحانه وتعالینك موهبتندن بنم ایکی نسنه م وار در بری سر وبری سر سریمی
مولانانك اخلاصله یولنده فدا وسرمی سلطان ولده اهدا ایلدم اکر بهاء الدینه
عمر نوح قدر عمری اولوب اوقات حیاتنی بو یوله صرف ایتمش اولسه دخی
بو سفرده اکا واصل اولان میسر اولملق ممکن دکل ایدی امیددر که سیزدن دخی
بهره ور وهمتدار اوله لر حضرت مولانانك جوار حقه واصل اولدقلرینك
یدنجی کونی چلبی حسام الدین کافۂ اصحابله پیشکاه سلطان
ولده کلوب دیدیکه بعد الیوم والد بزرکوار کزه مقام کرامت آراملرنده
قائم وجانشین اولوب مخلصان ومریدانی ارشاد ایده سز وبزم بر وجه استقامت
شجخمز اولوب بزسنك رکاب مستطابنده غاشیۂ مطاعتن بردوش ومنکوش
ارادتن درکوش قیلوب عرض خدمت عبودیتده برزدۂ دامان قیام
* اوله لیم دیوب بو بیتی انشاد ایلدی *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* برخانهٔ دل ای جان آن کیست ایستاده *

* برتخت شه که باشد جز شاه وشاه زاده *

سلطان ولد کریان اوله رق سر فرو ایدوب بیوردیکه الصوفی بخرقته والیتیم الحری بخرقته تکیم والدم زماننده خلیفه وبزرکوار ایدکینه کما کان بو آوانده دخی خلیفه وبزرکوارمزسن بعده سلطان ولد بیوردیلرکه برکون والدم جنتمکان بیوردیلرکه بهاء الدین اکر دیلرسک که دائما فردوس برین مقامک اوله هرکسیله دوست اول وکینه ایچون کوکلده عداوت وکین طوتمه وبورباعی یی اوقودی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* بیشی طلبی زهیچ کس بیش مباش *

* چون مرهم وموم باش چون نیش مباش *

* خواهی که زهیچکس بتو بد نرسد *

* بد کوی وبد آموز وبد اندیش مباش *

(نثر) جمله انبیاء علیهم السلام بونی ایشلدیلر وبو سیرتی صورته کتوردیلر لاجرم کافهٔ عالمیان انلرک خلقنک مغلوبی ولطفنک مجذوبی اولدیلر چون دوستلرک یاد ایده سن بوستان درونک صفادن خندان وکل وریحاندن پر اولور وچون دشمنلرک ذکر ایده سن باغ ضمیرک خار ومار ایله مملو اولوب پژمرده خاطر اولورسن

* ومر وبدر که سلطان ولد لیلهٔ وفاتلرنده بو بیتی انشاد ایلمشدر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* امشب شب آنست که بینم شادی ⁂ دریابم از خدای خود آزادی *

هجرتک یدیوز اون ایکی سنه سنده رجب شریفک اونبجی کونی جمعه ارتسی * کیجه سی بو کاربان سرای جهاندن سوی فردوس برینه خرامان اولدیلر *

* ⁂ (ذکر شیخ معظم سعدیٔ شیرازی) ⁂ *

لقبی شیخ مصلح الدیندر ظهوری اتابک سعد بن زنکینک عصرنده اولوب پدری سعدک ملازمتنده اولمغله بناء علیه سعدی تخلص ایتمشدر ابتدای حالنده بغداده نظامیه مدرسه سنده شیخ الشیوخ ابو الفرج بن جوزینک حلقهٔ درسنده تحصیل علوم ایله مشغول وبعده شیخ عبد القادر کیلانی حضرتلرینه مرید

Digitized by Google

اولوب علم باطن وسلوكده جهد ايله نزد حضرت شيخده مقبول اولوب اندن حج شريفه عازم اولمشدر پياده اون دورت حج ايتديكنى نقل وروايت ايدرلر وروم وهند طرفلرنده غزا وجهاد طريقيله چوق سياحت ايتمشدر وبو خصوصده
* سويلديكى ابيات تذكرده *

* * (نظم) * *

* در اقصاى عالم بكشتم بسى * بسر بردم ايام با هر كسى *
* تمتع زهر گوشهٔ يافتم * زهر خرمنى خوشهٔ يافتم *

شيخ سعدينك فضل وكمال وحسن سيرت وپاك خصالنده جميع كمال صاحبلرى اتفاق ايلمشدر يوز ايكى سنه معمر اولمشدر ديو نقل اولنور اون ايكى ياشندن صكره اوتوز سنه اشتغال تحصيل علوم وتمام اوتوز سنه ديار بلدانى سياحته دوام واوتوز سنه سجادهٔ طاعتده قيام وتسبيح وتوحيد ايله آرام ايلمشدر زهى عمر كه بو وجهله مصروف اولمش اوله لطافت طبعلرى ايادى ناسده متداول ومنشور اولان كلستان وبوستان وديوانندن اربابنك معلومى اولمغله حال ونظمنى اطناب ايله تحرير كما هو حقه ممكن اولمديغندن بيهوده معروفى تعريف قبيلندن اولور آنجق لطافت طبع وكشايش ذهنندن متبادر بعض وقوعيافته حكايه لرى اصحاب عرفانه صفابخش اولمق ايچون تسطير اولندى هرچند مستغرق ايسه دخى طبع شريفلرى نزاكت وبلاغته نائل ولطائف وظرائفه
* مائل اولمغله دائما فضلا وظرفا ايله همنشين ايديلر *

* * (حكايت) * *

نقل اولنور كه شيخ سعدى بر كون تبريزده حمامه كيردكده فضلادن خوشطبع وصاحب ثروت اولان خواجه همام تبريزى عظمتيله حمامده ايدى شيخ بر طاس صو آلوب خواجه همامك باشنه دوكدى خواجه درويش نه محلدن اولورسن ديو سؤال ايلدى شيخ خاك پاك شيرازدنم جوابنده خواجه عجبدر كه بزم شهرمزده شيرازلى كلبدن زياده جه دردى شيخ تبسم ايده رك عجبكه بزمكى بونك عكسى اوله رق شهرمزده تبريزلى كلبدن نه صلبجه درديكده خواجه همام مبهوت اولوب طشره جامكانه چيقدقلرنده شيخك بناغنك جزوى فاصله سنده بر صاحب حسن جوانك يتاغى اولوب

خواجه همام دخی چقدقده شیخله جوانك بیننه واقع اولمغله جوان خواجه
همامه رسم اوزره آشنالق ایلدی بو هنکامده خواجه همام شیخه سؤال ایلدیکه
خواجه همامك کفتارینی شیرازده اوقورلرمی دیدی شیخ بلی عظیم شهرتی
وار دردیدی تکرار خواجه همام هیچ خاطریکزده وارمیدر دیدی بر بیتی
* خاطرمده قالمش همام اوقو یکز بقالیم دیدکده بو بیتی اوقومشدر *

* * (بیت) * *

درمیان من ومعشوق حجابست همام * وقت آنست که این پرده بیکسو فکنم *
خواجه همام یقین ایدوب سن سعدیمسن دیو یمین ویردکده شیخ بلی دیدی
همام اعتذار ایله شیخك ایاغنه دوشوب خانه سنه دعوت وعظیم ضیافت
واحترام ورغبت ایلدی بوندنصکره شیخك چوق غزلیاتنی کوزل
تنظیر ایلمشدر شیخك مناجات ضمننده سویلدیکی برغزلی تحریر اولندی

* * (نظم) * *

یارب ازماچه صلاح آید اکرتو نپذیری *
* بخداوندی لطفت که نظر باز نکیری *
* درد پنهان بتوکویم که خداوند رحیمی *
* باچه کویم که تو خود واقف اسرار ضمیری
همه مخلوق جهان مستعد مرك وفناست *
تو یی آن حی توانا که نه مردی ونه میری *
خالق خلق وفرو زنده دشکوه بجومی *
* رازق رزق وبرآرنده خورشید منیری *
سعدیا مالك ملکست قوی وتو ضعیفی *
چاره درویشی وفقراست وکدایی وفقیری *
نقل اولنورکه شیخ سعدی آخر حالنده شیراز شهرینك خارجنده برزاویه اختیار
واول زاویه دن طشره چقمیوب عبادت ومراقبت ایله اوقاتکذار ایکن سلاطین
وامرا وعلما وصلحا زیارتنه کلوب نفیس طعاملر کتورورلر ایدی نه ایسه برمقدار
تناول ادنصکره باقیسنی زنبیل ایله پنجره یه آصوب زاویه سی حطب کشانك یولی
اوزرنده اولمغله آج اودونجیلر اول نازك حلوا وبریان وسائر اطعمه نفیسه یی

خوره سیکوزرلر ایدی بر کون سائر ناسدن بر کسه بوطعامی اخذ واکل ایتمک
سوداسیله اودون کسیجی قیافتنده کیروب کلدی وانی زنبیله اوزاندیکه طعامی
اخذ ایده دستی هواده قالمغله ای شیخ فریادم رس دیو چاغردقده شیخ
حضرتلری اکر حطب کش ایسه‌ک الکده کی قبارجق ودیکر پاره لرینی
کوستر اکر سارق ایسه‌ک کندک وسلاحک وشجاعتک نره‌ده‌در که هیچ زخمسز
فریاد ایده یورسن دیو تلطیف ودعا ایدوب افاقت بولمغله حریف توبه کار
اولدقده طعامی جمله حریفه بخش ایلدیلر روایت اولنورکه صلحای
شیرازدن عابدک بریسی رؤیاسنده عرشده روحانیان جمع وتسبیح وتهلیل
ایله شیخ سعدینک بیتنی سویلرلر کوردی بیدار اولدیغی حالده درعقب شیخک
زاویه‌سی قپوسنه کلدکده کوردیکه شیخ بیدار وذوق ووجد واواز بلند ایله بو
بیتی اوقورر رؤیاده استماع ایلدیکی

* ⁂ (بیت) ⁂ *

برک درختان سبز درنظر هوشیار ⁂ هرورقی دفتریست معرفت کردکار
عابد فی الحال شیخک ایاغنه دوشوب رؤیاسنی افاده ایلدی شیخ سعدی اتابک
شاه محمد بن سنغرشاه بن سعد بن زنکی وقتنده شیرازده اتیوز طقسان برسنه‌سی
وفات ایتمشدر وتاریخ وفاتی بو منظومه‌در

* ⁂ (تاریخ) ⁂ *

همای روح پاک شیخ سعدی ⁂ چودر پرواز شد ازروی اخلاص
مه شوال بود وشام جمعه ⁂ که در دریای رحمت کشت غواص
*یکی پرسید سال فوت کفتم ⁂ زخاصان بوداز ان تاریخ شد خاص
الحاله هذه مرقدی شیرازده معمور ومفرح وحوض وابنیه سائره ایله مزین
وزیارتکاه ترب لطیفه‌در

* ⁂ (ذکر شیخ عارف موحد اوحدی) ⁂ *

علم ظاهریده درجهٔ کماله رسیده اولدقدنصکره اوحد الدین کرمانی به
مرید اولوب اوحدی مخلصیله شهرتنما وعرفان وتوحیدده بی همتا اولمشدر
اوحد الدین کرمانی اکابر اولیاء اللهدن اولوب بعض اشعار ورباعیات دخی
سویلر ایدی اوحد الدینک شیخی شیخ الاسلام والمسلمین شیخ شهاب الدین

ابی حفص سهروردی حضرتلریکه خلیفهٔ بغداد مستنصرک دخی شیخیدر درت رکعت نمازی تمام برختم شریف قیلدیغی متواتردر بورباعی شیخ مشار الیهکدر

(نظم)

اوحد در دل میزنی امادل کو * عمریست که راه میروی منزل کو
تا چندزنی لاف ززهد وطاعات * هفتاد ودوچله داشتی حاصل کو

اوحدی اصحاب حالدن اولمغله غزلیات واشعاری عاشقانه وگفتاری موحدانه اولدیغندن ترجیعلرینك موحدان بیننده زیاده شهرتی واردر اون بیك بیت دیوانی وخواجه ضیاء الدین بن یوسف بن خواجه اصیل الدین بن ملك الحکما خواجه نصیرالدین طوسی اسمنه ده نامه سی واردر برقصیده سندن چند بیت تحریر اولندی

(نظم)

این چرخ گرد گرد کواکب نگار چیست
وین اختر متیزه کر کینه دار چیست
هان ای حکیم هرچه بپرسیم جواب کو
تا منکشف شود که درین پود وتار چیست
پرورد کار نفس ببايد شناختن
تا نفس خود چه باشد و پروردکار چیست
این اختلاف عنصر واین اختلال دهر
در عین کار خانهٔ هفت و چهار چیست
بوجهل را مخاصمت احمد از چه خاست
وان اتفاق جانی صدیق وغار چیست
دریك مکس مجااست زهر ونوش چه
دریك مکان موانست گنج ومار چیست

بو غزل دخی جملهٔ اشعارندندر غزل

برگل از عنبر کمندی بستهٔ * گرد ماه از مشك بندی بستهٔ
میوهٔ وصلت بما کمتر رسد * زانکه برشاخ بلندی بستهٔ

* تا به بستی یار تبریزای پسر * بر دلم کوه سهندی بسته *
* عاشقانی را که در دام تواند * چند را کشته و چندی بسته *
* اوحدی را کی پسندی بعد ازین * زانکه در دل ناپسندی بسته *

کتاب جام جمی نظم و اصفهانده تبییض ایتدکده نقل اولنور که کتاب مزبورک طالب وراغبلری بر ماهده در تبوز نسخه سنی تحریر و اخذ ایتمشلر در شیخ اوحدینک ظهوری ارغون خان زماننده و وفاتی سلطان محمود غازان عصرنده اصفهانده * التیوز طقسان یدی سنه سی واقع اولمشدر رحمة الله علیه *

* ذکر شیخ فخر الدین عراقی *

اسمی ابراهیم بن شهریار العراقی عن اصل همدانی و شیخ الشیوخ شهاب الدین عراقینک مریدیدر سالک و محقق و موحد و گفتاری عاشقانه و اشعاری عارفانه و وجد و حالده بینظیر ایدی علم تصوفده مقبول و مرغوب تصنیفاتی ولمعات نام کتابی واردر حکایت اولنور که شیخ فخر الدین اصحاب حسن و جمال ایله الفت ایتمك و انجق جماللرینه نظر ایلمك طبیعت و صفاتی ایدی بر کون بازارده بر نعلبندچو جغیله اوتوروب جمالنی تماشا او زره اولدیغندن خبر اولدقده شیخی پند بوزندن سنك بو حالك فرصت بین اولان مدعی ولوا ملرك درویشلری طعن ولومنه باعث اولور دیدکده ای شیخ کوریله جك بر غیر وار ایدر دیدی بو صحبتدن شیخ ملول و مغبر اولمغله فخر الدین بر مدت شیخه تضرع و نیاز ایله عفو وحسن معامله ایتدیسه دخی بو ایلدیکی جرأت و کستاخلغنه تعزیر و مکافات اوله رق سنك هندطرفنه عزیمت و بر مدت اول سواد و ریاضتکاهده بوته ده کش قال اولورکی تصفیه اولمك اقتضا ایلدی دیو کندو خلفاسندن قطب دائرهٔ ابدال فخر الواصلین شیخ بهاء الدین ذکریای مولتانی یه حواله ایله کوندردی بر موجب امر فخر الدین جانب مولتانه عازم و خدمت شیخ بهاء الدین ذکریایه واصل اولوب بر قاچ سنه هنده شیخ مذکور خدمتنده سلوکله مشغول اولدی وطنندن دور و مسکنندن مهجور حالاتیله مقام علیایه واصل و پرنور روضا حب اشعار پرشور و درت سنه ده اوندرت اربعین چقارمغله نزد اهالی هندده زیاده مرغوب و مشهور اولدی و شیخ بهاء الدین زکر یا کندی قزینی فخر الدینه تزویج ایدوب دائما صحبت و اشعارندن وجد و حال استشمام و اکرام و احترامنه اهتمام

نام ایدرایدی نقل اولنورکه شیخ بهاء الدین برکیجه فخرالدینك خلوتخانه سی
* قپوسنه کلوب دیکلر ایکن بلندا وازایله بو غزلی اوقودیغن ایشتدی *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* نخستین باده کاندر جام کردند *
* زچشم مست خوبان وام کردند *
* برای صید مرغ جان عاشق *
* ززلف فتنه جویان دام کردند *
* بعالم هرکجا رنج وبلا یست *
* بهم بردند وعشقش نام کردند *
* چوخود کردند سرخویشتن فاش *
* عراقی راچرا بدنام کردند *

شیخ بهاء الدین بو غزلی عراقیدن استماعنده غربت وافتقارینه ترحماکریان اولوب همان عراقی یی دعوت ایله دیدیکه عراق جانبنه کتمك وقتی کلدی قطب العارفین مقتدای اهل یقین شیخم شهاب الدین حضرتلرینه سلام ونیازمزی تبلیغ ایله دیوب اجازت ویردی شیخ شهاب الدین هنوز فخرالدین عراقه واصل اولمزدن مقدمجه بغداده وفات ایتمش اولمغله عراقی بو صورتله دخی متألم اولمق حسبیله همان شیخك مرقدینی زیارت وشام جانبنه عزیمت ایلدی برمدت دخی شامده اقامت وسلطان محمد خدابنده نك وقتنده سکسان ایکی یاشنده ایکن یدیوز طقوز سنه سی دمشقده وفات ایلمشدر اما نفحاتده دخی بو وجهله خامه کذار بیان بیورلمشدرکه شیخ فخرالدین ابراهیم عراقی عن اصل نواحی همداندن اولوب صغرسنده محافظ قرآن وغایت خوش قرائت وخوب الحان اولمغله جمیع اهالی همدان آنك اوازینه آشفته وحیران ایدیلر بعده تحصیل علوم ومعارفه آغاز واشتغال واون یدی یاشنده واردقلرنده همدانك بعض مدرسه لرنده نقل وافاده ایله کذارنده روزولیال ایکن برکروه قلندران همدانه ورود ایدوب مکرانلرك ایچنده صاحب جمال برمحبوب پری خصال اولمغله فخرالدین مومی الیهك دخی مشرب عشق ومحبتلری کندولرینه حکمران وغالب اولدیغندن محبوب مرقومی مشاهده ایلدکده کرفتار طرهٔ طراری وافتادهٔ چاه ذقن حیات آثاری اولوب

کروه مذکور همدانده اقامت ایلدکجه بر آن یانلرندن منفك اولمزایدی وقتا که کروه مزبور همداندن رحلت ایلدکلرنده شیخ مذکور هجرت جاناندن بی طاقت اولوب ورق وراارندن شتاب وجمعیتلرینه وصولنده انلرك رنکینه بویانوب برابر هندستانه روان اولدی شهر هندستاندن مولتانده قطب العارفین شیخ بهاء الدین زکریانك شرف صحبتلریله مشرف اولدقده فخرالدینی خلوته قویوب ایام خلوتدن اون کون مرورنده فخرالدین مستغرق لجهٔ وجد وحال اولمغین

بو غزلی نظم و بلند آوازایله اوقوردی

* (نظم) *

*نخستین باده کاندر جام کردند * زچشم مست ساقی وام کردند*

اهل خانقاه کوش ایدنجه عراقینك بو وضعی اصول خلوت کزینانه مغایر ومخالف ظن وقیاسیله اطوار عراقی یی شیخ بهاء الدینه افاده ایلدکلرنده شیخ بیوردیکه بوکونا حالاتدن منع آنجق سیزی اقتضا ایدر یوخسه آنی منع لازم کلمز بعده برقاچ کون مرورنده قربان شیخدن بری اتفاقا کوچهٔ خراباتدن کذار ایدرکن اهل خرابات چنك وچغانه ایله عراقینك نظم ایلدیکی غزلی اوقودقلرین استماع ایلدکده کلوب مسموعاتنی حضور شیخده تقریر وبیان ایدوب باقی فرمان شیخکدر دیدکده کوش ایلدیکك غزلده نه کونه نظم ایدی دیو سؤال بیوردقلرنده بو بیتی اوقورلر ایدی بن یتشدم دیو جواب

ویردی

*چو خود کردند سر خویشتن فاش * عراقی را چرا بدنام کردند*

حضرت شیخ غیری آنك ایشی تمام اولمش دیه رك عراقینك خلوتخانه سی قپوسنه کلوب ای عراقی مناجاتی خراباتده می ایلرسك طشره چیق دیو بیوردقلرنده بیرونه خروجله رأس شریفنی نهادهٔ خاك قدم کرامت توأم حضرت شیخ ایلدکده شیخ دخی دست حقایق پیوستلریله سر عراقی یی خاکدن رفع ایلدکدنصکره انواع نوازشله خلوتدن آزاد ومبارك خرقهٔ عزیزانه لرین الباسیله مسرور الفؤاد ودختر عفت پرورلرین عقدایله دلشاد وبرمراد ایدوب اول دختر عصمت رهبردن بر پسر معارف اثری زیب آور خانقاه عالم وجود اولمغله اسمنی کبیرالدین تسمیه ایتمشلردر یکرمی بش سنه علی الدوام

خدمت حضرت شیخده قیام وشیخ مشارالیه حال حیاتنده عراقی یی جانشین وقائممقام نصب وتعیین ایلمدکارندنصکره خرام سوی فردوس رب الانام اولمشلردر بعدالوفات شیخ اصحاب اغراضك وجود خباثت آلودلرنده رك حسد دمان اولوب عراقینك اکثراوقاتی اشعار ایله کذار ایلدیکندن بشقه دائما صاحب جمال جوانلر ایله الفت ومصاحبت ایدر شیخك مقام خلافتنه استحقاقی یوقدر دیو پادشاه وقته غمز وسعایت ایلدیلر بو کیفیت شیخ عراقینك معلومی اولدقده اول محلدن هجرت وحرمین الشریفین زادهما الله شرفا زیارتلرینه محملبند عزیمت واول مأوای مبارکه یی لدی الزیارة روم جانبنه رحلت وقونیه ده شیخ صدرالدین حضرتلرینك شرف مصاحبتلریله اکتساب یمن وسعادت واول محلده دخی زیاده پرورش وتربیت بولمشلردر بر جماعت متصوفه فصوص مطالعه ومذاکره ایدرلردی شیخ مومی الیه استماع واثنای استماعنده لمعات نام کتابی تصنیف وتتمیم وحضور شیخ صدرالدینه عرض وتقدیم ایلدکده بی نهایه شاباش وتحسین وپسند وآفرین ایلمشلردر امراء رومدن معین الدین پروانه شیخ عراقینك معتقدی اولمغله شیخ عراقی ایچون شهر توقاتده خانقاه فیض پناه طرح وبنا ایدوب جابجا شیخ مذکورك زیارت شریفلرینه قادمه جنبان اولورلر ایدی حتی برکون امیر مشارالیه یانته وافر التون آلوب حضور شیخه ورودنده صدهزار نیاز وافتقار ایله التونی پیشکاه معارف پناهلرینه عرض وتقدیم ایدرك بونلری هیچ برامر شریفلری صدورواداء خدمتلریله رهین التفات وسرور بیورلمزمی دیدکده حضرت شیخ تبسم ایله بیوردیلرکه ای امیر بزی التون ایله ممنون وفریفته ایده مزسن برآدم ارسال ایدوب قوال حسنی بزه کتورسون مقبوله کچر زیرا بو قوال حسن حسن وجمالده ثانیٔ ماه کنعان وشیوه وناز یله مشهور جهان وتیبا وکرشمه ده مشار بالبنان ورمیده وحشتده آهوی بیابان اولمغله کروه عاشقان حلقهٔ زلفنه سرتاسر کرفتار وزمرهٔ سربازان طرف طرف ناوك جور وجفاسیله مجروح ودلفکار وحضور وغیبتده مذکورك صحبت والفتنه مفتون وهوادار ایدیلر چون امیر مشارالیهك معلومی اولدیکه حضرت شیخك اول جوانه تعلق خاطر فیض فاطرلری واردر همان برآدم کوندروب عاشقانك غوغا

Digitized by Google

ومزاجه‌لرینی دفع ایدرك جوان مرقومی جلب واحضار ایلدكلرنده حضرت
شیخ وامیروسائر بزمده بولنان اركان استقبال ایلیوب یقین كلدكده حضرت
شیخ ایلرو واروب اكا سلام ویردی وسینه‌سنه بصدی بعده مجلسه شربت
كتوردیلر جوان مزبوره وسائر یارانه كندو یدشریفلریله شربت ویردیلر
بعده قالقوب خانقاهه عازم وروان اولدیلر اندن چوق صحبتلر وسماعلر اولنوب
اولوقت حضرت شیخ غزللر سویلدی اول جمله دن برینك مطلعی بودر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

*سازطرب عشق كه داند چه‌سازست ⁂ كز زخمهٔ اونه‌فلك اندرتك وتازست

مرویدركه امیر مشار الیه بركون میدان طرفنه اوغرار كوردكه
حضرت شیخ الندمچوكان میانهٔ طفلانده طورر امیر حضرت شیخه ایمدی
بزقنغی طرفدن اوله‌لیم دیدكده یولدن طرفه اول دیو اشارت بیوردقلرنده امیر
تعیین بیوریلان طرفه كتمشدر وقتا كه امیر مشار الیه جوار حقه رحلت ایلدكده
حضرت شیخ دخی روم طرفندن هجرت ومصر جانبنه عزیمت وسلطان
مصرله ملاقات ایدوب سلطان مصر حضرت شیخه كمالیله معتقد اولمغله
حضرت شیخی شیخ الشیوخ مصر ایلمشدر اما حضرت شیخ رندان مشرب
اولدیغندن ینه بی تكلف ولا ابالی چارسو وبازارده دوران وسوق وهنكامه‌لری
سیران ایدردی بركون بازار بشمقجیاندن كذران ایدركن نظر حقیقت اثری
بر بشمقجی جوانه دوقنوب اول آن اوجوانك مفتون حسن وآنی ومجذوب
سلسلهٔ زلف فتانی اولوب همان دكانه واردی وسلام ویروب بشمقجیدن بوفرزند
كیمكدر دیو سئوال وحریف دخی اوغلمدر دیو جواب ویردكده محبوب مذكورك
لب یاقوت فامنه ودرد ندانه اشارت ایله جور وظلم دكلیدر بونك كبی لب ودندان
مركب دریسیله مصاحب وآشنا اوله دیدكده بشمقجی جواب ویردیكه بز كروه
فقرادنز وصنعتمز بودر اكر مركب دریسی دیشیله طوتمیه اتمك بولمازوتعیش
ایدمز تكرار حضرت شیخ سئوال ایلدیكه بو كاردن كونده نه مقدار نسنه حاصل
اولوردرت اقچه حاصل اولوردیدكده هر كون سكز اقچه بن ویریرم تنبیه ایله بعد الیوم
بو كاری اشلمه‌سن دیدی بوندنصكره هر كون حضرت شیخ اصحابیله مرقومك
دكاننده اوتوروب فارغ البال جوان مرقومك جمال باكمالنه نكران وكریان ونالان

غزلخوان اولورلر ایدی مدعیان بو کیفیتی ساحهٔ سلطان مصره واصل ایلدیلر
سلطان مدعیاندن استفسار ایلدیکه جوانمذ کوری شیخ کوندوزو یاخود
کیجه برابر آلوب خانقاهلرینه کیدرمی یوخسه کتمزمی آلوب کتمز دیدیلر یادکانده
ارکانه خلوت خاص ممکنمیدر دکلدر دیو جواب وردکلرنده همان سلطان مشار
الیه قلم ودوات طلب ایدوب شیخ عراقی حضرتلرینك خادملرینك وظیفه لرینه
بوندن بویله بش دینار دخی ضم ایلدم دیو خط شریف کشیده بیوردیلر فرداسی
حضرت شیخ سلطان مصر ایله ملاقاتلرنده سلطان بیوردیکه شویله مسموعمز
اولدی جناب شریفلرینك بشمافجی دکانندمر جوانه تعلق نظرلری واقع
اولمش اول سیبدن برجزئی نسنه حضرت شیخك خرج ومصارفلری یچون ضم
وتعیین قلندی اکر مراد بیورر ایسکز اول جوانی خانقاهه آلوب خدمتده استخدام
بیورك حضرت شیخ جواب ویردیکه بزه لازم اولان آنك منقاد فرمانی اولمقدر
یوخسه بزاکا حکم وامر ایده میوز بعده حضرت شیخ مصردن شام طرفنه
رحلت ایلمك مراد ایلدکلرنده سلطان مصر شامك ملك الامراسنه تحریر
ایلدیکه حضرت شیخی وصولنده جمیع علما ومشایخ وکافهٔ اکابر واعیان شهر ایله
استقبال ایلیه وقتاکه شیخ جوار شامه واصل اولدی بروجه امر سلطان استقبالنه
شتاب واستعجال ایلدیلر ملك الامرا شامك صاحب جمال برفرزندی اولمغله
حضرت شیخ کوردکده بی اختیار مبارك سرلرین اول محبوبك زیرقدم فلك
پایه سنه وضع ومحبوب دخی خاکپای مرادبخشای حضرت شیخه جبین سای
رقیت و پدری دخی فرزندینه موافقت ایلدی هرچند اهالئ شامه بو وضع
وحرکت کران ودشوار کلدی ایسه ده نفوذ هذیانه جسارت ایده مدیلر حضرت
شیخ دمشقده بسط قالیجهٔ اقامت بیوردقلرندن التی ماه مرورنده اوغلی
کبیرالدین قونیه دن شامه کلوب برمدت پدربزرکوارلری خدمت پرمیمنتلرنده
کمربستهٔ قیام واکتساب فیوضاتیله کذارندهٔ لیال وایام ایکن حضرت شیخه بر
عارضه عارض اولوب قبل الوفات فرزندارجمندلرین جمله اصحابیله حضورلرینه
دعوت ووصیت ووداع ایلیوب بورباعی یی سویلدی

* ※ (رباعی) ※ *

درسابقه چون قرار عالم دادند ※ اما کنه درمرا دآدم دادند

* زان قاعده و قرار کان روز افتاد ⁂ نه بیش بکسی وعده و نه کم دادند *

هجرتك التی یوز سکسان سکز سنه سی ذی القعده سنك سکزنجی کونی بو کهنه زاویهٔ جهاندن عازم سوی جنان اولدیلر قبرلری صالحیه ده قطب المحققین شیخ محی الدین عربی حضرتلرینك مرقد منوره لری قفاسنده مواوغلی کبیر الدینك

* مزاری پدری یاننده واقعدر ولمشدر رحمة الله علیهم اجمعین *

* ⁂ (ذکر فخر العارفین خواجه همام تبریزی) ⁂ *

خواجه نصر الدین طوسی شاکردلرندن وقطب الدین علامهٔ شیرازی اقراننـدن ایدی عالم وفاضل وعارف وکامل وخوش طبع وصاحبدل مع هذا صاحب جاه وثروت اولوب دائماحکام ووزرا مجلس وصحبتنه طالبلر ایدی نقل اولنورکه خواجه هارون بن شمس الدین محمد صاحب دیوانی خانه سنه دعوت ایدوب چینی اوله رق درتیوز صحان اول مجلسده بولنمش واول کون

* بدیهی بو غزلی سویلمشدر *

* ⁂ (غزل) ⁂ *

* خانه امروز بهشتست که رضوان اینجاست *
* وقت پروردن جانست که جانان اینجاست *

* بر سر کوه عجب بار کهی می بینم *
* کوه طورست مکر موسیٔ عمران اینجاست *

* مست اکر نقل طلب کرد ببازار مرو *
* مغز بادام تر و پستهٔ خندان اینجاست *

* شکر از مصر به تبریز میارید دکر *
* بحدیث لب شیرین شکرستان اینجاست *

* کلبهٔ تیرهٔ این رندکد اشاه نشین *
* شده امروز که با مرتبه سلطان اینجاست *

* چه غم از محتسب وشحنه وغوغا امروز *
خواجه هارون پسر صاحب دیوان اینجاست

* بعد ازین غم مخور از کردش ایام همام *
* هرچه آن آرزوی جان بودت آن اینجاست *

خواجه همام الدین تبریزی تبریزده یدیوز اون اوج سنه سی وفات ایتمشدر

* (ذکر سلطان الشعراء بدر جاجرمی) *

خوش کفتار وتحف اشعار صاحبی وخواجه مجدالدین همکر فارسینك شاکردی ایدی خواجه بهاءالدین صاحب دیوانك وقتنده اصفهانه کلمشدر *شعرای عربدن ابوالفتح بستینك*

* (بیت) *

زیادة المرء فی دنیاه نقصان * وربحه غیر محض الخیر خسران * مطلعنده اولان سکسان بیت مقداری قصیده سنی فارسی یه ترجمه ایلمشدر ونثر بحه دائر نسخهٔ منظومه سی وار در مصنع اشعاری اولغله خواجه بهاءالدین صاحب دیوانك مدحنده بی نقط بوقصیده یی کشیدهٔ سلك نظم ایلمشدر

* (نظم) *

* که کرد کار کرم مرد وار در عالم *
* که کرد اساس مکارم ممهد ومحکم *
* تماد عالم عادل سواد ساعد ملك *
* اساس طارم اسلام وسرور عالم *
* ملاك عطا وعطارد علوم ومهر علو *
* سماك رمح واسد حمله وهلال علم *
* سرور اهل محامد هلاك عمر عدو *
* سر ملوك ودلارام ملك واصل حکم *
* کلام او همه سحر حلال در همه حال *
* مراد او همه اعطا ومال درهم دم *
* دل مطهر او همدم کلام وعلوم *
* دم مکرم او مورد صلاح امم *
* رسوم معرکه او کرده حکم عالم رد *
* سموم حمله او کرده کار اعدا کم *
* هم او وهم دل ودار عدل را معمار *
* هم او وهم دم او در ملك رامرهم *

Digitized by Google

* (ذكر شيخ عزالدين پور حسن اسفرانى) *

عارف وموحد ومجذوب الهى وشيخ المشايخ رضى الحق والدين على لالانك خلفاسندن شيخ جمال الدين احمد ذاكرك مريديدر هر چند سلسلهٔ اولياء الله ده داخل ومحرر ايسه دخى شاعر لكى بر كمال اولمغله بو محلده ذكرى ايجاب ايلدى كوزل فارسى وتركى اشعارى واردر تركيده حسن اوغلى ديو تخلص ايدر ديوانى ازربيجان طرفلرنده مشهور در بو غزل جملهٔ اشعارندندر

* (غزل) *

* شوخ بيرحم فتادست نكارم چكنم *
* بر دانديشهٔ او خولب وقرارم چكنم *
* سرزنش ميكندم خلق كه زارى تاكى *
* من دلسوخته چون عاشق زارم چكنم *
* ماه رويم چو بديدار نيايد روزى *
* شب تاريك ستاره بشمارم چكنم *
* باردل بردو ببرداخت بدلدارى من *
* اوزمن فارغ ومن بيدل ويارم چكنم *
* غم معشوق چوافكند زپايم چه دوا *
* كشت ازعشق پريشان سركارم چكنم *
چون خدادر دوجهان روى نكودارد دوست
* من كه پور حسنم دوست ندارم چكنم *

* (ذكر مفخر السادات سيد حسينى) *

اسمى حسين بن عالم بن حسن الحسينى عن اصل غورتو ابعندن كريو نام محلدن اولوب هراتده ساكن واكثر اوقاتى سياحتله كذار ايدردى عالم وعارف رموز وحقايقده كنز معانى وفضل وكمالده جنيد ثانى محبوب اعالى واداني ايدى حكايت نقل اولنوركه شيخ شهاب الدين سهروردى مريدلرندن شيخ فخرالدين عراقى وشيخ اوحدى وسيد حسينى كه بو اوچ فاضل اتفاقا برسنه كرمانده شيخ اوحدالدين حضرتلرينك خانقاهنده اربعينه كيرديلر بو خلوتلرى وعالم ملكوته سفرلرى حالنده شيخ عراقى لمعات

وشیخ اوحدی ترجیع وسید حسینی زاد المسافرین اسملرنده اوچ قطعه کتاب تألیف وشیخلرینه تبرکا عرض ایلدیلر شیخلری لدی المطالعه معدن حقیقتدن مأخوذ بو اوچ کوهر بی نظیر حفظ باریده اوله دیو دعا ایلدی زاد المسافریندن * تبرکا برفاتده تحریر اولندی *

* (حکایت) *

* این طرفه حکایتست بنکر	روزی زقضا بکر سکندر *
* میرفت وهمه سپاه با او	وآن حشمت ومال وجاه با او *
* ناکه بخرابهٔ کذر کرد	پیری زخرابه سر بدر کرد *
* پیری نه که آفتاب پرنور	در چشم سکندر آمد از دور *
* پرسید که این چه شاید اخر	وآن کیست که می نماید اخر *
* در کوشهٔ این مغاك دلکیر	بیهوده نباشد این چنین پیر *
چون راند بدان مغاك چون کور	پیراز سر وقت خود نشد دور
* چون باز نکرد سوی او چشم	پرسید سکندرش بصد خشم
کفت ای شده غول این کذرکاه	غافل چه نشستهٔ درین راه *
* بهر چه نکردی احترامم	آخر نه سکندرست نامم *
* دانی که منم بتخت فیروز	پشت همه روی عالم امروز
* دریا دل وآفتاب رایم	فرق فلکست زیر پایم *
* پیراز سر وقت بانك برزد	کفت این همه نیم جو نیرزد *
* نه پشت ونه روی عالمی تو	یکدانه زکشت آدمی تو *
* دوران فلك كه بیشمارست	هر ساعتش چون تو صد هزارست
* نه غول ونه غافلم درین کوی	هشیار ترازتو ام بصد روی
* ازروز پسین چو آکهم من	چون منتظران برین رهم من
* غافل تو یی کز برای بیشی	مغرور دو روزه عمر خویشی *
* بامن چه برابری کنی تو	چون بندهٔ بندهٔ منی تو *
* دو بندهٔ من که حرص وآزند	برتو همه روز سرفرازند *
* کریان شد ازین سخن سکندر	بفکند کلاه شاهی از سر *
* از خجلت خود نفیر میزد	سر بر کف پای پیر میزد *

* پیرازسرجان رونمودش * کاندرهمه عمریار بودش *

سید حسنی هرات شهرنده یدیوز اون طقوزسنه‌سی وفات ایتمشدر مرقدی
قهندرده سید السادات عبدالله بن جعفر بن ابی طالب رضی الله عنهمك
* قبه‌سی طشره‌سنده واقع اولمشدر *

* * (ذکر ابن نصوح) * *

فارسك کشی زاده‌لرندن سلطان ابوسعید خان عصرنده کزیدهٔ فضلادن
ایدی وزیر خواجه غیاث الدین محمد رشید اسمنده نامدی نظم ایلمشدرکه
* مستعدان بیننده عظیم شهرتی واردر و بو رباعی مرقومکدر *

* * (رباعی) * *

* بافاقه و فقر همنشینم کردی *
* بی مونس و یارو بی قرینم کردی *
* این مرتبهٔ مقربان درتست *
* یارب بچه خدمت این چنینم کردی *

* * (ذکر ملك الشعرا ابن حسام الهروی) * *

علم وفضل وشعری وصفدن خارج اولمغله اشعار واداسندن معلوم اولمق
ایچون برقاچ آثاری قید اولندی هرات ملکی شمس الدین کرد حقنده بدایت
* دولتی بیان ضمننده سویلدیکی قطعه‌در *

* ضیاء شمس الدین کرد زماننا * واجری فی بحر المرادات فلکه *
* ومن عجب تاریخ مبداء حکمه * بوافق قول الناس خلد ملکه *

* * بو مستزاد دخی مرقومکدر نظم * *

* این کیست که تقریر کند حال گدارا * ازغلغل بلبل چه خبر باد صبارا *
* درحضرت شاهی * * جزناله وآهی *
* هرچند نیم لایق درگاه سلاطین * کز روی ترحم بنوازند گدازا *
* نومید نیم هم * * گاهی بنگاهی *
برخرمن گل مارسیه خفته کدامست * حیفست که همخوابه بود ترك خطارا *
* برروی توگیسو * * هندوی سیاهی *

* تا چاه زنخدان تو شد مسکن دلها * صد یوسف کم کشته فزون نست شمارا *
* ای یوسف ثانی * * درهر بن چاهی *
* اندام تو در بند قبا شرط نباشد * از غنچهٔ سیراب بقد تو قبارا *
* الا که بدوزند * * وزلاله کلاهی *
* بر شعر من و حسن تو کر بینه خواهند * بر معجز موسی نبود دست وعصارا *
* آن این حسامست * * حاجت بکواهی *
این حسام ملك شمس الدینك وقتنده یدیوز اوتوز یدی صالنده وفات ایلمشدر برغیری این حسام دنی اولمغله مخلنده ذکر اولنور *

* ذکر مفخر الفضلا فخر الدین بناکتی *

دانشمند وفاضل وشاعر لکده یکتا اولوب قصائد غرا ومقطعات بی همتاری وار در سلطان ابو سعید خانك زمانندة اولمغله بناکتی تاریخنی تحریر وانساب سلاطین خطایی واقصای سندی وحالات یهود وقیاصره وسائری اطناب وتسطیر ایلمشدر که هیچ بر مورخ بو درجه شرح وایضاح ایلامشدر بو غزل

مرقو مکدر

* باز این عتاب جانان با ما چراست کویی *
* پیمان وعهد ایشان باد و هواست کویی *
* این دلبری وشنکی بیوجه نباشد *
* این سرکشی وشوخی باز از کجاست کویی *
* رویی بدین طراوت قدی بدین ملاحت *
* امروز در زمانه آیا کراست کویی *
* بیمار عشق جانان درمان نمی پذیرد *
* یکدم جمال محبوب او را دواست کویی *
* باید لان تلطف عیبی نباشد ای جان *
* با عاشقان ترحم بهر خداست کویی *
* هر شام در مشامم آید نسیم زلفش *
* همراز وهمدم او باد صباست کویی *

* فخر بناکی ر الوزان چرا فروشی *

*ای خواجه دایکان بین خصم آشناست کویی *

* ذکر فخر الشعرا جلال الدین جعفر فراهانی *

فراهان همداناله قم بیننده بر قصبه در جعفرعن اصلی کوبلواولوب داغما زراعتله تعیشدن فضله فضلا وشعرایه اکرام ایدر صاحب کرم واهل مروت وشاعر خوش کواندی ودائما شیخ سعدینك کفتارینی تتبع ایلردی مخزن اسرار شیخ نظامی یه جواب تحریر وآندن بیك بیت دخی زیاده وبی نظیر انشا وتسطیر ایلمشدر که برباغبان برکوچك قوش طوتوب اوچ نصیحت ایله آزاد ایلدکده نصکره قوش قارنمده بر بیك جوهر وار دیدکده باغبان من بوزنادم اولوب تکرار صیده سعی ایلدیکی مشهور قرق بیتدن زیاده داستان منظوم مولانای مرقومك اولمغله

* ⁂ (قیداولندی حکایت) ⁂ *

*بزرکری داشت یکی تازه باغ ⁂	لاله در خشنده بد روچون چراغ *
*سرو وکل وبید بهم برشده ⁂	نار وبه وسیب بهم درشده *
*نرکس سرمست بطرف چمن ⁂	عربده کن یاسمن و یاسمن *
*بزسر هر شاخ سراینده ⁂	هوش بری عقل ربایندهٔ *
*صاحب بستان چویکی زنده پیل ⁂	ازهوس اندر بغل آورده بیل *
*آب روان کرده بهر کوشهٔ ⁂	توشهٔ جان داده زهر کوشهٔ *
*کرد کذر برطرف میوه دار ⁂	دیدیکی مرغك دیوانه وار *
*چنکل ومنقار کشیده دراز ⁂	هرچه همی دید همی کرد باز *
* میزد ومیکرد بروریشخند ⁂	پخته وناپخته همی می فکند *
* بزرکر ازکینه چنان برفروخت ⁂	کاتش چشمش همه عالم بسوخت *
* دانه بکستر دوتله برنهاد ⁂	مرغك غافل بتله درفتاد *
*مرد چود یوی زکمین که بجست ⁂	زود وسد کام وبسرش در نشست
*دام برافکند وبرآمیخت تیغ ⁂	تابرد کردن او بید ریغ *
* مرغك بیچاره بنالید زار ⁂	کفت جوان مرد بجان زینهار *
*بادچه افکندهٔ اندر بروت ⁂	قوتی ازمن نفزاید نه قوت *
دست زخون ریختن من بدار ⁂	تا سه نصیحت دهمت یادکار *

پند نخست آنکه محال سخن * هر که بکوید بتو باور مکن *

* پند دوم آنکه زغم درگذر * مال چو ازدست شدت غم مخور

پند سیوم آنکه مرو زآب روی * در پی چیزی که نیابی مپوی *

* گوش کن ارزانکه نترسی زرنج * این سه نصیحت که بهست از سه گنج

مرد جهان بین کرم آباد کرد * وز پی آزادیش آزاد کرد *

* مرغک دانا زکف باغبان * جست چو تیری که جهد از کمان *

* بر سر شاخی شد و آواز کرد * در دل آن مرد دگر ساز کرد *

* گفت چه دانی که زدستت چه شد * با چه شناسیکه حریفت که بد *

* بر صفت خایهٔ بط گوهری * در شکمم بود به از کشوری *

بخت نبودت که بدست آوری * در همهٔ عمر ازان برخوری *

* مرد پشیمان شد از آزادیش * غصه و غم گشت همه شادیش

* باز در آمد بفسون و فریب * در هوس مال شده ناشکیب *

* گفت بمرغ از سر این درگذر * صحبت تو به زهزاران گهر *

* مونس من باش و دلارام من * تازه کن از وصل خود ایام من

* تا چو دل و دیده نکو دارمت * گر خوریم خون که نیازارمت

* مرغ بخندید و در آمد براز * گفت زهی ابله نیرنگ ساز *

* تا نشنیده بدی احوال مال * خون مرا داشته بودی حلال

* چونکه شنیدی خبر مال من * وز کف تو چون بود احوال من *

* شرط نکرده بدم ای کینه جوی * با تو که چیزی که نیابی مپوی *

از چه شدی طالب پیوند من * زود فراموش شدت پند من

* هم نبود خایهٔ بط بی شکی * در شکم کوچک گنجشککی

* مرغ که از بیضه نه افزون بود * در شکمش بیضه بگو چون بود *

* این نه محالست که شد باورت * هوش و خرد نیست مگر یاورت *

* مال که خود نیست اگر نیز هست * غم چه خوری چون که برفت زدست

* تا نشوی برزگر آسا جلال * غم نخوری در طلب ملک و مال *

* * (ذکر ملک الحکما نزاری قهستانی) * *

مرد لطیف طبع و حکیم شیوه کار و ظریف نکته دار ایدوکنی گفتار و اشعاری

ایماواشعارایدر اداب معاشرتده دستور نامه نام کتابی نزدظرفاده غایت مقبول
ومرغوبدراول کتابدن استشهاد ایله بوبیت وارد اولمشدر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

چهل سال مداح می بوده ام ⁂ هنوزت بواجب نه بستوده ام
بوغزل دخی مرقومکدر

بیا که موسم عشست ووقت ذوق ونشاط
*چو سبزه زار بکستر میان باغ بساط *
* ز بس شقایق وکوپی خزینه دار فلك *
* بکرد دامن کهسار میکشد سقلاط *
خطیب شرم ندارد نشسته برسرچوب
*زبان بهرزه درای کشنده چون وطواط *
* مرا عوام بسنك ملامت وشنعت *
* چنان زنند که قاروره برعدو زنفاط *
* مکر بدیدن لیلی وکرنه برناید *
*علاج یکدل مجنون بدست صد بقراط *
*ولی چه سود که برقامت تزاری دوخت *
* قبای شیفته زاهی زمانهٔ خیاط *

* ⁂ (بوغزل دخی مرقومکدر) ⁂ *

* قد قامت الصلوة برآمد زبامداد *
* برخیز ساقیا بستان ازمدام داد *
*کر برحلال زاده حرامست خون رز *
* بس آب ونان حرام بود برحرام زاد *
* بسیار درمحامد می شعر کفته ام *
*من نیز هم به نیك ندارم تمام یاد *
* دهقان که درعمارت رزسعی میکند *
* عمرش مدام در نظرمی مدام باد *

* ازجنب خانه میدهدم این خبر نسیم *
* یا از بهشت میوزد این خوش خرام باد *
* شادم بقرض کردن ودادن بوجه می *
* چون من کسی که دید که باشد زوام شاد *
* کای طمع مبرز عنایت نزاریا *
* من عبد قد تظلم من رب من وداد *

نزاری یه بعضیلر وحدو عارف دیمشلر و بعضیلر اشعارنده شرعا ممنوع اولان می پرستلك شیوه سی اولدیغندن اسمعیلیه زمره سندن دیمشلر هرنه ایسه مرد حکیم ومحقق اولمغله اولور اولمز ترهاتندن اغماضله بهانه نا اعراض خوش کورینمز وروایت اولنور که شاه ابو القاسم بابر بهادر شیخ الشیوخ ابو الفضل صدر الدین رواسیدن سؤال ایتمشلر که کبار مشایخك کفتار بلندلری حقنده نه دیرسکز دیمش شیخ صدر الدین اکر محی الدین عربی و جلال الدین رومی وشیخ عطار وعراقی واوحدی وحسینی مثللودن صادر اولور ایسه اصل عرفان ومحض ایقاندر واکر نزاری وسرتاج توماسی وانلرك توابعندن سویلنور ایسه بدعت وبو الفضو لدر دیو بیورمشلر *

* ذکر سراج الدین قمری *

اصلی قزوینیدن خوش طبع ولطیفه کو اولمغله دائما حکام وامرا وسلاطین بزمنده ندیم ایدی *

* (حکایت) *

نقل اولنور که سلطان ابو سعید خان عصرنده زهد وعبادتله مشغوله صفیه نامنده بر خاتون وار ایدیکه خواتین وعوام اکثر بو زاهده یه مرید ومعتقد اولمشلر ایدی بر کون سلطان ابو سعید خانك سود قرقرنداشی قونقرات خاتون زاهده مذکوره نك زیارتنه کتدیکه سراج الدین دخی اول مجلسده بولندی طعام اکل اولندقدنصکره قونقرات خاتون صفیه زاهده نك اکلندن بقیه پارچه یی بکا ویرك تبرکا خانمه کوتوروب اکل ایده یم دیدکده سراج الدین اکر رغبت بیورر ایسکز بنده کزده صفیه خاتونك تمام اکل ایلدیکی وار دیمکله قونقرات خاتون انفعال ایدوب یانندە اولان جاریه لره امر وشتمله وشمارایله سراج الدینی برخوشجه

ضرب ایلدی سراج الدین همان بو حال ایله یوزی وکوزی مائی رنك اولمش ابو سعید خانك حضورینه واردقده سلطان بونه حالدر بو سؤالنده سلطانم ارباب مروت ظرفانك برلطیفه سنی بك اتونه آلورلر ایمش قونغرات خاتون بنم برلطیفه می اون سله یه الدی دیو لطیفه وماجراسنی سلطانه نقل ایلدی هر نه وقت که خان مشار الیه قونغرات خاتونی کورسه کولهرك شاعر سراج الدینك لطیفه سنی بك اوجوز آلمشسن دیر ایدی سراج الدین ایله عبید زاکانی وخواجه سلمانك مشاعره ومناظره لری واردر خواجه سلمانله واقع اولان

* مشاعره لرندن بر رباعی بو محله یه قید وتسطیر اولندی *

* ⁂ (رباعی سراج) ⁂ *

* این آبروان سرو برآورده تست ⁂ وی سرو چمان چمن سراپرده تست
* ای غنچه عروس باغ پروردهٔ تست ⁂ ای باد صبا این همه آوردهٔ تست *

* ⁂ (رباعی سلمان) ⁂ *

* ای ابر بهار خار پروردهٔ تست ⁂ وی خار درون غنچه خون کردهٔ تست
کل سرخوش ولاله مست ونرکس مخمور ⁂ ای باد صبا این همه آوردهٔ تست *

* ذکر خلف الفضلا رکن صاین *

سمنان قاضی زاده لرندن شاعر ملایم وزیبا کفتار وفاضل وکامل روزکار اولوب دنا مه سنده هر نوع غزل ومقطعات مسطور ودیوانی عراق عجمده مشهوردر طغا تیمور خان عصرنده خان مذکوره کمال تقرب حاصل ایدوب دائما خان ایله صحبت وامامت خدمتنی ایدردی خانك جهلی اولمغله مومی الیهدن اوقویوب

* بر مقدار علم اوکرنمك آرزوسنده ایدی *

حکایت * نقل اولنور که برکسه رکن الدین صایندن سؤال ایلدیکه خان هیچ برشیٔ اوکرندیمی دیدکده رکن خانه یعنی مسافرقوندیغی خانه شیٔ اوکرتمك بو خانه اوکرتمکدن آساندر دیدیکنی خان چادر ارقه سندن ایشتمکله درعقب امر ایدوب رکن صاینی قید وبندیله مدت مدید حبس ایلدی محبوس ایکن حالنده

* بو رباعی یی خانه کوندرمشدر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* در حضرت شاه چون قوی شد رایم *
* کفتم که رکا براز زر فرمایم *

* آهن چو شنید این حکایت از من *

* در تاب شد و حلقه بزد بر پایم *

* (ذکر در دریای معنوی امیر خسرو دهلوی) *

عن اصل ماوراء النهرده قرشی حدودنده کش شهرنده پدری امیر محمود لاچین امیر زاده لرندن اولوب امیر محمود جنکیز خان معرکه سنده ماوراء النهردن فرار وهنده کیدوب اول وقتده هندده دهلی پادشاهی اولان سلطان محمد تغلقشاهه مقرب وکمال التفات وعنایته مظهر و بکلك اعطاسیله درجهٔ عالیه یه نائل اولوب بعد زمان غزای کفارده شهید اولمشدر اوغلی خواجه خسرو ینه امارتله پدری مقامنده قائم وخدمتیله مشغول اولهرق انواع فضائلی تحصیل وناموس آبا واجدادینی تجدید وتکمیل ایلدی اشعار ملیحی جراحات دل عاشقانه محض لطف وشفا وکفتار لطیفی ارباب عرفانه عین وجد وصفاودات پاکی کوهر یکتای عالم معنا والحاصل کمالاتی کماهو حقه تحریر واملا خارج حوزهٔ حد ایفا اولمغله همان اطنابدن استعفا و بعض حالات وآثارینی تسطیر ایله اکتفا اولندی سلطان محمد تغلقشاهك مدحنده اولان قصائد غراسی وبحر الابرار وانیس القلوب ومرآت الصفا نام قصائدی مشهور ومقبول وعصرینك فضلاسی تنظیریله مشغول اولمشلردر اون سکز بیك بیت مقداری خمسه سی وملك دهلی علاء الدین حقنده اولان قران سعدین نام ومناقب هند وتاریخ دهلی نامان منظوم رساله لری وعلم استیفاده وموسیقی وغیریده منثور رساله لری واردر رساله لرینك برنده مجموع اشعارم در تبوز بیك ایله بشیوز بیك بیت بیننده اولمق کرك دیو محرردر سلطان سعید بایسنغر امیر خسرونك ابیاتنی جمعه چوق جدوسعی ایلیوب یوز یکرمی بیك بیت جمع ایده بلمشدر بوندنصکره دخی ایکی بیك بیت غزلیاتی بولنوب باقیسنه دسترس اولنه مدیغندن متروك قالمشدر امیر زاده بایسنغر خمسهٔ امیر خسروی ترجیح والغ بك خمسهٔ نظامی یی ترجیح ایتمکله بو ایکی پادشاه معارفشناس بیننده بو خصوصده وافر مناقشه پیدا اولمشدر امیر خسرو بودرجه علم وفضلیله علم موسیقیده دخی وقوف تامی اولمغله وقتا من الاوقات بر مطرب امیر خسرو ایله مباحثه ایلمشکه

علم موسیقی علم شعردن افضلدر دیدکده الزام بوزندن بوابیاتی دیمشدر

* (نظم) *

*مطربی میکفت خسرو را که ای کنج سخن
* علم موسیقی زعلم نظم نیکوتر بود *
*زانکه آن علمیست کز رقت نیاید در قلم *
* وین بدشواریست کاندر کاغذ و دفتر بود*
*پاسخش داد که من در هر دو معنی کاملم *
هر دو را سنجیده بوزنی که آن درخور بود
* نظم را کردم سه دفتر و بتحریر آمدی *
* علم موسیقی سه دفتر بود ار باور بود *
فرق من کویم میان هر دو معقول و درست
* کردهی انصاف آن کز هر دو دانشور بود*
نظم را علمی تصور کن بنفس خود تمام
* کونه محتاج اصول و صوت خنیاکر بود*
*کر کسی بی زیر و بم نظمی فرو خواند رواست
*نه معنی هیچ نقصانی بنظم اندر بود *
ور کند مطرب بسی هوهون هاهان در سرود
* از برای شعر محتاج سخن کستر بود *
*نظم را حاصل عروسی دان و نغمه زیورش
نیست عیبی کر عروسی خوب بی زیور بود

شیخ آذری جواهر الاسرار نام کتابنده شیخ سعدی شیرازی پیرلکی حالنده امیر خسروی کورمک ایچون شیرازدن قالقوب هنده کتمشدر و ملاقات ایدوب بینلرنده بو کونا مشاعره واقع اولمش دیو تحریر ایدر امیر خسروک شیخ سعدی
* حقنده سویلدیکی بیتدر *

* (نظم) *

خسرو سرمست اندر ساغر معنی بریخت
* شیره از خمخانهٔ مستی که در شیراز بود *

Digitized by Google

* ⁂ (دیگر مصراع) ⁂ *

جلد سخنم دارد شیرازهٔ شیرازی) اواخر حالنده صغر سنندن بروپایدیغی اشعاری درت قسمه تقسیم ایلیوب هر برینه بر اسم تسمیه ایلمشدر گنجلکی حالنده یایدیغی اشعاره (تحفة الصغر) دیمش هنوز بدأ سلوکی حالنده سویلدیکنه (وسط الحیوة) تسمیه اولنمش کمال واوائل شیخوخیتی حالنده کینه (قرة الکمال) نامیله مشهور اولمش ونهایت شیخوخیت هرمی وقتنده صدور ایدن اشعاری (بقیة البقیه) دیو یاد قلنمش اولدفله بو صورتده هر قسمندن تبرکا بر غزل بو محله درج اولنمق مناسب کورلدی تحفة الصغرده اولان غزللرندندر *

* ⁂ (غزل) ⁂ *

*دل شد زدست وبرمژه از خون نشان بماند *

* جان رفت ویار کم شد وبرجای جان بماند *

* دنبال یار رفته روان کردم آب چشم *

* آن رفته خود نیامد واشکم روان بماند *

* ماراوداع کرد دل ودین وهرچه بود *

* الا سرنیاز که برآستان بماند *

* کفتم کنم بتو سبك دستی ولی *

* دست صلاح درته رطل کران بماند *

* میخواست دوش عذر جفاهای اوخیال *

* صد تیر آه نیم کشم درکمان بماند *

* خسرو ز آه کرم برآتش نهاده نعل *

* برهرزمین که از سم اسبش نشان بماند *

وسط الحیوه اندن که سلطان علاء الدین میدانده چوکان اوینارکن پیشکاهنده بالبداهه سویلمشدر *

* ⁂ (غزل) ⁂ *

* شاه قبا جست کرد رخش بمیدان برید *

*وین سر وهر سر که هست درخم چوکان برید *

* غمزه زن مار سیه ساخته دار یدجان *
* یوسف ما باز کشت مژده بکنعان برید *
* دست بدامان اونیست بسا زوی کس *
* بوالهوسان فضول سر بکریبان برید *
* ازلبش امروز اکر توشه شود نعمتی *
* بهر چه فردا بخلد منت رضوان برید *
* مست خراب مرا حاجت نقلی اکر *
* هست دل نیم سوز سوی نمکدان برید *
* نیست دل چون منی درخور شاهین شاه *
* پارهٔ می دار من برسك دربان برید *
* مرغ بیابان ما خار مغیلان خورد *
* وعدهٔ وصل شکر بر مکس خوان برید *
* بر دو رخ از خون نوشت خسرو دلخسته حال *
* وه که زدرماندهٔ قصه به سلطان برید *

* کذلك قرة الكمال لدن غزلدر *

* خم تهی کشت و هنوزم جان زمی سیراب نیست *
* خون خود خور آخر ای دل کر شراب ناب نیست *
* نالهٔ زنجیر مجنون ارغنون عاشقان *
* ذوق آن اندازهٔ کوش اولوا الالباب نیست *
* عشق خصم من بس است ای چرخ تو زحمت مکش *
* هر کجا جلاد باشد حاجت قصاب نیست *
* پادشا کو خون بریز و شحنه کو کردن بزن *
* بهر جانی ترك جانان مذهب اصحاب نیست *
* هان و هان ای عقل از غمخوارهٔ ما در کذر *
* کاندرین جا بهتر از دیوانکی اسباب نیست *
* کر بجا ل یار نبود با خیالش هم خوشم *
* کلبهٔ درویش را شمعی به از مهتاب نیست *

* کفته بودی خسروا در خواب رخ بنما بمت *
* این سخن بیکانه را کو آشنا را خواب نیست *

*کذا بقیة البقیه دن غزل *

* جوان و پیر که دربند مال و فرزندند *
* نه عاقلند که طفلان ناخردمندند *
* جماعتی که بکردند بهر عیش و نشاط *
* یقین بدان تو که بر خویشتن همی خندند *
* خوش آن کسانکه کذشتند پاک چون خورشید *
* که سایهٔ بسوی این جهان بیفکندند *
* بخانهٔ که ره جان نمی توان بستن *
* چه ابلهند کسانی که دل همی بندند *
* بسبزه زار فلک طرفه باغبانانند *
* که هر نهال که نشاندند بازبرکندند *
* جمال و طلعت همصحبتان غنیمت دان *
* که میروند ز انسان که باز پیوندند *
* بقا که نیست درو حاصلی همه هیچست *
* چو بنکری همه هر دم بهیچ خرسندند *
* بسا زتوشه برای مسافران وجود *
* که میهمان عزیزند و روزکی چندند *
* اکر تو آدمیٔ در سکان بطنز مبین *
* که بهتر از من و تو بندهٔ خداوندند *
* ترا به از عمل خیر نیست فرزندی *
* که دشمنند ترا زادکان نه فرزندند *
* بجوی دینی اکر اهل همتی خسرو *
* که از همای بمردار میل نبسندند *

نهایت حالده دنیا ومافیها نظرهمتنده خاروخس اولوب سلطان محمدک
ملازمتندن استعفا وآخر الامر کلی مخلوقدن روکردان اولهرق انزوا ایدوب

خدمت فقرا یه مشغول ودائما تکبیر ودیوانندن ملوك وامرا مدحنده یازدیغی
اشعاری کلیا محو ایله خاطرینی تنویر ایلمشدر بعده شیخ العارف فرید شکر کنجك
اقربلو مریدلرندن وکملین مشایخ هنددن زبدة العارفین قدوة الواصلین شیخ
نظام الحق والدین حضرتلرینك خدمت ونظرنده مقامات علیه ده پرواز ایتمکده
اولدی مشار الیه شیخ نظام امیر خسرو حقنده بو ترکك سوز سینه سی امید
ایدرمکه روز جزاده بکا باعث عفو وعنایت اوله جقدر دیرایمش وخسرو مال
واشیاسنی کلیا قدم شیخه ایثار ایلیوب وشیخی تعظیم بابنده بو ابیاتی سویلمشدر

* * (مثنوی) * *

* جدار خانقاه او بتقدیم * حطیم کعبه را ماند زتعظیم *
* ملك کرده بسقفش آشیانه * چواندر سقفها کنجشك خانه *

* چند قطعه رباعیاتی دخی قید اولندی *

* * (رباعی) * *

* اقبال را بقا نبود دل برومبند * عمریکه در غرور کذاری هبا بود *
* ورنیست باورت زمن این نکته شریف * اقبال را چو قلب کنی لا بقا بود *

* * (دیکر رباعی) * *

* خسرو چه حالست که در دهر عالمان * ازجا هلان دون ودنی باز پس تراند *
* این نکته را ببین وبانصاف خویش را * کز چار حرف قطره ودریا برند *

* * (دیکر رباعی) * *

* از شعلهٔ عشق هر که افروخته نیست * با او سر سوزنی دلم دوخته نیست *
* کر سوخته دل نهٔ زما دور که ما * آتش بدلی زنیم کو سوخته نیست *

امیر خسرونك اکرچه تاریخ مدت ولادتی معلوم دکل آنجق چوق معمر اولوب
یدیوز یکری بش سنه سی دهلیده وفات ایتمشدر امیر مشار الیهك فضل وحالندن
بحثله نفحات الانسده بو وجهله زیب آور تحریر اولنمشکه امیر مشار الیه شیخلری
نظام الدینك اشارت کرامت نشانلریله حضرت خضر علیه السلامه ملاقات
ایدوب حین ملاقاتده خضر علیه السلامدن التماس ونیاز ایدرلرکه مبارك
دهان شریفلریله دهن مشار الیهه صو القا ایدهلر خضر ع م بیورمشلرکه سزدن

مقدم سعدی شیرازی بودوتله مشرف وممتاز اولدی بو صورتده مشار الیه محزون ومأیوس اولوب حضور نظام الدینه کلوب ماجرایی نقل ایلدکده همان شیخ مشار الیه مبارك دهانلریله امیر خسروك صدف فمنه آب الفا ایدرلر اول آنك فیض وبرکاتن مشاهده ایدوب طقسان طقوز جلد کتاب معارف نصاب تصنیف وتألیف ایدوب شیخ سعدی یه بو بابده تفوق ایتمشلردر قدس سرهم العزیز

* (ذکر خواجه حسن دهلوی) *

بو دخی شیخ نظام الدین مریدلرندندر اشعارده امیر خسروه پیرولك ایتمشدر اکرچه اشعاری چندان بلاغت وصنعت اوزره دکلدر آنجق غایت اهل دل وعاشق اولمغله کلامی درویشانه وشوقدر *

* (حکایت) *

نقل اولنورکه خواجه حسن دهلیده اتمکجی دکانی دستکاهی اوزرنده اوتوررکن شیخ نظام الاولیا اصحابی وامیر خسرو معادکان اوکندن کچرلرایدی خسرو حسنه دقتله نظر ایدوب سیماوحرکاتندن کندوده قابلیت مشاهده اتمکله اتمك جی نصل ویریورسن دیو سؤالنده حسن تر ازونك بر کوزنه اتمکی دیکر کوزینه مشتری التون وضع ایدرالتون نه مقدار آغرجه اولدقده ویرردیدی خسرو یا مشتری مفلس وفقیرایسه مصلحت نیجه اولوردیدی حسن دردونیاز وجهله ویریرم دیدی حسنك بو کلامندن متحیر اولوب کیفیتی شیخه عرض وحسن زد شیخده قبول بیورلمسی نیازورهبرلك ایدوب حسن دامنکیر شیخ اولدقده دکان وسائری ترك ایله واصل رتبهٔ عالیه اولدی خواجه حسنك دیوانی اول اطرافده معتبر ومحبوب وکفتار عاشقانه سی بین العشاق مقبول ومرغوبدر تبرکا برغزلی قید اولندی *

* (غزل) *

ساقیا می ده که ابری خواست از خاور سفید
سرو را سر سبز شد صد برك را چادر سفید
باده از جام بلورین ده مرا کر میدهی
خوب می آید شراب لعل را ساغر سفید

ابرچون چشم زلیخا بهر یوسف ژاله بار
ژاله‌ها چون دیدهٔ یعقوب پیغمبر سفید
عنکبوت غار را گفتم که این پرده چه بود
گفت مهمان عزیز آمد که کردم در سفید
بیدل رزان از شمال اینک چو اصحاب شمال
یاسمین را همچو اصحاب الیمین دفتر سفید
ای حسن اغیار را هرگز نباشد طبع راست
راست نیست این زاغ را هرگز نوید پر سفید

⁂ (ذکر شیخ العارفین رکن الملة والدین علاء الدولة سمنانی) ⁂

خواجه کرمانینک شیخی اولمغله حضرت شیخک اشعارینی خواجو جمع
ایلمشدر وشیخک حقنده بورباعی‌یی سویلمشدر

⁂ (نظم) ⁂

* هرکس که وره علی عمرانی شد *
* چون خضر بسر چشمهٔ حیوانی شد *
* از وسوسه وغارت شیطان وارست *
* مانند علا دولهٔ سمنانی شد *

شیخ مشارالیه کنجلکی حالنده عمیسی شیخ ملک شرف الدین سمنانی پادشاه
ارغون خانک مقربی اولمغله شیخ علاء الدولهٔ سمنانی دخی ارغون خانک
خدمتنده ایدی برکون ارغون خان قزوینده علیستافله جنکده ایکن شیخ
علاء الدوله قبا وکلاه واسب وسلاحنی ترک و بلا اذن اردوی خاندن سمنان
طرفنه روان واخی شرف الدین سمنانی خانقاهنده عبادته مشغول اولدی
هرنقدر که خانک طرفندن دعوت ومراعات واستمالت اولندیسه‌ده
اعتبار ایتمیوب خرقهٔ فقرایله بغداده عزیمت وشیخ عبد الرحمن اسفراینک
مریدی اولوب درجهٔ علیایه واصل وکمال بی نهایه‌یه نائل اولدیکه شیخ جنید
بغدادیدن صکره برکسه بو طریقده بورتبهٔ مردانه‌یه قدم نهاده اولمامشدر
طریقته دائر رسائل نفیسه انشا ورسوم صوفیه‌یی احیا ایلمشدر مفتاح اسمیله
مسمی رساله‌سنده رسم وراه نصوفده بیک طبق کاغد تسوید ایلدم و بدرمدن

میراث املاك واموالدن یوز بیك آلتون صرف ایتدم والقش گزیده دعا گوی یتشدردم شمدی پیرو عاجز اولوب جمله سنی ترك ایله گوشه نشین وخلایقدن یوز چویردم دیمشدر تواضع وانصافی وتذلل وافتقاری بو درجه ده ایدیکه نظام الدین هروی مشار الیه علاء الدوله سمنانی حضرتلرینی تکفیر ایدوب کندویه سن کافرسن دیو تحریر ایلمش شیخ حضرتلری نظام الدینك بو مکتوبنی اوقودقده فریاد ایله اغلیوب دیمشکه ای نفس یتمش سنه در سکا کافرسن دیو سویلردم سن اینانمزدك شیمدی شبهه قالمدیکه امام المؤمنین ومفتی شرق وغرب سنك کفریکه حکم ایلدی بو ندنصکره بنی بحضور ایله دیو بو رباعی یی دیمشدر

* ❋ (نظم) ❋ *

*نفس بست مرا که غیر شیطانی نیست ❋ وز فعل بدش هیچ پشیمانی نیست *
* ایمانش هزار بار تلقین کردم ❋ این کافر را سر مسلمانی نیست *

شیخ علاء الدولهنك خلفاسندن شیخ نجم الدین محمد موفق اسفراینیدن روایت اولنور که شیخمك آخر عمرنده کند و لساندن اشتدمکه اگر شو حالم اول وقتمده اولیدی ملازمت سلاطینی ترك ایتمزدم زیرا عارف بالله اوله رق قبا التنده اولمق محض اخلاص اولوب ریادن عاری اولور وهم ملوك یاننده مظلوملره ومنکیر اولمق وافتاده لره اعانه قلمق وظالم وملحدلری طرد ایتمك کبی افعال حسنه ده * بولنمق ممکندر *

* ❋ (بیت) ❋ *

لباس طریقت بتقوی بود ❋ نه در جبه ودلق خضرا بود

دیو نطق بیورورلر ایدی دیمش وسن مبارکلری یتمش یدی سنه ایکی ماه درت گون ایکن یدیوز اوتوز التی سنه سی عالم بقایه رحلت ایتمش

* ❋ (ورحلتی تاریخنده بو ابیات دینلمشدر) ❋ *

* تاریخ وفات شیخ اعظم ❋ سلطان محققان عالم *
*رکن حق ودین علاء الدوله ❋ بر مسند خود نشسته خرم *
* بیست وسیم مه رجب بود ❋ اندر شب جمعهٔ مکرم *
* از هجرت خاتم النبیین ❋ هفتصد بگذشته سی وشش هم

Digitized by Google

* (ذكر ملك الفضلا خواجوى كرمانى) *

صاحب فضل وخوش صحبت واهل فصاحت وبلاغت اولمغله كفتارى عند
فضلاده ومعتبر مرغوبدر اصلى كرمانك كشى زاده لرندن اولوب آنجق كرمانده
چوق ساكن اولمامشدر همای همايون نام كتابى بغداده منظوم ودروننده رعنا
غزليات وداستانندرج ايتكله اشتياق وطن ضمننده بو ابيات انده محرردر

* * (نظم) * *

* خوشا باد عنبر نسيم سحر * كه بر خاك كرمانش باشد كذر
خوشا وقت آن مرغ دستان سراى * كه دارد در آن بوم فرخنده جاى
* زمن تا چه آمد كه چرخ بلند * ازان خاك پاكم بغربت فكند *
* ببغداد هر چه سازم وطن * كه نليد بجز دجله از چشم من *

اثناى سياحتنده سلطان العارفين علاء الدولهٔ سمنانى حضرتلرينك مجلسنه
واصل ومريد ومدت مديد خدمت شيخده صوفئ صافى وفريد اولمشدر شيخك
اشعارينى جمع ايتمش وكندونك دخى يكرمى بيك بيت مقدارى ديوانى اولمغله
* تبركا ايكى عدد غزلى بو محله يه ثبت اولندى *

* * (غزل) * *

* سبحان من تقدس بالجود والجمال *
* سبحان من تعزز بالعز والكمال *
* آن صانعى كه صنعت او هست بر دوام *
* وآن قادرى كه قدرت او هست لايزال *
* كيوان بحكم اوست برين دير پاسبان *
* مريخ زامر اوست برين قلعه كوتوال *
* در كوش آسمان كشد از زر مغربى *
* هر مه با مر كن فيكون حلقهٔ هلال *
* كاهى بر آسمان كشد ابروى زال زر *
* كاهى با فتاب دهد تيغ بور زال *
* خواجو التماس ازين در كند رواست *
* ازياد شد عنايت واز بندكان سؤال *

* ** (غزل دیکر) ** *

* پیش صاحب نظران ملك سلیمان بادست *
* بلکه آنست سلیمان که زملك آزادست *
* آنکه کویند که بر آب نهادست جهان *
* مشنوای خواجه که تادرنکری بربادست *
* خیمهٔ انس مزن بردر این کهنه رباط *
* که اساسش همه بیموقع و بی بنیادست *
* دل برین پیروزن عشوه کر دهر مبند *
* نو عروسیست که در عقد بسی دامادست *
* هر زمان مهر فلك بردکری می افتد *
* چه توان کرد که این سفله چنین افتادست *
* خاك بغداد بخون شهدا مبکرید *
* ورنه این شطروان چیست که در بغدادست *
* آنکه شدادبرا یوان زر افکندی خشت *
* خشت ایوان شده اکنون زسر شدادست *
* کر پر از لالهٔ سیراب بود دامن کوه *
* نیست آن لاله که خون جکر فرهادست *
* حاصلی نیست بجز غم زجهان خواجورا *
* خرم آنکس که بکلی زجهان آزادست *

خواجوی مومی الیه بین الفضلا مخلبند شعر اد یرلر ابدی یدیوز فرق ایکی
* سنه سی مسافر خانهٔ جهاندن داربقایه رحلت ایلدی *

(ذکر زبدهٔ سخندانی امیر کرمانی)

خواجونك معاصری شاعر خوشکو اولمغله کوزل غزلیاتی واردر بو غزل انکدر

* ** (غزل) ** *

* بی روی دلارام دل آرام ندارد ** مسکین دل انکس که دلارام ندارد *
هرچند چمن جای تماشاست ولیکن ** سروی چو تو مهروی وکل اندام ندارد
* از حاصل عمرش نبود هیچ حیاتی ** انکس که می عشق تو در جام ندارد *

* شیرین نشد از شربت ایام مرا کام * ناکامی و تلخیست جهان کام ندارد *
* گر عمر بود میرسد مقصود در آید زود * لیکن چه کند تکیه بر ایام ندارد *

* ذکر قدوة العلما خواجه عماد فقیه کرمانی *

کرمان علما و فضلاسنك اعظمی اخلاق گزیده و سیرت پسندیده ایله جمله نك مسلمی عالم و عارف و اهل دل و کرمانده خانقاهی مرجع خواص و عوام و بو مقدار علم و تقوی و مراتب علیا ایله علم شعرده دخی ماهر و کامل ایدی سلطان محمد مظفرك عصرنده ظهور ایلمشدر شیخ آذری جواهر الاسرارده شعرای متقدمین و متأخرینك کلامنده هر چند جزوی رکاکت بولندیسه دخی خواجه عمادك گفتارنده لفظا و معنا قصور بولنمامشدر دیو فضلا متفقلردر دیمش کلام غیر مشامندن تبرکا ایکی غزلی تحریر اولندی *

* بیچاره خسته که زدار الشفای دین *
* قاروره میبرد بحکیمان ده نشین *
* از رنج راه و محنت بیمارش چه غم *
* آنرا که خضر یار و مسیحا بود قرین *
* بر لوح جان نوشته ام از گفته پدر *
* روز ازل که تربت او باد عنبرین *
* کای طفل اگر صحبت افتاده رسی *
* شوخی مکن بچشم حقارت در و مبین *
* بر شیر از آن شدند بزرگان دین سوار *
* کاهسته تر از مور گذشتند بر زمین *
* گر در جهان دلی ز تو خرم نمیشود *
* باری چنان مشو که شود خاطری حزین *
* باری بجز خدا نتوان خواستن عماد *
* یا مستعان عونك ایاك نستعین *

* * (غزل دیگر) * *

* گر زمن یاد کند ور نکند مخدوم مست *
* محتشم را چه تفاوت که کند یا نکند مست *

* نه درین شهر وود ظلم برارباب نظر *
* عاشق دلشده هرجا که رود مظلومست *
* طلب یار وفادار مکن در عالم *
زحمت خود مده ای دل که وفا معدومست *
* پیش عشاق حدیث عقلا نتوان گفت *
* کین حکایت بر این طائفه نا مفهومست *
* ای دل از هر که موافق نبود در غم عشق *
* دیده بر دوز که دیدار مخالف شومست *
* نرسد آتش دوزخ بشهید غم دوست *
* هر که شد کشته شمشیر غمت مرحومست *
* در کمانند خلایق ز وجود دهنش *
* نقطه هست بتحقیق ولی موهومست *
* بر عماد آیت سر دهنت شد روشن *
گرچه بر دیده صاحب نظران مکتومست *
خواجه عماد فقیه یدیوز یتمش اوچ سنه سی وفات ایدوب مرقدلری کرمانده اولوب خانقاهلری الیوم معمور مسکن درویشان مرجع سیاحاندر رحمة الله علیه

* ❊ (ذکر املح المتکلمین سلمان ساوجی) ❊ *

اصلی ساوه شهرندن اهل قلمدن خواجه علاء الدین ساوجینك اوغلی ولقبی جمال الدین سلماندر ساوه نك متعینلرندن اولوب همیشه نزد سلاطین ده مکرم ایدیلر علم وفضلی وبتخصیص علم شعرده بی همتا ایدوکی جمله فضلا وشعرا عندنده مسلم ومشهوردر شیخ رکن الدین علاء الدوله سمنانینك آثاری وسلمانك شعری نظیره قبول ایتمز دیمشدر نقل اولنورکه سلمان ساوه دن بغداده کلوب انده ساکن ایکن برکون امیر شیخ حسن نویان اوقی آتدقده سعادتنا برغلامی سکردوب اوقی کتوردیکی حالده سلمان انده بولنمغله بالبداهه

* بو مثنوی بی انشا ایلمش *

* ❊ (نظم) ❊ *

* چو در بادجایی کمان رفت شاه ❊ تو گفتی که در برج قوس است ماه *

* نهادند سر بر سر دوش شاه ❊ ندانم چه گفتند در گوش شاه *
* دو زاغ کمان با عقاب سه پر ❊ بدیدم بیك گوشه آورده سر *
چو از شصت بکشاد خسرو گره ❊ بر آمد ز هر گوشه آوازه *
* شه آنکه بر در بند تدبیر تست ❊ سعادت دوان در پی تیر تست *
* بعهدت ز کس ناله بر نخواست ❊ بغیر از کمان کو بنالد رواست *
که در عهد سلطان صاحب قران ❊ نکرده کسی زور جز بر کمان *

امیر مشار الیه تحسین و آفرین ایدوب سلمانی جلب و اوغلی سلطان اویسه علم شعر تعلیمنه تعیین ایلدی صکره شاه اویسك و والده سی دلشاد خاتونك سلطنتی وقتنده رتبهٔ اعلایه واصل و مشهور آفاق اولمش اول خاندانی مدح ایوزدن بو ابیاتی دیمشدر *

* ❊ (نظم) ❊ *

* من از یمن اقبال این خاندان ❊ گرفتم جهان را بتیغ زبان *
* من از خاوران نادر باختر ❊ ز خورشید مشهورتر *

سلطان اویس و والده سی دلشاد خاتونك اشارتیله خواجه ظهیر الدین * فاریابینك قصائدینه نظیره سویلمشدر بو بینك مطلعیدر *

* ❊ (نظم) ❊ *

* در درج عقیق لبت نقد جان نهاد ❊ جنس نفس یافت بجان نهان نهاد
* قفلی ز لعل بر در آن درج زد لبت ❊ خالت ز عنبر آمد و مهری بر آن نهاد *

حقا که نظیره ایسه ده بی‌نظیر سویلمشدر کلیات سلمان بر کتابدر که مطالعه سی شعرایه ذهن کشا و بلاغت افزادر همان تبرکا بر غزلی بو محله قید اولندی

* ❊ (غزل) ❊ *

* آوازهٔ جمالت نادر جهان فتاده *
* خلقی بجست و جو یت سر در جهان نهاده *
* سودائیان زلفت کرد تو حلقه بسته *
* شوریدگان مویت در هم دگر فتاده *
* سودای زهد خشکم بر باد داده حاصل *
* مطرب بزن ترانه ساقی بیار باده *

Digitized by Google

* مایيم بسته دل رادر لعل دلكشایت *
* آن لب بخنده بگشا تادل شود كشاده *
* ای شهسوار خوبان وی عین آب حیوان *
* رحم آوری چه باشد برتشنهٔ پیاده *
* سلمان رخش بیازی شهمات غفلتت كرد *
* بازی نگر كه دادت بازاین حریف ساده *

حكایت اولنور كه بركیجه خواجه سلمان سلطان اویسك مجلس عشرتندن قالقوب خانه سنه كیدرایكن سلطان برینده سنه امرایادیكه سلمانی موم ایله اوكنه دوشوب خانه سنه ایصال ایده مأمور مذكور تبریز الدن اوبطه ده اولان التون شمعدانك برینی اخذ ومعا سلمانی خانه سنه ایصالده حسب الاقتضا شمعدان خانهٔ سلمانده قالمغله صباح مذكور خادم شمعدان طلبیله خواجه سلمانه وارد قده بو بیتی یازوب سلطانه كوندرمشدر *

* * (بیت) * *

* شمع خود سوخته شب دوش وبزاری امروز *
* كر لكن راطلبد شاه زمن بسوزم *

سلطان اویس بیت مرقومی اوقودقده خنده ایدوب طمعكار شاعرك خانه سنه التون كیرمشیكن بردخی چقمق ممكن دكلدردیمش بو بیت دخی آنكدر

* * (بیت) * *

* آب شمر این همه ماهیٔ زراندود *
* بید ازپی آن ریخت كه به زیرقانست *

آب شمركل دیمكدر ریختك فعولیدرفاعلی بید در برقان زحمتنه مبتلا اولانی ایوایدردیمك اولور برقان تركجه صاریلق علتندیرلر اطبای عجم برقاج دیری بالغی براكن ایچنده صویه وضع واول خسته یی باشنی اورتوب برزمان بقدرد قدنصكره اول بالقلر صاراروب خسته اوعلتدن قورتلورمش خواجه سلمان آخرحالنده اختیارلق ایله ضعف بصر كلوب ملازمت سلطاندن استعفا وقناعت اوزره سلطان اویسك ری وساوه ولایتلرندن كندویه مدار معاش تعیین ایلمشیدی انكله كچنوب یدیوز التمش طقوز سنه سی داربقایه
* انتقال ایلمشدر *

* (ذکر فخر الفضلا مظفر هروی) *

اصلی خاف مملکتنده جغر داب نام قریه دن اولوب کفتار واشعارینك کمال متانتی حسبیله خاقانی ثانی دیرلر ایمش عصرینك شعراسیله ادعا وشعرلرینه اعتراض ایدوب علمدار ساوه یعنی سلمان ساوجی سرحد سخنه واصل اولمشدر اما میدان سخنوریده جولان ایده مامشدر ونقاشچه کرمانی یعنی خواجودن سخنورلك رایحه سی کلور اما ظاهردن معنایه واصل اوله مامشدر شعرای سائره ایسه کفتارلری هیچ کیبدر دیمش بورتبه فضیلتله غایت بی تکلف و بی پروا وقید دنیادن آزاده قلندر وپلاس پوش اولمغله احبابی اولان فضلا بو طوردن منع ایتمك قیدیله سویلدکلرنده سرظاهره نظر ایتمیوب معنایه نکاه ایدك دیرایمش ملك معز الدین حسین کرد دولتی عصرنده اولمغله نقل اولنور که برکون معز الدین مدرسه ده مظفرك حجره سنه زیارته کلدکده مظفر حجره سنده طبراق اوزنده برقاچ جلد خاك آلود کهنه کتاب اوکنده مطالعه ایده یورمعز الدین عتاب ایدوب بوهفته اشعارهدایاسی اوله رق نقدینك التونه ویردم برکلیم آلوب فرش ایلسك اولور ایدی دیدکده بوقالی که آلتکزده در بوزالتونه یقین بها ایله صاتون الدم دیو سپورکه ایله طبراغی سپوردکده واقع حال التندن برمکلف عالی قالی کورندی معز الدین تعجب ایدوب مدرسه فراشی هرکون مظفرك حجره سنی سپورمکه تعیین بیوردی ملك مذکور معز الدینك مدحنده کشیده نظم ایلدیکی

* (قصائددن برقصیده سی تحریر اولندی) *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* ای برسمن از مشك بعمدا زده خالی *
* مسکین دل من کشته زخال تو بحالی *
* کزحال من خسته بتردر دو جهان نیست *
* تانیست دل آشوب تر ازخال تو خالی *
* قد ودهن وزلف تو وجعد تو دیدم *
* هریك زیکی حرف پذیرفته مثالی *
* کفتم که تو خورشیدی وآن بود حقیقت *
* کفتی که تو چون ماهی وآن بود محالی *

Digitized by Google

* ازنسیم السنی دیدم وازبسد میمی *
* ازمشك سرجیمی وازغالیه دالی *
* مه بدر نماید که زخورشید شود دور *
* من کز تو شوم دور نمانم چو هلالی *
* ای از بر من دور همانا خبرت نیست *
* کز تو به چو موی شدم از ناله چو نالی *
* در خواب خیال تو بنزدیك من آید *
* کویم که مکر هست مرا با تو وصالی *
* بیدار شوم چون تو نباشی و خیالت *
* عشق تو مرا باز ندارد ز خیالی *
* یکروز بسالی نکنی یاد کسی را *
* کز هجر تو روزیش کذشست بسالی *
* روزی بود آخر که دل و جان بفروزی *
* زان رو یکه شهری بفروزد بجمالی *
* از قبضهٔ هجر تو بود رسته دل من *
* وز روضهٔ وصل تو بود رسته نهالی *
* فرخنده بود روز شب کیر بر آن کس *
* کز روی تو و دای ملك کیرد فالی *
*سلطان فلك قدر معز دولة والدین *
* کز جمله ملوکش نه نظیرست و همالی *
* آن قلعه کشا یکه ملك بر فلك اورا *
* هر روز دهد مژده بعزی و جلالی *
* در معرکه بستاند و در بزم ببخشد *
* ملکی بسواری و جهانی بسؤالی *
* عادل تر و عالم تر از و هیچ ملك نیست *
* الا ملك العرش تبارك وتعالی *
* کیوان سخطی مهر اثری چرخ محلی *
* باران حشمی ابر کفی بحر نوالی *

Digitized by Google

* ای دهر گرفته زتو فری و بهائی *
* وی ملك فزوده ز تو جاهی وجلالی *
* شاها چو شود لفظ متین یاور طبعم *
* کویی که برون می جهد ازسنك لآلی *
* در جلوه عروسان ضمیرم چو درآیند *
* بنمایدم این آینه کون حقه مثالی *
* نادر چمن باغ نهالی به برآید *
* از تربیت اختر وتاثیر شمالی *
* جاندادن خفاش بدم کار مسیح است *
* ورنه بکند از کل صد مرغ کلالی *
* باداشب ور وزمه وسالیت معین *
* تاروز وشبی هست بعالم مه وسالی *
روایت اولنورکه مولانا مظفر وفاتی اثناسنده دیوانتی صویه آتمش بندن صکره سخنمك قدرنی بلزلر بلکه معناسنی دخی فهم ایتمزلر دیمش رحمة الله علیه

* (ذکر حسن متکلم) *

عن اصل نیشابوری و مظفرك شاکردی فضلادن اولمغله ملك غیاث الدین نامنه صنایع شعرده برنسخه تألیف ایلمشدر بوغزل انکدر *
* تانکویی که مرا ازتو شکیبایی هست *
* بادل غمزده راطاقت تنهایی هست *
* تو مپندار که ازدوری روی تو مرا *
* راحت زندکیٔ ولذت برنایی هست *
* مکن اندیشه که تادور شدی ازچشمم *
* دیده رایی رخ زیبای تو بینایی هست *
* ناتوانم زغمت تاتوکمانی نبری *
* که مرا باغم عشق تو توانایی هست *
* خواندیم بیدل ورسوا ونکویم که نیم *
* هرچه کویی زپریشانی ورسوایی هست *

* اندرین واقعه برقول توانکاری نیست *
* درمن از عیب و هنر هرچه تو فرمایی هست *
* کس نکفتست در آفاق که در عالم عشق *
* مثل من عاشق شوریدهٔ هرجایی هست *
* کس نداست نشاند رختن وچین وچکل *
* کهٔ بتی چون تو بشیرینی وزیبایی هست *

(ذکر مقبول باری درویش ناصر بخاری)

پیشوای شعرا وسلطان فقرا وفاضل یکتا اولمغله شعرنده وجد وحال وکفتارنده کوکله تأثیر واردر دائما برکهنه تقیه و برکهنه قبا و برکهنه کتاب ایله درویشانه سیاحت ایدوب دنیادن قطع علاقه ایتمش ایدی بوبابده دیمشدر *

* * (نظم) * *

* درویش را که کنج قناعت مسلم است *
* درویش نام دارد وسلطان عالم است *
* کر قرص مهر کرم برآرد تنور چرخ *
* در وقت چاشت سفرهٔ درویش راکست *
* روزی ترا زهر هوا دث کند هلاک *
* کردون حلقه کرده که چومار ارقم است *
* درهم شود زبهر درم حال آدمی *
* آری تمام صورت درهم چو درهم است *

* * (حکایت) * *

اولنورکه درویش ناصر حج شریفه عزیمت ایله بغداده اوغرایوب خواجه سلمانک شهرتنی ایشتمش اولمغله زیارتنه وارد قده خواجه سلمان بغداد قلعه سنک دجله طرفنده بربار واوزرنده اوتورمش بولور بهار وقتی اولمغله دجله طغیان ایله جاری اولدیغندن خواجه سلمان احبابیله دجله آبنک جریانتی تماشا ایده یورلر ناصر سلام ویروب اخذ سلا مدنصکره خواجه سلمان نه کشی سن دیو سؤال ایلدکده مرد غریب وشا عرم دیدی خواجه سلمان امتحان یوزندن درعقب بومصرعی سویلر (ع) دجله را امسال رفتاری عجب مستانه بود)*

درعقب ناصر دخی جوابنده (مصراع) پای درزنجیر وکف برلب مکر دیوانه بود
دیکلکه خواجه سلمان ناصرک لطافت طبعنی تحسین وبر کاره چکوب اسمنی
سؤال ایلدی ناصر اسمنی افاده ایلدکده عن اصحل اولیاطوافنده دخی شهرت
تامی خواجه سلمانک مسموعی اولمغله احترام وبرمدت هم کلام اولدیلر ناصر
خواجه سلمانه معتقد وکندوبی آکاشاکرد عد ایدوب توقیر ایلمشدر بو غزل انکدر

* مارا هوس محبت جان پرور یارست *

* ورنه غرض از باده مستی نه خمارست *

* آتش نفسان قیمت میخانه شناسند *

* افسرده دلان را بخرابات چه کارست *

* درمدرسه کس را نرسد دعوی توحید *

* منزلکه مردان موحد سر دارست *

* تسبیح چه کار آید وسجاده چه باشد *

* بر مرکب بی طاقت روح این همه بارست *

* ناصر اکر از هجر بنالد عجبی نیست *

* مهجور زیارست وپریشان زدیارست *

* (سلطان اویس مدحنده سویلدیکی قصیده ندر) *

* (نظم) *

* شمع ایران کویمت یا ماه توران خوانمت *

* قبله دل دانمت یا کعبه جان خوانمت *

* خلق درآسایشند از حسن رویت لاجرم *

* رحمت پروردکار ولطف یزدان خوانمت *

* همچون عقلی ناکزیر وهمچو جانی دلفروز *

خوشتر از جان وجهان آن چیست تا آن خوانمت

* خوانمت فردوس چون از چهره برداری نقاب

* وزدولب چون روح بخشی آب حیوان خوانمت

* در وفا بنیاد مهر ودر صفا مهر ست حسن *

* وزمکارم عین لطف وکان احسان خوانمت *

* رونق میدان به پشت وزینت لشکر توئی *
*شهسوار لشکر وخورشید میدان خوانمت *
*چون کشی در بزم باده کویمت جمشید وقت *
*ورکنی بررخش جولان پوردستان خوانمت *
*چون بخوبی جمله خوبان بندهٔ حسن تواند *
*پادشاه دلبران وشاه خوبان خوانمت *
* ازرخ کیتی کشا مهدیء عالم دانمت *
*وزلب معجز نما عیسیٔ دوران خوانمت *
*چون سلیمان کرچه داری حکم بردیو وپری *
* صد سلیمانی برتبت کی سلیمان خوانمت *
سوی خویشم خوان که من خوانم ترا عاشق نواز
* سوی من بخرام تا سرو خرامان خوانمت *
*کوش کن اسرار ناصر بازدان اسرار او *
* نامیان مردمان شاه سخندان خوانمت *

* ⁂ (ذکر ملك الفضلا امیر یمین الدین طغری قر یومدی) ⁂ *

اصلی ترکستاندن اولوب سلطان محمود خدابنده نك وقتنده قریومد قصبه سنده املاك تدارك ایدوب توطن وبوندنصکره تحریر اوانه جق اوغلی امیر محمود قریومده ده تولد ایتمشدر کندوسی بوستان فضائلك شجر مسی واوغلی امیر محمود ثمرمسی واقع اولمشدر اهل دل وخوش طبیعت اولمغله سلطان ابو سعید زماننده خراسانده صاحب دیوان اولان خواجه علاء الدین بن محمد قریومدی دومی الیهه زیاده اکرام واحترام ایدر ایدی امیر یمین الدین ایله اوغلی امیر محمود بیننده چوق مشاعره ومنظوم ومنثور مکاتبه ومحاوبه واقع اولمشدر تبرکا برقطعه

*تحریر اولندی یمین الدینك اوغلنه اولان قطعه در *

* دارم زعتاب فلك بوقلمون ⁂ وزکردش روزکار خس پرور دون *
چشمی چوکنارهٔ صراحی همه اشك ⁂ جانی چومیانهٔ پیاله همه خون *

* ⁂ (امیر محمودك پدرینه کوندردیکی قطعه) ⁂ *

*دارم زجفای فلك آینه کون ⁂ پرآمدلی که سنك ازو کردد خون

* روزی بهزار غم بشب می آرم * تا خود فلك از پرده چه آرد بیرون
امیر یمین الدین یدییوز یکرمی درت سنه سی وفات ایدوب قریومد قصبه سنده
* مدفوندر *

* * (ذکر زبدة الشعرا امیر محمود بن یمین الدین) * *

* چنان بود پدری چنین بود فرزند * چنین بود عرضی کش چنان بود جوهر
ما انجه الحق عصرنده فاضل بیمثال وشاعر محمود الخصال اخلاقی کزیده
وسیرتی پسندیده طبعی لطیف وکفتاری ظریف فضلا وفقرایی اطعامده مائل
وکندودخی اکابردن کمال احترامه نائل ایدی اشعار وابیاتی وبتخصیص مقطعاتی
ایران وتورانده وزد سلاطین وحکامده مقبول ومرغوب در تبرکا بعض
* اشعاری تسطیر اولندی *

* * (نظم) * *

* بزرکوار خدایا بسوز سینهٔ آنان *
* که علم وحکمت توراه یافت دردل ایشان *
* بزاد وراحلهٔ رهروان عالم قربت *
* که مرغ وهم نزد بال در مراحل ایشان *
* بآه وناله بیچارکان بی سروپایت *
* که هیچ نفس مقدس نشد مقابل ایشان *
* به بی نیازی دیوانکان سلسله دارت *
* که رمز عشق بود نالهٔ سلاسل ایشان *
* بآب روی جوانان نورسیده بوصلت *
* که نفس ناطقه لالست در فضائل ایشان *
* باب دیدهٔ پیران ژنده پوش غربیت *
* که جز تونیست کسی زیرژنده مائل ایشان *
* بشاهدان معالی که چشم کوشه نشینان *
* نظر نکاه نمیدارد از شمائل ایشان *
* بخون پاك شهیدان عشق بیدل ودینت *
* که هیچ دیده ندیده دست قاتل ایشان *

* بزرکوار خدایا نکویم انکه مرا تو *
* درین جریده مقصود سازداخل ایشان *
* ولی چو کشتی تن بشکند زموج حوادث *
* رسان تو تخته جان مرا بساحل ایشان *

* ⁂ (قطعه نظم) ⁂ *

* ای دل آ که نیستی کر پیکرت باد فنا *
* ناکهانکیز دغباری چون زمیدان کرد کرد *
* زیر خذلان زمهر برقهر چون ریزان شود *
* هر که دارد استطاعت جان زدست برد برد *
* در مصیبت ناله کم کن کین جزع ماند بدانك *
* بره را میبرد کرك واشتلم میکرد کرد *
* هر که را بود اختیاری وقت فرصت فوت کرد *
* چون بمرد آن ناسپاس بیخرد نامرد مرد *
* ساقیا درمان ندارد خشك ریش روزکار *
* باده درده تافرو ریزم بروی درد درد *
* دم مزن ابن یمین ازدهر کین نامهربان *
* بس امیر و پادشه را استخوانها کرد خرد *

* ⁂ (رباعی) ⁂ *

* خواهی که خدا کار نکو باتو کند *
* وارواح و ملك راهمه رو باتو کند *
* یاهر چه رضای او دران نیست مکن *
* یاراضی شو هر آنچه او باتو کند *

(ابن یمین رحلتی حالنده سویلدیکی اشعاریدر)

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* زدم از کتم عدم خیمه بصحرای وجود *
* وز جمادی به نباتی سفری کردم و رفت *

Digitized by Google

* بعد ازانم کشش نفس بجوانی بود *

چون رسیدم بوی ازوی کذری کردم ورفت

* بعد ازان درصدف سینهٔ ایشان بصفا *

*قطرهٔ هستیٔ خودرا کهری کردم ورفت *

* باملایك پس ازان صومعهٔ قدسی را *

* کرد برکشتم ونیکونظری کردم ورفت*

* بعد ازان ره سوی او بردم وچون ابن یمین *

* همه او کشتم وترك دکری کردم ورفت *

* * (دیکر رباعی) * *

* منکر که دل ابن یمین پرخون شد *

* بنکر که ازین سرای فانی چون شد *

* مصحف بکف وچشم بره روی بدوست *

* باپیك اجل خنده زنان بیرون شد *

امیرمحمود بن یمین الدین یدییوز قرق بش سنه سی وفات ایدوب قریومدده
* پدرینك صومعه سنده ومرقدی یاننده مدفوندر رحمة الله علیهما*

* (ذکر املح الشعرا خواجه عبید زاکانی) *

زاکان قزوین قراسندندر اهل فضل وخوش طبیعت ولطیفه کو اولدیغندن فضلا اکرچه عبید هنوز الان زمره سندندر دیرلر ایدی لکن هرچند اشعارنده هزل وهجو وار ایسه دخی علومك فنوننه واقف ایدی شاه ابواسحق عصرنده شیرازده تحصیل علوم ایتمکله شاه مشارالیهك نامنه علم معانیده تصنیفی وارد ره نقل اولنور که کتاب مذکوری لدا الاتمام شاهه عرض ایتمك ایچون درکاه شاهه وارد قده شاهك یاننده مسخره یعنی مقلد وار انکله مشغولدر دیو عبیدی توقیف ایلدکلرنده عبید تعجب ایدوب مکر سلطانه تقرب مسخره لق ایله ایمش بویله اولنجه بیهوده زحمت ومشقت چکوب مدرسه چراغنك توتونیله دماغه کثافت ویره رك علم تحصیل ایتمك عبث ایمش دیو علناسوبلنه رك وترنم ایله بالبداهه

* بو رباعی یی نظم وانشاد ایلدی *

Digitized by Google

* * (نظم) * *

* درعلم وهنر مشو چون صاحب فن *
* تا نزد عزيزان نشوى خوار چو من *
* خواهى كه شوى قبول ارباب زمن *
* كنك آور و كنكرى كن وكنكره زن *

عزيزك تربيسى بو كلاملرينى ايشيدوب بو درجه فاضل آدم علم وفضلت تركنى واسباب رذائله شغلى افهام ايلدى ديولوم اثمكله تكرار بو قطعه ايله *جواب داده اولمشدر*

* * (نظم) * *

* اى خواجه مكن تا بتوانى طلب علم *
* كاندر طلب راتب هر روزه بمانى *
* رو مسخركى پيشه كن ومطربى آموز *
* تاداد خود ازكهتر ومهتر بستانى *

خواجه عبيدك هزليات مطايباتى واهاجيده چوق اشعارى و بو بابده تأليف ايلديكى دلكشا نام رساله سى ورسائل سائره سى مشهور اولوب بو محله قيدندن عدول اولندى نقل اولنوركه اول عصرده جهان خاتون نامنده بر ظريفه ومستعده وشاعره واراديكى عبيد ايله مشاعره ومناظره ايدرايدى بو بيت مرقومه نكدر

* * (بيت) * *

* مصوريست كه صورت زآب مبسازد *
* زذره ذره خاك آفتاب مبسازد *

* * (عبيد جهان خاتون حقنده بو بيتى ديمشدر) * *

* كرغزلهاى جهان روزى بهندوستان برند *
* روح خسرو باحسن كويد كه اين كس كفته است *

ابو اسحقك وزيرى خواجه امين الدين مذكوره جهان خاتونى نكاحله الدقده

* عبيد بو رباعيى ديمشدر *

* وزيرا جهان قحبه بى وفاست * ترا ازچنين قحبه ننك نيست *

* بروبکس فراخ دکر را بخواه * خدای جهان را جهان تنك نيست *

روايت اولنور كه وزير مومى اليه بر كون عيالى اولان جهان خاتون ايله برابر حمامده كيروب بلا پشتمال ملاعبه ايدرلركن بر آوج كل آلوب جهان خاتونك فرجنى اوزره آثار كل باش اولمغله فرجنك اوزرينه يا پشوب ستر ايدر ديكر وزير مومى اليهك برديكر عيالى دخى اولوب حمامده دخى برابر بولنوب ملاعبه‌يه كوره به ناظره اولمغله درعقب ظهير الدين فاريابينك بو بيتنى اوقور *

* * (بيت) * *

جهانا پر رباط خرابيست دركذر كه سيل * كاه بر كه يك مشت كل شود معمور

حقا كه مرقومه ظريفه ايمش كه بو بيتى محلنه صرف ايتمش حكايت اولنور كه مقدما خواجه سلمان ساوجى عبيد زاكانى حقنده بو رباعى بى ديمش

* * (رباعى) * *

* جهنمى هجاكو وعبيد زاكانى * مقررست به بيدولتى و بيدينى *

اكرچه زبست زقزوين ور وستازاده ست * وليك مى‌شود اندر حديث قزوينى

نكته بودر كه انجام بنده قزوينيلره احمق وخراسانيلره خر وطوسيلره كاو وبخارالى يه خر دونسغ قربنده سبز قصبه سندن اولنه خاك نرم يعنى محبوبى لايم ديمك وبلخيلره پيازو ماوراء النهريلره شهدى يعنى رافضى ديرلر كه صورت طعنده ذكر اولنان رباعى عبيدك مسموعى اولوب بو هنكامده بغداده كلمك آرزوسى اولمغله بغداده عزيمت ووصولنده اتفاقا خواجه سلمانى احتشام ايله آب فرود كنارنده بولمش عبيد پياده اوله‌رق خواجه سلمانك مجلسنه كلدكده سلمان برادر نه محلدن اولورسك ديو عبيد مستوالنده عبيد قزويندن اولورم دير خواجه سلمان تكرار سلمانك اشعارندن هيچ خاطرنده وارمى ديمش عبيد بلى برايكى بيتى خاطرمده دردبد كده اوقو بقالم ديمكله بو رباعى بى اوقومشدر

* * (نظم) * *

من خراباتيم و باده پرست * در خرابات مغان عاشق و مست

ميكشيدم چو سبو دوش بدوش * ميبرندم چو قدح دست بدست

اكرچه خواجه سلمان فاضل آدميكدر بو شعر اكا نسبت اولنمسى ممكن ليكن بنم ظن غالبم خواجه سلمانك زوجه‌سى سويلمك كرك كه بو دخى مناسب

کوریلوردیدکه خواجه سلمان منفعل اولوب فراستله عبید زاکانی اولدیغنی فهم ایلیوب سن عبیدمیسن دیو بین ویردکه بلی عبیدم انجق کورمدیکی آدمی هجو ایتمك فضلایه عیب دکلیدر بن مخصوص بغداده کلدمکه سزی کورمرك لایقکزی ویره یم لکن بختکز مساعده ایلدیکه درعقب «لا قائله لسانمدن امین اولدیکز دیدی فی الحال خواجه سلمان عبیده اسب وخدمتکار واقچه ولباس ویروب بعد الیوم مراعات وصحبت واحترام ودائما عبیدك لسانندن احتراز اوزره ایدی روایت ایدرلرکه برکون سلمان ساوجی ومنظومهٔ مهر ومشتری ناظمی محمدعصار وعبید زاکانی برابر سلطان ابواسحاقك بزم خاصنه دخول ایله ادارهٔ اقداح مشاعره ومصاحبت اولنور ایکن سلطان مشارالیه بیوردیکه هر بریکز کندوکزی برشیئه تشبیه ایده سز همان سلمان بن شهد وشکرم دیدی درعقب محمدعصار دخی بن کاوعنبرم دیدکده عبید دخی اکر رخصت ارزانی بیوریلور ایسه بندخی ایکی بیت ایله کندیمی تشبیه ایده یم

* دیوب درعقب بالبداهه بو بیتلری اوقودی *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

زهر زقوم کفت که من شهد وشکرم ⁂ خرس دوپای کفت که من کاوعنبرم

* داند خدا وملائکه و پادشاه هم ⁂ سك بهتر ازمنست ومن هردو بهترم*

قرضدن شکایت اوله رق خواجه ذکریایه کوندردیکی غزلدر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

مردم بعیش خوش دل ومن مبتلای قرض

* هرکس بذوق وشغلی ومن دربلای قرض

* قرض خدا وقرض خلایق بکردنم *

* آیا ادای فرض کنم یا ادای قرض *

* درکوچه قرض دارم اندر محله نیز *

* درشهر قرض دارم واندر سرای قرض *

* عرضم چوآب روی کدایان ببادرفت *

* از بسکه خواستم زدرهر کدای قرض *

* کر خسو لجد تربیت نکند مر عبیدرا *
*مسکین چکونه بازرهدا زجفای قرض *
* ملکم نمی خرند وهنرزار واج نیست *
* میکیرم ازز کوه نیابم چه جای قرض *

* * (ذکر مفخر السادات جلال الدین بن عضد) * *

اصلی دار العباده یزددن پدری عضد محمد مظفرك وقتنده وزیرایدی سید صحیح النسب وفاضل شریف الحسب وحکایت اولنور که محمد مظفر برکون مکتبه کلوب سید عضد زاده سید جلال الدینی کتابتله مشغول کورد که بو چوجق کیمك اوغلیدر دیو سؤالنده سید عضدك اوغلیدر دیدیلر محمد مظفر مکتب خواجه سنه بومکتبده قنغی چوجق دخی کوزلجه یازار دیدی خواجه کیمك قلمتراشی کسکین ایسه دیدی محمد مظفر یاقنقیسنك قلمتراشی دخی کسکیندر دیدی کیمك پدری متمول ایسه دیدی محمد مظفر یاکیمك پدری متمولدر دیدی خواجه کیمکه سلطانك وزیری اوله دیدکده محمد مظفر خواجه مکتبك ذهننه تحسین وعرفانه آفرین ایدوب سید جلالی چاغروب کورمك ایچون یازوسنی طلب ایلدکده مبالبداهه بوقطعه یی نظم وتحریر ایدوب عرض ایلدی *

* * (نظم) * *

* چارچیزست که درسنك اکر جمع شود *
* لعل ویاقوت شود سنك بدان خارایی *
* پاکی طینت واصل کهر واستعداد *
* تربیت کردن مهرا زفلك مینایی *
*باهن این هرسه صفت هست جدبر میاید *
* تربیت ازتو که خورشید جهان آرایی *

محمد مظفر جلالك بو بدیهی شعرینه وقابلیت وخطنه مطالعه ایله متحیر اولوب سید عضده بو سنك اوغلك فضلای دهردن اوله جق شیمدی بن بونی خدمتمه آلورایدم آنجق ساده رووصاحب جمال اولمغله خلقك اسانندن حذر ایدرم لکن بونك تربیه سنه سعی بلیغ وکسب فضائلنه کمال اهتمام ودقت وبو خصوصده استاد کامل تدارکیچون مال صرف ایله دیو عضده اون بیك درهم

اعطا ایلدی بوندنصکره سید جلال انواع فضائلده یکتا وشعرده بی همتا اولدی وسلطان سعید بایسنغر دیوان جلاله زیاده التفات واشعارینی سائر شعرانك شعاری اوزرینه ترجیح ایدردی سید جلالك آل مظفر مدحنده قصائدی وهفت رنك ترجیعی اولمغله جمله سنی تحریره تحمل اولنمامغله ایکی بیت تبرکا یازلدی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* بازاز شکوفه کشت فضای چمن سفید *
* اطراف دشت کشت زبرك سمن سفید *
* درجنب رنك ژاله وسرخی لاله هست *
* درعدن سیاه وعقیق یمن سفید *

* بو غزل دخی انکدر *

* عاشقان اول قدم برهردوعالم میزنند *
* بعد ازان در کوی عشق از عاشقی دم میزنند *
* جرعه نوشان بلارا شادمانی درغمست *
* شادمان آن دل که دردی سکه غم میزنند *
* تا برآید از کدایی نام مادر کوی دوست *
* کوس سلطانی ما در هردوعالم میزنند *
* از خیالات رخش تسکین همی یابد دلم *
* حوریان قدس آبی برجهنم می زنند *
* عقل کل باعشق میکوید که برمن رحم کن *
* روز میدان پنجه با افتادکان کم میزنند *
* خیل مژکانت دو صف آراسته برروی هم *
ریزه اش خون میشود هرکه که برهم میزنند *
* ساکنان آستان عشق مانند جلال *
* از فراغت پشت پا بر ملکت جم میزنند *

* ⁂ (ذکر املح المتکلمین حسن کاشی) ⁂ *

اجدادی کاشاندن اولوب کندوسی آملده تولد وانده نشو ونما بولمشدر که
* بوخصوصده بو بیتی دیمشدر *

⁂ (نظم) ⁂

*مسكن كاشي اكر در خطهٔ آمل بود ⁂ ليك از جد و پدر نسبت بكاشان ميرود
كفتاري متين وفاضل ودانشمند دخى عالم شبابنده محمود الخصال غايت متقى
وقطعا مدح ملوك وحكامله مشغول اولميوب انجق ائمه مناقبنده ياپديغى
قصائد زياده ممدوح ومشهور در نقل اولنور كه حسن كاشي حج شريفه عزيمت
وعودتنده حضرت فخر كائنات صلى الله عليه وسلمى زيارت ايلدكدنصكره
همان امير المؤمنين حضرت على بن ابى طالب كرم الله وجهه زيارتنه عراق
عربه عازم وآستان بوسيله شرفياب اولدقده اول روضهٔ مطهره اوزرنده

⁂ (بيت) ⁂

*اى بدور آفرينش پيشواى اهل دين *
وى زعزت مادح بازوى تو روح الامين

نعتنى اوقومش اول كيجه رؤياسنده شاه ولايتى كورمش اى كاشى ايراق يولدن
بزم زيارتمزه كلدك وشعر سويلدك بووجهله سنك بزده ايكى حقك اولدى
برى سنى مهمان ايتمك برى شعرينك عطيه سنى ويرمك شمدى بوندن بصره يه
كيدرسن وآنده مسعود نامنده بر بازركان واردر آنى بولوب بنم سلامى تبليغ
ايدرسن وبوسنه بحر عمان سفرنده سفينه سى غرق اولمق اوزره ايكن بزدن
استمداد وبيك التون نذر ايتمكله سفينه واموالنى ساحل سلامته ايرشدردك
بو حواله ايله اول بازركانى متعهد ديندن تخليص ايدرسن وعزيز مهمانى
اولورسن ديو امر بيورملريله امتثالا بصره يه عزيمت والدى الوصول بازركانى
بولوب سلام وپيام حضرت شاه ولايتى تبليغ ايلدكده بازركان كمال مرتبه
مسرور اولوب يمين ايلديكه كرچه بو تعهدم عينى بويله در لكن فرد واحده
سويلموب عجب نوجهله امر ظهور ايدر ديو مترقب ومتحير ايدم ديوب فى الحال
التونى ومع الزياده خلع اعطاسيله بونك ظهورى شكرانه سنه صلحا وفقرايى
* جمع ودعوت ايله مهمانه عالى ضيافت ايلدى *

⁂ (ذكر زبدة الفضلا جلال طبيب) ⁂

آل مظفر عصرنده علم حكمت وفن طبده ماهر اولديغندن ماعدا علم شعرده دخى
اقرانى نادر ايدى يديوز اوتوز درت سنه سى كل ونوروزى نظم ايلمشدركه

مشهور وجوانان بیننده متداول ومشهوردر نقل اولنور که بر معجون مفرح ترتیب واعمال وحقه یه وضعله شاه شجاعه عرض وخواصنی بو ابیات ایله اشعار ایدر

** نظم **

جلال ساخته است این مفرح دلخواه * برسم پیشکش آورده نزد حضرت شاه
بدن قوی کند و طبع شاد وفکرت تیز * حدیث نرم وزبان جاری وسخن کوتاه
شود بدیل می ناب در تفرح طبع * بود بجای سقنقور در تهیج باه
وکر تناول اود رشب اتفاق افتد * شبش غدا طلبد هم ز بامداد بکاه
جوانی آرد و پیری بدل کند بشباب * موافقست بدنرا چو روح بی اشباه
شکوفه زاید ازو وقت شام نی بالله * خمار آیدا زو کاه صبح لا والله

شاه شجاع بو ترکیب ونظمی تحسین ایدوب جمله سنی خوش سویلدك وبویله در انجق پیرلك جوانلغه تبدیل اولمق مشکل معنادر که جوانلق صوبی بشقه نهردن و پیرلك دردی بشقه خمخانه نك طورطوسندندر دیدی جلال طبیبك

* تبرکا برغزلی تحریر اولندی *

* ازین دیار برفتیم خوش دیاری بود *
* باب دیده بشستیم اکر غباری بود *
* زآستان شریفت اکر فتادم دور *
* کمان مبر که درین کارم اختیاری بود *
* اکر بدولت وصلت نمی رسید کدا *
* نشست وخاست بخیل سکانت یاری بود *
* دلا بهجر بسوز وبساز با خاری *
* که وصل یار عجب روز وروزکاری بود *
* جلال رفت وترا بعد ازین شود معلوم *
که آن شکسته مسکین چکونه یاری بود *

** (ذکر محرم راز خواجه حافظ شیرازی) **

اسمی محمد شمس الدین ذاتی نادرهٔ زمان واطواری اعجوبهٔ جهان وکفتاری عذوبهٔ دهان جاندر کرچه اشعاری بی تکلف وساده لکن حقایق ومعارفك حقنی تماما داوواردات غیب دیمکه سزا واحرا اولمغله کندوبه لسان الغیب

Digitized by Google

نامی موضوع ایدی قرأتده بلبل یکتا وعلوم ظاهره وباطنه ده بی همتا وفضل وعرفانده واصل درجهٔ علیا اولوب دائما درویشان وعارفان وبعضا حکام وصدور زمان واحیانا مستعد جوانان ایله صحبت واختلاط اوزره ایدی انجق قلندر مشرب اولمغله کمسه یه سر فرو ایتمزدی آل مظفر دولتی وقتنده اولوب ملك فارسده مشار بالبنان ومرغوب ارباب عرفان اولمشدر نقل اولنورکه سلطان احمد بغدادینك خواجه حافظه کمال اعتقادی اولمغله دفعاتله بغداده دعوت ایلمشدر آلایش دنیادن فارغ وخشك نان پاره یه قانع اولمغله بغداده عزیمته عدم رغبتله سلطان احمد طرفنه بو غزلی کوندرمشدرکه دیوانده

* مسطور اولمغله بالکز مطلع بیتی اشارت اولندی *

* * (نظم) * *

* احمد الله علی معدلة السلطانی * احمد شیخ اویس حسن ایلخانی *

خواجه حافظك اکثر کفتاری لطیفه ولاابالی اولمغله حکایت اولنورکه امیر تیمور کورکانی یدیوز طقسان بش سنه سی دیار فارسی تسخیر ایلدکده خواجهٔ مشار الیه هنوز حیاتده اولمغله آدم کوندروب حافظی دعوت واحضار ایلدکده بن قلیجم ایله اکثر ربع مسکونی تسخیر و هزاران محل وممالکت ویران ایلدم سمرقند وبخاراکه بنم وطن مألوف وتختگاهم اولمغله معمور وآبادان ایلدم سن بو حالکله بر خاله سمرقند وبخارایی بخش ایدرسن دیو بو بیتی ایراد ایلدی

اکر آن ترك شیرازی بدست آرد دل مارا * بخال هندویش بخشم سمرقند وبخارارا

خواجه حافظ زمین بوس اولوب ای سلطان عالم بو مرتبه ده عطا واحسان ایلدیکمیچون بو حالده قالدم دیو جواب ویرمکله امیر تیموره بو لطیفه خوش کلوب تحسین وتکریم ایلدی حکایت اولنورکه نجم الدین که وزیر سلطان یعقوب میرزا ایدی اوائل حالنده کدایان کروهندن اولوب سلطان مشار الیهك آبیاری التفات وخدمتیله پرورش بوله رق رتبهٔ والای جاه و وزارته واصل اولمش ایدی انجق خواجه حافظه منکر اولوب حتی خواجه یه علی طریق الاعتراض

* بو قطعه یی سویلمشدر *

* چه صنعت دیددر شعر یزیداو * که در مطلع سخن ازوی سر اید *

* اگرچه مال کافر بر مسلمان * حلالست ودرو فیلی نشاید *
ولکن شیر را عیب عظیم است * که لقمه از دهان سگ رباید *

خواجه حافظك وفاتندنصکره برکون سلطان مشار الیه نجم مذکور ایله برابر مجلسنده مصاحبت ایدرلر ایکن دیوان حافظی کورك تفأل ایده لیم دیو خواص بندکانه امر بیوردقلرنده نجم مزبور خواجه نك دیواندن تفأل ایتمکله نه حاصل اولور هرنقدر مرقومه لسان الغیب دیلنمش ایسه ده تفألله غیبه حکم اولنورمی دیو هرچند منع صددنده اولمش ایسه ده کارکر اولمیوب دیوانی کتوروب سلطان مشار الیهك دستنه صوندیلر نجمه اشارتیله اشته سنك نیتنه * دیو دیوانی فتح ایلدکده صحیفه نك سطر اولنده بو بیت بدیدار اولدی *

* * (بیت) * *

* درزنکای حیرتم از نخوت رقیب * یارب مبادا که کدا معتبر شود *

بی اختیار سلطان مشار الیه کوردکی حافظك کرامتنی دیو دیوانی نجم مرقومك باشنه اوررخواجه حافظ اکثر غزلیاته اعتبار ایتمکله وفاتندنصکره احبا و معتقدلری اشعارینی جمع ایلمشدر سید قاسم انوار خواجه حافظك کمال معتقدی اولدیغندن دائما دیوانی مطالعه ایله مشغول ایدی الحالة هذه دیوانی عرب و عجم و روم و ترکده بلکه ملل سائره مجموعه لرنده معتد اول و مرغوب و ایادی ناسده موجود و مصحوب اولمق حسبیله اشعارندن بو مجلده تسطیری دریادن قطره مشابه سنده اولمغله دیوانه حواله اولنه رق سمت اختصار اختیار اولندی

* * (نظم) * *

* غزل سرایی حافظ بدان رسید که چرخ *
* نوای ورامشی زهره اش برفت از یاد *
* بداد داد بیان غزل بدان وجهی *
* که هیچ شاعر از آن نوع داد نظم نداد *
* چو شعر عذب روانش ز برکنی کویی *
* هزار رحمت حق برروان حافظ باد *

دولتشاه بدیوز طقسان درت سنه سی وفات ایتمشدر دیو یازر بعضیلری طقسان
* ایکی سنه سی دیو بو تاریخیله استدلال ایدر *

* (نظم) *

*بسال با و صاد و ذال ابجد * ز روز هجرت میمون احمد *
* بسوی جنت اعلا روان شد * فرید عهد شمس الدین محمد *
* بخاکپای او چون برگذشتم * نگه کردم صفا و نور مرقد *

* (تاریخ تقویمده کی نظم) *

*چو در خاک مصلی دفن کردند * بود تاریخ او خاک مصلی *

بیتنه بناء وفاتی طقسان برده اولمق اوزره تحریر ایلمشدر هرنه ایسه مصلای شیرازده دفن اولنوب وقتا که سلطان ابو القاسم بابر بهادر شیرازی تسخیر ایلدکده وزیری محمد معمائی سکز یوز اللی بش سنه سی خواجه حافظک قبرینه
* عمارت عالی بنا ایلشدر *

* (ذکر شرف الدین رامی) *

عن اصل تبریزی و شاه منصور بن مظفر بن محمد مظفر عصرنده ملک الشعرای عراق ایدی دانشمند و عالم و فاضل و باخصوص علم شعرده کزیدهٔ روزکار وقصائد و مقطعاتی متین و مصنوع و مستمداتهدر خواجه فخر الدین محمد الماستری مدحنده سو بلدیکی رباعینک حرفلرندن تماما اسمی اخراج اولنورکه
*بلمنک ایچون سرخله اشارت اولندی ٩ *

* (رباعی) *

خوارست جهان پیش نوالت یکسر * فخرست ز القاب تو دین را و خطر
*تو کان محامدی و از فرط کهر * ز الماس ضمیرت سپری شد خنجر *

دیوانی عراق و آذربیجانده مشهوردر علم شعرده حدیق الحقایق نام تالیفی اولمغله اول کتابده چوق صنعت درج ایلمشدر که رشید وطواط حدایق السحر نام کتابنده اول صنایعی ذکر ایده مامشدر و شرف الدین اکرچه رشید برکلمه‌نک ایهامی ایکی معنایی شامل دیمش آنجق بنم عندمده برقاچ معنایی مشتمل اولمق اولور
*دیو خواجه عماد فقیهک بو بیتنی استشهاد ایلمشدر *

* (بیت) *

*دل عکس رخ خوب تو در آب روان دید *
* واله شد و فریاد بر آورد که ماهی *

ذکر عارف وفاضل شیخ کجج تبریزی

سالك ومدقق وعارف ومحقق وسلطان اویس واوغلی سلطان حسین عصرلرنده تبریزده شیخ الاسلام ومرجع خواص وعوام ومعتقد سلاطین وحکام ایدی اوب خانقاهی دائما مفروش ووِرد نقدار وهموا رسماع وصفا ایله براوارایدی اول عصردن تا امیر تیمورك واوغللرینك زماننده شیخ کججك اولادی تبریزده مضافاتنه شیخ الاسلام ایدیلر شیخ مشار الیه بو درجه عرفان وکمال ایله *شاعر بینظیر دیوانی عراق وازربیجانده مشهر تکیردر بو غزل انکدر*

مادر غمت بشادی جان باز ننکریم
در عشق تو بهرد وجهان باز ننکریم
خوش خوش چو شمع ز آتش عشق تو فی المثل
کرجان ما بسوخت بجان باز ننکریم
اسرار تو ز کون ومکان چون منزهست
ماتا ابد بکون ومکان باز ننکریم
سود دوکون در طلبت کر زیان شود
مادر طلب سود وزیان باز ننکریم
چون شد یقین ما که تو بی اصل هر کمان
در پردهٔ یقین بکمان باز ننکریم
در کوی او دو اسبه بتازیم مردوار
هر کز بهر کب وعنان باز ننکریم
در بحر عشق کرچه کجج رفت با کنار
ما از کنار تا بمیان باز ننکریم

(ذکر ملك الکلام ابن عماد)

اصلی خراساندن اولوب شیرازده متوطن فاضل وکامل ایدی ائمهٔ معصومین حقنده مناقبی وپسندیده غزلیاتی ومشهور نامه‌سی واردرکه بو وجهله بدأ *ایلمشدر*

الحمد لخالق البرایا والشکر لواهب العطایا* ونعت حضرت فخر کائنات*
علیه الصلوة افندیمزه اولان غزلیدر

Digitized by Google

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* ای برحمت خلق رادر مجمع محشر شفیع *
* پادشاهان جهان حکم مطاعت رامطیع *
* کار کفر از صولتت همچون مغاک خاك پست *
* قدر دین ازدولتت چون طارم اعلا رفیع *
* دیده ات از کحل ما زاغ البصر آمد بصیر *
* کوش تو از استماع سرما اوحی سمیع *
* بر سر کرسی چو پای عرش فرسایت رسید *
* پایه اش افزون از آن شد عرصهٔ جاهش رفیع *
* پیش علم تو که شد جبریل را آموزکار *
* باهمه دانش بود پیر خرد طفل رضیع *
* چون برافرازی لوا در روز حشر آیند جمع *
* آدم ومن دونه در ظل ممدودش جمیع *
* آمد از یمن جوار روضه ات طوبی لهم *
* پیشکاهی ازریاض کلشن رضوان بقیع *
* در کلستان ثنایت روز وشب ابن عماد *
* با هزار او را بود مانند بلبل در ربیع *

* ⁂ (ذکر مفخر الشعرا لطف الله نیشابوری) ⁂ *

عالم وفاضل وشاعر وکامل وصنایع شعرده بینظیر ایدی امیر تیمورك وقتنده ظهور ایتمکله امیرانشاه بن تیموره قصائد وترجیع سویلمشدر برینك مطلعیدر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* وقت سحر زننـد چو مرغابه بجنك چنك *
* یغما بروزکین بجوانان جنك چنك *

بو قصیده ایچون امیرانشاه لطف الله زیاده اکرام واحسان ایلمشدر انجق آزوقت ایچنده ماله عدم اعتبارندن ناشی جمله سنی یغما وتلف ایتمشدر نقل اولنور که لطف الله رتبهٔ ولایته رسیده اولوب دنیایه عدم التفات سببیله دنیادنجی آندن یوکردان وطالبی ضعیف ایدی یحیی بن معاذ رازی حضرتلری

بیورمشلردرکه دنیایی متصف کوریرمکه کیم آنی ترك ایدر ایسه دنیا دخی انی
* ترك ایدر وشیخ سنایی حضرتلری بوخصوصده بو ابیاتی بیورمشلردر *

* ⁑ (نظم) ⁑ *

* خیز تا زآب روی بنشانیم ⁑ کرد این خاك تودهٔ غدار *
* پس بجاروب لا فرو روبیم ⁑ کوکب از صحن کنبد دوار *
* ترك تازی کنیم ودر شکنیم ⁑ نفس زنکی مزاج را بازار *
* تا زخود بشنوونه ازمن وتو ⁑ لمن الملك واحد القهار *

لطف اللهك متصف اولدیغی طالعی حالاتندن روایت اولنور که موثوق الکلام اکابر علما واولیادن عارف ربانی معز الدین طاطر نیشابوریدن منقولدر که لطف الله ایله درس شریکی ایدك برکون نیشابورك قوشقان قریه سنده ثوابمزی غسل ایچون برابرجه بر باغه کتدك مولانا لطف اللهك برجدید صاریغی وارایدی ثوابمزی وصارقلری یایقیوب کنشه سردك حکمت الهی بر روزکار وقصرغه پیدا اولوب لطف اللهك دستاری برهوا اولدی کیدرکن برکره کوردم بعده ناپدید اولدی وکندی بن تعجب ایدرکن مولانا لطف الله عادتدر بنم بردفعه دخی بردستارم بو وجهله کتمشدر دیو بو ابیاتی اوقودی

* ⁑ (نظم) ⁑ *

* طالعی دارم آنکه از پی آب ⁑ کر روم سوی بحر بر کردد *
* ور بدوزخ روم پی آتش ⁑ آتش از یخ فسرده تر کردد *
* ور زکوه التماس سنك کنم ⁑ سنك ناياب چون کهر کردد *
* ور بدشت از برای خاك روم ⁑ خاك آنجا بسرخ زر کردد *
* با همه نیز شکر باید کرد ⁑ که مبادا ازین بتر کردد *

* ⁑ (دیکر نظم) ⁑ *

* فریاد زدست فلك بی سروبن ⁑ کاندر برمن نه نو بماند نه کهن *
* با این همه هیچ نمی یارم کفت ⁑ کر زین بترم کند که کوید که مکن *

(حکایت) اولنور که میرزا بایسنقر نیشابور شهرینه دخول ایده جکی کون آلای والا ترتیب اولنوب مولانا لطف اللهك ساکن اولدیغی خانه نك قپوسی اوکنه آلای مذکور تقرب ایلدکده مولانای مذکورك شاکردلری رجا ایدرلر که

سزدخی قپونك اوکنه چتوب الابی سیرایده سز دیدی مولانای مومی الیه ایسه
اوکون دستار نی یعقوب بلا دستار کلاه بر سر بولنمغله اشته الای کلدی دیو
خبرو یردکلرنده مولانا قپودن بردن بره خروج ایلدکده میرزای مشارالیهك
راکب اولدیغی اسب مولانانك هیأتندن اورکوب آزقالدیکه میرزایی خاکه
افتاده ایده بو حاله میرزا غضبلنوب مولانا لطف اللهك قتلنه فرمان
ایلدکده امان شاهم جرمم ندر دیو فریاد ایدنجه سنك وجهك بکا شوم کلدی
سنی کوردیکم کبی آت اورکوب یره دوشه یوردم دیدکده یوق شاهم سنك دیدارك
بکا شوم کلدیکه سنی کوردیکم آنده قتله مستحق اولدم دیمکله بو لطیفه میرزای
مشارالیهه خوش کلوب وافر انعام واحسان ایلدی بو حال ایله مولانای
مومی الیهك نظیره قبول ایتمز ابیاتی واشعاری وار در جمله دن بریسی بو رباعیدر

* ⁂ (رباعی) ⁂ *

* کل داد بر یردرع فیروزمیاد ⁂ دی جوشن لعل لاله بر خاك افتاد *
* داد آب سمن خنجر مینا امروز ⁂ یاقوت سنان آتش نیلوفر داد *

شیخ آذری جواهر الاسرار نام کتابنده بنم اعتقادم لطف اللهك بو رباعیسی
ممتنع الجوابدر دیمش بو رباعیده درت کون و درت سلاح و درت عناصر و درت
چیچك جمع ایلمشدر مولانا نسیمی بو سنه بو رباعیك تنظیرینه ورزش ایدوب
* ممکن اوله مدیغی اعتراف ایلمشدر بو زمینده دیکر رباعیسیدر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* درمی و یرو لاله آتش انکیخت ⁂ دی نیلوفر به بلخ در آب کریخت *
* در خاك نشابور کل امروز شکفت ⁂ فردا بهری باد سمن خواهد بیخت *

مولانای مومی الیهك مناقب حضرت فخر کائنات وائمه معصومینده قصائد
* غراسی وار در از جمله بریسندن تبرکا چند بیت بو محله قید اولندی *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* حساب ره آمد جهان ودارش ⁂ زره تا نبیندا زدت بر مدارش *
* چو بیچو یدت رنج وراحت بجو یش ⁂ چو میدارد ت خوار عزت مدارش *
* چنین است کردون کردان وکردش ⁂ چنین است دوران وداد و مدارش *
* بدنیای دون مرد بیدین کند فخر ⁂ ولی مرد دین راز دنیاست عارش *

Digitized by Google

* کسی را که او معتبر کرد روزی * بروزد کر کردنی اعتبارش *
مرور است تمکین وتشریف وعزت * که پوشید و پاشید و بداشت خوارش
* زاخیار وابرار چهره بپوشد * هر اشرار وفجار باشد تبارش *

مولانا لطف الله اطول عمره نائل اولوب آخر عمرنده اسفرانده قدمگاه حضرت امام علی بن موسی الرضا علیهما التحیة والثناده بر باغ طوتوب خلایقدن اختلاطی قطع واندمعتزوی وساکن اولور ایدی بر کون محبان جمع ومولانای مذکورك زیارتی آرزوسیله منزلنه وارد قلرنده حجره سنك قپوسی مسدود اولمغله هرچند قپو اتدیلرسه ده صدا اولمدیغندن ظن اتدیلرکه عزیز قصدا جواب ویرمیور محباندن بریسی طامدن چقوب قپویی کشاد ایلدکده لطف الهی سجده ده کوردیلرکه باش قالدرمیور بریسی واروب باشنی سجده دن رفع ایلدیکده مرغ روحی قفس بدندن پرواز ایلمش احباب کوزیاشی دوکرك
* تجهیز وتکفینه مشغول ایکن النده بو رباعی بولدیلر *

* (رباعی) *

دی شب زسر صدق وصفای دل من * در میکده آن روح فزای دل من *
* جامی بمن آورد که بستان وبنوش * کفتم نخورم کفت برای دل من *

بعده تعظیم وتکریم ایله قدمگاه حضرت امام معصومده دفن اولنمشدر وفاتی
* تاریخی سکز یوز اوناتی سنه سیدر *

* (ذکر شیخ عارف کمال خجندی) *

خجند ماوراء النهرده بر عظیم وجسیم ومفرح ومیوه سی مشهور ومرغوب بر شهر دلکشا اولمغله عروس عالم دینلوزمش شیخ کمال شهر مذکورده کبار زاده وکبار ومقبول ومرغوب ابرار وعلم وفضل ایله شهر تشعار وذکر وتوحید ایله اوقات گذار ودرجهٔ ارشاد وولایتده برقرار اولوب آنجق احیانا طبیعتلری شعره دخی
* مائل اولمغله *

* مرا از شاعری خود عار ناید * که در صد قرن چون عطار ناید *

نظم قلرینه مبنی سلك شعراده دخی تسطیره جرأت اولندی شیخ کمال خجنددن بیت اللهه عزیمت وادای حجله عودت وازربیجان طرفنه کلدکده تبریزك

آب وهواسی طبعنه موافق کلمکله تبریزده توطن ایدوب سلاطین جلایریه عصرنده اول دیارك اکثر کبراسی کندویه مرید اولمغله مجلسی مجمع فضلا وذاتنده شهرت عظیمه پیدا اولمشدی بواثناده توقتمش خانك لشکری تبریزه قصد واول دیاری فتح ایدکلرنده منکوحهٔ خانك امریله شیخ مشار الیهی دشت قبچاقده سرای نام شهره کوندردیلر لشکر مذکورك تبریزه کلمسی وامیر ولی وفرهاد اقانك عزلی خصوصنده شیخ مشار الیهك سویلدکاری اشعاردر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* کفت فرهاد اقا بمیر ولی	که رشیدیه را کنم آباد *
* زر بتبریزیان باجر وسنك	بدهیم ازبرای این بنیاد *
* بود مسکین بشغل کوه کنی	که زموران کوه ودشت وزیاد
* لشکر پادشاه توقتمش	آمد وهاتف این ندادر داد *
* لب شیرین بکام خسر وشد	کوه بیهوده میکند فرهاد *

شیخ مشار الیه درت سنه سرایده اقامت اثناسنده اکابر شهر جمله مریدی اولدیلر انجق شهر مزبور شیخك طبعنه خوش کلمیوب تبریزوهاسی ایسنیك * فرقت واشتیاقلریله بو رباعی یی دیمشلردر *

* ⁂ (رباعی) ⁂ *

* تبریز مرا بجای جان خواهد بود	پیوسته مرا ورد زبان خواهد بود *
* تادرنکشم آب جرند وآب کجیل	سرخواب زچشم من روان خواهد بود

* سرای حقنده بیوردقلری بیتدر *

اکر سرای چنین است ودلبران سرای ⁂ بیار باده که من فارغم زهر دوسرای

* ⁂ (بوغزل دخی انکدر غزل) ⁂ *

ای رخت آیت حسن ودهنت سرخدای	بحدیثی بکشا آن لب واطفی بنمای
* شدزنظاره کیان خانهٔ همسایه خراب	مه من باتوکه فرمود که بربام برای *
خانهٔ تست دل ودیده زباران سرشك	کرازین خانه چکد آب بدانخانه درآی
تونه ازدیدهٔ صاحب نظرانی غائب	ماهی وماه نمودار بود درهمه جای
بوستانیست سراسر کل آن روی کمال	بسرای آمدی ای بلبل خوشکو بسرای

Digitized by Google

شیخ کمال درت سنه سرایده اقامتدن صکره تبریز طرفنه میل ایتمکله سلطان حسن بن سلطان اویس جلایر تبریزده شیخ کماله بر مفرح وعالی خانقاه بنا واوقافی تنظیم وتسلیم ایتمکله اندهساکن اولمشدر اخر حالنده خواجه حافظ شیرازی یه معتقد وحافظك دخی شیخه کمال خلوص ومودتی اولمغله دائما شیخك غزللرینی طلب وانلر ایله ذوق ووجد حاصل ایدر ایدی *

(وشیخ کمالك خواجه حافظه کوندردیکی غزللردندر)

* کفت یار ازغیر ما پوشان نظر کفتم بچشم *
* وانکهی دزدیده در مامی نکر کفتم بچشم *
* کفت اکر کردشبی ازروی چون ماهم جدا
* تا سحر کاهان ستاره می شمر کفتم بچشم *
* کفت اکر کرددلت خشك ازدم سوزان آه *
* بازه بسازش چوشمع ازکریه تر کفتم بچشم *
* کفت اکر برآستانم آب خواهی زد ز اشك *
* هم بمژکانت بروب این خاك در کفتم بچشم *
* کفت اکر سر دربیابان غم خواهد نهاد *
* تشنکانرا مژده از ما ببر کفتم بچشم *
* کفت اکر داری هوای درد وصل ما کمال *
* قعر این دریا بجا سر بسر کفتم بچشم *

نقل اولنورکه خواجه حافظ * تشنکانرا مژده از ما ببر کفتم بچشم * مصراعنی اوقورکن کندویه رقت وحال کلوب حق الانصاف شیخ کمال کبی ذات عالینك کفتار صاف وشیرینی مثللو متقدمین ومتأخرین سخن سویلمامشلردردیمش * وبوغزل بیبدل دخی جمله اشعارندندر *

* ⁂ (غزل) ⁂ *

* کرشبی آن مه زمنزل بی نقاب آید برون *
* زاول شب تادم صبح آفتاب آید برون *
* کی برون آید لبش ازعهده بوسیکه کفت *
* چون محالست آب حیوان کرسراب اید برون *

* خرقه های صوفیان دردو رچشم مست او
* سالها باید که ازهن شراب آید برون *
* هرکجا باشد نشان پای او انجا بچشم *
* خاك بردارم چندانی که آب اید برون *
* با همه تقوی وزهد ار بشنود بو بیت کمال *
* از درون صومعه مست و خراب آید برون *

* ❊ (بوقطعه دخی انکدر) ❊ *

* طاس بازی بدیدم از بغداد ❊ چون جنید از سلوکش اکاهی *
* سر خود زیر خرقه کرد و بکفت * لیس فی جبتی سوی اللهی *

* ❊ (بو بیت موحدانه دخی انکدر) ❊ *

* میخروشد بحر و میکوید باواز بلند *
* هر که در ما غرقه کرد د عاقبت هم ما شود *

شیخ مشار الیهك مدح ملوك وحکامده ابیات وقصائدی اولمدیغی متواتردر حکایت اولنور که امیرانشاه بن تیمور زماننده شیخ حضرتلری مصارف خانقاه واطعام فقرا وسائر حسب الاقتضا اضافه دیون وافرهسی اولمشیدی برکون میرزا امیرانشاه تکیه یه شیخك زیارتنه کلوب اوتوردقده میرزانك اتباعی باغچه یه دخول واریك وزردالو غارتنه مشغول اولدقلرینی شیخ کوردکده تبسم ایله ای یغماجی مغوللر یغما ایلدیککز میوه بی بیچاره کمال دینی ایچون اضافه رهن صورتنده کوسترمشیدی باری باغچه بی بتون بتون یغما ایلیه مهزکه صکره بو مفلس کمالی همان بورجلولره تسلیم ایتمك ایجاب ایدر سلطان امیرانشاه کوش ایدنجه همان اول مجلسده بیك آلتون کتوردوب شیخه اعطا اودیونی

* ❊ (ادا اولندی شیخك آخر وقتنده سویلدیکی قطعه در) ❊ *

* چو دیوان کمال آید بدستت ❊ نویس از شعر او چندانکه خواهی *
زهر سطرش دوان مکذر چوخامه ❊ بهر حرفش فرو رو چون سیاهی *
یدی یوز طقسان ایکی سنه سی تبریزده وفات ایدوب انده مدفون والیوم مرقدی
* زیارت وتعظیم زواره مقروندر *

* (ذکر محمد شریف معروف بمغربی) *

ملا جامینک نفحات الانس نام کتاب معارفنما بلرنده ترجمهٔ حال کرامت اشتماللری
بو وجهله زیب آور صحیفهٔ اجمال اولمشدرکه مولانا مغربی حضرتلری شیخ
اسماعیل سلیسینک مریدی اولوب شیخ مومی الیه دخی شیخ نورالدین اسفراینی
قدس سره اصحابندندر روایت ایدرلرکه مولانای مومی الیه بعض عالم سیاحتلرنده
دیار مغربه واروب مشایخ عظامدن برشیخ بزرکوارک دست حقیقت پیوستلرندن
خرقه پوش انابت اولمشلردرکه اول شیخک نسبت سلسله لری قدوت المحققین
شیخ محیی الدین العربی قدس سره حضرتلرینه رسیده در مولانا مغربی شیخ
کمال خجندی حضرتلریله معاصر وهمصحبت اولمغله شویله مرویدرکه شیخ
کمال خجندی بو بیتی سویلدکلری وقت
چشم اکر اینست وابرواین وناز وشیوه این
الوداع ای زهد وتقوی الفراغ ای عقل ودین*
مولانا مغربی دیمشکه شیخ کمال بر ذات عارف ایکن مجاز مناسندن غیری یه
شمولی اولمیان شعری سویلمک شان عارفانه لرینه شایان دکل ایدی شیخ کمال
بوسوزی کوش ایدنجه مغربی ایله ملاقاتی استدعا وطعام طبخنه قیام ومولانا
مغربی ایله ملاقی اولدقلرنده انلر دخی اول خدمتده موافقت اظهار ایدوب بو اثناده
شیخ مشارالیه بیت مذکوری اوقویوب بیوردیکه چشم عندرجائزدرکه لسان
اشارتله عین قدیم اولان ذاته تعبیر ایدلر وابرو حاجبدر دیمکدرکه انی حجاب ذات
اولان صفاته اشارت ایدرلر مولانا مغربی استماع ایلدکده تواضع کوستروب
انصاف ایله قبول ایلدی راویت اولنورکه شیخ اسماعیل سلیسی درویشلرینی
اربعینه قوید قلرنده مولانا مغربی یی دخی اربعینه کیرمکیچون طلب ایلدکلرنده
بو غزلی انشا و حضور حضرت شیخه بعث واسرا ایلمشدر

* (غزل) *

* تا مهر تو دیدیم ز ذرات کذشتیم * ازجمله صفات از پی آن ذات کذشتیم
چون جمله جهان مظهر آیات وجودند * اندر طلب از مظهر آیات کذشتیم
باما سخن از کشف وکرامات مکویید چون ما ز سر کشف وکرامات کذشتیم
* درخلوت تاریک ریاضات کشیدیم * در واقعه از سبع سموات کذشتیم *

دیدیم که اینها همکی خواب وخیالست * مردانه ازین خواب وخیالات کذشتیم
* ای شیخ اکر جمله کمالات توانیست * خوش باش که زین جمله کمالات کذشتیم
* دردسر ارشاد زما دور کن ای پیر * کز پیر ومریدی ومراداث کذشتیم *
* بسیار ز احوال ومقامات ملافید * باما که ز احوال ومقامات کذشتیم *
* از خانقه وصومعه وزاویه رستیم * زاوراد رهیدیم وزاوقات کذشتیم *
* از مدرسه ودرس ومقالات بجستیم * از شبهه وتشکیك وموالات کذشتیم *
* از کعبه وبتخانه وزنار وچلیپا * وزمیکده وکوی خرابات کذشتیم *
* اینها بحقیقت همه آفات طریقند * مادر طلب از جملهٔ آفات کذشتیم *
* ما از پی نوری که بود مشرق انوار * از مغربی کوکب ومشکوات کذشتیم *
چون بو غزل شیخك دستنه واصل اولدقده مغربی یه هزار تحسین وآفرین ایدرك اربعیندن هفو یوره‌شلرمولانا مغربینك مکمل دیوان حقایق نشانی الآن ایادئ اصحاب حقیقت وعرفانده دوران ایلمکده اولمغله دیوانلرینك دیباجه‌سنده واقع ومثنوی ابیاتدن چند بیت ایله اوچ دانه غزل موحدانه لری
* تحریر اولندی *

* * (مثنوی) * *

* پس ار بینی درین دیوان اشعار * خرابات وخراباتی وخمار *
* بت وزنار وتسبیح وچلیپا * مغ وترسا وکبر ودیر ومینا *
* شراب وشاهد وشمع وشبستان * خروش وبربط وآواز مستان *
* می ومیخانه ورند خرابات * حریف وساقی ومرد مناجات *
* نوای ارغنون وناله‌ٔ نی * صبوح ومجلس وجام پیاپی *
* خم وجام وسبوی می فروشی * حریفی کردن اندر باده نوشی *
* زمسجد سوی میخانه دویدن * درانجا مدتی چند آرمیدن *
* کرو کردن بباده خویشتن را * نهادن برسر می جان وتن را *
* کل وکلزار وسرو وباغ ولاله * حدیث شبنم وباران وژاله *
* خط وخال وقد بالا وابرو * عذار وعارض ورخسار وکیسو
لب ودندان وچشم شوخ سرمست * سرو پا ومیان وپنجه ودست
* مشو زنهار ازان کفتار درتاب * برو مقصود ازان کفتار دریاب *

* هيچ اندر سرو پای عبارت * اکر هستی ز ارباب اشارت *
* نظر در انغز کن تا نغز بینی * کذر از پوست کن تا مغز بینی *
* نظر کر بند اوی ازظوا هر * بجا کردی ز ارباب سرائر *
چو هریك را از ین الفاظ جهانیست * بز هریك ازاینها جهانیست *
* تو جانش را طلب از جسم بکذر * مسمی جوی باش از اسم بکذر
* فرو مکذار چیزی از دقایق * که تا باشی ز اصحاب حقایق *

* * (غزل) * *

* از سواد الوجه فی الدارین اکر داری خبر *
* چشم بکشا وجمال فقر وکفر مانکر *
* از سوا اینچنین کفر مجازی مرد وار *
* سوی دار الملك آن کفر حقیقی کن سفر *
* کفر باطل حق مطلق را بخود پوشیدنست *
* کفر حق خود را بحق پوشیدنست ای پرهنر *
* تا تو در بند خودی حق را بخود پوشیده *
* با چنین کفری زکفر ما بجا یابی اثر *
* چون بحق پوشیده کردی آن زمان کافر شوی
* چون شوی کافر ز ایمان آن زمان یابی خبر *
* انکه از سر چشمهٔ کفر حقیقی آب خورد *
* بحر کفر هر دو عالم بود پیشش چون شمر *
* چون بکلی کشت در شمس حقیقی مستتر *
* بدر کردید از ظهور نام خورشید آن قمر *
* کفر احمد چیست در شمس احد محو شدن *
* چیست طه مظهر کل ظهور نور خور *
* پس بکوید کاف کفر ما زطه برترست *
* آنکه باشد از معانی وحقایق بهره ور *
* آنکه در بند قبول خاص وعامی روز وشب *
* کفر و ایمان را رها کن نام این معنی مبر *

کفر وایمان چون حجاب راه حق‌ند ای پسر
روبسان مغربی از کفر و ایمان درگذر

(غزل)

مرا از روی هر دلبر تجلی میکند رویش
نه از یک سوش می‌بینم که بینم تازه هر سویش*
*کشد هر دم مرا سوی کمند زلف و گیسویی
که اندر هر سر مویی نمی بینم بجز رویش
ندانم چشم جادویش چه افسون خواند بر چشمم
که در چشمم نمی آید بغیر از چشم جادویش*
*فروغ حسن رخسارش مرا شد رهنما ورنه
بجایی میبرم سویش ز تاریکی گیسویش
از آن در ابروی خوبان نظر پیوسته میدارم
که در ابروی هر مه رو نمی بینم جز ابرویش
بیاض روی دلجویش بصر را نور افزاید
سویدا را کند روشن سواد خال هندویش
درختان جمله در رقصند و در وجدند و در حالت
مگر باد صبا بویی ببستان برد از بویش
بپیش مغربی هر ذره از زار و مشرقی باشد
که از هر ذره خورشیدی نماید پرتو رویش

(غزل)

ما شراب عشق از جام ازل کردیم نوش
تا ابد هرگز نخواهیم آمد از مستی بهوش
آمد آوازی بگوش هوش جان جان ما
ما بر آن آوازه تا اکنون نهاده ستیم گوش
از سماع قول کن در نغمهٔ روز الست
نیست جان ما دمی خالی ز فریاد و خروش

* ساقیا دردہ شرابی کر شرارآتشش *
* جون خم می دیك دلها آید از کرمی بجوش *
* بادۀ کز بهر آن صدره کرو کرد ست پیش *
* خویشتن را پیر مادر پیش یاری فروش *
* روی هر ساعت بنقشی می نماید آن نکار *
* مردمی باید که تا بشناسد او را در نقوش *
* شد جمال وحدتش را کثرت عالم حجاب *
* روی او ور انکهای مختلف شد روی پوش *
* کی تواند یافتن در پیش یار خویش یار *
* هر که بار هر دو عالم را نیندازد بدوش *
* از زبان مغربی آن یار می کوید سخن *
* مدتی باشد که او شد از سر کفتی خموش *

مولانا مغربی حضرتلرینك سن شریفلری التمشه بالغ اولدقده هجرتك سکز یوز طقوزنجی سنه سی بو مسافرخانۀ جهاندن انتقال ووصال جمال اولمشلر در رحمة الله علیه *

(ذکر قدوۀ اکابر سلف خواجه عبد الملك سمرقندی)

اکابر سمرقندن اولوب امیر تیمورك سلطنتی وقتنده سمرقندده شیخ الاسلام ایدی فضل وعلمی بر کمال اولدیغندن ماعدا علم شعرده دخی مهارتی وملایم اشعاری وار در بساطی آنك تربیه کرده سیدر بو غزل مولانای مومی الیهکدر *

* * (غزل) * *

* ای مردم چشم از نظر ما مروآخر * وی عمر کرامی زبر ما مروآخر *
* ای جان عزیز از تن رنجور مشو دور * وی سایۀ رحمت ز سر ما مروآخر *
* ای تیغ غمت ریخته خون جکر ما * از دیده چو خون جکر ما مروآخر *
* ای نقش خیال خط جان پرور جانان * از لوح سواد بصر ما مروآخر *
* دور از تو نداردخبر خویش عصامی * اکنون که شنیدی خبر ما مروآخر *

*(ذکر دریای معارف سید عارف نعمة الله کوهستانی *)*

شیخ الشیوخ العارف ابو عبد الله الباقعی که علوم ظاهر وباطنده یکانه وعلم

Digitized by Google

تصوفده اعلا تصنيفاتی واردر دردریای عرفان وکوهرکان کن فکان سلطان ممالك طریقت وسیاح وادی حقیقت وغواص بحر معرفت سید نعمة الله‌ك مریدیدر که بر نعمة الله ایدی عن اصل نواحی بلخده قدس کار رجال الله ایله مشهون کوهسارده جبل صاف نام محلدن اولوب اول محلده قرق اربعین چقارمش

* واولبابده بو بیتی دیمشدر *

ظاهرم درکوه صاف وباطنم درکوه قاف * صوفیان صاف را صد مرحبا باید زدن

مشار الیهك وصفی خارج ازبیان اولمغله همان تبرکا ایکی غزلی تحریر اولندی

* ٭ (غزل) ٭ *

چنان سرمست وشیدایم که پا از سر نمیدانم
* دل ازدلبر نمییابم می ازساغر نمیدانم *
پروای عقل سرکردان مرا باکار من بکذار
* که من سرمست وحیرانم بجز دلبر نمیدانم *
*شدم ازساحل صورت بسوی بحر معنی باز *
* چه جای بحر وبر باشد بجز کوهر نمیدانم *
دلم چون مجمر وعشقش چو آتش جان من چون عود
همیسوزم روان چون عود ومن مجمر نمیدانم
* من آن نادان بیتابم که می بینم نمیدانم *
* ازان می کریم ازحیرتکه سیم ازسر نمیدانم *
*چو دیده سو بسو کشتم نظر کردم بهر کوشه
* بجز آب دوچشم خود درین منظر نمیدانم*
*بهر بابی که میخواهی بخوان از لوح محفوظم
* که هستم حافظ قرآن ولی دفتر نمیدانم *
* برآمد نور سبحانی چه کفر وچه مسلمانی *
* طریق مؤمنان دارم ولی کافر نمیدانم *
* بجز یاهو ویامن هو چو سید من نمیکویم *
چه کویم چونکه درعالم کسی دیکر نمیدانم

Digitized by Google

* (غزل) *

* ای عاشقان ای عاشقان ما را بیان دیگرست *
ای عارفان ای عارفان ما را نشان دیگرست *
ای بلبلان ای بلبلان ما را نوای خوش بود *
* زانروکه این گلزار ما از بوستان دیگرست *
ای خسرو شیرین سخن وی یوسف گلپیرهن
* ای طوطئ شکرشکن ما را زبان دیگرست *
تا عین عشقش دیده ام مهرش بجان بگزیده ام
* در آشکار و در نهان ما را عیان دیگرست *
* خورشید جمشید فلك بر آسمان چرخ تست
* مهر منیر عاشقان بر آسمان دیگرست *
* اقلیم دل شد ملك جان شهر تن آمد این جهان
* کون و مکان عارفان در لامکان دیگرست *
* رند و در میخانه صوفی و کنج صومعه *
* ما را سر بر سلطنت بر آستان دیگرست *
* سید مرا جانان بود هم درد و هم درمان بود
* جانم فدای جان او کو از جهان دیگرست *

حکایت اولنور که سید نعمة الله عالی مشرب اولمغله حکام و امرادن کندویه اطعمهٔ نفیسه اهدا و ارسال اولندقچه کندو تناول و مستحقلره اطعام ایدر ایدی بر کون سلطان شاه رخ سیده سؤال ایلدیکه سز حرام ملنده شبهه اولان طعامی اکل ایده یورسکز حکمتی ندر دیدکده *

* (نظم) *

● گر بود خون جمله عالم مالامال * کی خورد مرد خدا الا حلال *

دیو جواب ویردی شاه رخ سلطانه بو صحبت ملایم کورنمیوب بر قاچ کون صکره امتحان یوزندن اشجی باشیسنه امر ایلدیکه بر عاجزدن جبرا بر قوزی اخذ وطبخ ایلسون بموجب امر اشجی باشی شهردن طشره برخاتون فقیره نك دوشنده بر قوزی شهره کلورکن راست کلوب غصب ایتمك استدکده خاتون

مخالفت ایتمكدن ناشی زور ایله براپچه ویرمكسزین قوزویی اخذ وكتوروب طبخ
وسلطانه خبرویردكده سلطان سیدی دعوت ومعا قوزویی اكلدن صكره
سلطان سیده سؤال ایلدیكه سز حلالدن غیریسنی اكل ایتمیوز بیوره‌شدیكز
حال بوكه بو قوزی شووجهله برقوجه عاجزه خاتوندن غصب اولنمشدر دیو
ماوقعه‌یی تقریر ایلدكده سید كرچه بیور دیغیكز تحقیقدر ولكن حق تعالی
حضرتلرینك بو خصوصده برحكمتی اولمق كرك دیدی امر سلطان ایله
فی الحال اول خاتون احضار وسؤال اولندقده بن برطول عورتم بنم زوجم
وفات ایتدكده نكاح ومیراثمه بدل برسوری قیون وبر اوغلم قالمشیدی بوهفته
اوغلم ایله سرخس طرفنه فروخت ایچون برمقدار قیون كوندرمشیدم بو اثناده
اوغلم ایچون بروحش خبر ایشتدم ومسموعم اولمشدیكه كرماندن سید نعمة الله
نامنده برذات كلمش نیزالدن اكر اوغلم سلامت كلور ایسه مذكور سیده برقوزی
كتوره‌یم دیو نذر ایلمشیدم اول كون اوغلم كلمكله قوزویی ارقه الوب سیده كتورركن
سنك اشجی باشك غصبا اخذ ایلدی دیو خاتونك تقریرنده سلطان شاهرخ
فی الحقیقه حق تعالی اولیاء كرامی حرامدن محفوظ ایدرایمش دیو سیده اعتذار
وكمال اعتقاد ایلدی سیدك سلسله‌سی دیار كرمانده وطریقتنك مریدلری
دیار هند وسند وفارسده معزز ومعتبرلردر سن شریفلری یتمش بش سنه‌یی تجاوز
ایلدكده كرمان توابعندن ماهیانده سكز یوز یكرمی یدی سنه‌سی عالم فانیدن
رحلت ایدوب حالا مرقد وخانقاهی ملجأ زواردر

* ⁂ (ذكر عارف ربانی معین جوینی) ⁂ *

مولدی جوینه تابع انداده نام قریه‌دن فاضل وكامل وسالك ذاتدر علمده استادی
علما بیننده بهشتی مخلصیله مشهور فرائضینك شارحی مولانا فخر الدین
خالد اسفراینی وسلوكده شیخی خاندان شیخ الشیوخ سعد الملة والدین
محمد الحمویه‌در كه علم شعرده دخی مهارتی وكفتارنده عذوبت ولطافتی اولمغله
* تبركا برغزلی بومحله‌یه تحریر اولندی *

* ⁂ (غزل) ⁂ *

*ززلف پریشان تو آشفته ترم من ⁂ دركوی تو سركشته چو باد سحرم من
چون بهوای تو كریبان بدریده ⁂ شب تا بسحر غرقه بخون جكرم من

* کی بود که بیایم زگلستان تو بوئی * عمریست که چون باد صبا دربدرم من
با هر خس وخاری منشین ای گل رعنا * کز جور وجفای تو گریبان ندرم من
* شمشیر جدائی توزان کارگرم نیست * کایام فراق توز خود بیخبرم من *
* طفلانکه کشند ان سک دیوان بغوغا * ازسنك جفا زوشده دیوانه ترم من *

معینی مذکور شیخ سعدینك گلستانی طرزنده نگارستان نامنده کتاب تألیف ایلمشدرکه دخی بسیط ودانشمندانه ودرونده نوادر وامثال وحکایات غریبه وبهارخانه درج ایلمشدر کتاب مزبور ماوراءالنهرده زیاده مشهور ومتداول اولوب آنجق خراسانده نادر بولنورشاه الغ بك خرآباد کلدکده اول دیارك مشایخی کتاب مرقومی الغ بکه هدیه وبرمشلر شاه کاتبی حسین خطله تحریر ایتدوب دائما مطالعه وتحسین ایدرایمش بحسب المناسبه کتاب مزبوردن صفایاب اولمق ایچون ایکی حکایه بو محلده ثبت وتحریر اولندی *

* * (حکایت نگارستان) * *

شیخ شبلی رحمة الله علیهدن مرویدرکه حج شریفه نیت وعزیمت اوزره اولدیغم حالده بغدادده بازاره کتمش ایدم صاحب جمال برجوان کوردمکه باشنده کی دستاری وارقه سنده کی خفتانی وعنتاری اینجه کتان وایاغنده کی پاپوشی نازکان بغدادرسمنده زرافشان ودستنده برالمایی استشمام وبوایاتی قرأت وحالنی ایهام ایدرك تمام نزاکت ونازایله بازارده خرام ایدرابیات مذکور بونلردر

هرجا که بیکذشت وبهرجا که می ستاد * می شد زمین چو لعل زعکس رخش تمام
کوئی که میچکید زگلبرك عارضش * بر خاك قطرهای گلاب عقیق فام

فرداسی قافله ده روان وعازم بیابان اولدقده کوردمکه جوان پرعنوان باشنده اعلا مصری دستار پریشان وپاینده مجوهر نعلینی ناباب وهنوز گلزاردن چقمش کبی اوزرینه گلاب افشان اوله رق میان کارباندهکون کبی عیان وسروسامان ایله خرامان اولدی تعجب کتان ایا بوجوان معشوقیدرکه نازایله خرامان یاخود عاشقمیدرکه نیازایله جولان ایدر عجبا جهت کمکه می نیت وقرار ویرمشدربوخسه غیری طریقمی اختیار ایتمشدر دیو منحیرلنه دیدمکه ای جانان عزیمتکزنه محله در خانه یه دیدی دیدم نصل خانه یه اول خانه نه پربهانه که خلق آواره ایلمشدر بندخی کیدییم کوره یمکه بو خلق کیمه کیدرلر ونیچون کیدرلر وکیمی کورمك اسرلر

واندن نصل بهره یاب اولمق دیلرلر دیدی بو استمدادایله سن بو بوله کیده چکسین
مکر بو بادیه نك صعوبتندن خبرك یوقدر دیدیکمده نظم

* دوست آوارکی همی خواهد * رفتن حج بهانه افتادست *

دیدی ای جوان نازو نعیمله پرورده اولانه بو کار آسانلق ایله حاصل اولمز دیدیکمده

* * (نظم) * *

من نه باختیار خود میروم ازقفای او * آن دو کمند عنبرین میکشدم کشان کشان
آه ای شبلی اشته بویله اولمشم معذور طوت دیدی بو المایی نیچون قوقلارسین
دیدم محبوبك نسیم اقبالیله آچلمش ودلبرك حرمنده نشوونما بولمش کل
بپراغنی شم معتاد ایلمشیدم شیمدی بادیه نك باد سمومندن حفظ ایدردیو قوقلاردم
دیدی کل سنکله رفیق اوله لم دیدم لا والله سن مرقع پوش سین بن جرعه نوشم
سن پیرمناجاتی سین بن اهل خراباتی یم دون کیجه بن مخمور ایدم الان دونکی خمار
باشمده در دیدی همان بن یکدم کتدم بوندن صکره تصادف ایتمیوب ملاقات
اولنمدی تا مکهٔ مکرمه یه واردق بر کون افراط حرارتلو وقتده اول جوانی
کوردمکه براغاج سایه سنده یاتمش خسته صرارمش صولمش نه باشنده دستار
ونه اباغنده بشمق قالمش همان النده المایی قوقلایوب بوبیتی قرأت ایده یور

* * (بیت) * *

* لدغت حیة الهوی کبدی * وماغیره رقیة ولاراقی *

* سوی الحبیب الذی شغفت * وانه رقیتی وتریاقی *

همسان یانندن یکچملك استدم اتکمدن طوتوب بنی طانیورمیسین دیدی
بلی تبدیل حال اولمش سین اصلی ندر دیدم داد وفریادکه بنی بویله
معشوقلقله کتوردیلر صکره عاشقلقه مبتلا ایتدیلر دیدی بو بنه
اول المامیدر دیو سؤال ایلدم ای شبلی فریاد بو آسیب سیدنکه بکانه ایشلر
ایتدیلر ونه قهرسله لری آندیلر اول سن معشوقسین غم یمه تسلیتن وردیلر
صکره امتحان بلایه قویوب عاشقسین دیدیلر بعده عرفاته چقدم
سن طفل سین کلامنی سویلدیلر صکره کعبه یه کیردم سن بو حرمه محرم دکل سین
دیوندا ایتدیلر بو جهتده حلقه یی طوتوب ایها المطلوب دیو فریاد ایلدم ارجع
یا محجوب جوابنی ایشتدم بو تفکرده ایکن میانه مزده فردیوق وبو یانمده که

بو جوابی ویره جك بیمزده كسه یوق بو حال ایله ای شبلی بو یله زار و زارم و ناز
و نازكلكدن بیزارم بلمم كه محبم یا محبوب طالبم یا مطلوب زمرهٔ محتاجدنیم یا غیر
محتاجدنیم بو اندیشه ایله یاندم و بو غصه ایله اریدم كرچه خسته دكلم اما بو فكر
خسته لغنده یم دیدی جوانك بو صحبتلری درونمی سوزان ایدوب كلمه‌نی
اصحابنك یاننه كتوردیم و بو حیرتدن خلاص ایده‌یم دیدم ای شبلی بندن فارغ
اول بن اول حیرتده سرور و فا اول تفكرده ذوق و صفا بولدم دیدی بو حال ایله
راغوب اول كیجه حرم شریفده طواف و عبادتله مشغول اولدم صباح وداع
نیتنده ایكن كوردم كه اول جوانك كار حطیمدن قالبنی بردوش ایتمشلر دفن
ایتمكه كتوریورلر محرملردن برینه سئوال ایده

* ⁂ (بیت) ⁂ *

عاشقان كشتكان معشوقند ⁂ بر نیاید ز كشتكان آواز

جوابنی ویردی

* ⁂ (حكایهٔ دیكر) ⁂ *

چونكه مجنون و لیلانك قصه‌سی شیوع بولدی خلفای عباسیه‌دن بریسی امر
ایلدیكه لیلی‌یی كتوروب بر حجره‌ده اوتورتدیلر و مجنونی دخی بولوب كتوردیلر
خلیفه مجنونه سن نصل كوز ایله بقایورسنكه بو یله صورته كوكل ویرمش سین
سكا حرممدن ماهه بكزر بر كوزل جاریه باغشلایم دیدی مجنون بكا بر كوز بخش
ایله كه لیلادن غیریسنی كورمك حالندن اوله دیدی خلیفه لیلیدن كوزلینی كورسك
استمزمیسن دیدی مجنون لیلادن غیریسنی بن كوردمم

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* خون بارد یدهٔ كه به بیند جمال او ⁂ وانكه نظر كند برخ ماه و آفتاب *

دیدی خلیفه هیچ باورمسین لیلی سنكله نصلدر دیدی مجنون بكله نصل اولدیغنی
بلمك بنم ایشم دكل انجق او قدر بیلورمكه لیلی بنم حالمه نظر ایتدیكی آنده بن
الك عشقنه مبتلا اولدم دیدی خلیفه اكر استرسك بن لیلانك اقرباسنی احضار
ایده‌یم و امر ایده‌یم لیلی‌یی سكا تزویج ایتسونلر دیدی مجنون بن طبیعت ایله آلوده
اولمق استمم بنم مذهبمده بی تكلف و واسطه لیلی بكا حلالدر دیدی خلیفه
استرمیسن لیلایی كورمسین مجنون نزده كوره‌یم له جكم دیدكده خلیفه غلامك

Digitized by Google

برینه اشارتله غلام مجنونك الندن طوتوب لیلانك اولدیغی حجریه کتوردی لیلانك اول محلده اولدیغنی حس ایتدیکی کبی همان کوزینی قپایوب چوکدی غلام ای دیوانه بو کون یوز عدد کوز عاریت آلوب باقه جق ایکن سن کوزیکی قپایورسین دیدی مجنون بکا اوزاقدن باقق کرکدر دیدی بو خصوص یعنی مجنونك لیلایه باقدیغنی خلیفه یه خبر ویردکلرنده مجنونی احضار ایدوب بو بله مجلس خاص وحجاب مرفوع اولدیغی حالده اشتیاقك وار ایکن نیچون محبوبه نك جمالنی مشاهده ایله صفا کسب ایتمدك دیدی مجنون غیرت عشق اذن ویرمدی زیرا جمال معشوق چشم عاشق نظردن منع ایدر دیوب بو بیتی اوقویه رق صحرا طرفنی طوتوب کتدی

* * (بیت) * *

* وکیف یری لیلی بعین تری بها * سویها وماطهرتها بالمدامع *

* * (ذکر عارف اسرار سید قاسم انوار صفی الدین) * *

دردریای حقیقت وسیاح وادئ طریقت شاهباز فضای لاهوت وعارف عالم ملکوت مفتاح کنوز حقایق ومدلك گنجینه رموز دقایق اصل سلسله سی اذربیجانی وکندونك محل وموالدی تبریز اولوب اول دیارك اشراف واکابرندندر عنفوان جوانیلرنده شیخ الشیوخ صدر الدین اردبیلی یه مرید اولوب مدت مدیده شیخ مشار الیهك خدمتنده سلوك وریاضاتده دوام واشتغال وعلم تصوف ووحدتده رسیدهٔ درجهٔ کمال اولدقدنصکره شیخك اذنیله جیلان طرفنه عزیمت واول دیارده طالبان عرفان وحقایقی سیراب زلال معرفت ایدوب آوازهٔ کمال وفضیلتی اول اطراف واکافده شهرت بولدقدنصکره اندن دخی نیشابور وخراسان جانبنه رحلت وبر مدت دخی بلاد مذکورده اقامت واهالی کندویه کمال مودت اوزره ایکن بلدهٔ خراسانك ظاهر علماسی اعتراضه آغاز ایتملریله اندن دخی هجرت وپایتخت هراته عزیمت ایدوب ذاتنده مرکوز جذب اولوب سببیله محب ومنکره محبوب وپایتخت هراتك اکثر اکابر ومیرزاده لری کندویه معتقد ومریدومنتسب اولمغله اصحاب اغراض وفتنك پادشاهی اولان شاهرخ سلطانه اغماز ایدوب سید قاسم بو شهرك اکثر صاحب قدرت وثروت جوانلرینی جذب وبانه جمع ایلدی شاید برفساده باعث اولور همان مصلحت بو شهردن

جقماسيدردیدیلر بناء علیه شاهرخ سلطان سیدك اکرچه اخراجنی امر ایلدی
هرچند امر اوارکان دولت حکم سلطانی بی سیده ایما ایلدیلر ایسه ده سیدبنی
نه قیاحتله سلطان زدیار مسلمیندن اخراج ایده جك دیو مقید اولمدی اول درجه یه
واردیکه جبرا اخراج اقتضا ایدوب انجق کسه اقدام و ابرامه جسارت ایده میوب
متحیراولمشلر ایدی بوهنکامده سلطان زاده سعید بایسنقر بن سیدك
خاطرینی رنجیده ایتمکسزین لطیفه وظرافتله نقل وحرکت ایندیرردیوب همان
سیدك زیارتنه کیدوب افواهی صحبت و ملاطفت ایدرك کلام مناسبتله سیدك
عزیمتی خصوصنه کلدکده سید شهزادیه سنك پدرك بنم بوشهردن کتمامی امر
ایلمش مسلمانلرك پادشاهی ایکن بنم مسلمان مملکتدن اخراجمی نه دلیله مبنی
* ایلمش دیدکده شهزاده سزکندو کلامکز ایله عامل دکلمسکز دیدی سید نصل
* کلام دیدکده شهزاده همان سیدك بو بیتنی اوقومشدر *

* * (بیت) * *

* قاسم سخن کوتاه کن برخیز و عزم راه کن *
* شکر بر طوطی فکن مردار پیش کرکسان *

سید شهزادیه تحسین ودعا ایدوب فی الحال رکوب ومالزمه سنی حاضر ومهیا
واکابر وامیرزادکان دخی توقیر وهدایا ایله تشییع وبلخ وسمرقند طرفنه روان اولوب
اول دیارده دخی برمدت ارام ومرجع خواص وعوام اولدقدنصکره تکرار دار
السلطنه هراته عودت وبرمدت دخی هراتده محبلریله مودت ومحبت واکابر وسادات
وعلما ایله الفت وصحبت وبوشللو اشعار موحدانه سویلیه رك امر اوقت ایلدی

* بو غزل انکدر *

* از افق مکرمت صبح سعادت دمید *
* محو محا زات شد شاه حقیقت رسید *
* صولت وصیت جلال عالم جان را کرفت *
* صدمت سلطان عشق باز علم بر کشید *
* جنك غمش میزند بر دل و هر پاره *
* کشف روان میکند معنی حبل الورید *

* ساقی جان میدهد باده بجام مرا د *
* مطرب دل می زند نعرهٔ هل من مزید *
* راه بوحدت نبرد هر که نشد در طلب *
* جملهٔ ذرات را از دل واز جان عزیز *
* در حرم وصل یار زنده دلی اریافت *
* گر همه خلق جهان بار ملامت کشید *
* وصلت الله یافت قاسم ونا گاه یافت *
* زانکه بشمشیر لا از همه عالم برید *

سید قاسم انوار قطب الاقطاب شیخ الاسلام شیخ احمد جامینک روحانیتندن
* فیضیاب اولمغله اولبابده بو نظمی دیمشدر *

* * (نظم) * *

* روضهٔ المذنبین احمد جام	آن نهنك محیط بحر آشام *
* اسمانیست پر مه وپروین	بوستانیست پر گل ونسرین *
* رحمت حق بدوستانش باد	لعنت حق بدشمنانش باد *
* هر که او دشمن خدا باشد	دشمن جمله اولیا باشد *

* (بو بیتی دخی عزیز مشار الیه وصفنده دیمشدر) *

* پیر ما جام هست لیکن در خور این جام نیست *
* باده صافی نوشد اما زند درد آشام نیست *

بو بیتدن مقصود داری عزیز مشار الیهك سلامت حالنه وکندوسنك ملامتنه
اشارت بیورلر آخر حالنده وطن آرزوسیله هراندن رحلت واختیار اغی حسبیله
محفه یه سوار ووطن مألوفنه عزیمته قرار ویروب کیدرکن ولایت جامده حرجرد
نام قریه یه وصول وهوانك حرارتندن ناشی اول محلده برباغده نزول ایدوب باغ
مذکورك هواسی سیدك طبعنه خوش کلمکله برقاچ کون اول باغده اقامت
ایدرکن حسب الاقتضا باغك میوه‌سنی صاحبندن اشترا ایله یازه وسمنی باغ مزبورده
کچوردیلر سیدك اصحابی دخی بو خصوصدن محظوظ اولوب همان باغك ملکنی
صاحبندن اشترا وبر مختصر سکنا بنیاد وبنا ایلدیلر ایله سید قاسمك طبعنه موافق
کلوب عزیمتی اقامته تحویل ایله الی آخر العمر اول باغده قالمشدر اوائل حالنده

هرچند وجودنده ضعف وار ایسه پیرلکی عالمنده کندو یه سمن ولهجه سنه سرخ ورطوبت کلمکله اکا بردن برسی سیده سؤال ایلدیکه عاشق صادقك نشانی ندر ضعیفلق وصار یلقدر دیدی سائل تعجب ایتدکی بونك خلافیدر دیدی سید ای برادر بر وقت عاشق ایدك شیمدی معشوق اولدق مقدم محب ایدك

شیمدی محبوب اولدق دیو مثنویدن بو بیتی اوقومش (بیت)

* من گدایی بودم این خانه چو جاه * شاه گشتم قصر باید بهر شاه*

نقل اولنور که سید بدایت حالنده حددن افزون ریاضات ومجاهده ایله مشغول ایدی حتی قزوین مسجدنده معتکف اولوب خلق جامعدن چقوب تنها قالدیغی حالده صاچندن آصیلوب اولوجهله ذکر الله ایدر ایمش اول درجه یه وارمشکه بوز چندن اباغی علت پیدا ایتمکله دائما اباقلرندن حجامت ایدرلرمش وقتده بوز چتلرك آثاری وجودنده ظهور ایدوب سکز یوز اوتوزیدی سنه سی باغ مذکورده وفات ایتمکله اول محلده دفن اولنمشدر اباعن جد اکابر خراساندن وسید قاسمك برگزیده احبابندن سلطان السادات والاتقیا امیرسید ناصر الدین قریشی الحسینینك سعی ودلالتیله نظام الدین علی شیر نوایی سیدك مرقدینه مجددا بنای عالیه بنیاد ایلمشدر اما مولانا علی شیر مجالس النفایس نام تذکرهٔ شعراسنده سید قاسم مشار الیهی شعرای اوائل واواخر اوزرینه تقدیم وتذکره سنی نام نامیسیله ابتدا واحوال مشار الیهی ترقیم واملا وبو وجهله کشیدهٔ سطور بیان وانشا اولنور که هرچند سیدك پایهٔ ولایت وپایه لری شاعریت رتبه سندن بالاتر ایسه ده ضمیر زاکت سمیرلرنده مرکوز اولان لطافت وحقایق ومعارف لازمه سنجه گاه بگاه جوهر معانی تنظیمنه التفات ایتمکله وادی اشعارده مرو شلری پاك ونطق عاشقانه لری سوزناك اولمغله سوختگان عالم نظم عالیلرینه مائل وطالب وشعر محققانه لرینی مطالعه وتحریر راغب اولدقلرندن دیوان کرامت عنوانلری جمعنه بادی اولدی انیس العاشقین نام مختصرجه مثنوی نظم ایلدیلر وترجیع دخی

*سویلدیلر بجهت تبرك ایکی مطلع غزللری ترقیم اولندی * (نظم)

*عشق تو که سرمایهٔ ملك دو جهانست * المنة لله که مرا بردل وجانست*

* * (دیگر بیت) * *

* رندیم عاشقیم وجانسوز وجامه چاك * بادوات غم تو زفکر جهان چه باك*

فقیر اوج درت یاشنده ایدم او وقتك عزیزلری ایکنجی مصراعی مطالعه ایدوب
اظهار حیرت ایلدکلرینی حس ایدردم و مثنوی لطفیلری حضرت مولانا
جلال الدین رومی قدس سره نك رمل مسدس مثنوی شریفلری وزننده
واقع اولمشدر (ع) بوددر تبریز سید زاده) مصراع مثنو بلرندن کو یا مقصود

* کندولریدر ترجیعلرینك بندی بو بیتدر * (بیت)

* تو یی اصل همه پنهان و پیدا * بافعال و صفات و ذات و اسما *

حقیر اول ذات معالی صفاتك جاروبکشان آستان کرامتنشانلری
زمره سندنم دیو علی شیر تحریر ایدوب عالم ملکوته ارتحاللرینی دخی سکز یوز

* اوتوز بش سنه سنده اولمق اوزره تسطیر ایدر *

* * (ذکر نادر الزمان بساطی سمرقندی) * *

کفتاری خوش و شیرین و اشعاری نازك و رنکین سلطان خلیل بهادر بن امیرانشاه
کورکان عصرنده سمرقنددن ظهور ایلمشدر عن اصل صنعتی حصیر طوقومق
اولمغله مقدم حصیری تخلص ایدر ایدی خواجه عصمت بخاری بساطینك
قابلیت و استعدادینی فهم ایدوب حصیرك اکابر بساطینه قابلیتی اولمغله سکا
بساطی تخلص ایتمك احرادر دیو بساطی مخلصنی ویرمشدر خواجه عصمته
اعتقادی و شیخ کمال خجندی یه اعتراضی اولمغله شیخ کماله بعضا جواب دیمشدر

بو مطلع کمالك غزلندندر (بیت)

* نشان شب رواز دارد سر زلف پریشانش *

* دلیل روشنست اینك چراغی زیر دامانش *

* (بو دخی جواب اوله رق بساطینك غزلندندر) * (بیت)

* در نظم بساطی را کمال از خود مدان کمتر *

* که پرور دست چون مردم با آب دیده سلمانش

* بو بابده شیخ کمال بساطی یه اینجنوب انکسار صورتنده دیمشلردر * (بیت)

با انکه چون چراغ سحر شد جوانه مرك * هم دیر زیست مدعی زود میرما *

* بو غزل بساطینك جمله اشعارندندر * (غزل)

* میچکدم بردم ازمیم دهانش آب حیات *

* صاد چشمی را که مثل او ندیدم هیچ ذات *

من زبخت شور خود بر نانم ای بسته دهن

* تا بکرد سکر نو رسته میکرد د نبات *

*تشنه لب در کربلای هجر می میرم عجب *

* منکه بر وجه حسن ازدیده میبارم فرات *

* ازدهانش بوسه جستم زکوة حسن را *

* کفت خاموش ای کدا از هیچ کی باشد زکات *

*آن پری رخ با بساطی کفت از روی عتاب *

* کر داین بازی مکر دار دل نمیخواهد زمات *

*نقل اولنور که بر کیجه سلطان خلیلك مجلسنده مغنیلر بساطینك اشعارندن
بو مطلعی اوقویوب آهنك ایدرلر ایمش *

دل شیشه و چشمان تو هر کوشه برندش * مستند مبادا که بناکه شکنندش *
في الحال سلطان خلیل بساطی کوروب تحسینله بیك آلتون بخش ایلمشدر

* * (ذکر قدوة الفضلا خواجه عصمت الله بخاری) * *

عالم و فاضل و شاعر و کامل کشی زاده که نسبی جعفر ابن ابی طالب رضی الله عنهه
رسیده و آبا و اجدادی بخارانك اکابر و افاضلی و پدری خواجه مسعود مولانا
و اکابران دیار مذکوردن ایدی اشعارك انواعی که قصیده و غزل و مثنوی و رباعی
و مقطعاتك شیوه سنی ادا و لطافتنی اجرا ایلمشدر سلطان خلیل عصرنده
شهزادهٔ مذکوره شعر تعلیم ایتمکله شهزاده خواجه عصمته کلی اکرام و احترام
و دائما بر منده انیسی اولدیغندن حسودان و اصحاب اغراض خواجه عصمتك
شهزاده یه علاقه و محبت و نظری وار دیو کفتکو ایتملری بعدیته باعث اولدقده
* بو غزلی دیمشدر *

کاش فرمودی بشمشیر جدایی کشتنم) (تا بخواری در چنین روزی ندیدی دشمنم
باغبان کودرته دیوار کلزارم بکش) (بیوجودش کر کشد خاطر بسر و سوسنم
شهسوارم کی خرامد باز تا دیوانه وار) (خاك و خون آلوده خود را بر سر راه افکنم
خون دل ز آرزو همی بارم ز مژکان دو عین) (کر فراقش نشتر خونیست هر مو بر تنم
تا ز عصمت کی شود آثار دوران خلیل) (کین بتانی را که ناحق می پرستم بشکنم

بنه بو خصوصده دائر سویلدیکی غزلك مطلعیدر

*دل کجا یست کز و شور برانگیخته‌اند * وز نمکدان خلیلش نمکی ریخته‌اند*

سلطان خلیلك اشعاری وصفنده قرق بیت مقداری قصیده‌سی اولمغله چند بیتی بو محله تسطیر اولاندی*

** (نظم) **

این بحر بیکران که جهانیست در برش * غواص عقل کل تبر دره بکوهرش

*مه عکس از لوامع لوح مذهبش * خورشید عکسی از صفحات مصورش

*حوران روضه راز حیا کرده در قصور * نقش بتان لاله رخ خور پیکرش*

*بر لوح چرخ کرم همی کرد آفتاب * از بهر مهره کردن اوراق دفترش*

*کیرد ز شب سیاهی و از مه دوات زر * جلد از ادیم تورده چرخ اخضرش*

*از رشته سیاه و سفیدی و شب و سحر * شیرازه کرده بر طرف صنع داورش*

نقل اولنور که خواجه عصمتك شطرنج علمنده مهارت تامه‌سی اولوب اوغلی دخی چندان لعب مذکورده ماهر اولمغله احباء خواجه‌دن بریسی اوغلیکز ایله شطرنج اویناردم سز قطعا تعریف ایتمه سکز دیدکده تعریف ایتمك اوزره یمین ویرمش حریفله محبوب اویناركن اویون بر مرتبه‌یه وارمشکه محبوب اکر فرزین بند ایتمیوب رخن اویناتمسه مات اوله‌جق خواجه صبر ایده‌میوب بو بیت افصح ایله فرزندینه اشارت ایلمش اول محبوب عاشق فریب پدری اشارتیله اول عرصه‌ده اسب تیز ی طبعله صف پیاده کانی پیماره پامال ایتدروب رخ پرتابك او یناتمغله اول حریفك شاهی مات اولمش بیت مذکور*

** (بیت) **

ز عشقت فیل درماند و تو فرزین بند پیش آری

* شود شهمات دریکدم رخت ار باختن کیرد *

بو بیت خاطر یچون خواجه عصکره بر غزل سویلمشلر آخر حالنده سلاطین مدحنده اشعار سویلمکی ترك ایدوب مجلسی افاضل وعلما واکابر و شعرا ایدیکه بساطی سمرقندی وخیالی بخاری و برندق وخواجه رستم خوریانی وطاهر ابیوردی کبی همان الغ بکك سلطنتی وقتنده مشار الیهك استدعاسیله کندوسنه برقاچ قصیده ومدحیه سویلمشدر علی شیرنوایی دخی تذکره سنده خواجه

عصمتك احوالندن شووجهله بسط مقال ایلشکه خواجهٔ مومی الیه ماوراء النهر
کبارزاده لرندن اولوب داوم ظاهرینی قانون شغلی اوزره تحصیل ودرجهٔ کماله
توصیل ایلمش وهرنقدر رتبهٔ علم وفضللری پایهٔ شاعریتدن معلا ایسه ده شوخ
مشرب وآشفته حال وسخنورشیرین مقال اولدقلرندن جابجا اثر ومعانی تنظیمنه
ورزش واشتغال ایدرلردی اول سببدن دیوانی مشهور اولمشدر خواجهٔ مذکور
دولتشاه قولنجه سکز یوز بکرمی طقوزوتقویم تاریخی موجبنجه سکز یوز
قرق سنه سی وفات ایتمشدر مرقدی بخاراده کندو حجره سنده اولدیغنی
* علی شیر تذکره سنده یازمشدر رحمة الله علیه *

* ⁂ (ذکر املح الظرفا ابو اسحق شیرازی) ⁂ *

طبعی لطیف وگفتاری ظریف اولمغله دائما شیرازك حکام واکابریله همبزم
ایدی هرچند اجناس اشعارنده ظرافت وارایسه دخی اطعمه یه دائر اشعار
ورسائلی اولوب اول جانبه مائل ایدیکه اولوقته کلنجه اطعمه خصوصنده
ابو اسحاق گبی شعر سویلمش اولمیوب انجق ارباب غنا وتمولانه اشتها بخشله
فائده حاصل ایدرایسه دخی فقیر وبینوایه بونك اشعارینی مطالعه محضا ضرر
* وحرمان وبوبابده سویلدیگی بررباعی تحریر اولندی * (رباعی)
* نرگس که شبیهست بچشم خوش دلبر ⁂ گویند طبقی دارد از سیم پر از زر *
* در دیدهٔ بو سحاق نه زر دارد نه سیم ⁂ شش نان تنك دارد ویك کاسه مزعفر
ابو اسحق بوگونه اطعمه وصفنده اشعار سویلمکی التزام ایتمش اولدیغندن
زماننده بولنان شعرا اوزجمله سردفتر عرفا خواجه حافظ شیرازی اولوقتك
قطبی اولان منبع عرفان شیخ نعمة الله حضرتلرینه واروب بزم ابیات واشعارده
جمع ودرج ایلدیگمز دقایق معانی وخیالاتی ابو اسحق اطعمه وصفنده ایراد
ایده یوردیو اشتکا ایلدکلرنده ابو اسحقی حضورلرینه جلب واحضار ونیچون
سن خیالات نازکانه یی اطعمه وصفنده صرف ایده یورسن اشته سندن
شکایت ایده یورلردیدکده انلر ظاهرده اولان جمال وکمال خوبانی وحسن وآن
محبوبانی مدح وثنا ایدرلر اما بنده کز نعمة اللهی وصف وثنا ایدرم دیو جواب
ویرمکله شیخ حضرتلری بوجوابدن منبسط اولوب تحسین وآفرین ایلدیلر
نقل اولنور که مذکور ابو اسحاقك صفالی قاعده دن خارج طویل ایمش سلطان

Digitized by Google

اسکندر بن عمر شیخ بهادر وقتنده ابو اسحق دائما سلطان مذکورك ندیم
مجلسی ایدی برقاچ کون معتاداً وزره مجلس سلطانده حاضر اولمادقله برکون
کلدکده سلطان مولانا نه اولدیکه چندروز مجلسمزی ترك ایلدك
دیدی ابو اسحق زمین بوس اولوب پادشاهم بو کون حلاجلق ایلدم
واوچ کون دخی صقالمدن پنبه دیوشردم دیو بالبداهه بو بیتی اوقودی

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* منع مکس از شکمك قندی کردن ⁂ از ریشك حلاج پنبه بر داشتنست *
شیخ سعدی حضرتلرینك جنك وادوات جنك سؤال و جواب و مناظره سنده
اولان کفتارلرینه چنکال یعنی خرما و یاغ واسی نانله یایدقلری اکمك حلواسنی
دریش ایدرك ابو اسحاقك نظیره کونا سویلدیکی مثنوی هرچندکه طویل
* اولنمش ایسه دخی قصری ممکن اوله مدیغندن جمله سی ثبت وتحریر اولندی *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* بر کنار سفره صاحبدلی ⁂ چون نبشست افتاد او را مشکلی *
لوت خواران دید پیرامون خوان ⁂ مرغ و ماهی فوق ومزعفر درمیان
قلیه پیش ماست پا بنهاده سر ⁂ نان و بریان دست و پا هم در کمر
* فرنی پالوده رود رروی هم ⁂ رشته و لوزینه همزانوی هم *
* درمیان قوتی بهم بر کشته بود ⁂ کز بیانش عقل کل سرکشته بود
* بجرب و شیرین بود از حلوا نبود ⁂ پایش از سر سر ز پا پیدا نبود *
سر بسر اجزای او بی استخوان ⁂ روغنش رفته چو خون اندر رکان
مرد صاحب دل چو در آشنای حال ⁂ کرد از ترتیب و ترکیبش سؤال
* کفت اصلم روغن و خرما و نان ⁂ ذوق و شیرینی من در هر دهان
* از نه و روغن پرم لال آمده ⁂ نام من از غیب چنکال آمده *
* مرد معنی چون ازو بشنید راز ⁂ کفت یك یك حال خود کوید باز
* اول از خرما سخن آغاز کرد ⁂ سرکذشت خویشتن سر باز کرد
* کفت بر نخلم چو برك و ساز بود ⁂ چشم ما بر منظر من باز بود *
* پرورش می یافتم از ماه و خور ⁂ ابر و بادم بود دفتر اشان در *
* سبز و سرخ و زرد میبودم لباس ⁂ از سبکاری بپوشیدم پلاس

* اره قهرم قضا بر سر بخواست * آنچنان کاندر تن من جان بکاست

* از سر نخلم بشیب انداختند * زان فرازم بر نشیب انداختند *

* هر زمانم همنشینی دیگر است * آب خوردم از زمین دیگر است *

* در سفر با کرد کانم در جوال * میکشم از کلکل او قیل و قال *

* که کلیم آورده دارم من بدوش * کاه دارم قوطه نان ستر پوش *

* یک زمانم جوز باشد همنشین * ساعتی با شیر بودم همقرین *

* در میان شیر دام میپرورند * با برنج و شیر تیزم میخورند *

* ناگهان در دیک حلوایی شدم * بعد از آن دوشاب خرمایی شدم *

* این زمان در چنگ چنگالم اسیر * میخورم مالش ز هر برنا و پیر *

چنگ و چنگالی مرا دارد بدست * گوشمالم میدهد هر جا که هست

* روغن آمد از پی آن در مقال * یک بیک میگفت با او شرح حال *

* گفت بودم در میان قرشودم * در درون گوسفندان حشم *

* هر زمان در سبزه کردیدمی * هر گلی از مرغزاری چیدمی *

* دایه ام دوشید از پستان مپش * دردم بیگانه کرد از جای خویش

مایه ام بنهاده قداریکه خواست * شیر بودم بعد از آنم ساخت ماست

* بعد از آن در مشک بازم مسکه کرد * برسرم بگذشت چندین گرم و سرد

* آن زمان در معرض آتش شدم * تا ز دردی صافی و بیغش شدم

* مدتی در چنگ افتاده به بند * تازه می بودم ببوی گوسفند *

* گاه در کاجی شدم که در ماج * ساعتی در کاک و روزی در کماج *

* در کلیچه یکزمان آغشته ام * بکسمات گرم سرا سر گشته ام *

* با عسل هر که که تنها میشوم * همچو شبنم زیر و بالا میشوم *

* گاه از مانم شوم در شب غریب * که رسد از سفره سورم نصیب *

* گاه دارم با هریسه ماجرا * گاه در دست برنجم مبتلا *

* این زمان در چنگ چنگالم اسیر * میخورم مالش ز هر برنا و پیر *

چنگ چنگالی مرا دارد بدست * گوشمالم میدهد هر جا که هست

* بعد از آن نان حال خود اظهار کرد * مرد معنی واقف اسرار کرد *

* گفت بودم گندم باغ بهشت * رسته از آب و گل و عنبر سرشت *

* تاکه افتادم بانبار جهان * بارها درچاه کردیدم نهان *
* بعد ازان در خاک راهم کاشتند * مدتی بی مونسم بگذاشتند *
* حق بطبع روزی دیکر بداد * وزنوم فیروزی دیکر بداد *
* سرکشی آغاز کردم از غرور * دلبری میکردم ازنزدیك ودور
* بادقهری برسر سبزم وزید * شد جوانی نوبت پیری رسید
* سرجدا کرد ازتنم دهقان بداس * کاه پاشیدم بپوشیدم پلاس *
* پایمال کاوکشتم ناکهان * تاشدم القصه در بارخران *
* برسرم کردید سنك آسیاب * تابر آمد کردم ازجان خراب
* که مقیددرین انبان شدم * کاه درغربال سرکردان شدم
* مشتها خوردم بهنکام خمیر * تانهادم پای بیرون ازفطیر *
بعد ازان درآتش سوزان شدم * نان شدم شایسته هرجوان شدم
* این زمان درچنك چنکالم اسیر * میخورم مالش زهر برناو پیر *
* چنك چنکالی مرادارد بدست * کوشمالم میدهد هرجا که هست
باتواین ترکیب هم هست این زمان * روح روغن نفس خرما جسم نان
* مالشت دادند درلاك فلك * برمکسران کرد خوانت رامك *
آن مکس درآن میان ابلیس بود * کرد چنکال تودرتلبیس بود *
* قصد شیرینی کند دائم مکس * زین مکس ایمن نشد چنکال کس
* ازعبادت رومکسرانی بساز * بامکس چون کودکان چندین متاز
* ازبرای زاد راه این جهان * خیزو چنکالی بنه درتوشه دان *
باش چون بسحق دائم چرب ونرم * دردهان آب سرد ونان کرم *
* نان کرمت شهوت حیوانی است * آب سردت حکمت انسانی است
* سرانسان درلباس نان وآب * کفته شد والله اعلم بالصواب *

* * (ذکر برندق بخاری) * *

* شهزاده بایقرا بن عمر شیخ سلطان بن تیمور کورکانك مداحی اولمغله شهزادهٔ مذکورك ملازمتیله بخارادن خراسان وعراق طرفنه کلمشدر خوش طبع ونديم وکامل ولطائف وهزله مائل وفصیح واتش زبان اولمغله عصرینك شعراسی کندودن اجتناب ایدوب دائما مدارا ومواسا اوزره کوریشوب

استادبرنديرلر ايدى خواجه عصمت حقنده بو بيت اكا نسوبدر

* * (بيت) * *

*در بخارا خواجه عصمت كرچه دارد شهرتى *

*در خراسان خواجه عصمت نيست بى بى عصمتست

*بو غزل دخى مرقومكدر *

*لب شيرين تو با تنك شكر مى ماند * در دندان تو با عقد كهر مى ماند *
قند با آن همه دعوىء لطافت كوراست * يك حديث ار شنود پيش تو سر مى ماند
*كر به بستان بخرامى پى ايثار رهت * كل خندان بدهن خردهء زر مى ماند*
*باد در شكن ازلف مسلسل مكذار * كه سقيم است ودران راه كذر مى ماند*
*ياد كار ار بكذا بند كسان در عالم * از بندق سخن فضل وهنر مى ماند *

حكايت اونور كه شهزاده بايقرا بلخ تختنه جلوس ايلدكده بندقه بشبوز آلتون ويرلسنى امر ايلمش شهزادهنك توقيعيسى ايكيوز آلتونه فرمان تحرير ايتمكله

*بندق بو ابياتى يازوب شهزادهء مشار اليهه عرض ايلمش *

* * (نظم) * *

*شاه دشمن كداز ودوست نواز * آن جهانكير كو جهان دارست*
*بشبوز آلتون مر انمود انعام * لطف سلطان به بنده بسيارست
*سيصد از جمله غايبست اكنون * در براتم دويست دينارست *
*يا مكر من غلط شنيد ستم * يا كه پروانه چى غلط كارست*
*يا مكر در عبارت تركى * بشبوز آلتون دويست دينارست

شهزاده بو ابياتى مطالعه وخنده ايله بندقه تحسين ايدوب هزار دنياره تركجه بشبوز آلتون ديرلر ديو همان مجلسنده بيك آلتون كتوروب ويردكده بندق

*بالبداهه بو بيتى ديمش *

* * (بيت) * *

*بحر عمانست كويا خاطر فياض شاه * ابر نيسانست كو يا دست كوهر بار او*

*(ذكر افتخار الفضلا خواجه رستم خوريانى) *

خوريان بسطامده بر قريه اولمغله خواجه رستم اول قريه دن نازك طبع ورفتار ولطيف كلام وكفتار وبعضا تحصيلدارلق ايله تعيش واحيانا كذار ايدى

تحصیلداراتی حالنده دسترس اولدیغی منفعتی عشرت ومالزه‌سنه صرف ایدرایدی نقل اولنور که امیرزاده عمر بن امیرانشاه کورکان وقتنده فضلادن خواجه حافظ رازی وزیر ومدبردولت اولدقده خواجه رستمی دهدستانه عامل کوندرمش خواجه رستم بیرانه لهو وطربله اوقات کذار اولدیغی خواجه حافظك مسموعی اولوب رستمه لوم صورتنده تحریر ایتمکله خواجه رستم

جواب اوله رق بوبیتی کوندرمش

* ⁂ (بیت) ⁂ *

این خرقه که من دارم در رهن شراب اولی

* وین دفتر بیمعنی غرق می ناب اولی *

* ⁂ (بوغزل دخی مرقومکدر) ⁂ *

کر زخرکه ماه من دامنکشان آید برون ⁂ دود آه عاشقان از آسمان آید برون

*اخرای عاشق زظلم یار آهی برمکش ⁂ بازناید تیر هر که از کمان آید برون *

* می برآید هر زمانم آه دود از روی یار ⁂ ترسم اخر در میان آه جان اید برون *

*کو بیا از آسمان منشور غم آمد بما ⁂ کی تواند کس زمضمون نشان آید برون

رحم کن برحال رستم پیش ازان روزیکه او* ازمیان کیرد کنار واز جهان آید برون

* ⁂ (ذکر ملك الشعرا بدر شروانی) ⁂ *

شروان ومضافاتنده اشعاری مرغوب اولوب انجق محل سائره ده مدون اولمامغله بعض بولنان اشعاردن متانت طبعی منفهم اولور که بومطلع انکدر

* مستانه زمرغ دل من سازکبابی ⁂ وزدیدهٔ کریان منش زن نمك آبی *

کاتبی خراساندن شروانه وارد قده بدر ایله بینلرنده چوق مشاعره واقع اولمشدر

* کاتبی بدر حقنده بوقطعه‌یی دیمشدر* (قطعه)

لقب کاتبی دارم ای بدری اما ⁂ محمد رسید اسم از آسمانم

*محمد مرا نام هست وتوبدری ⁂ بانکشت معجز ترا بردرانم *

* ⁂ (ذکر قدوة العرفا شرف الدین علی یزدی) ⁂ *

فنون علومده ماهر وفضل وکمالی باهر وبوجمله ایله مشرب فقرده تهذیب اخلاق وصفای باطن وظاهره نائل واکثری عارفان ومحققانله صحبته مائل ایدی فنون وغیرده تألیفاتی خصوصا علم معماده یکتا وبینظیر در شهزاده

Digitized by Google

ابراهیم سلطان بن شاه رخ بهادرك وقتنده شرف الدین فارس وعراقده
مرجع اكابرو شهزادهٔ مشارالیهك محب ومعتقدی اولمغله شهزادهنك الحاح
واستدعاسیله تیمورك ذریت واحفادو حالات ووقوعاتی شرف الدین بیرلكی
حالنده درت سنهده تألیف ایدوب اسمنی ظفرنامه تسمیه ایلمشدر كه واقعا تاریخ
مذكورك فصاحت وبلاغتی فضلا تحسین ایلمشلردر اشعاری دخی فصیح
* ورنكین اولمغله تبركا بو محله به چند بیت تسطیر اولندی *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* اكر ابلق چرخ در زین كشی * وكر خنك دهرت جنیبت كشد
* وكر عرصهٔ عشرت از خرمی * خط نسخ بر ذكر جنت كشد *
* مشو غره كین دور دون ناكهت * قلم برسر حرف دولت كشد *

تذكرهٔ علی شیرنوایده بو وجهله تذكیر اولنمشدر كه مولانا شرف الدین علی
یزدینك عالم ودانا وفاضل بی همتا اولدیغی جمله عندنده قضا یای
مسلمه دن اولوب شاهرخ بن تیمورخان انهزامنده بو عبدعاجزك پدری جماعت
كثیره ایله حوادث روزكاردن علی طریق الفرار عراق طرفنه ایلغار وعزیمت
ایدوب بر نصف اللیلده یزدنام موضعه واصل اولمغین محل مزبورده بر قاچ كون
مكث وارامیزه اقتضا ایتمش اولمغله اتفاقا دار قرارمز مولانای مومی الیهك خانقاه
معرفتپناهلری جوارنده واقع اولوب صباح اولدقده دأب وقاعدهٔ اطفال اوزره
اویون اوینامق ایچون جماعتمز صبیانیله برابر خانقاه مذكورده خولمزده تخمینا فقیر
التی یاشنده ایدم مولانای مومی الیه بر كوشهده قعود ایتمش بازیٔ اطفالی تماشا ایدر
ایدی جماعتمزك احوالنه واقف اولمق ایچون كروه اطفالدن برینی عندعالیلرینه
طلب بیورد قلرنده جملهدن اول وارمغه موفق اولدم هرنه سؤال بیوردیلر ایسه
ویردیكم جوابده تبسم بیوروب تحسین ایلدیلر بعده استفسار بیوردیلر كه
مكتبه وارر میسك واریرم دیدم بیوردیلر كه بو اطفالدن برینی طلبمزده سن
كلوب بزمله آشنا اولدك سنك ایچون فاتحه اوقومالی دیوب بحمدالله كندو فاتحه
لریله مشرف قیلدیلر او خلالده فقیرك پدری جماعتمز اكا بزیله كلوب انواع تواضع
وتعظیم واجلال وتكریم ایله مولانای مومی الیهك دست شریفلرین تلثیم ایلدیلر
اول وقت فقیردرك واذعان ایلدم كه اول ذاتنه رتبهده بزركوار ایمش تصنیفاتندن

مشهور اولانلر شرح قصیدهٔ برده وشرح اسماء الله وظفرنامهٔ تاریخی ومعمالرینی انلر تدوین ایلدیلر که حلل ومناظر ومنتخب تصنیف عالیلرندندر وجهله علم وعرفانلری تعریف وبیاندن مستغنیدر بو مطلع دخی مومی الیهك آثارندندر

* * (بیت) * *

صوفی مباش منکر رندان می پرست * کاندر پیاله پرتوی از عکس دوست هست

* (ذکر علی زردوز استرابادی) *

خوش طبع وشیرین گفتار اولوب هرچند اشعاری ساده ایسه دخی آمل وساری * نام شهرلرده دیوانی متداولدر بو مطلع انکدر *

* * (بیت) * *

* فریاد ما زدست نگار نقاره چیست * باما چوره جنك نداری نقاره چیست *

سکز یوز قرق سنه سی استراباده وبای عالم اولمغله زوجه سی فوتنده مرثیه * اوله رق بو رباعی یی سویلمشدر *

* * (رباعی) * *

* زین واقعه چون دل بدو نیست مرا * از مردن خویشتن چه بیست مرا *
* کم شد صدف چنین بدر زروی من * دروی دوسه درخانه نیست مرا *

* (ذکر زبدة الشعرا محمد کاتبی) *

مولدی ترشیزه تابع درواوش نام محلدن کامل وکان عرفان وفاضل ونکته دان وآثاری مرغوب فضلا وصاحب عرفاندر اون باب تجنیساتی ومجمع البحرین وحسن وعشق وناصر ومنصور وبهرام وگل اندام وسائر قصائد وغزلیاتی ومقطعات ومثنویلری واردر اوائل حالنده نیشابوره کلوب سیمیدن یازو تعلم ایدوب وکتابتده ماهر وبی نظیر اولمغله کاتبی تخلص ایتمشدر خط وشعرده شهرت ورجحانی حسبیله نسیمی حسد ایدوب عداوت اوزره اولمغله کاتبی نیشابوردن رحلت ودار السلطنهٔ هراته عزیمت ایدوب آنده مشاعره اوزره ایکن سلطان بایسنقر * کمال الدین اسمعیلك *

* * (بیت) * *

سزد که تاج دل آید بیوستان نرکس * که هست درچمن باغ مرزبان نرکس

مطابعی اولان قصیده سنک نظیرینی کاتبی یه امر ایتمکله مقبول فضلا اولور
وجهله نظیره سلطان بایسنقره تقدیم ایلدکده چونکه کاتبینک طبیعتی لاابالی
اولمغله هرانک شعراسی کاتبینک نظیره یابدیغی قصیده یی تزییف ایتملریله سلطان
بایسنقر کاتبی یه عدم التفاتندن هراتدنخی هجرت ایله استرابادو کیلان جانبنه
وبعده شیروانه وارد قده ملکزادهٔ اعظم امیر شیخ ابراهیم شروانی کاتبی یه
کلی رغبت واحترام ود اغما التون بخش واکرام ایدر ایدی آنجق کاتبی قلندر
مشرب اولمغله همان دسترس اولدیغی اقچه یی اول کون صرف ایدر ایدی
عندنده طمعکار وخسیس زیاده مذموم ایدی بو خصوصه دائر تجنیساتندن

* بو بیتی سویلمشدر *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

شاعر ایدنام تو سنجر کند ⁂ تا فاش وسیم توسن جر کند

نقل اولنور که کاتبی آنفا رقیم اولندیغی زمینده قرق بیت مقداری بر قصیده
* یازوب ملکزادهٔ اعظمه تقدیم ایلمشدر که چند بیتی تحریر اولندی *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

*باز با صد برک آمد جانب کلزار کل *

همچو نرکس کشت منظور اولوالابصار کل

آب کلرا شیشه از قندیل چرخ اولی که هست

* شبنم باغ جمال احد مختار کل *

کاه پوشد سرخ وکاهی سبز در فصل ربیع

* چون کل وشمشاد باغ حیدر کرار کل *

* در خسوفی کاش بودی بسته دست امهات*

*تا ندیدی داغهای سرخ بر رخسار کل *

ملکزادهٔ مذکور اون بیک درهم شیروانی اعطا ایلمش اشبو کل قصیده سنک
انشادی خالی بو وجهله مرویدر که شیروان شاهک مولانا کاتبی یه کمال رغبتی
حسادچکه میوب اشعاری سرقه در دیمشلر وقت مذکور کل وقتی اولمغله
شاه کاتبی یه آدم کوندروب بر کل قصیده سی یازوب کتورسون دیمکله مرسول
آدم کاتبی یی حمامده قورنه باشنده بولوب امری تبلیغ ایدر مولانای مذکور حمامدن

خروج واثوابنی بکوب پادشاه حضورینه وارنجه بو قصیده‌یی نظم ایدوب
حضورنده انشاد ایدرکن حضار مجلس شاهدن برقاج سخن حیز دوات
اشارت وشاهی تحریك ایتملریله شاه الندن اولان بیاله اوزرینه ابریشمدن نقش
اولنمش کلی کاتبی یه قارشو طوتوب و یوم مرغن کوستروب شو بیتمزی اولان دیواند
اولان نقشی دخی کله تشبیه وقصیده‌یه ضمیمه ایله دیمکله بالبداهه بو بیتی دیمش

* ⁂ (بیت) ⁂ *

زهره ابریشم دهد از چنك تا دوزد سهیل

یا زدا ر ان ترا بر پیاله بلغار کل

وقصیده‌یی اوقورکن حضار مجلس یاکلمق ایچون ای کاتبی تو از کجایی
بو عطارازنجاست دیمشلر در عقب بنه بحر ورديف قصیده‌یه تغییر ویرمیه‌رك
بو جوابی ویرمش

* ⁂ (بیت) ⁂ *

*همچو بلبل از کلستان نیشابورم ولی * خار صحرای نیشابورم من وعطار کل
دیو قصیده‌یی اوقیوب لدی الاتمام بو برقاج بیتی قصیده ایچنده محرر بولیوب
زیاده تحسین وملك الشعرا نصب ایلمشدر کاتبی کار بانسرای شهاحید
اولمغله برماهده مبلغ مزبوری شعرا وفقرا ومستحقینه بذل واعطا ایدرك
تکمیل ایلیوب برکون خدمتکارندن طعام استدکده بر وقیه دقیق الهجق اقچه
قالمدیغنی افاده ایلدکده بو قطعه‌یی اوقومشدر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

*مطبخی زادی طلب کردم که بغرابی پزد *

* تاشود زان آش کار ما و مهمان ساخته *

کفت لحم ودنبه کر پایم که خواهد ارد داد

* کفتم انکس کامیای چرخ کردان ساخته*

بعض احباب ومصاحبلری کاتبی‌یه لوم یوزندن بو بقیده سلطان سکا اون
بیك آلتون وردی شیمدی بر وقیه دقیق الهجق اقچه قالمامش شاید سلطان
سکا کوچنه نیده کلرنده اکر بن سلطانك خزینه داری یاوکیل خرجی ایسه‌م بندن
وردیکی آلتونك محاسبه‌سنی استرا کربکا احسان دیو بخش ایتمش ایسه بن برآدم

ایکن اول عطیه‌یی بیك آدمه تقسیم ایلدم اکر سلطان احسانی بندن سؤال ایدرایسه ویردیکم آدملری کوسترزم سز دلیل اوله‌رق مستحقینه توزیع ایلدم دیرم سز سلطانك خزینه‌سنی تلف اولدی دیو غم چکمیه‌سز وبن مفلس اولورم دیو دخی کدرلنمیه‌سز بومقدار مبلغ ایله سلطانك خزینه‌سی دوکنمز و بندخی معانی خزینه‌م دائما همراهم اولمغله مفلس اولمم دیدی شیرواندن دخی قالقوب ازربیجانه کلدکده اسکندر بن قره یوسفك مدحنده قصیدهٔ غراسویلیوب انجق ترکمانان کفتارینی فهم ایده‌مدکلرندن التفات ایتمامرله حقلرنده

بو قصیده‌یی سویلمشدر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* زن وفرزند ترکمان راکای ⁂ همچومادراسکندربدرای *
* انچه ناکاوه مانده بودازوی ⁂ دادکادن بلشکر چغتای *

اندندخی اصفهانه عازم اولوب مفخر الفضلا والمحققین خواجه ضیاءالدین ترکه علیه الرحمه‌نك صحبتیله شرفیاب وعلم تصوفده ضیاءالدیندن نسخه‌لر قرائت وکمال اکتساب ایتمکله دنیای دنیدن اعراض ایدوب فقر وفنا وجدانیله ذوقیاب اولمشدر مولانای مومی الیه غایت بلند قامت اولمغله برکون بر محلده قعودا وزره ایکن شاه رخ مرزا محل مزبوردن مرور ایدرکن باشنده اولان هزار پاره دستارینی بوزوب تکرار صارارق شاه مشار الیهك دکانه وارد قده

* بدیهی بو بیتی دیمش *

* قد بلند من بین دستار پاره پاره ⁂ چون آشیان لقلق برکلهٔ مناره *

* بو غزل دخی مرقومك آثارندندر *

* ای خوش ازروز که ازتنك دل وجان برهم *
* هر تعلق که بجز عشق بود زان برهم *
* دردسر تابکی ومحنت سامان تاچند *
* ترك سرکیرم واز محنت سامان برهم *
* بروای رشتهٔ جان سوزن عیسی بکف آر *
* تابدوزم دل وازچاك کریبان برهم *
* رسته امازبدوازنیك مراقیدی نیست *

* جز نکویان نخواهم که ازیشان برهم *
* کاتبی نیست خیالات جهان جز خوابی *
* ناله کن که ازین خواب پریشان برهم *

* ❋ (دیکر غزل) ❋ *

* دیدم بخرابات سحر که من مخمور *
* خورشید قدح پیش مهی بر طبق نور *
* سلطان خرابات بدوران شده نزدیك *
* نزدیك نشینان حرم صف زده از دور *
* عیسی نفسی بود دران مجلس تجرید *
* بکرفت مرا دست که ای عاشق مخمور *
* از کوش بکش پنبهٔ غفلت چو صراحی *
* تسبیح شنو از دل هر دانهٔ انکور *
* در چشم که بی نور شود مشعل خورشید *
* روشن شود آتشکدهٔ حازدم صور *
* منشور من ای کاتبی از عرش نوشتند *
* اینك قلم ولوح کواه خط منشور *

آخر حالنده تکرار استرابادە کیدوب انده اقامت وانزوا و فراغت اختیار یله خمسهٔ نظامی ومخزن اسرا رە جواب تحریر یله مشغول اولمشدر اما تذکرهٔ نوایيده بو وجهله محرردر که مولانای مومی الیه زمانده بولنان شعرانك ممتازی وهر نوع شعر نظمنه قادر واشعارنده کوناکون معانی غریبه ایجاد وبخصوص تازه زمین قصائد اختراعنده ماهر اولوب خمسه تتبعنه کوشش ودعوای شاعریته ورزش ایلدیکندن اتماملە موفق اوله مادش اکر بزم سلطان صاحبقرانده کبی سخن شناس بر پادشاه قدردان مومی الیهه مربی اولسه وعمری دخی بر مقدار وفا قیلسه ایدی میدان سخنسازیده کوی مقصودر بوده چوکان شهرت وشانی اولنق وارسته قیدو بیان ایدی فاما ایکی دولتك بریله مشرف اوله مدی هر نه حال ایسه زمانك شعرای ممتازندن شعری رنکین وطبعی متین شاعر سحر آفریندر بو علی شیر شهادت ایدوب بو مطلع دلپذیری تحریر ایلمشدر

* ❋ (بيت) ❋ *

* زچشم ودل بدن خاکی ام در آتش وآبست *
* بچشم بین وبدل رحم کن که کار خرابست *

* وقصائدندن بو مطلع کوزل دوشمش *

* ❋ (بيت) ❋ *

* ای راست رو قضا بکمان تو چو خدنك *
* بر ترکش تو چرخ مرصع دم پلنك *

دوشنویسندن کیجه واروب کوندز کلور تعریفنده بو بیت دخی مرقومکدر

* ❋ (بيت) ❋ *

* شب پره از کنبد فیروزه کون ❋ رفت بفیروزه کنبد درون *

مولانا کاتبی سکز یوز اوتوز طقوز سنه سی استراباد ده علت طاعون اولمغله علت
* مذکوره دن حین ارتحالنده بو قطعه یی دیمش *

* ❋ (نظم) ❋ *

* زآتش قهر وبا کردید ویران ناکهان *
* استرابادیکه خاکش بود خوشبوتر زمشك *
* اندرو از پیر وبرنا هیچ کس باقی نماند *
* آتش اندر بیشه چون افتد نه تر ماند نه خشك *

* مرقدی استراباد ده دانه کوران اسمیله معروف مزارستانده در *

* ذکر خواجه علی شهاب ترشیزی *

علم وفضلی مسلم ومیان اکابر واشرافده محترم ووقتنده خراسانده مرغوب
مکرم ایدی شیخ عارف آذری ایله بینلرنده مشاعره ومناظره اولمغله شیخ آذری
* بو قطعه یی خواجه شهابه کوندرمشدر *

* ❋ (نظم) ❋ *

* سر دفتر ارباب هنر خواجه علیست ❋ ای آنکه ترا علم وطبیعت ازلیست *
* تو خواه مرا پسند وخواهی مپسند ❋ داند همه کس حمزه استاد علیست *

* بو قطعه ده جواب اوله رق شهابکدر *

ای حمزه بدانکه عرش حق جای علیست * بر کفت رسول از شرف پای علیست

استاد علیست حمزه در جنگ ولی * صد حمزه بعلم و فضل لالای علیست
شیخ آذری حضرتلرینک اسمی حمزه اولمغله بو یله تعریض ایلمش انجق مجرد
اسمنک حضرت شاه ولایته شرکتی اولمغله بو وجهله کنایه ایتمک خارج ازادب
* اولدیغی اصحاب عرفانه باهر وعیاندر *

* (بیت) *

* چه حاجت بگفتن که زر مغز بیست * محک دزو بیانست کوید که چیست *
خواجه شهابک محمد جوکی بن شاهرخ بهادرک مدحنده سویلدیکی قصیده دن
* چند بیت بو محله به تحریر اولندی *

* (نظم) *

* چو پرده از رخ چون آفتاب بردا ری *
* بجان ودل کند مشتری خریداری *
* کمند زلف چو بر بام آسمان فکنی *
* ستاره رابزمین بوس خویشتن آری *
* فرو فشان خم آن زلف راکه تو به کند *
* سحر زنافه کشایی صبا ز عطاری *
* ببزم عشق توام دست مجلسی است که آن *
* بخون دل بهم آورده ام بدشواری *

نقل اولنور که خواجه شهاب سلطان جوکینک اردوسیله قندهاره کیدوب
سلطان مشار الیه خواجه شهابه بارکاهی اتصالنده خیمه تعیین ایتمش ایدی
سلطان مشار الیه استقرار سلطنت اشتیاقیله بر کیجه بو بیتی اوقور مش

* (بیت) *

* کنونکه بادصبا مشکبار میگذرد * دریغ عمر که بی روی یار میگذرد *
خواجه شهاب کوش ایدوب فی الحال قانقوب شاهک یاننه دخول و پادشهم
* بو یله اوقودیمش *

* (بیت) *

* کنونکه بادصبا مشکبار میگذرد * دریغ عمر که درقندهار میگذرد *
دید که شهزاده واقعا بو یله دردیو قندهاردن رحلت وهرات جانبنه عزیمت
ایلیوب قندهارک هواسنک عفونتندن خلاص بولشلردر علیشیر دخی تذکره سنده

Digitized by Google

دخی خواجه شهابی ذکر ایدوب کفتاری پخته وشیرین واشعاری دلنشین اولوب
زمانده بولنان شعرانك سرآمدی ومعاصرینك مختاری بولنك اشعارینه
* نسبت چاشنی دارد کل ایدی دیمش *

* ⁂ (ذکر سلطان العارفین فخر الدین شیخ آذری) ⁂ *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* تافت بر ارباب معنی تیر اقبال او * شاه باز اهل بینش بود وهمت بال او *

ارباب حقیقت ومعرفت واصحاب کمال وعالی همت ودنیا وما فیهادن قطع
الفت وعلی الدوام اهل الله ایله صحبت وهمیشه فقر وقناعتله عبادت وطاعت
وعلوم ظاهرهده تألیفاتله ایشا رفضیلت وعلوم باطنده سلوك ومجاهده ایله
ایقان معرفت حاندن ایدی اسمی حمزه بن علی بن مالك الطوسی البیهقی جدی
سربداران یه قدن ونسبلری صاحب الدعوه احمد بن محمد الزمجی الهاشمی
المروزی یه واصل اولور شیخ آذری کنجلکی حانده شعرله مشغول اولمغله
* شاهرخ بهادر مدحنده افرطرزنده رغنا بر قصیده سویلمشدر مطلعی بودر *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

چیست آن آبی که تخم فتنه بر می افکند * خسرو کردون زسهم او سپر می افکند
وبو قصیده ده سخنورلك دادینی ادا ایلمشدر خواجه عبد القادر عودی شیخ
آذری یه معارض اولوب خواجه سلمانك قصیده سندن برای امتحان تنظیر
ایچون شیخ آذری یه عرض وتکلیف ایلدی یایدیغی نظیره جمله فضلا واکابر
عندنده پسندیده اولمغله شاه مشار الیه آذری یه ملك الشعرالق جاهنی وعد
ایلمشیدی اول اثناده شیخ آذرینك روضهٔ درونه نسیم عالم تحقیق وزان وکابه
* احزانه انوار معرفت الله پرتو افشان اولمغله *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

اودر طلب حکم وحکومت فرمود * حق سلطنت فقر وبد ولطف نمود
اسم ورسم سود وزیاندن کچوب سعادت فقر وفنایی حاصل ایلدی شیخ الشیوخ
قبلة العارفین شیخ محیی الدین الطوسی الغزالی حضرتلرندن اخذید انابت
وکتب احادیث تعلیم وقرائت وبرمدت شرف خدمت وصحبتلریله امرار وقت
ایلدکدنصکره معا حج شریفه عزیمت وبنه رفاقتله عودت ایلدکلرنده

شیخ محی الدین حلبده دارِ بقایه رحلت ایتمکله شیخ آذری سید نعمة الله
حضرتلرینه مراجعت وانلره دخی مدت وافره خدمت ایلدکدنصکره
بالاجازت مجاهده و ریاضت اوزره سیاحت وچوق اولیاء الله ایله ملاقات ایدرک
ایکی دفعه پیاده حج ایلمشدر مناسک حجی مشتمل سعی الصفا نام کتابی وکعبهٔ
مکرمه تاریخنی حرم شریفده تألیف وتحریر ایلمشدر اندن دخی سیاحت
طریقیله هند طرفنه دوشمکله نقل اولنور که شیخ آذری هندده کمال شهرت
بولوب ملجأ انام اولمغله هند پادشاهی سلطان احمد شیخ آذری یه برالک
ویرلمسنی امر ایدرالک تعبیری اللی بیک درهم ایمش مبلغی شیخه کوردکلرنده
قاعدهٔ هند اوزره شاهک قارشوسنده سجدهٔ شکرانه اقتضا ایلدیکنی شیخه
✱ افاده ایلدکلرنده قبول ایتمیوب ✱

✱ ⁂ (بیت) ⁂ ✱

✱ من ترک هند جیفهٔ چیال کفته ام ⁂ بادبروت چونه بیک جونمی خرم ✱
بیوروب هنددن دخی عودت واو توزسنه سجادهٔ طاعت وعبادتده اقامت
ومسرور ملک قناعتده سلطنت وعالم ملکوتده سیاحت ایدوب ارباب دولتدن
کسه نک خانه سنه ایتمیوب اصحاب دین ودولت وبالکه جمیع ملت صحبتی آرزو وسیله
مجلسنه مداومت ایدنلردن نقل اولنور که سلطان محمد بایسنقر عراق
طرفنه عزیمتنده شیخ آذری یی زیارته کلمش ایدی سلطانه قانون عدالت ورأفتک
حال ومنفعتلرینی افاده ونصیح ایتدکده سلطانزاده محظوظ وممنون اولوب
✱ شیخک اوکنه برکیسه آلتون قومغله شیخ قبول ایتمیوب بو بیتی اوقومشدر ✱

✱ ⁂ (بیت) ⁂ ✱

✱ زرکه ستانی و برافشانیش ⁂ هم به ازان نیست که نستانیش ✱
شیخک مجلسنده علمادن مجاهدی بولنمغله التوندن براوج آلوب ای شیخ
بو التونی بیهوده کندونه حرام ایلدک هله جناب حق بکا الضرورات تبیح
المحظورات مصداقنجه حلال ایلمشدر دیدکده سلطان محظوظ اولهرق
مجاهدیی مجاهدیه التونی اخذ ایتمشدر شیخک آثارندن مدون دیوانی ومنظوم
ومنثور رساله لری جواهر الاسرار وسعی الصفا وطغرای همایون وعجایب
✱ الغرایب تألیفات عالیلرندندر توحید حضرت باریده قصیده سیدر ✱

Digitized by Google

* * (نظم) * *

ای برون از عقل ما عشق ترا رای دکر
کفتکوی ما همه جایی وتو جای دکر
*کوهر ذات ترا غواص ذکری درنیافت *
زانکه هست این تخم حیرت در دریای دکر
صد هزاران کنج الاالله داری درو جود
* اژدهای لاست بر هر کنج آلای دکر *
*هست در میدان میقات کمال کبریات *
صد هزاران طور بر هر طور موسای دکر
کر بقدر همت عشاق خودسازی مقام
* برترا زجنت بباید ساخت ماوای دکر *
هر کسی را ازتو درجنت تماشایی بود
* ماعی خواهیم جز رویت تماشای دکر*
باخریداران بها کن باغ جنت راکه هست
*مفلسانت رادرین بازار سودای دکر *
*کر چنین مستان بیا زار قیامت بکذریم *
* برسر هر کو برانکیزیم غوغای دکر *
نعمت خوان کرم بر هر که خواهی عرضه کن
* صوفیان راهست ازاین ذوق حلوای دکر*
نیست عنقای خرد را درقدم راهی که هست
درپس قاف قدم هر کوشه عنقای دکر
*کرد دست قدرت مشاطهٔ صنعت بلطف
* نو عروس خاکرا هر سال آرای دکر*
* پرده داران وصالت را برای امتحان *
* ازپی هروعدهٔ امروز فردای دکر *
* قادرا باکا بنور باطن آنها که هست *
** در رخ ایشان زآب لطف سیمای دکر*

Digitized by Google

*خاصه ان شمع نبوت دره البیضای شرع *
کز فروغش هست در هر ذره بیضای دکر
*پس بچار ارکان دین آن چار یار باصفا *
هر یکی در منزلش موسی و عیسای دکر
*کاذرا از کمال خویش برخوردار دار *
در دو دارش نیست چون غیر تو دارای دکر*

(قطعه)

*زحکمت بیاموز مت نکته * که در هر دو عالم شوی سرفراز*
*لباس طریقت چو در بر کنی * بذات مرنج و بعزت مناز *

(غزل)

درا بنساط بساط نشاط خاک نکر
*مثال رقعهٔ شطرنج عرصهٔ پندار *
*همان مشابهٔ شطرنج دان مقابله هم *
*دقیقه های سیاه و سفید لیل و نهار *
*مهندسان مشعبد نمای شطرنجی *
زعقل و نفس دو شطرنج باز دعوی دار
بهوش باش که کردون شکل پرست دوغا
سپهر شعبده افزا حریف بس طرار
*زفیل بند حوادث پیادهٔ توفیق *
*کسی بیرد که کرد او تأمل بسیار *
کرت هواست که رخ بر بساط شاهنهی
درین بساط چو فرزین مباش کجرفتار
*زکشت حادثه انکس که احترازنکرد *
*بباخت اسب مراد خود آذری بقمار *

(غزل)

*بیاد چشم او هر جامی آرید * من بی دست را آنجا میارید*
مرا کر زانکه روزی کشته باید* به تیر آن کمان ابرو بی آرید *

Digitized by Google

*درین غم سوختیم ای ماهرویان * که ما را مرهم داغی کی آرید*

* خدارا مطربان صوفیٔ ما را * بهای وهوی و درهی هی آرید*

*سماع آذری طوفان عامست * مگر مطرب بیزم اوبی آرید*

* * (غزل) * *

* نبد هنوز در خلوت ازل مفتوح *

* که دست عشق تو میزد در سراچهٔ روح*

* خمار خواب عدم در دماغ جانها بود *

* که ریخت مهر تو در جام ما شراب صبوح*

* ابد جسد نمک روح ناچشیده هنوز *

* که بود شور تو در سینهٔ دل مجروح *

* باب میکده زان پیشتر که غسل کنیم *

* بدست عشق تو کردیم توبهای نصوح *

* کهی بیاد تو طوفان ز آذری برخواست*

* که بود غرقهٔ بحر عدم سفینهٔ نوح *

* * (غزل) * *

* ما رخت دل بمنزل حیرت کشیده ایم *

* خط در سواد خطهٔ راحت کشیده ایم *

* تا شد کلید مخزن حکمت بدست ما *

* در چشم حرص کحل قناعت کشیده ایم*

* ای دل متاع حادثه نقدیست کم عیار*

* بسیار در ترازوی همت کشیده ایم *

* تیر سمکه بر سفینهٔ توفیق ما کشند *

* این خط که بر جریدهٔ طاعت کشیده ایم *

* فردا عذاب حشر نیاید بچشم ما *

* در جنب آفتی که ز فرقت کشیده ایم *

* قدر دیار خویشتن و وصل یار خویش *

* از ما شنو که محنت غربت کشیده ایم *

(تمامست)

Digitized by Google

ما مست میم که در مجلس ازل * با اذری زجام محبت کشیده ایم
شیخ اذری سکز یوز التمش التی سنه سی اسفرانده سکسان ایکی یاشنده وفات ایدوب اموال واملاکنی تربه سنه وقف ایلمشدر صلحا وزهاد و فقرا وطلبهٔ علوم تربه سنده اطعام ودرس واستفادهٔ علوم اولنمقده در وسلاطین وحکام وسائر زوار روح پر فتوحندن استمداد ایتمکده در خواجه احمد مستوفی شیخك وفاتی تاریخنی بو وجهله سویلمشدر

** (تاریخ) **

* دریغا اذری شیخ زمانه * که مصباح حیاتش کشت بی ضو *
* چو او مانند خسرو بود در شعر * ازان تاریخ فوتش کشت خسرو *

** (ذکر مفخر الفضلاء نسیمی) **

اصحاب استعداد وذو فنون کامل وادیب ایدی مقدم نیشابورده اولوب صکره مشهد مقدسهٔ رضویه ده اسکان وانده مکتب آچوب اولاد اکابره تعلیم خط وانشا وادب ایدرایدی مولانا عبد الحی که خط دیوانیده مشهور ومتعارفدر نسیمینك شاکردیدر علم کتابتده التی جنس حسن خطه مالك ویکاوشعر وعلم معما وانشاده بی نظیر وبی همتا ورنك آمیز ومذهب وسر بچه کاغد یاپمقده استاد والا ایدی بو خصوصده رسائل تألیف ایتمشدر مشهدك جمعیت کوننده برکون وبر کیجه ده بلا اکل وشرب ونوم وقضاء حاجة اوج بیك بیت نظم وانشا وتحریر ایلدیکی معلوم ومشهور اولمشدر وبو بیت مرقومکدر

** (بیت) **

* دل مسکین حاجتمند مشتاق * بعشق ابرویت شد سینه برطاق *

** (بو معما دخی مرقومکدر) **

* برلب بام آمدمه کفت باید مردنت * کافتاب عمرت اینك برلب بام آمدست *

** (ذکر فاضل دهر یحیی سیبك نیشابوری) **

اکثر علومده واقف فاضل وکامل اولمغله سلطان شاهرخ وقتنده فضل واستعدادی وخط وشعری شهرت بولمشدر صنایع شعرده بین الشعرا مسلم اولوب انجق صاحب قناعت ودنیا وارباب دنیایه عدم رغبت حالندن اولمغله

Digitized by Google

اكابري مدحه دائر اشعاري اولميوب اربابي عندنده كفتار وابياتي مرغوبدر منظوم دهنامه سي واسراري وخاري وشبستان خيال نام كتابلري تأليف ايتمشدر بو بيت مرقومكدر

✱ ✱ (بيت) ✱ ✱

✱ مكن اسرار خالص را بمشك وزعفران معجون ✱
✱ برنك و بوي وخال وخط چه حاجت روي زيبارا ✱

✱ ✱ (بيت ديكر) ✱ ✱

✱ ان ترك كه صد خانه كمان راز پي انداخت ✱
✱ سو يت فكنم كفت خدنكي ونينداخت ✱

✱ ✱ (بيت ديكر) ✱ ✱

✱ همچو بلبل هاي وهو يي كن كه برخواهد پريد ✱
✱ مرغ روح ازشاخسار عمر ناهي ميكني ✱

✱ ✱ (بوغزل دخي مرقومكدر غزل) ✱ ✱

✱ تواي سرخيل مه رويان چه نامي ✱ ملك ياخود يارضوان كدامي ✱
✱ چودر بستان خرامي سرو نازي ✱ مهي هركه كه بربالاي بامي ✱
✱ مرا رخسار وزلف تست مطلوب ✱ انيس وقوت جان درصبح وشامي ✱
✱ نسيما بكذري كر برد بارش ✱ فبلغ عند معشوقي پيامي ✱
✱ مران ازكوي اومارا رقيبا ✱ فلا ترتد سائل عن كرامي ✱
✱ كل اندر غنچه تردامن بود ليك ✱ در يده جامهٔ در نيكنامي ✱
✱ كداي تست فتاحيء مظلوم ✱ فجي عند اقران احتشامي ✱

وتذكرهٔ عليشيرده دخي محرردركه مولاناي مذكور ابتداي حالرنده تفاحي ووسط حاللرنده فتاحي وصكره لري خماري واسراري دخي تخلص ايليوب فتاحي تخلصيله بومطلع انكدر

✱ ✱ (بيت) ✱ ✱

✱ اي كه دورلاله ساغر خالي ازمي ميكني ✱
✱ وقت عمراين داغ حسرت رادواكي ميكني ✱

واسراري تخلصيله خواجه حافظ شيرازي تتبعنده بو بيت انكدر

Digitized by Google

*** (بيت) ***

* اد؟ برك كتب اى نيكيان زان تير شد *
* تابز د بيخ نهـال عقـل وايمان شما *

دولتشاه قولنجه سكز يوزاللى ايكى سنه سى بودار محنـدن عزم فردوس برين ايلمشدر

*** (ذكر مقدم رجال كمال غياث فارسى) ***

دانا ومورخ وحكيم وشيوه كار وخوشطبع وشيرين كفتار ميـان اهل طريق وشهرده پهلوان خصوصا خاندان طيبين وطاهرين مناقبنده جوهرافشان و بو بابده قصائد غرا واشعـار بى همتاسى عفت وعصمته نشان اولوب ابناء جنسى كبى تعصب وتشيعده اولميوب منصف ومعتدل ليدى اشبو نصيحته دائر ابيات مومى اليهكدر

*** (نظم) ***

* نهنك درسخن كفتن زبانست * تأمل كن تأمل كن تأمل *
* بكار بد چو نيكان ناتوانى * تعلل كن تعـلل كن تعلل *
* بفضل وعلم راه حق توان يافت * تفضل كن تفضل كن تفضل *
* نكو فالى بود اقبـال مردان * تفأل كن تفأل كن تفأل *
* زانديشه برون شو لوح بينش * توكل كن توكل كن توكـل *
* مكن اين غياث ازكس شكايت * تحمل كن تحمل كن تحمل *

نقل اولنوركه كمال غيـاث شيراز ميداننده ادويه واجزاء معـالجه فروخت وبعضا منـاقب وجاماسب نامه سويلردى خلق كندويه رعايت ايتمكله بو وجهله تعيش ايدردى بركون ابراهيم سلطـان كمال غيـاثى چاغروب مذاهب اربعه دن قنغيسى اولى در ديو سوال ايلدى كمال بر پادشـاه درت قپولى برخانه ده اوتورديغى حالده مرام سلطانى كورمك اولديغى صورتده قنغى قپودن كيرمك سؤال لازم دكل همان پاد شاهه ملاقاته قابليت حاصل ايتمك لازمدر ديدى تكرار سلطان قنغى مذهبك تابعلرى دخى فاضللردر ديدى كمال هرقوم وهر مذهبك صالحلريدر ديدى سلطـان تحسين ايدوب انعام واكرام ايلدى بركيجه كه عالم معنيدن جزئى وقوفى

اوله بو یله خصوصده رد وقبول و برینی دیکره ترجیحدن حذر واجتناب ایدر باخصوص اصحاب رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حقلرنده معاذالله کفره بادی اولور همان لازم اولان جمله سنی بیوك وافضل بلمکدر بو بابده شیخ عطار حضرتلری خوش بیورمشلردر

(مثنوی)

* الا یا در تعصب جانت رفته * کناه خلق با دیوانت رفته *
* ولی از ابلهی بر زرق و پرمکر * کرفتار علی ماندی و بو بکر *
* کهی آن یك بود نزد تو مقبول * کهی آن یك بود از کار معزول *
* کر این بهتر ور آن بهتر تراچه * که تو چون حلقهٔ بردر تراچه *
* همه عمری درین محنت نشستی * ندانم تا خدا را کی پرستی *
* یقین دانم که فردا پیش حلقه * یکی کردند هفتاد و دو فرقه *
* چکویم کر همه زشت ار نکویند * چو نیکو بنکری جویای او یند *
الهی نفس سرکش را زبون کن * فضولی از دماغ ما برون کن *
* دل ما را بخود مشغول کردان * تعصب خوی را معزول کردان *

* ⁂ (ذکر بدخشی سمرقندی) ⁂ *

سمرقندك جملهٔ فضلا و زبدهٔ شعراسندن اولوب الغ بك کورکانك عصرنده مرتبهٔ علیایه واصل وسلطان مشارالیه واولوقتا کابرینك اعزاز واحترامنه نائل اولمشدر سلطانك مدحنده قصائد غرالری وسائر اشعاری ودیوانی اول دیارده مشهوردر وآفتاب ردیفی قصیده سی لطافت طبعنه شاهد اولمغله ایکی بیتی تحریر اولندی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

ای زلف شب مثال تر ادر بر آفتاب * ازشب که دیدسایه که افتد بر آفتاب
زاغیست طرهٔ تو همایون که آشیان * بالای سرو دارد و زیر پر آفتاب

* ⁂ (ذکر مقبول ابرار خیالی بخاری) ⁂ *

خواجه عصمت بخاری شاکردلرندن مستعد وخوش طبع وطور وکفتاری درویشانه و دیوانی ماوراءالنهرده و بدخشانده وترکستانده زیاده مشهور ومعتبردر و بوغزل مرقومکدر

(غزل)

هرکه زین وادی بکوی بخت ودولت میرست
از ره ورسم قدم داری وهمت میرسد
ازخروش کوس شاهان این ندا آمد بکوش
کین سراسر پادشاهی را بنوبت میرسد
فرصت صحبت مکن فوت از پی مقصود خویش
خالیا خوش بگذران کان هم بفرصت میرسد
آخرای سرکشتهٔ وادی هجران پیش ازین
تشنه لب منشین که دریا های رحمت میرسد
از ره عزت خیالی عاقبت جایی رسید
هرکه جایی میرسد از راه عزت میرسد

بو غزل دخی مرقومکدر

(غزل)

ای تیر غمت را دل عشاق نشانه
خلقی بتو مشغول وتو غائب زمیانه
که معتکف دیرم وکه ساکن مسجد
یعنی که ترا می طلبم خانه بخانه
حاجی بره کعبه ومن طالب دیدار
او خانه همی جوید ومن صاحب خانه
چو مرغ بصد کونه زبان حمد تو کوید
عاشق بسرایندن ومطرب بترانه
چون درهمه جا عکس رخ دوست توان دید
دیوانه نیم من که روم خانه بخانه
مقصود من از کعبه وبتخانه تویی تو
مقصود تویی کعبه وبتخانه بهانه
تقصیر خیالی بامید کرم تست
یعنی که کنه را به ازین نیست بهانه

غزل مذكورك مضامينى دقايق حقايق رموز وحدتى ايضاح و بيان ايدوب
افضل شعراى روم كانى مرحوم تخميسنه همت ايتمشدر خيالى موى اليهك
مرقدى بخاراده اولديغنى غلبشير تذكره سنده تحرير ايدر

(ذكر اعجوبهٔ سخن ارائى باباسودائى)

طبعى متين وكفتارى شاعرانه ودلنشين ظريف واهل دل وابدال اللهدن
مظنه‌دن اولمغله سلاطين وحكام كندويه اعزاز واكرام وباخصوص
عصرينك شعراسى استاد عدى ايله كمال تعظيم واحترام ايدرلرايدى
باباسودائى عن اصل خراسان ايالتنده ايورد نام شهردن اولوب اول حالنده
خاورى تخلص ايدرايدى صكره كندويه جذبه كلوب برقاج سنه باشى اجق
يالين اياق خاوران صحراسنده كزمكله بو جهتدن صكره سودائى مخلصيله
اشتهار بولمشدر (حكايت) اولنوركه جانى قربانى ديدكلرى طائفه قوت
ومكنت صاحبلرى اولمغله سلاطين طرفلرندن طائفهٔ مذكوره سرداراريته
منصب وتحصيلدارلق ويريلورايدى طائفهٔ مزبوره ايورد اهالبسنه
تعدى ايتملريله هرچند سلاطينه مرقوملردن شكايت ايتديلرايسه‌ده
مفيد اولمامشدى باباسودائى ايبورد قراسندن حالا بابانك مدفنى اولان
سكان نام قريه‌يى درعهده ايتمشكن طائفهٔ مزبوره اول قريه‌نك محصولنى
خراب ايتملريله باباسودائى بوخصوصده ابتدا شاهرخ سلطانى مدح
وصكره مارالذكر طائفه‌دن شكايت ايتمشدر شكايتى بووجهله در

(نظم)

ملك ويران شود از جانى جانى قربانى
وز قورلتاى بد مير محمد تومان
در دماغ همه شان فكر كلات وخرسال
در خيال همه شان ذكر خروج وطغيان
نائب دست چپ اريست بكوسعد الملك
بردم اسب كره از چه زند تابستان
هست دانا و دليل همه ملا قاسم
خوش دليلست اذا كان غربا برخوان

Digitized by Google

◆ پادشاها بکن این قوم مخالف رادور ◆
◆ یا بکن کوه کلات چوفلك راویران ◆
◆ نیك خواهان ترا دولت برلاسی باد ◆
◆ بد سکالان ترا محنت جانی قربان ◆

سلطان شاهرخ طائفهٔ مرقومه‌نك ضبطنه مشغول اولوب بعضیلرینی طوس طرفنه پراکنده ایلدی (نقل اولنورکه باباسودایی ابیورده ایکن اتفاق عجیبه دن ابوسعید خرقاضی وخواجه جلال الدین اشترجانی امیر تومان وصدرالدین سك داروغه ومحمد کلهٔ کاو محصل بولنمشلرایدی بوحاله مناسب بابا سودایی بوقطعه یی سویلمشدر

❋ ⁂ (نظم) ⁂ ❋

◆ باد رد مثال اسیا بیست ◆ چرخش همه غصه است وغم ناو ◆
◆ داروغه سکست وقاضیش خر ◆ عامل شتر و محصلش کاو ◆
◆ زینها چه بود نصیب رعیت ◆ لت خوردن وزرشمردن وداو ◆

امیرالمؤمنین حضرت علی کرم الله وجهه منقبتنده قصیده سویلیوب آخرنده سلاطینی ذم ایتکله سلاطین عصری متنبه اولمشلردر اول قصیده دن بعض ابیات بومحله یه ثبت اولندی

❋ ⁂ (نظم) ⁂ ❋

◆ برلوح سیم صبح بکلك زر آفتاب ◆
◆ بنوشته نام احمد والقاب بوتراب ◆
◆ یعنی دوبود اسم ومسما همان یکی ◆
◆ احول دودید شان ویکی بوددرحساب ◆
◆ برخوان حدیث لحمك لحمی وسرمپیچ ◆
◆ بشنورموزدمك دمی ورخ متاب ◆
◆ ازخیل انبیا نبی الله هاشمی ◆
◆ وزجمع اولیا اسد الله بوتراب ◆

(مذمت سلاطینده واقع اولان ابیاتندندر)

❋ ⁂ (نظم) ⁂ ❋

Digitized by Google

✻عنبرت خال ورخت ورد وخطت ریحانست✻
✻ دهنت غنچه ودندان درولب مرجانست ✻
✻ کوهرت نطق وزبان طوطی وفندق انکشت ✻
✻ زنخت سیب وبرت سیم ودلت سندانست ✻
✻ پیش دندان تودر بحر بدر ویشی در ✻
✻ کوش بکرفت که درویشی درویشانست ✻
✻ فرقت روی تواندازه طاقت بکذشت ✻
✻ پیش ازین صبر ندارم کرم ازمردانست ✻
✻ میدهد جان بیکی بوسه دل سودایی ✻
✻ کفتم اش دل ندهی کفت که دل سلطانست✻

سکسان یاشنی متجاوز اولدقده سکز یوز اللی اوج سنه‌سی بو بازارکاه عالمك سود وزیاندن جشم پوش رغبت وکل نفس ذائقة الموت خمخانه‌سندن جرعه نوش فوت اولوب ظاهرا سکان نام قریه‌ده غنوده لحد زمین ومعنی واصل بهشت برین اولمشدر رحمة الله علیه

✻ ✻ (ذکر طالب جاجرمی) ✻ ✻

جاجرمك کدخدا زاده‌لرندن شیخ ازدینك شاکردی شاعر خوش کفتار ایدی اول حالنده رحلت وشیرازده اقامت ایدوب انده اعتبار ورغبت وملك فارسده اشعاری کلی شهرت بولوب شیخ سعدینك اشعارینه نظیره‌لر سویلمشدر شیخ سعدینك غزلنك مطلعی بودر

✻ ✻ (بیت) ✻ ✻

✻ دیده ازدیدارخوبان برکرفتن مشکلست ✻
✻هرکه مارا این نصیحت می‌کند بیحاصلست✻

(جواب جاجرمی) ✻ (غزل) ✻

✻ ای که بی‌روی ماراز ندکانی مشکلست ✻
✻ تلخی داغ فراقت همچوزهر قاتلست ✻
✻ درغمت بکریستم چندانکه آب ازسر کذشت ✻
✻ در پیت زان دونمی ایم که پایم درکلست ✻

Digitized by Google

* ای همای دولت ازمایهٔ خودرا واکیر *

* نیر اقبال تو بر هرکه تابد مقبلست *

* ما ز آب دیدهٔ خود غرقهٔ بحر غمیم *

* از غریق انکس چه داند کو بروی ساحلست *

* یار رفت و با من ای طالب حدیثی هم نکفت *

* وه که تا روز قیامت این زیادم بر دلست *

طالب مذکور شیرازدهٔ سلطان عبدالله بن ابراهیم سلطانه مناظرهٔ کوی وچوکانی نظم ایتمکله سلطان طالبه کمال تحسین ونوازش وآفرین وکلی عطیه و بخشش و یروب طالب ندیم و خوش صحبت وارباب عشرت ودائما ظرفا وجوانانله الفت حالتدن اولمغله عطیهٔ مزبوری شیرازده ازوقت ایچنده صفای خاطر ایله صرف وسکز یوز اللی درت سنه سی وفات ایدوب مصلادهٔ خواجه حافظك یاننه دفن اولنمشدر طالب مذکورك مزاری طاشنه بو رباعی نقش اولندیغنی علیشیر تذکره سنده تحریر ایلمشدر

(رباعی)

* در کوچهٔ عاشقی به پیمان درست *

* میکفت بمن اهل دلی روز نخست *

* طالب مطلب کسی که او غیر توجست *

* تو طالب آن باشکه او طالب تست *

* (ذکر الطاف کردکاری امیر شاهی سبزه واری) *

خسروك مؤثر کلامی وحسنك لطافتی وکمالك نازکلکی وخواجه حافظك صفوت کفتاری سخن امیرشاهیده جمع اولمشدر دیو فضلا اتفاق ایتمشلردر

خصوصا خیر الکلام ماقل ودل * (بیت) *

* یك دسته کل دماغ پرور * از خرمن صد کیاه خوشتر *

مصداقلرنجه کفتارنده اولان ایجاز واختصار لطافت و بلاغتنه کافیدر مولد ومنشائی سبزه وار وشهرتی عن اصل آق ملك بن ملك جمال الدین فیروز کوهی واجدادی اکا برسربدلاندندر خواجه علی مؤید برادر زاده سیدر شاهرخ سلطانك عهدنده سربدلانك حاللری دیکرکون

اولدقده امیرشاهی شهزاده بایسنقر سلطان طرفنه مراجعت وزند شهزاده ده ملتفت اولمشیدی حتی سربدلانك فترتنده بعض اموال واملاك موروثه سی میرید ن ضبط اولنمش اولمغله شهزاده نك سعیبله امیرشاهی یه رداولندی وشهزاده نك مقرب وندیمی اولمغله برکون شهزاده بایسنقرایله هرات کوهستاننه صید وکیدوب حیوانلری صیده صالدقلرنده قضای اتفاق شهزاده ایله امیرشاهی یالکزجه تنها برطرفه دوشوب سائرسواریلر محل آخره تفریق اولمشلرایدی امیرشاهینك پدری میر جمال الدین سربدلاندن اولمغله شهزاده امیرشاهی یه نکاه ایله سنك پدرك دشمنك هلاکنده کارینی تکمیل ایچون بوکونکی کبی فرصتنه رعایت ومردانه لك ایدردی دیدی امیرشاهی متغیراولوب * ولاتزر وازرة وزر اخری * اوغلی باباسی کاریله مشغول اولمدیغی حالده پدرینه تبعیت اولمز دیدی بوندنصکره مادام حیاتده اولدقجه سلاطین خدمتنده اولمامغه یمین ایدوب فراغت وسبزه وارده جزئی ملك تدارکیله زراعته مشغول اولدی شهزاده بایسنقرمقدما شاهی تخلص ایدرمش صکره امیرشاهی بوتخلصله شهرهٔ افاق اولدقده بایسنقر بوتخلصی ترك ایلمشدر امیرشاهی سبزه وارده کندوملکنده فضلا ومستعدانله دائما ذوق وصحبت اوزره اوقاتکذار اولمشدر کمال مرتبه هنرمند وفنونه آشنا خصوصا علم کتابت وتصویر وموسیقیده وسازنده لکده مهارت تامه سی وحسن اخلاق ومجلس آرا لقده ممتاز اقران ایدی مشهور ومتداول دیوان اشعاری واردرشهزاده ابی القاسم بهادرك کل افشان نام قصری تصویر ایچون شاهی یی استرابادەکوندردکلرنده بوغزلی دیمشدر

❊) غزل (❊

❊ توشهریار جهان ماغریب شهر توییم ❊
❊ وطن کذاشته بی خانمان زبهر توییم ❊
❊ زلطف برسرمادست رحمتی منه ❊
❊ که پایمال حوادث زتاب قهر توییم ❊
❊ دوای دل نشود نوش جام جم مارا ❊

Digitized by Google

که نازپرور پیمانه های زهرتو بیم
چولاله خون چکدازنو بهار عارض تو
چوغنچه چاك دل ازلعل نوش بهرتو بیم
شداز وفای تو مشهور عالمی شاهی
بس است شهرت ماگرزسکان شهر تو بیم

) غزل (

نه کنج وصل تمناکنم نه کنج حضور
خوشم بخواری هجر ونکاه دورادور
بسعی پیش توقدری نیافتم چکنم
که شرمسارم ازین جستجوی نامقدور
تنی چوموی شده زرد زار ونالانم
زتاب حادثه همچون بریشم طنبور
بکردکوی تو کشتن هلاك جان منست
چو پرکشودن پروانه در حوالی نور
سروش غیب بشاهی خطاب کردمرا
به بنده کی تودر شهرتاشدم مشهور

) غزل (

بازاین سرسودایی سودای کسی دارد
بازاین دل هر جایی جای هوسی دارد
ازکنج غمش دیکردر باغ مخوان دل را
کان مرغ که تودیدی خو یاقفسی دارد
هرکس بمراد دل دارد بجهان چیزی
ما یم ودل ویران ان نیز کسی دارد
شبهاسك کویت را رحمی نبود برمن
خوش وقت اسیری کوفریاد رسی دارد
ازکوی بتان شاهی کم جوده برکشتن
کین بادیه همچون توسرکشته بسی دارد

(قطعه)

در جمع ماه رویان هم صحبتست مارا
اسباب خرمی را صد گونه ساز کرده
از باده های وصلش هرکس گرفته جامی
چون دور ما رسیده آهنگ ناز کرده
لب بر لبش چو ساغر خلق بکام شاهی
از دور چون صراحی گردن دراز کرده

امیر شاهی یتمش یاشنی تجاوز ایتدکدنصکره سلطان بابر بهادرك وقتنده سکز یوزاللی یدی سنه سی استرابادده وفات ایدوب نعشنی سبزه واره نقل وشهر سبزه وارك طشره سنده نیشابور طرفنده اجدادینك خانقاهنده دفن ایلشلردر علیشیر تذکره سنده دخی ترجمهٔ حال مومی الیهی ذکری مرور ایلدیکی وجهله تحریر ایدوب بو بیتی مرقومك اولملق اوزره تحریر ایلمشدر

(نظم)

خرابم از دل بیرحم وکه که یاد کن مارا
سگ کوی توایم اخر بسنگی شاد کن مارا

امیرشاهینك وفاتنده شعرای مملکته مرثیه تکلیف اولندقده بو بیتی دیمشلر

(نظم)

کو بشوز یر وز براز اشك واهم سبزه وار
زانکه شهرشاه بیشاهی نمی آید بکار

(ذکر حسن سلیمی)

طبعی سلیم واهل دل وندیم اصلی تون نام شهردن اولوب سبزه وارده توطن ایدوب اوائل حالنده تحصیلدارلق ایله مشغول ایکن برکون حسب المصلحه برطول خاتوندن با امرمیری طلب ایلدکده مرقومه عجوزه فریاد ایدوب سن بو مبلغی بندن نه حقله ونه امرشرع ایله استیورسن دیدکده سلیمی حالا وزیرملك سید فخرالدینك امریله استرم دیدی تکرار خاتون ای ظالم یارین روز محشرده بن سنك گریبانکه یاپشدیغم وقتده ظاهر اسن بوظلمی

فخرالدینك امریله ایتدم دیه جکسن عجبا حق تعالی بوسنك عذریکی قبول ایدرمی دیدکده حکمت وهدایت الهی همان سلیمی یدنده اولان قلمی شکست واول ساعت بردخی تحصیلداراولق وحرامخوراولق ایتامکه یمین وتوبه والی آخرالعمر عهدنده وفا ایدوب فقرا وصلحا قیافتیله سیاحت وحج شریفه عزیمت ومراقد ائمهٔ معصومینی زیارت ایله نائل شرف وسعادت اولمشدر امامان حضراتنك وامیرالمؤمنین حضرت علی کرم الله وجهه نك منا قبلرنده قصائد غرالری وولایت نامه سی واردرکه جمیع مداحانه ترجیح اولنمشدر رعنا ومدحه سزا توحید ومناجاته دائر اشعاری مسلمدرکه تبرکا مناجاتندن برقاچ بیت بومحله یه تحریر اولندی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* الهی باعزازان پنج تن * نبی وولی ودوفرزندوزن *
* برآری بفضل ای کردکار * که دردین ودنیا مرا پنج کار *
* یکی حاجتم رانمانی بکس * برارنده آن توباشی وبس *
* دوم روزی من زجایی رسان * که منت نباید کشیدازکسان *
* سیم چون بمرکم اشارت بود * بالا تخافوابشارت بود *
* چهارم چنانم سپاری بخاك * کزآلودکی کشته باشم پاك *
* بپنجم چوتن بکسلاند کفن * رسانی تنم رابدان پنج تن *

سلیمی مشهد رضوینك زیارتنه کیدرکن سکزیوز اللی درت سنه سی جهانداردە وفات ایدوب نعشی سبزه واره نقل برله انده دفن اولنمشدر

* ⁂ (ذکر سلك الکلام ابن حسام) ⁂ *

خوش کفتار ونازك اشعار صاحبی فاضل روزکار ایکن مائل قناعت وعزلت اولوب عن اصل قهستانه تابع خوسف نام قریه دن اولمغله جفتجیلك وچوبانلق ایدرك حلال تعیش وصباح صحرایه کیدوب اخشامه دك شعر ونظم انشا ایدرایدی منقبت کولقده عصرینك ممتازی وبی نظیر قصائدی اولمغله نعت حضرت فخرکائناتده اولان قصائدندن بعض ابیات تحریر اولندی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* ای رفته آستان تو رضوان باستین *
* جاروب فرش مسند توزلف حورعین *
* بادصبا زنکهت زلف تومشکبوی *
* خاك عرب زنزهت قبرتوعنبرین *
* ازلعل آبدار تو ارواح راشفا *
* وززلف تابدار توحبل المتین متین *
* موی تو سایبان قنادیل آفتاب *
* لعلت خزینه دار بسی کوهر ثمین *
* ذات توهمچونام کریم تومصطفا *
* حسن توخلق عظیم تونازنین *
* ماه منیر مملکت آرای طا وها *
* شاه سریر مسند اعلای یاوسین *
* چابك سوار شب دو اسری بعبده *
* کاندر رکاب تو نرسد شهپر امین *
* عیسی عصر قصر دنی درمقام قرب *
* مهدیٔ مهدعهد نخستین وآخرین *
* بابای مهربان بنی آدم وشفیع *
* فرزند آدم ازهمه لیکن خالف ترین *
* ای بر سر برکنت نبی نهاده پای *
* آدم هنوز نه بند مخمر بماء وطین *
* ای رهروان راه حریم اله را *
* شرع توما بروزاید شارع مبین *
* ای نقل کرده رایت رایت برآفتاب *
* وی نقل برده رؤیت رویت بناظرین *
* ای مالك ممالك ایاك نعبد *
* وی سالك مسالك ایاك نستعین *
* رویت برآسمان لعمرك مه تمام *

* در باغ فا ستقم قد توسرو راستین *
* یك جامه یه زحضرت باحترام تست *
* ترك چهار بالش وقصر چهار مین *
* نام تو برنکین سلاطین نوشته اند *
* بهر نفاذ حکم بخط زمی دین *
* فیروزی ممالك لا ینبغی نیافت *
* تا کرده نقش خاتم تو بر سر نکین *

ابن حسام سکز یوز یتمش بش سنه سی بودار محندن دار سروره رحلت ایتمشدر

* (ذکر املح الشعرا عارفی هروی) *

شاعر خوش طبیعت وکامل شیرین صحبت اولوب ملوك روزکار وامرای نامدار مدحلرنده سویلدیکی قصائدی پسندیده باخصوص مثنویده اولان شیوه سی کزیده در مذهب حنفی یه دائر منظومه سی و وزیر خواجه پیر احمد بن اسحق نامنه منظوم ده نامه سی اولمغله اندن بر غزلی بو محله یه تحریر اولندی

* (غزل) *

* ازغمزهٔ جادوی تو چون دید اشارت *
* نقد دل و جان چشم تو بر بود بغارت *
* ای خسرو خوبان بکدایان نظری کن *
* درویش نواز یست کل نخل بهارت *
* دیرینه سرایست جهان دور زشادی *
* این کهنه رباطیست مبراز عمارت *
* کلکونهٔ رخسار زخوناب جکر ساز *
* در مذهب عشاق چواینست طهارت *
* کر عارفیٔ دلشده راینده شماری *
* ازصدقی دعا کوی بود روز شمارت *

* (ذکر ذوفنون جنونی) *

طبعی لطیف وکفتاری ظریف اکثری لطیفه وهزله مائل اولمغله حافظ

Digitized by Google

شیر یحیی نی هجو ایتمشدر عن اصل اند خور دولا یتندن اولوب دار السلطنهٔ
هراتده ساکن اولمغله حکام وامرا کندویه رغبت ایدرلر ایدی امیر غیاث
الدین سلطان حسین بن امیر کبیر فیروز شاهك مرغوب ومعتبریدر
بوغزل جنونینکدر

* (غزل) *

* کفتمش عیدست آن رخسار وابروماه عید *
* کفت آری روشنست این حال نزد اهل دید *
* کفتمش از چیست ماه نو چنین مشکل نما *
* کفت میکردد زشرم ابروی من ناپدید *
* کفتمش غوغا بشام عید ازان ابرو چراست *
* کفت ان کوید این غوغا دکر خود راندید *
* کفتمش در وعدهٔ وصل تو اشکم سائلست *
* کفت بسیار این کدا در کوی ما خواهد دوید *
* کفتمش تا ماه دیکر بر جنونی نکذری *
* کفت اکر صبری کنی این مه بسر خواهد رسید *

علیشیر دخی تذکره سنده مومی الیهك ترجمهٔ حالنی شو وجهله تحریر ایدر که
هر چند اصحاب معارفدن ایسه ده هزل وهجوه مائل اولدیغندن
آثار سائره سنه کیمسه نظر ایتمیوب انجق هجوه دائر آثاری شهرت بولمشدر
وبو حاله مذکورك طوری بادی اولمشدر وبو بیت دخی مرقومکدر

* (بیت) *

* هر اهل جنون را کندتوز بونی * زان روی دران حلقه زبونست جنونی *

* (ذکر یوسف امیری) *

شاهرخ سلطانك عصرنده امرا وارکان دولتك معتبری ومشهور
ومتعین شعرادن ایدی شاه رخ سلطانه واولادینه وامرای دولته قصائد
غرالری وار در سلطان بایسنقر بن شاه رخ سلطانك مدحنده
سویلدیکی قصیده دن چند بیت بومجله یه ثبت وتحریر اولندی

* (نظم) *

* بتی که رونق مه برد روی رخشانش *
* زسبنه تنك شكر بخت لعل خندانش *
* شكست رونق یاقوت وآب لؤلؤ برد *
* رواج تبرزی بازارد رومی جانش *
* صبا بطبله عطارازان جهت ماند *
* كه مایه داردازان زلف عنبرافشانش *
* بكردلذلب چون نوش اوخط خضریست *
* نشسته برطرف جوی آب حیوانش *
* میان آن رخ وخورشید فرق نتوان كرد *
* چوسر برآورد ازمشرق كریبانش *
* زدست نركس مستش اكردلی بجهد *
* كند بسلسلهٔ زلف بند وزندانش *

* (ذكر عمدة الحكما خواجه فخرالدین بن اوحدی المستوفی) *

اصلی سبزه واردن اولوب اعیان روزكار واكا برسبزه واردن خاندانلرینه مستوفیان تعبیر اولنور دیكه تفصیلی تاریخ بیهقیده مسطوردر حكیم وفاضل فنون علومی جامع وكامل خطوط متنوعه وانشا ونجوم واحكام وشعروطب وتاریخ علملرنده ماهر ومشار بالبنان ایدی بومقدار علوم وفنونه مالك وظرفا ومستعدلردن شاكردلری وارایكن طبیعت ومشربی فقیرانه ودرویشانه ایدی عربی وفارسی وسائر بیك جلد كتاب جمع ایدوب جمله سنی مقابله وتنقیح وكندو خطیله تصحیح ایلمشیدی امرای اطراف ووزرای اكناف خواجهٔ مذكوره كلی هدایا ارسال ایتمكده اولملریله مال مذكوری احباب همجلیسلریله صرف ایدردی قصائد ومقطعات وغزلیاتی مشتمل مكمل دیوانی اولمغله امام علی بن موسی الرضا حضرتلرینه نظم ایلدیكی یتمش بیت مقداری قصیده دن چند بیت تحریر اولندی

* (نظم) *

* گردون فراشت رایت منصور آفتاب *
* وز پردهای دیدهٔ شب شست کحل خواب *
* صبح سمن عذار چو خوبان شوخ چشم *
* پرده زرخ فکندو برون آمداز حجاب *
* نظـارکی زمنظر این کاخ زر فکار *
* صدلعبت سمن سلب سیمگون ثیـاب *
* مصباح صبح چهره فروزاز ظلام شام *
* چون نورشب شعله زنان درشب شتاب *
* سیمین طراز کشت چوخرگاه خسروان *
* پرده سرای چرخ که بدعنبرین طناب *
* هر کوکبی نمونهٔ صفر یست فی المثل *
* حیران شده محاسب عقل اندرین حساب *
* جوی مجره بین که بفردوس جوی شیر *
* طفلان جرخ ازو شده قانع بهشدناب *
* کیوان که کوی بردبرفعت زخسروان *
* میل غروب کرده باآهنـك اغتراب *
* برجیس رازده غم رامی ره شـکیب *
* آری چکونه صبر کندوعدبی رباب *
* رفته بغرب ببرق براق ترك جرخ *
* چون تیغ تهمتن به نهانخانهٔ غراب *

خواجه اوحد دائما تجرد اوزره اولوب اولاد واحفـاد دن بلـکه غصه وقساوتدن محروم وازاده اولمغـله اصحابندن بعضیسی تأهل خصوصنی تکلیفلرنده بوقطعه‌یی نظم ایدوب جواب ویرمشدر

* * (قطعه نظم) * *

* همدمی میکفت با اوحد دراثنای سخن *
* کای تواکاه از رموز چرخ وراز آسمان *
* هم باستحقاق ملك فضل رامالك رقاب *
* هم باستعـداد اقلیم سخن راقهرمان *

Digitized by Google

❊ مریم طبع کهرزایت چرا کردست قطع ❊
❊ چون مسیحا رشتهٔ پیونداز وصل زنان ❊
❊ مرد را هرکز نکیرد چهرهٔ دولت فروغ ❊
❊ تا بنور زن نه پیوند چراغ خانمان ❊
❊ حیف باشد غنچه سان برجان خود بستن کره ❊
❊ یکدو روزی کاندرین باغیم چون کل میهمان ❊
❊ کفتمش ای یار نیکو خواه میدانم یقین ❊
❊ کرنکو خواهان نمی شاید بجز نیکی کمال ❊
❊ وصل زن هرچند باشد پیش مردکا مجوی ❊
❊ روح وراحت را کفیل وعیش وعشرت راضمان ❊
❊ لیك با او شمع صحبت در نمیکیرد ازانك ❊
❊ من سخن از آسمان میکویم او از ریسمان ❊

خواجه اوحد التمش برپاشنه وار دقده سکز یوز التمش سکز سنه سی وفات ایدوب خیر وثوابدن وکلی کتابدن غیری اولاد واموال ترك ایلدی

❊ ❊ (ذکر امیر امین الدین ترلابادی) ❊ ❊

ترلاباد بیهقی قریه لرندن اولمغله امین الدین اکا منسوبدر کمال فضیلت وظرافتندن بشقه حسب ونسب وسیادتی وشعرده دخی مهارتی اولمغله کاتبی وعلی شهابله مشاعره ومناقشه سی واردر جمیع فضلا کاتبینك شترحجره قصیده سنی پسندیده وتحسین ایتدکلریله امیرامین الدین بالبداهه بوقطعهٔ سویلمشدر

❊ ❊ (قطعه) ❊ ❊

❊ اکر کاتبی که کوی درسخن ❊ بلغزد برودق نکیرد کسی ❊
❊ شترحجره را کرنکو کفت لیك ❊ شترکربه هانیز داردبسی ❊

امین الدین مثنوی کوللکده کشایش طبعی اولمغله مصباح القلوب نامنده خطاب شمع وپروانه وسلوة الطالبین اسمنده داستان عقل وعشق وقصهٔ فتح وفتوح کبی وسائر تألیفاتی مرغوبدر وبوغزل مرقومکدر

❊ ❊ (غزل) ❊ ❊

❊ دیده چون آیینهٔ روی تو دیدن کیرد ❊ از تحیر زمزهٔ اشك دویدن کیرد ❊

Digitized by Google

* دل من در سر آن زلف سیه مضطر بست *
* مرغ در دام چو افتاد طپیدن گیرد *
* باز بگریخت خیال تو ز چشم بی خواب *
* میرود اشك او را بچکیدن گیرد *
* لرزه بر تن فتدان لحظه که من آه کشم *
* شاخ لرزد چو سحر باد وزیدن گیرد *
* گر دهد شادیٔ وصلت بامین یکنفسی *
* چشم چه بود که ارواح پریدن گیرد *

* ❋ (ذکر درویش قاسمی تونی) ❋ *

غالبا اصلی هراتدن اولوب صکره تونه نقل ایلمشدر زیراتون دیمك فارسیده کلخن دیمك وخرسانده برولایتك دخی اسمیدر شهر هرات جنت مثال اولمغله کلشندن کلخنه کتمسی الخمول راحة مفادنجه اولدیغنی ایما یوزندن بو بیتی دیمشدر

* ❋ (بیت) ❋ *

* از همت بلند نباشد که قاسمی *
* شهر هری گذارد وقانع بتون شود *

قاسمی اهل طریق وشاعر متین گفتار وخوش رفتار ونام وشهرتدن کذار واهل دنیا ومناصبدن فرار وفقر وانقطاعی اختیار ایلمش برذات مختار ایدی بو غزل انکندر

* ❋ (غزل) ❋ *

* باز بجور زلف تو دل پای بند شد *
* مرغ هوا بدام اسیر کمند شد *
* گلنار چهره تا که برافروختی بناز *
* خالت بگرد انش سوزان سپند شد *
* هنگام روز هجر خود از ما مکن سؤال *
* دیوانه را مپرس که از ماه چند شد *

Digitized by Google

❊ دل را که بود معدن عقل و محل هوش ❊
❊ راهش بری و شی زد و جای گزند شد ❊
❊ این قدر و منزلت نه بخود یافت قاسمی ❊
❊ از قد یار پایهٔ بخشش بلند شد ❊

❊ ⁂ (ذکر صاحب بلخی المخلص بشریفی) ⁂ ❊

عالم و شاعر و فاضل و طب و موسیقی و سائر فنونده ماهر و کامل اولوب بدخشان شاهلرینك و سادات کرامك مدحلرنده قصائدی و سلطان السادات امیرعلی اکبر مدحنده اولان قصیده سنك مطلع بیتی بودر

❊ ⁂ (بیت) ⁂ ❊

❊ دروقت تبسم لب جانپرور دلبر ❊ چون رشتهٔ آلبسته دو وسی و دو کوهر ❊

❊ ⁂ (مطلع دیکر) ❊

❊ تو بی کان نمك ماشور بختان ❊ خدا این داد مارا و ترا آن ❊

❊ ⁂ (بو غزل دخی انکدر) ⁂ ❊

❊ وصل یار ماز عمر جاودانی خوشترست ❊
❊ لعل جانبخش ز آب زندکانی خوشترست ❊
❊ زلف اوراچون سر فتنهاست در دور قمر ❊
❊ بارخ او عشق ورزیدن نهانی خوشترست ❊
❊ در تعلق هر که جانرا بدوانسی بود ❊
❊ پا کبازان را بدلبر میل جانی خوش ترست ❊
❊ کرچه پیغام از نسیم صبح با یاران نکوست ❊
❊ درد دل با دلبران کفتن زبانی خوشترست ❊
❊ عاقبت کافیست باقی جمله اینها در دسر ❊
❊ ای شریفی کر تو اینها زاندانی خوشترست ❊

❊ ⁂ (ذکر مفخر الظرفا خواجه منصور قرابوقای طوسی) ⁂ ❊

طوس اعیانندن صاحب طبیعت و خوش صحبت اولوب شاهرخ سلطانك عصرنده شهزاده علاء الدوله نك ملازمتنده اولمغله دیوان شهزاده دن جسیم ولایتلرك تحصیلدارلغنه کوندریلورایدی (بو غزل مرقومکدر)

❊ (غزل) ❊

❊ ای چشم خوشست بلای مردم ❊ در دیده تو پی بجای مردم ❊
❊ مردم تو بچشم در نیاری ❊ چیزی دکری برای مردم ❊
❊ از بهر نشست سرو قدت ❊ چشم آب زده سرای مردم ❊
❊ چندم بکشی وزنده سازی ❊ آخر نونهٔ خدای مردم ❊
❊ منصور زغم بمردد و راست ❊ ازجور تو وجفای مردم ❊

خواجه منصورك احبابندن واول وقتك كزيده فضلاسندن اقضی القضاة مولانا عبدالوهاب طوسی یه خواجه منصور بوغزلی اوقودقده عبدالوهاب سزك بوغزلكزه بندخی بربیت علاوه ایده یم دیوب

❊ (بیت) ❊

❊ یارب تو مرا حکومتی ده ❊ تامن بدهم سزای مردم ❊

بو بیتی انشاد ایتمکله بیت مرقوم سلاطین وامرانك مسموعلری اولوب وخواجه منصور دخی سوء النفس ایله اولمغله امرا وفضلا منصوری کوردکلرنده بو بیتی اوقورلردی بوخصوصده منصور عبدالوهابه مغبر اولمغله بوقطعه یی نظم ایتمشدر

❊ (قطعه) ❊

❊ قاضیا بر سر یتیمانی ❊ خون شان میخوری مکر شبشی ❊
❊ کفتهٔ آفتاب شرع منم ❊ آفتابی ولی یتیم کشی ❊

شاه رخ سلطان واقعه سندنصکره ظالم وغدار ومجنون اطوار محمد خدابداد نام کیمسه کمال تعین کسبیله صاحب دیوان اولمغله خواجه منصوره زجر وتعدی ومصادره وحبس وبند ایتمکله وزباده خسته ومحتضر اولدقده بو بیتی تحریر ایلمشدر

❊ (بیت) ❊

❊ رمقی بیش نماندست ز بیمار غمت ❊
❊ قدمی رنجه کن ای دوست که من میکذرم ❊

بیت مزبوری خدابداده ارسال ایتمکله خدابداد کلوب عذرخواه اولهرق کندی اوکیجه که سکز یوز اللی درت سنه‌سی وفات ایلدی فرداسی

صاحب تذکره دولتشاهك برادری امیر رضی الدیندن خواجه بداد خواجه منصورك حالنی سؤال ایندکده رضی الدین علی بو بیتی اوقومشدر

* (بیت) *

منصور زغم بمردووارست ازجور تو وجفای مردم

حقا که بالاده محرر منصورك غزلنده اولان بو بیتی رضی الدین مناسب محلنده صرف وایراد ایلمشدر

* (ذکر امیر رضی الدین علی) *

فاضل وشاعر فارسی وترکی شعرده ماهر اولمغله بوغزل جملهٔ آثارندندر

* (غزل) *

میکنی جور و جفا جانا مکرر باش کو
آخر این غم برسر غمهای دیکر باش کو
ناوکم در سینه ودردست تیغ آیی بقتل
سهل باشد جان من این تیر برسر باش کو
باخیالش ساعتی درمنظر جان خلوتست
نیست جز جان محرمی این نیز بردر باش کو
عاشقان را چون میسر نیست درعالم مراد
دولت وصل بتان هم نا میسر باش کو
حاکمی تاخاك وآب وبادرا باشد دوام
سلطنت برشاه بابرخان مقرر باش کو

* (ذکر قدوة الشعراطوسی) *

شیرین کفتار وخوش رفتار ومثل کولقده خراسان شعراسنك بدهسی ایدی انجق امثال عوامی رعنا سویلمکله نظر خواصده چندان قیمتدار دکل ایدی بابرسلطان وقتنده سلطان مشارالیه نوازش ایتمکله عظیم شهرت بولمشیدی بابرسلطانك مدحنده سویلدیکی قصیدهنك مطلعی بودر

* (بیت) *

ای که باشد بندهٔ آن قد چون شمشاد سرو
درچمن چون بکذری برپاجهد ازاد سرو

بو دخی مرقومك اشعارندندر

❊ (غزل) ❊

❊ آنکه بررو ی چومه زلف دوتامی آرد ❊
❊ عاقبت برسر این شهر بلا می آرد ❊
❊ وانکه چون سیر وقدش ازچمن روح بخواست ❊
❊ بامن دلشده بنکر که چو پا می آرد ❊
❊ عالمی رابسخن سوخت ندانم کاین شمع ❊
❊ این همه چرب زبانی زکجا می آرد ❊
❊ همره باد صبا سرمهٔ خاك ره تست ❊
❊ میرسد باد خوش و نور وصفا می آرد ❊
❊ بخیال خم ابروی تو دائم طوسی ❊
❊ روی اخلاص بمحراب دعا می آرد ❊

(بو بیت دخی انکدر)

❊ (نظم) ❊

❊ مو بمو بیت باخیال میانت بچشم ما ❊ ای سیر وراستکوی میان تو وخدا ❊

طوسی قصائد ومقطعات ومثنویده تکاپو ایتمامکله بو بابده بو قطعه یی دیمشدر

❊ (نظم) ❊

❊ من چوطبع لطیف خواجه کمال ❊ غزل بدنمی توانم کفت ❊
❊ کر نکویم قصید باکی نیست ❊ من خوش امدنمی توانم کفت ❊

بایسنغر سلطانك واقعه سندنصکره آذربیجان وعراقه دوشوب امیر جهانشاه و پیر بداغ کندو یه اعتبار ایتمشلردر بعده خطهٔ شیرازده ساکن اولمشدر

❊ (ذکر سید شرف الدین رضا) ❊

نسبنده شرافت وسیادت وحسبنده عظمت وسعادت اولدیغی اتفاق آرا وسربدال عصرنده آبا واجدادی وزرا وسید شرف الدین شاه رخ وقتنده معتمد سلطانی اولوب خرسانك جسیم ناحیه سندن اولان سبزه وار ناحیه سنده ضابط وباشبوغ ایدی صکره برتقصیر جهتیله مدت مدیدم مقید ومحبوس اولمغله دستور الوزرا خواجه غیاث الدین پیر احمده

بورباعی بی کوندر مشدر

❊ ❊ (نظم) ❊ ❊

❊ ای آصف جم مرتبهٔ کیوان قدر ❊ مانند هلال حلقه بکوش تو بدر ❊
❊ بسیارخنك شدست درشهرهرات ❊ زنجیرمن وکلاه نوروزی صدر ❊
خواجه مذکوراقدامله خلاص ایلمشدر خواجه خسروك

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ مابستهٔ دردیم ودوارانشناسیم ❊ ماتشنهٔ دردیم وصفارانشناسیم ❊
(مطلعنده اولان غزلنه بووجهله نظیره سویلمشدر)

❊ ❊ (غزل) ❊ ❊

❊ ماچندزمستی سروپارانشناسیم ❊ خودرانشناسیم وخدارانشناسیم ❊
❊ ازآب وهوای تن ماروح ملولست ❊ حکمت نبود کاب وهوارانشناسیم ❊
❊ مایوسف جان رابدوسد قلب خریدیم ❊ معذورهمی داربهارانشناسیم ❊
❊ میریم وسلام امرارا نکزینم ❊ سوزیم وفریب وزرارانشناسیم ❊
❊ نه مفتئ دبینم ونه قاضئ ولایت ❊ ارباب صفت روی وریارانشناسیم ❊
❊ درملك فنا ماوتوموجود نباشد ❊ ای خواجهٔ عارف تووما رانشناسیم ❊
❊ ای خواجه درین کوی که ماراطلبی تو ❊ مطلب که بجزکوی رضارانشناسیم ❊
امیربابا حسن قوجینك حکومتی هنکامنده امیر مذکورك موکللری بینده مبالغ وافره ضایع اولمغله سید شرف الدینه افترا وتحمیلله سکزیوز اللی التی سنه سی شهید ایتمشلردر

❊ ❊ (ذکر حافظ حلوایی) ❊ ❊

شاه رخ سلطانك عصرنده معتبر شعرادن وکفتاری مشهورایدی تبرکا برغزلی بومحله یه ثبت وتحریر اولندی

❊ ❊ (غزل) ❊ ❊

❊ ای زقدت راست سرافرازیم ❊ وقت نشد بازکه بنوازیم ❊
❊ چند برانی چوسك آزدرمرا ❊ من سك کوی تو ولی تازیم ❊
❊ باخته بودم بتوزرد مراد ❊ داد رقیب تو ولی بازیم ❊
❊ حافظ خلوایی ام وازکمال ❊ معتقد حافظ شیرازیم ❊

❋ (ذکر طوطی ترشیزی) ❋

صحبتی شیرین وقصائدی متین خوش لهجه وگفتاری ظریف صاحب شیوه واشعاری لطیف اولوب فضلا قصائدینی سائر اقرانی اوزرینه ترجیح ایلمشلردر طب علمنده دخی ملازمتی وارایدی خاقانینک قصیده سنه بومطلعده برقصیده سویلمشدر

❋ (بیت) ❋

❋ شب برافق باز شفق یاقوت حمرا ریخته ❋
❋ کردون زانجم برطبق لولوی لالا ریخته ❋

بدیهی بخارینک حقنده ظرائفدن بدیهی بو بیتی سویلمشدر

❋ (بیت) ❋

❋ هر پره ٔ بینت بدیهی غاریست ❋ طوطی منم وتراعجب منقاریست ❋

طوطی مذکور رحلتی وقتنده مزارینه تحریر اولنمسنی وصیتله بو ابیاتی دیمشدر

❋ (نظم) ❋

❋ وقت آن شد که دل ازدام هوس بازرهد ❋
❋ طوطئ روح ز بیداد قفس باز رهد ❋
❋ تا بکی جور رقیب وستم یار کشد ❋
❋ وقت شد کزستم ناکس وکس باز رهد ❋
❋ بحریم حرم وصل برد محمل تن
❋ از بیابان غم وبانك جرس بازرهد ❋
❋ طوطئ روح رسد در شکرستان وصال ❋
❋ بازشاهبست زغوغای مکس بازرهد ❋

سکز یوز التمش یدی سنه سی هراتده وفات ایتمشدر

❋ (بیت) ❋

❋ مرغ باغ ملکوتم نیم ازعالم خاك ❋ دوسه روزی قفسی ساخته اند از بدنم ❋

تذکرهٔ علیشیرده دخی بو وجهله رقزدهٔ بیان اولنمشدر که طوطئ مومی الیه مرزانك دائرهٔ تربیتلرنده آبیاری لطف وعنایتلریله پرورش بولمش شکل وشمائلی خوب وطرز واطواری مرغوب صاحب حسن وآن برطوطی

شیرین زبان اولوب اکثر مولانا کابینک آثارینی تتبع ایدوب انك موعظه
قصیده سنه که مطلعی بودر

* * (بیت) * *

* اکر بچشم اقالیم سبعه کنج زرست *
* ولی چودر نکری اژدهای هفت سرست *

جواب اولەرق رنکین مطلعی واردر

* * (بیت) * *

* جهان که حجرهٔ شش طاق وخانهٔ دودرست *
* زچار رکن بساطش فغان الحذرست *

غزلیاتده دخی بین الاقران مهارتی واردر بومطلع انکدر

* * (بیت) * *

* کوشهٔ خمخانه ازلعل روان کنج صفاست *
* شکل چنك از بهردفع غم دهان اژدهاست *

وقت جوانیده وفات ایلدی بوخسه عمری وفا ایتمش اولیدی حیلی آثاری
یادکار روزکار اولوردی وفاتنه خروس لفظنی تاریخ دوشردم دیو
علیشیر تحریر ایدر

* * (ذکر قنبر نیشابوری) * *

کروه عوامدن اولەرق اشعار وقصائدینك متانت ومعنیدار اولدیغنه
نظرا اول وقتك فضلاسی دفعاتله امتحان ایدوب متحیرانه وهپی اکلهیدر
دیمشلر اکثریا مشهد رضویده وبعضا هراتده ساکن اولوب سلطان
ابوالقاسم بابرك مدحنده سویلدیکی قصیده سندن چند بیت ثبت
وتسطیر اولندی

* * (نظم) * *

* این کهرها بین که دردریای اخضر کرده اند *
* زین مشاعل آتش خود بین که چون برکرده اند *
* کشتی سیماب کون دربحر قلعی رانده اند *
* بیضهٔ کافور درطشت معنبر کرده اند *

* آتش اجرام را همچون سر بی دست و پا *
* اندرین بحر زمردکون شناور کرده اند *
* می نماید جوهری قائم بر ایجاد عرض *
* اندر ابداع از عرض قائم بجوهر کرده اند *
* این مدخن مجمر سما بکون بین کاندر او *
* صدهزاران اخکر از اجرام اختر کرده اند *
* وین معنبر کشتی ظلمت پر از مسمار نور *
* بادبان از بارش وازخاك لنکر کرده اند *
* آب خشك این آسمان وآتش تر اختران *
* برخلاف از آب خشك این آتش تر کرده اند *
* شاهدان ومطربان چرخ زنکاری نقاب *
* این غزل را در مدیح شاه از بر کرده اند *
* در ازل کین طاق مینای مدور کرده اند *
* شکل مطبوع تو بر سقفش مصور کرده اند *

* (ذکر طاهر بخاری) *

شیخ زاده طاهر دیمکله مشهور شیرین زبان خصوصا غزلکولقده عدیم الاقران ایدی سلطان بابر زماننده دار السلطنة هراته عزیمت وفضلای پایتخت ایله الفت ایدوب مشاعره ایله شهرت بولمشدر اشبو تحریر اولنه جق غزلی سلطان پسند ایتمکله فضلا وشعرای وقت نظیره سویلمشلردر

* (غزل) *

* نازاز روی ان لب میکون کند کسی *
* بسیار غنچه وار جکر خون کند کسی *
* خلقی ملامتم کند ومن برین که آه *
* ازدل چکونه مهر تو بیرون کند کسی *
* دل میبرند ویاد اسیران نمی کنند *
* یارب بمهوشان جهان چون کند کسی *
* منعم مکن که هیچ بجایی نمی رسد *

Digitized by Google

❁ سعیی که در نصیحت مجنون کند کسی ❁

❁ گفتی که طاهر از پی خوبان مرو دگر ❁

❁ دیوانه را علاج بافیون کند کسی ❁

وسلطان بایسنقر وقتنده طاهر ابیوردی نامنده دیگر بر شاعر ظهور ایتدیکی اولمغله بو مطلع انکدر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

❁ از چمن بگذرد آن سرو سهی قد را دان ❁

❁ نیست غیر از تو درین باغ کسی خود زادان ❁

* ⁂ (ذکر ولی قلندر) ⁂ *

جمله شعرای سلطان محمد بایسنقردن اولمغله سلطان مذکورک وقعه سندنصکره ملک عراقدن خراسان طرفنه عازم اولمشدر غزل گولقده مشهور اولمغله بر غزلی تحریر اولندی

* ⁂ (غزل) ⁂ *

❁ ساقی بیا که غم شد و آثار غم نماند ❁

❁ جامی بدست گیر که آثار جم نماند ❁

❁ در عرصهٔ جهان غم سود و زیان مخور ❁

❁ چون در بضاعت فلکی بیش و کم نماند ❁

❁ از ترکتاز غمزهٔ شوخ ستمگرت ❁

❁ جان مانده بود در تن و آن نیز هم نماند ❁

❁ تا کی دمم دهیکه زسوز درون من ❁

❁ مسدود شد ره نفس و جای دم نماند ❁

❁ ریش دل ولی ز غمت یافت التیام ❁

❁ چون زخم دید راحت مرهم الم نماند ❁

اما تذکرهٔ علیشیرده ترجمهٔ حال مومی الیه بو وجهله مقیددر که ولی مذکور بابر میرزا خدمتلرنده ملازمتله نشو ونما بولوب بر شخص شوخ و بیحیا ومستثقل جمهور سویلدیکی اشعار ارباب سخن بیننده بی قدر واعتبار اولدیغی معروف ومشهور ایدی پیر بوداغ هری ولایتنک شاعرلرینی

شیرازه کتورد کده مرقوم دخی برابر کلشیدی بو وقتـه قدر سویلدیکی ابیاتدن قضاء بو مطلع کوزلجه واقع اولمشدر

** (بیت) **

نیم ملول که کارم نکو نشد بد شد شود شود نشود کو مشو چه خواهد شد*

قلندر مذکور شیرازده فوت اولوب قبری انده در

** (ذکر سلالة الاکابر یادکار بك) **

تیمورشاه وسلطان شاهرخك وقتنده سلسله سی امرادن وجدی امیر جهان ملك تیمورك امرای کزیده سندن اولمغله امیر یادکار دخی سلطان شاهرخك عصرنده ارثا امارت کسب ایتمشیکن بابرسلطان عهدنده غوغای امارتدن فراغت وقناعتله راحت واهالی وفضلا ایله الفت ایدرك امرار وقت ایلدی فی الحقیقه پسندیده اشعاری اولمغله برغزلی و برقاچ ابیاتی تحریر اولندی

** (بیت) **

* آمدی ای شمع ومجلس را چو کلشن ساختی *

* پای بر چشم نهادی خانه روشن ساختی *

** (غزل) **

* ای پری چهره که دیوانهٔ خویشم خواند *

* کاش باز آید و دیوانه ترم کرداند *

* وقت آن شد که زلیخای جهان را ازنو *

* دولت یوسف نوروز جوان کرداند *

* ازشکوفه درم افشاند چمن بر سر کل *

* عبش را باد صبا سلسله می جنباند *

* نعرهٔ بلبل خوشخوان بسحر دانی چیست *

* سرخوشان سوی چمن روکه ترا میخواند *

* عاقل آنست درین روز که سیقی ماند *

* خوبرانهٔ غم کیرد وخود را داند *

بو بیت دخی یادکار بککدر) ** (بیت) **

* در برت پیراهن کتان زتحریك نسیم *

* هست چون کیسه‌لر زنده بر بالای سیم *

Digitized by Google

* ⁂ (بيت) ⁂ *

سرو من سبز يست شيرينكان همچون نيشكر
چون بيالاى قباى برك نى بند دكر

* ⁂ (ذكر خواجه محمود برسرى) ⁂ *

متين اشعار وخوش كفتار صاحبى اولمغله مرزا علاء الدينك وقتنده نيشابورده شهرت واعتبار بولمشيدى بعده مشهد مقدسه يه رجعت وانده شعرا و فضلا ايله صحبت ايدوب انجق طبيعتنده چندان خود پسندلك اولمغله فضلا وشعرا كندوبى هجوايله احترامنه نقيصه ترتب ايتديكندن خراساندن رحلت و بدخشان جانبنه عزيمت وانده سعيد سلطان محمد بدخشانى يه خدمت ايدوب شاه مذكور خواجه محموده كلى مال اعطا ايتمكله اول مال ايله تجارت ايدرك تا سلطان ابو سعيد عصرنده مالدارلقله شهرت بولدى وعلاء الدوله مرزا نامنه صنعت تجنيس ومكرر قافيه ايله برده نامه تنظيم ايلديكى حق الانصاف مدحه سزادر اول ده نامه دن حضرت فخر كائنات نعت شريفنده سويلديكى اياتدن تبركا بر بيتى بو محله يه ثبت اولندى

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* عرش پروردكار ميدانش * همچو كوثر هزار ميدانش *

سلطان سعيد ابو سعيد كركان سكزيوز التمش برسنه سى هراتده باغ زاغانده برعظيم ومكمل دوكون ترتيب ايتمكله اطراف واكافدن شعرا تهنيت سور ضمننده قصائد واشعار ارسال وتقديم ايلدكلرنده خواجه محمود دخى برمطول قصيده انشا ايلمشدر كه بعض اياتى بو محله يه تحرير اولندى

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* اى سدره رفيع تراسدره آستان *
* ازچار طاق قدر تويك طاق آسمان *
* صحن طرابسراى ترا نزهت آدم *
* كرباس كبرياى ترا رونق جنان *
* ازفوق عرش بودتا بحت فرش *

Digitized by Google

* ازغرفهای قصر توتا فرق فرقدان *
* کیتی شبیه منظر کردون مثال تو *
* باصد هزار دیده ندیدست درجهان *
* قصرت نکارخانهٔ چین یاخود نقست *
* کزلطف وزیب غیرت باغست وبوستان *
* ازساحت که روضهٔ رضوان یابهشت *
* رضوان وحور هردوفتادند درکمان *

خواجه محمودك بوقصیده سندن سلطان ابوسعید محظوظ اولوب تحسین واکرام وتوقیر احترام ایدرکن نوبت اختتام وختم ایام اولمغله سکز یوز یتمش ایکی سنه سی وفات ایلمشدر رحمة الله علیه

* * (ذکر عارف سامی نورالدین عبدالرحمن ملاجامی) * *

اصلی ولایت جامده خرجرد قریه سندن اولوب ابتدا دار السلطنهٔ هراتده علم وادب تحصیلیله مشغول وسرآمد علمای فحول اولمشیکن معرفت الهی ودرجهٔ نامتناهی یه وصلت جایکیر قلب صفوتلری اولمغله اول بابده ازدل وجان صرف سعی وهمت وتوان ایدوب شیخ الشیوخ عارف معارف یقین شیخ بهاء الدین نقشبندی حضرتلرینك مرید وخلیفه سی قبلهٔ المحققین وسید الواصلین سعد الحق والدین محمد الکاشغری حضرتلرندن خرقه پوش ارادت ودامنکیر همت اولوب برمدت سلوك ومجاهدات وریاضتله خدماتی مرغوب ومقبول وعلم تصوفده درجهٔ علیایه موصول اولمغله آخر الامر خلف الصدق جانشین مسند طریقت اولوب سلاطین وامراء اطراف وعلما وفضلا اکناف کندودن استجلاب دعا وهمت واستفادهٔ علوم ومعرفت ایتمکده اولدیلر

* * (بیت) * *

* جام جان افزای معنی پرشراب ناب ساخت *
* بعد ازان جام حریفان ازمی سیراب ساخت *

مالیخه استدعا واستعدادنه کوره هرفردی بهره یاب ایدرلر ایدی

* * (قطعه) * *

❋ جام جان افزای جامی جرعهٔ توفیق یافت ❋

❋ شورش آن برد ذوق ازشعر شیرین کال ❋

❋ کوکب سعدی وآمد ثانی سعدی بنور ❋

❋ کرد نجم طالعش باسهم خسر واتصال ❋

ملاجامی حضرتلرینك حال وعشق وعلم وفضللی تعریف وتوصیفدن بیرون بو بابده برمدون کتاب تحریر اولنسه اندن دخی افزون اولمغله عرب وعجم وروم‌ده متداول ومشهور و بلکه اقالیم سائره‌یه دخی منشور دیوان واشعاری وتألیفات وآثاری منظوراولوالابصاراولدیغی قالندن حالنه چندان رهیاب اولور اما تذکرهٔ علیشیرده بو وجهله زیب آورعنوان تذکره اولمشدرکه حضرت مخدومی شیخ الاسلامی ملا عبدالرحمن جامیدرکه تابوآسمان نه قباب جولانگاه آفتاب عالمتابدر انلرك نصرت خاطر فیض فاطرلرینك نتایجی اهل جهاندن زائل ودور اولمسون وتابوخیمهٔ زرین طناب بیستون خلایق دورانه سایاندر انلرك فوائد طبع تابناکلری کافهٔ اصحاب دانش وعرفاندن بعید ومستور اولمسون زیرا بومختصرده مسطور جماعتك رأس ورئیسی اول ذات بزرکوار وبومجموعه ده مذکور کروهك مقتدا و پیشواسی اول فاضل یکتا سوار عرصهٔ نظم واشعاردر انلرك مبارك نام سامیلری بودفترده ثبت وتحریر اولنمسه اشو جریده مزنزد ارباب کالده مقبول ودلپذیر اولمیه جغی معلوم صغیر وکبیراولدیغنه مبنی ترقیم وتذکیر اسم شریفلرینه جسارت اولندی بوخسه انلرك لطائف نظم آبدارلرینی وصف وبیان ایلمك شویله اطورسون تألیفات عالیلری اولان کتبك اسملری تحریر اولنسه بوسفینه دن اشعار واول کتابلرك مروارید معانیسندن بومقدار ذکر ایتك لازم کلسه بحراوراقدن طاشارلاجرم بومعنی بیلنور دعائله ختم قیلنور

❋ ❋ (رباعی) ❋ ❋

❋ یارب بومعانی دری نینك عمانی ❋ بودانش وفضل کوهری نینك کانی ❋

❋ کیم ایلارینك انی عالم اهل جانی ❋ عالم ایلی کا بوجانی قوت ارزانی ❋

اما تذکرهٔ سام مزراده دخی ملاجامی حضرتلرینك اوصاف جلیله لری بووجهله زیب آرای صحیفهٔ تعریف و بوکونا کتابهٔ توصیف اولنمشدرکه

افصح کبرای شعرا وابلغ عظمای بلاغت اتما افضلهم اقدامهم مولانا عبدالرحمن جامی رحمة الله علیه غایت علو فطرت و نهایت عالم علم ومعرفت وغواص لآلیء دریای حقیقت اولدقلرندن هرچند بیان تقریر حال کرامت اشتمال وتعریف وتسطیر مقال پرکمالاتلرینه احتیاج یوقدرکه پرتو آفتاب معارف وفضائللری سرحد شرقدن تاقضای غربه ایرشمش وخوان الوان علم وعرفان بیناللری روی زمینه چکلمشدر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* نه دیوان شعرست بلکه جامی * کشیداست خوانی برسم کریمان *
* زالوان نعمت درو هرچه خواهی * بیابی مگر مدح وذم لئیمان *

هر وجهله خامهٔ شکسته زبان بیان توصیفلرنده عاجز وناتواندر ملاجامی حضرتلرینک پدر معارفپرورلری مولانا محمد فی الاصل مملکت اصفهانک ذردشت نام محله سندن اولوب حوادثات جهان وانقلابات زمان سببیله اصفهاندن خراسان جانبنه رحلت و خرجرد نام قصبه ده بسط قالیچهٔ آرام واقامت وتأهل ایلیوب سکز یوز اون یدنجی سنه سی شعبان شریفنک یکرمی اوجنجی کیجه سی وقت عشاده اول محلده مشار الیهک کوهر کرانبهای ذات معالی صفاتلری صدف بندردیای وجود وشرف افزای مهد ساحل عالم شهود اولمشدر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* مولدم جام رشحهٔ قلمم * جرعهٔ جام شیخ الاسلامیست *
* لاجرم در جریدهٔ اشعار * بدو معنی تخلصم جامیست *

زمان عنفوان جوانیلرنده اکتساب علوم وفضائل سمتلرینه عازم ودوان ووقت قلیلده سرآمد اصحاب معارف وعرفان وانکشت نمای فضلای جهان اولمشلردر ایام سلطنت سلطان ابوسعیده صیت شهنای فضل ودانشلری رسیدهٔ کنکرهٔ هفت آسمان اولمشیدی خصوصا سلطان مشارالیه ملاجامینک تعظیم وتکریملرنده غایت دقتده دقیقه فوت ایتمدکلری مستغنی عن البیاندر حتی شویله مرویدرکه برکون ملاجامی سلطان مشار الیهک زیارتلرینه روان اولورلر مکر اول وقت سلطان

مذکورك بزم عشرتلری آماده وساقیان کل اندام ادارهٔ جام کلفام باده
ایلدیکی هنکام اولمغله بوکیفیت معلوم جامی اولدقده خلال راهدن
معاودت ایدر بو پیام واصل سمع سلطان عالیمقام اولیجق اول آن مجلس
عشرتی پراکنده وآلات مناهی یی کیسوی ساقی فتان کبی پنهان ایدوب مجرد
ملا جامی حضرتلرینك دعوتلری ایچون آدم ارسال بیوردقلرنده ملا جامی
حضرتلری بالبداهه برغزل انشا وعذر خواه اوله رق کلی آدم ایله حضور
سلطانه بعث واسرا ایدر غزل مذکوردن ایکی بیت تحریر اواندی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

❁ نه زهد آمد مرا مانع ز بزم عشرت اندیشان ❁
❁ غم خود دور میدارم زبزم عشرت ایشان ❁
❁ بجای کاطلس شاهان نشاید فرش ره حاشا ❁
❁ که راه قرب باید دلق کرد آلود درویشان ❁

وحسین بایقرانك زمان سلطنتلرنده اولکندن دو بالا مقبول ومرغوب
شاه وشهزادکان وکافهٔ اعیان دولت وعامهٔ ارکان سلطنت تعظیم
وتبجیلرنده دامن درمیان اولوب علی الخصوص امیر علیشیر نوایی که
وزیر اعظم سلطان صاحب زمان ایکن غاشیهٔ مطاوعتلرین بردوش
وحلقهٔ ارادتلرین درکوش ایتمشیدی الحاصل اول دولت قدر دانیده
ملا جامی حضرتلرینك شان فضیلت نشان عزیزانه لرینه لایق وشایان
اولان عزت واحتراملرنده مقدار ذره قصور ظاهر ونمایان اولما مشدر
ملا جامی بورتبه علم وکمال صاحبی ایکن طبع نازکانه لری لطائف وظرایفه
مائل اولمغله برکون سلطان حسین بایقرا وزیر اعظمی اولان علیشیر ایله
برابر ملا جامی حضرتلرینك زیارتلرینه کیدرلر ملا جامی حضرتلرینك
باغچه لرینه دخول وسیر وتماشایه مشغول اولورلرکن اتفاقا برشفتالو
اغاجنه تصادف ایدرلر سلطان مشار الیهك خدمه سندن برغلام پری
پیکر یاننده برابر اولوب ملا جامی شفتالو اغاجندن برشفتالو قوپارر
سلطانه ویرر وبردانه دخی قوپارر علیشیره ویرر وایکی دانه شفتالو دخی
قوپارر خدمهٔ مذکوره ویرر بو حالی سلطان مشار الیه مشاهده ایلدکده

ایاسبی ندرکه بزه بر ردانه ویردکز غلامه ایکی دانه دیدیکده افندم بردانه سی قرضدر وقت حاجتده الورم دیو بیوردیلر و بویله روایت اولنور که ملاجامی حضرتلری پك چوق کبوتر جمع ایدوب انلر ایله اکلنورلر ایدی بنه برکون کبوترلر ایله ملاعبه یه مشغول ایکن والده لری کلوب سکسان یاشنده جامی یه نظر ایدك طفل اندك سان کبی کبوترلر ایله ملاعبه ایده یور دیو اعتراضه آغاز ایدنجه جامی حضرتلری دخی سکسان یاشنده اولان جامی یه غیری والده لازممیدر انصاف ایله دیو جواب ویررلر برکون جامی حضرتلری برجای فرحفزاده یارانیله اوتوروب تفرج ایدرکن اتفاقا بولدن برنکار حسن آرا زیب وزیوره مستغرق وارقه سنده بر غلام یوسف مثال بدید وظاهر اولدقده همنشین اولان یاران نکته دان جامی حضرتلرندن بونکارمی کوزلدر یوخسه ارقسنده اولان غلامی دلارامدر دیو سؤاللرنده بالبداهه بو بیت ایله جواب ویررلر

✻ ⁂ (بیت) ⁂ ✻

✻ مراکو بی کدامین بهتر ین است ✻ پس پیشین به از پیش پسین است ✻

ملاجامی حضرتلرینك عمرعزیزلری سکسان بر سالنه رسیده اولدقده سکز یوز طقسان سکز سنه سی شهر محرم الحرامنده تارك عالم خواب وخیال وعازم صوب وصال اولمشلردر تاریخ سال وفاتلریدر

✻ ⁂ (تاریخ) ⁂ ✻

✻ سلطان ملك دانش جامی که یافت درخلد ✻
✻ از بادهٔ وصالش ارواح قدس کامی ✻
✻ تاریخ فوت اورا از عقل خواستم کفت ✻
✻ آه از فراق جامی آه از فراق جامی ✻

بوتقدیرجه بوکار بانسرای جهانده مدت مسافرتلری سکسان برسال اولوب مدت عمرشریفلرین تصنیفاتله کذار واوقات لطیفلرین تألیفاتله امرار ایتمشلردر وآثار وتألیفات معارفشعارلرینی بوسیاق اوزره بیان ایدرلر ✻ تفسیر آیت فایای فارهبون ✻ شواهد النبوة ✻ نفحات الانس ✻ نقد النصوص ✻ رسالهٔ طریق صوفیان ✻ اشعة اللمعات ✻ شرح

فصوص الحكم * لوامع * شرح بعض ابيات تائيهٔ فارضيه * شرح رباعيات * لوايح * شرح بيت چند مثنوى * شرح بيت خسرو دهلوى شرح حديث ابى ذر عقيلى * سخنان خواجه پارسا * ترجمهٔ اربعين حديث * مناقب خواجه عبد الله انصارى * مناقب حضرت مولوى * رسالهٔ فى الوجود * رسالهٔ تحقيق مذهب صوفيه ومتكلمين وحكما * رسالهٔ سؤال وجواب هندوستان * رسالهٔ لا اله الا الله * مناسك حج * هفت اورنك مشتمل هفت كتابكه اول سلسلة الذهب * ثانى سلامان وابسال * ثالث تحفة الاحرار * رابع سبحة الابرار * خامس يوسف وزليخا * سادس ليلى ومجنون * سابع خردنامهٔ اسكندرى * ديوان اول * ديوان ثانى * ديوان ثالث * بهارستان رسالهٔ كبيردر معما * رسالهٔ متوسط در معما * رسالهٔ صغيردر معما * رسالهٔ اصغر منظومه در معما * رسالهٔ عروض * رسالهٔ قافيه * رسالهٔ موسقى * رسالهٔ منشئات * فوائد الضيائيه فى شرح الكافيه * شرح بعض ازمفتاح الغيب * اشعار آبدارلرينك جهانده كمال رونق واشتهارى ظاهر وآشكار وبوجهتله وارستهٔ قيد واشعار اولمغله تبركا برقاچ غزللريله چند ابياتى بو محله يه تحرير اولندى

* * (غزل) * *

* اى شه تنك قبايان مه زرين كمران *
* سرور كج كلهان خسرو شيرين پسران *
* مرهم سينهٔ بى كينهٔ آشفته درون *
* مردم ديدهٔ غمديدهٔ صاحب نظران *
* تاكى افتم برهت آه زنان اشك فشان *
* تاكى ايم بدرت نعره زنان جامه دران *
* كذرى كن بسر عاشق مهجور كه هست *
* محنت عاشق ودولت خوبى كذران *
* باخيال توسحر معذرتى ميكفتم *
* كاى شده مونس شبهاى خونين جكران *
* خويش را شهره بعشق دكران ميسازم *
* تا ندانند حديث من وتو بيخبران *

❊ کفت جامی چو دلت شیفتهٔ ماست چه باك ❊
❊ کر به تلبیس شوی شهره بعشق دکران ❊

❊ ❊ (غزل) ❊ ❊

❊ ای سرو راستین کله کج نهادهٔ ❊
❊ وی تازه کل که پرده زعارض کشادهٔ ❊
❊ ازجنس آب وخاك نه ازچه کوهری ❊
❊ وزنوع انس وجن نه واز که زادهٔ ❊
❊ نازکتری زبرك سمن ورنه کفتمی ❊
❊ برشکل سرو ریخته ازسیم سادهٔ ❊
❊ وصف تراچنانکه تو بی چون کنم خیال ❊
❊ کز هر چه درخیال من آید زیادهٔ ❊
❊ رفت آن سوار وصبروخرد دررکاب او ❊
❊ ای اشك خون کرفته توچون استادهٔ ❊
❊ برخواستم که دست زنم درعنانش کفت ❊
❊ زینسان چراعنان دل ازدست دادهٔ ❊
❊ خودرامیان راه فکندم بعشوه کفت ❊
❊ جامی بروچه درپی ماسر نهادهٔ ❊

بو بیت جلادالروحه جواب اولان قصیده‌دندر متوکلانه واقع اولمشدر
❊ مخور خون بهر روزی ازکلاغی کم نهٔ اورا ❊
❊ توکل چون درست آمد برآمداززمین نانش ❊

برقاچ قطعه لری دخی تحریر اولندی
❊ خوشست قدرشناسی که چون خمیده سپهر ❊
❊ سهام حادثه کرد عاقبت قوسی ❊
❊ کذشت شوکت محمود ودرزمانه نماند ❊
❊ جزاین فسانه که نشناخت قدرفردوسی ❊

❊ ❊ (قطعه) ❊ ❊

❊ شنیدهٔ که معزی چه کفت باسنجر ❊
❊ چوذ کرجودت اشعارمنت صله رفت ❊

❊ مدیح من پی نشر مناقبی که تراست ❊
❊ بشرق وغرب رفیق هزار قافله رفت ❊
❊ عطیهٔ توکه وافی بجوع آز نبود ❊
❊ زحبس معده چو آزآد شد بمزبله رفت ❊

❊ ❊ ❊ (قطعه) ❊ ❊ ❊

❊ درون پر طمع جامی مزن طعن ❊ که بر طبع فلان ممسک کرم نیست ❊
❊ چو آمد درمیان میزان انصاف ❊ طمع درخست امساک کم نیست ❊

❊ ❊ ❊ (رباعی) ❊ ❊ ❊

❊ بیتاب شد از تب ورق نسرینت ❊ بی آب ز تبخاله لب شیرینت ❊
❊ تو خفته بسان چشم ومن چون ابرو ❊ باقد خمیده برسر بالینت ❊

❊ ❊ ❊ (میر محمد امین اسمنه بو معما انکدر) ❊ ❊ ❊

❊ می برم هنکام میدانش ز پی ❊ کوی سر تاسایم از چوکان وی ❊

❊ ❊ ❊ (سلسلة الذهبدندر) ❊ ❊ ❊

❊ مادح اهل بیت در معنی ❊ مدحت خویشتن کند یعنی ❊
❊ مؤمنم موقنم خدا بشناس ❊ وزخدایم بود امید وهراس ❊
❊ ازکجیها ست اعتقادم پاک ❊ نیست ازطعن کجنهاد م باک ❊
❊ دوستدار رسول وآل ویم ❊ دشمن خصم بد خصال ویم ❊
❊ جوهر من زکان ایشانست ❊ رخت من از دکان ایشانست ❊
❊ انا مولی لهم ومولی القوم ❊ وکنت ومنهم ولا اخاف اللوم ❊
❊ مست عشقند عاشقان دائم ❊ لا یخافون لومة اللایم ❊
چون بود عشق صادقان درسم ❊ کی زکید منافقان ترسم ❊
❊ این نه رفضست بلکه ایمانست ❊ رسم معروف اهل عرفانست ❊
❊ رفض اکر هست حب آل نبی ❊ رفض فرضست برذکی وغبی ❊

❊ ❊ ❊ (بو ایکی بیتی دخی جای دکرده سویلمشدر) ❊ ❊ ❊

❊ حبذا آن دو ناظر ومنظور ❊ هر دوز آلایش رعونت دور ❊
❊ دیدهٔ این چودامن آن پاک ❊ سینهٔ این چو دامن آن چاک ❊

❊ ❊ ❊ (بو بیتلر دخی جای دکرده سویلمش) ❊ ❊ ❊

* نیك بختان کسی که رفته بخواب * چشم حس بست از ین جهان خراب *
* جذب معشوق کشت حائل او * برد تا پیشگاه محمل او *
* شب روان رنج ومحنت کش * او بصدر وصال خرم وخوش *

* (بو حکایت مکافات بابنده کتاب سلامانندندر) *
* کوه کن کانبازی پرویز کرد * روی در شیرین شورانکیز کرد *
* دید شیرین سوی خود میل دلش * شد بحکم انکه دانی مائلش *
* غیرت عشق آتش سوزان فروخت * خرمن غمکین خسرورا بسوخت *
* کرد خالی جلهٔ تازال دهر * ریخت اندر ساغر فرهادزهر *
* رفت آن بیچاره جان پرهوس * ماند باشیرین همین پرویز بس *
* چرخ کین کش هم همین آیین نهاد * درکف شیرویه تیغ کین نهاد *
* تا بیك زخمش زشیرین ساخت دور * درسر بر عشرتش انداخت دور *

* (بو بیتلر تحفة الاحرارده نعتده واقعدر) *
* کر بقلم غالیه سانیستی * در بخط انکشت نمانیستی *
* باغ تو کو پای کلاغی مدار * شمع تو کود ودچراغی مدار *
* چون تو خواندنو یسندهم * کر تو نخوانی نو یسی چه غم *

* (بو بیتلر دخی سبحة الابراردندر) *
* ابر باید که بصحرا بارد * زانچه حاصل که بدریا بارد *
* میدمد سبزه وکل صحرارا * میدمد بله رود ریارا *

* (بو بیتلر یوسف وزلیخاسندندر که صفت آب نیلده در) *
* کلاه زر فشان از فرق بنهاد * ززرین بیضهٔ چو نزاغ شب زاد *
* کشید انکه چنان پیراهن ازفرق * که حیاش غرب مه شد دامنش شرق *
* آزار نیلکون بسته بتعجیل * چو سیمین سروی آمد برلب نیل *
* بدریا پانهاد ازسوی ساحل * چومه در برج آبی کرد منزل *
* تنش درآب چون عریان درآمد * بتن آب روان راجان برآمد *

* (بو بیتلر لیلی ومجنون منظومه لرندندر) *
* ای ساقی جان فدالك روحی * پرکن قدحی ازمی صبوحی *
* زان می که براهل دل مباحست * روشن کن غرهٔ صباحست *

Digitized by Google

❊ تا خضر صبحدم نشبنم ❊ در پرتو او بهم نشبنم ❊
❊ رانیم بمجلس حریفان ❊ نظمی زظرائف ظریفان ❊
❊ انها که بهم رفیق بودیم ❊ بریکدکر شفیق بودیم ❊
❊ درغیبت ودررفیق هم پشت ❊ بی هم نمك نبرده انکشت ❊
❊ ما را بکذاشتند ورفتند ❊ زین پاك نداشتند ورفتند ❊
❊ دادیم جدازراغ ایشان ❊ چون لاله بسینه داغ ایشان ❊

✱ ⁂ (بو بیت خردنامهٔ اسکندرلرنده واقعدر) ⁂ ✱

❊ کمان کردنی از پی استخوان ❊ کلاغ پی طعمه زاغ کمان ❊

✱ ⁂ (ذکر امیرکبیر علی شیرنوایی) ⁂ ✱

پدری الوس جغتای کبراسندن اولوب سلطان ابوالقاسم بابر بهادر عصرنده مدبر ملك دولت ایکن ینه عمله مشغول واوغلی علی شیره نقدینهٔ همت عالیه صرفیله آداب وفضل وکماله نائل ایدوب فضلا بیننده ممتاز ومقبول ایلدی صکره سلطان مذکورك وقتنده نعم الخلف مسند پدریده قرارکیر ایکن حکومت واحتشا میله ینه ارباب فضله صحبت وفزونی کماله سعی وغیرت ایدردی ترکی وفارسی اشعاری بین الشعرا مسلم اولمغله ذواللسانین تسمیه اولنوردی شیخ نظامینك خمسه سنه ترکی نظیره سویلمکله ایکی بیتی تبرکا بومحله یه تحریر اولندی

✱ ⁂ (نظم) ⁂ ✱

❊ مرزاورز کیارسه برکه جوشن ❊ ششپرکوتارودباشیغه سوسن ❊
❊ لاله ورقین ویروب صباغه ❊ بغری قرادی اجور هواغه ❊

وخواجه خسروك بحر الابرار نام قصیده سنه نظیره سویلمشدرکه فضلنه شاهد اولور نظیرهٔ مذکوره دن چند بیت تحریر اولندی

✱ ⁂ (نظم) ⁂ ✱

❊ آتشین لعلی که تاج خسروانراز یوست ❊
❊ اخکری بهر خیال خام پختن درسرست ❊
❊ شه که یاداز مرك ناوردزوست ویرانی مکن ❊
❊ خسرو بی عافیت خسر بلادوکشورست ❊

❁ قیدز ینت مسقط فر وشکوه خسرو ینست ❁
❁ شیرز نجیری زشیر بیشه کم صولت ترست ❁
❁ بادهان خشك وچشم ترقناعت کن ازانك ❁
❁ هر که قانع شد بخشك وترشه بحرو برست ❁
❁ تخم رسوایی دهد هر دانهٔ تسبیح زرق ❁
❁ آری آری دانه جنس خویش رابارآورست ❁
❁ مردراحرز نجات امواج خوناب دلست ❁
❁ رندراحرز قدح ارقام دور ساغرست ❁
❁ مردرا یك منزل ازملك فنادان تابقا ❁
❁ مهررایك روزه راه ازباختر تاخاورست ❁
❁ ره سوی حق بیحد اماهست اقرب راه فقر ❁
❁ بهران کالفقر فخری کفتهٔ پیغمبرست ❁

* (غزل ترکی) *

* یارب اول ای حسنی فهمیغه نامفهوم قیل *
* بیله موجود ایله اونی یامنی معدوم قیل *
* بولسا عشقمده قصوری کوکلنی میدین صاوت *
* عشقم ار پاك اولسه اونیك تاش کوکلین موم قیل *
* بارچه بوزدین کیم کوربمنی ایله محروم ایلدینك *
* بارچه کوزوین اول پری او بنی نامحروم قیل *
* قیلسه ظلم اوظالم ایلنی قیلماغین یارب زبون *
* چون تظلمدر ایشم وآنم مینی مظلوم قیل *
* ناکوزم قونلوق بوزیدین اورکاساری توشماسون *
* هرنه کوز کورکای مینیك کوزمکانی شوم قیل *
* دائما کیم یارموایکین قهریم نوایی کونکلی را *
* انداسین من پیر ناملی ابلایان معلوم قیل *

امانذکرهٔ سام مرزاده امیر نظـام الدین علی شیر نوایی حضرتلرینك ترجمهٔ حال معـارف اشتمالری بووجهله زیب اورصحیفهٔ مقال اولمشدرکه کمال علوقدر وعظم شان اولدقلری اجلدن هرچند محتـاج ستایش

Digitized by Google

وبيان دكلدركه نا سامیلرینه بوقطعه دینلمشدر

(نظم)

آن امیر علیشیرکین وصف * صورت نام اوست درازدهان
الملقب بصاحب الخیرات * المقرب بحضرت سلطان

ایام سلطنت چغتاییده وبتخصیص زمان سلطان ابو سعید میرزاده متعینان درکاه سلطانیدن اولان کنجینه بهادرك درخلف صدفلری اولوب مادرلرینك جدی سلطان حسین میرزانك اجداد عظاملری بایقرا میرزانك اعاظم امرای دیوانیلرندن اولان میر بوسعید چنکدر نقل اولنورکه امیر مومی الیه ایام صباوتنده سلطان حسین بایقرا ایله برمکتبده مصاحب وهمسبق اولدقلری حالده بو وجهله میانه لرنده اساس افکن مبانیٔ عهد و پیمان اولمشلرکه هرقنغمزك باشنه آفتاب دولت فروغ انداز وهمای سعادت سایه ساز اولور ایسه یکدکری فراموش واندا ختهٔ کوشهٔ نسیان ایلیه امیر مومی الیه اوائل نشو ونمالرنده ابو القاسم میرزانك خدمت وملازمتلرنده قیام وکنجینهٔ ذات بیهمتالرنده مرکوز اولان جوهر استعداد مادرزادلری اقتضا سنجه نوازش والتفاته قابلیتلرندن میرزای مذکور فرزند خطابیله بین الاقران ممتاز وبنام ایتمشلرایدی میرزای مشارالیه جوار حقه رحلت ایلدکدنصکره امیر مومی الیه دخی مشهد مقدسه ده تحصیل علوم وکمالاته مشغول اولدیلر ایسه ده فطرت عالیلری خطهٔ خراسانده واقع اولمقدن ناشی ماوراء النهر طرفلرینه روان وسمرقندده مدرسهٔ خواجه فضل الله ابو الليثده تحصیل قواعد فضائل علوم نقلیه وتکمیل فنون معارف عقلیه یه ورزش فراوان ایلدیلر تاشول زمانه دك که سلطان حسین بایقرا چار پالش سلطنته اتکا ییوروب اول کون ماوراء النهر طرفنه قاصد اخراجیله اوجانبك پادشاهی اولان سلطان احمد میرزایه امیر مومی الیهی ارسال ایچون نامه تحریر وتسییر ایلدی امیر مومی الیه دخی اول خلالده پنجهٔ فقر وفاقه یه افتاده وبو حالله عاجز ودرمانده اولمغله لوازمات اسباب سفریه سنی سلطان احمد تسویه وتنظیم وخراسان طرفنه سوق وتعزیم ایلدی وقتاکه ولایت هری یه وصولنده پادشاه صاحب شوکت وبالجمله ارکان دولت

Digitized by Google

واعيان مملكت انواع تعظيم وتبجيل ايله استقبالنه عزيمت ولدنی الملاقات
پادشاه بنده نواز تفويض خدمت مهرداريلريله بين الاهالی ممتاز
ايلديلر وزمان قليلده امرای ذوی الاحترام ديوان سلطانيدن اولوب
ظهرنشان عاليشان شاهی يه مهرزنان يعنی جاه توقيعی ايله كسب نام
وشان ايلديلر برمقدار ايامدن صكره ترك اشتغال امور ديوانيه ايله بيغولهٔ
اعتكاف واعتزالی اختيار وبعده بحسب تكليف پادشاهی ولايت
استراباد واول نواحی يه والی اولوب برمدت زمان دخی اول ولايتلرده
حكمران اولديلر بعده انی دخی ترك وبالكليه دامن چين اشتغال وتارك
پيرامن اعمال اولديلر اما بودفعه اولكندن ازيد وبيشتر منظور اعزاز
واحترام ومقبول خواص وعوام اولوب پادشاه وسپاه دقايق عزت
وحرمتلری ايفاسنده دقيقه فوت ايتمديكندن بشقه شهزادكان جوان
بختان ملازمتلرينه هرآن دوام وتقرب خدمتلرينه قيام ايدرلر ايدی هيچ
بركيمسه نك بردولتده بويله مقبول وممدوح پادشاهی اولهرق خلقنده
قبول عامه بولنديغی غيرواقعدر وبوبابده آنك كبی توفيقات صمدانيه يه
مظهر اولمش صحيفهٔ ظهورده نامشهوددر ازجمله مظهر اولدقلری
توفيقات صمدانيه نك بری انفاس حيات ومدت اوقاتلری تعطيلله كذار
ايتميوب همواره تحصيل معارف وعلوم وكمالات ونشر عوارف وفضائل
ومعلومات وتصنيفات وتأليفات ونظم واشعار آبدار ايله امرار اوقات
ايتمشلركه تابقيامت آثار معارفشعارلری جريدهٔ روزكارده باقی وپايدار
واصحاب عرفانه يادكار قالمشدر تصنيفات عاليلری دخی بوسياق اوزره
مقيددر * نظم الجواهر فارسی * ترجمهٔ نثر اللالی تركی * نسايم المحبة
* ترجمهٔ نفحات الانس * ملاجاميدركه لسان چغتايی يه ترجمه اولنوب
مشايخ اتراك وهند دخی ذيل وملحق اولنمشدر انلر * خمسة المتحيرين * قصهٔ
شيخ صنعان * منشآت تركی * مفردات درفن معما * عروض تركی *
تواريخ وقافيه * حالات سيد حسن اردشير * حالات پهلوان ابوسعيد
* محبوب القلوب * لسان الطير * سراج المسلمين * محاكمة لغتين *
وقفيهٔ اوقاف خود * مجالس النفايس * حيرت ابرار * فرهاد وشيرين
مجنون وليلی * سد سكندر * سبعهٔ سياره * وبش عدد ديوان

Digitized by Google

بلاغتنشانلری اولوب دردی ترکی وبری فارسیدر * اول غرایب الصغر * ثانی نوادر الشباب * ثالث بدیع الوسط * رابع فوائد الکبردر * اشعار ترکیده مطلقا نوایی تخلص ایدرلر ایدی ودیوان فارسیلری التی بیك بیته قریبدر انده فانی تخلص ایتمشلردر واهل فضل واستعداده کما لیله رعایت ویمن تربیتلریله هرصنف فننده ماهر ونادر دهر اولمشدر وانلرك نام ساميلرینه مصنفات غرا تصنیف ایتمشلردر وابواب خیرات ومبراتی دخی کشاد ایدوب اوچیوز بقاع خیری تعمیر ورباط ومساجد ومدارس وخوانق وپل بناسنه موفق اولمشلردر ویمن رعایت وآبیاری همتلریله ارباب حرفتدن مصور ومذهب ومحرر وخطاط ونقاش وسائر اهل صنایع یکانهٔ دوران ومشهور جهان اولمشلردر آخرالامر دست قضا وقدر اول امیر روشنضمیرك بساط حیات کثیر الانبساطنی طی ایدوب هجرتك طقوز یوز التی سنه سی ماه جمادی الاولیسنده یکشنبه کونی کلیات حیاتلری شیرازه بند اختتامه رسیده اولمشدر فارسی دیوانلرندن چند بیت تحریر اولندی

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* خیال طاعت شب میکنم بروز بسی *
* چوشب رسید ربودم زخود خیال کسی *
* دلم بدست تو مرغیست درکف طفلی *
* که نی کشد نه کذارد نه سازدش قفسی *

* ⁂ (بومطلعلری دخی مشهوردر) ⁂ *

* نه دل بباغ کشد نه بلاله زار مرا * من وغم تو بعیش وطرب چکار مرا *

ملاجامی حجاز مغفر تطرازدن عودتلرنده امیر موی الیه بورباعی یی نظم ایدوب استقبالرینه ارسال ایتمشلردر

* ⁂ (رباعی نظم) ⁂ *

* انصاف بده ای فلك مینا فام * زین هردوکدام خوبتر کرد خرام *
* خورشید جهان کرد تو از مطلع صبح * یاماه جهانتاب من از جانب شام *
(حسن اسمنه بومعما دخی انکدر)

* بمجلسده شیخ دون کیجه کوب شین بشلادی *
* سوندردی شمع نعلنی حوض ایچره تاشلادی *

امیر مومی الیهك وفاتلرینه مولانا صاحب استرابادی دار امرثیه اوله رق برقصیده انشا ایدوب قصیدهٔ مزبوره نك بر بیتنك برمصرعی ولادتلرینه تاریخدر که سکز یوز قرق درت سنه سی استخراج اولنور و برمصرعی فوتلرینه تاریخدر که برقاج بیتی ثبت اولندی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* ای فلك بیداد ورحمی بد بنیان کردهٔ *
* ای اجل ملك جهان را بازو یران کردهٔ *
* برجهانبانان چراکوبی حسد نبود مرا *
* ازحسد بازی جهان رابی جهانبان کردهٔ *
* کرده کاهی ازجفا حیران دل صد اهل دین *
* که زکین قصد هلاك صد مسلمان کردهٔ *
* کردهٔ برجان کین بنها دهٔ دام عنا *
* هر زمان ازکینه جوی صید صد جان کردهٔ *

* ⁂ (تاریخ وفاتلریدر) ⁂ *

* میرجم قدر نوایی چو بفردوس برین *
* زدسرا پرده زدنیای دنی باشوکت *
* سال تاریخ وی ومنزل او پرسیدم *
* آمداواز زفردوس که جنت جنت *

الحاصل اول امیر بینظیرك بو مسافرخانهٔ عالمده مدت مسافرتلری التمش ایکی سنه‌در

* ⁂ (ذکر امیر اعظم احمد السهیلی) ⁂ *

اجداد کرامی تیمور خان زماننده وشاهرخ وقتنده صاحب جاه وامرادن معظمان امور سلطانیده استخدام اولنورلر ایدی اشبو امیر احمد السهیلی بودرجه حسب ونسب صاحبی وعلم وفضلده اقراننك ممتازی ایکن قباده اهل عبا ودائمادر ویشانه محب وهمپا ایدی سهیلی مخلصنی شیخ ازری وضع ایتمش تبرکا بعض ابیاتی بو مجله‌یه تحریر اولندی

* ⁂ (بیت ترکی) ⁂ *

Digitized by Google

* ای مینی جور وجفا بابنده معتاد ایلکان *
* اوزکه‌لار برله وفاقصر ینی بنیاد ایلکان *

* * (بیت فارسی) * *
* نباشد خانهٔ زرکاریٔ شاهی هوس مارا *
* که این دیوار محنت خانهٔ اندوه بس مارا *

* * (بیت) * *
* بروز غم بغیر از سایهٔ من نیست یار من *
* ولی او هم ندارد طاقت شبهای تار من *

* * (بیت) * *
* بکاه جلوه می بیچد کمند زلف بر پایش *
* نه از مستیست چندین وخم در نخل بالایش *

اما تذکره علی شیرده دخی بو وجهله مسطوردر که امیر سهیلی ملك خرسانك متعینلرندن اولوب عالم طفولیتده آثار حسن طبعی وذهن دقیقی ظاهر واخلاق حمیده واطوار پسندیده سی باهر ایدی سلطان ابوسعید مرزا دائره سنك خواص توابعندن اولمغله اشعار آبداری بین الخلق اشتهار بولدی وحالا یکرمی سنه دن زیاده‌درکه آستان سلطان صاحب زمان ملاذ متنده رفیع مناصب واعلا مراتبله مشرف قدر ملك ومال وبلکه سلطنت وجمله مصلحتنده مشار الیه ومعتمد علیه اوله رق مسندنشین حل وعقد امور وناظم کار جمهور اولوب هیچ نا ملایم امره منسوب وناشایسته عیبله مطعون ومعیوب دکللردر بو دولتده اسایش حال وصوری ومعنوی مراد باللری حاصل اولمش وصیت وشهرت نظملری افاقی طوتمش وعیدیه قصیده سنك بو مطلعی کوزل دوشمشدر

* * (بیت) * *
* شکر ای دل که دکر بار بصد زیب وجمال *
* کردن شاهد عیدست در اغوش هلال *

* * (و بو مطلع غزل دخی انکدر) * *
* دل چو شکسته مران عاشق خسته حال را *
* سنك جفا چه میزنی مرغ شکسته بال را *

Digitized by Google

لیلی ومجنونی نظم ایدوب لیلانك بیمارلغی تعریفنده بو بیت انلندر

*** (نظم) ***

❋ کوی زنخش زحال شکسته ❋ مانند سبب سال گشته ❋

اکرچه ترکی اشعاری آز سویلرایدی بو بیت ترکی انکدر

❋ زهدایلی تسبیح دیب حیران قالورا و باش ادا ❋

❋ رشتهٔ جیم نی کور ساقطره قطره یاش ادا ❋

ما تقدمدنبرو فقیرایله الفت واتحادی درجهٔ کماله رسیده اولدیغنه بناء بوندن زیاده تعریف وثنا ایلمك کندومی ثنا ایتمك کبی اولدیغندن سمت اختصار اختیار اولندی دیو علیشیر ختم کلام ایتمشدر اما تذکرهٔ سام مرزاده دخی بو وجهله کشیدهٔ سلك بیان اولنمشدرکه شیخ نظام الدین احمد المشهور بسهیلی عالی نژاد اتراکدن غایت دقت طبع وصفوت ادراکله غلغله انداز افلاك اولوب اول کان فضل وکمال واول قلزم نظم وخیالك برکت طبع سهیلی آثار ویمن ضمیر معانی نثاری اولان درشاهوار اشعاری مانند عقیق یمانی رنکین وآبدار وهمچون لعل بدخشانی شهرتشعاردر نام سامیلری سهیلی تسمیه قیلندیغی شویله روایت ایدرلرکه زبدة العارفین شیخ ازری حضرتلرینه خلوص قلبله معتقد اولمغله شیخ مشارالیهدن برمخلص نیاز والتماس ایلدکده حضرت شیخ نزد شریفلرنده موجود اولان کتبك برندن تفاؤل بیوردقلرنده سرسطر اولنده سهیلی لفظی پدیدار اولمغین بو مخلصله متخلص اولملرینه اشارت بیورمش مرحوم مولانا حسین واعظ انوار سهیلی نام کتاب بلاغتمآبلرینی امیر مومی الیهك اسم سامیلرینه تصنیف وتتمیم وحضور قدردانیلرینه عرض وتقدیم ایدوب نائل الطاف وکرم عمیم اولمشدر امیر مذکورك فارسی وترکی ایکی عدد دیوان بلاغتنشانلری واردر فارسی دیواندن چند بیت تحریر اولندی

*** بیت ***

❋ بشام غم چو من دردکشی کاندر شراب افتد ❋

❋ ازین کمترکه تاروز جزا مست وخراب افتد ❋

مرویدرکه اشبو تحریر اولنه جق بیتی سویلدکلرنده برحریف ظریفه اوقشلر

*** بیت ***

Digitized by Google

شب غم دیو باد آهم ازجا کند کردون را
فرو برد اژدهای سیل اشکم ربع مسکون را

حریف مذکور کوش ایلدکده ای امیر بو شعر سویلرسکز که آدمی قورقودرسکز دیمش هجرتك طقوز یوز اون سکز سنه سنك شهر آخرنده کوکب عمرلری مغرب فنایه رسیده اولمشدر

ذکر دستور فاضل و وزیر کامل خواجه افضل الدین محمد

پدری خواجه ضیاء الدین کرمانك کریم و کبراسندن و جمله اجدادی مناصب جسیمه ده و وزارتده مستخدم خاندانلر ایدی خواجه افضل الدین وزارتی حالنده دخی کسب علم و فضل و حکمته مشغول و شعری متین و مقبول اولمغله تبرکا بو بیتی تحریر اولندی

(بیت)

نکویی چشم خود بستم برای دفع ازارش
خیال روی انجا بود پوشیدم زاغیارش

(ذکر فخر الصدور خواجه شهاب الدین عبد الله مروارید رحمه الله)

پدری خواجه شمس الدین محمد کرمانینك اعاظم اکابرندن و مدت مدیده سلاطینه بالاستحقاق وزیر اولوب صکره وزارتدن استعفا برله عبادت وخیراته مشغول اولمشدر خواجه شهاب الدین علومه اشتغال و درجه کمال کسب ایدوب متین اشعاری واردر ملا جامی حضرتلرینك بو مطلعنه اولان غزلنه جواب دیمشدر

(بیت)

نو بهارا که دمد شاخ کلی از کل من
غنچه هایش بود آغشته بخون دل من
(شهاب الدینك جوابی)

(بیت)

آه از هر که وفا بود امید دل من
غیر نومیدی از هیچ نشد حاصل من

(ذکر وزیرزاده خواجه آصفی)

پدری دستور اعظم خواجه نعیم الحق نعمة الله سلطان ابوسعید

عصرنده استحقاق واستقلال ايله وزير اعظم اولمشدر خواجه آصفي دخي مقربان سلطان وحكا مدن وافاضل ايامدن وشعراي كرامدن خيال كفتار صاحبي برشاعر نامدار اولمغله تبركا برمطلعي تحرير اولندي

** (بيت) **

بسی خود ادر آبديده چون ماهی وطن ديدم
كه تاقلاب زلفش رابكام خويشتن ديدم

اما تذكرهٔ عليشيرده شو وجهله رقم زدهٔ تسطير اولنمشدركه مولانا آصفي اصحاب هنردن معدود اولوب طبع نازكانه لري بيان وتعريفه سزا وقابليت وحفظه سي دخي خوب ورعنا درامانه طبع وقابليتي ونه هنر وحفظه سي ايشه قوللنور ونه هنرواستعدادي ترقي وتزايد بولورهمان طفل سايه پرورش خود رايلقله اوقات نازنيني ضايع واتلاف ايده جك كارنا همواراده بولنوروبوكونه صفات غريبه وكيفيت عجيبه سي چوقدر قاله كلسه سوز اوزانور (مصرع) نصيحت اكا كار ايتمز همان اللهدن بولسون * بروجهله پندپذيردكل بوجهتدن غايت پريشان حالدر لكن كوزل ابياتي واردر بومطلعي مشهوردر

** (بيت) **

نريخت دردمی ومحتسب زديركذشت
رسيده بود بلا يی ولی بخير كذشت

(بوتركی مطلع دخي انكدر)

** (بيت) **

بو بلالار كورير ين اول آرام جاندن كورمدم
ايكی كوزمدين يمانايغ كوردوم اندين كورمدم

(بهمن اسمنه بومعما كوزل واقع اولمشدر)

** (نظم) **

اي برسم سمندتوسرهاي سروران * افكنده سروران جان رابسر بران

اما تذكرهٔ سام مرزاده دخي بو وجهله نكاشتهٔ صحيفهٔ بياندركه مولانا آصفي نك پدرلري مدت مديد وزير سلطان ابوسعيد خان اولمغله

Digitized by Google

اول سببدن آصفی مخلصنی اختیار ایتمشدر انجق میرك طبا شکندی شهری وکلی نام رساله سنده مولا نای مذکورك لب زیرینه سی چاك اولدیغندن آصفی دیمشلردیو بو بیت ایله دعواسنی استدلال ایدر

** (بیت) **

* تیغست آبدار زبان توآصفی * چاك لبت زتیزی زبان تست *

مولانای مومی الیهی شاعر نبایی هجو ایدوب اولبابده سویلدیکی قطعه‌نك مضموننندن لب زیرینه سی چاك اولدیغیچون آصفی تخلص ایتمش اولدیغی غایت روشن واشکاردران شاء الله تعالی قطعهٔ مزبور محلنده ذکر اولنور مولانای مومی الیه سام مرزا قولنجه صفای ذهن سلیم وذکای طبع مستقیمیله ممتاز شعرا وسرافراز فضلای عالیمقدار ورعنایی وخودرای ایله عالم‌زا کنشعار اولوب دیوان غزلیاتی تکمیل وتمام ومخزن اسرار طرزنده مثنویات دخی کشیدهٔ سلك انتظام ایلمش لکن مثنویاتی شهرت تام بولمامش وفاتلری هراتده طقوز یوز یکرمی سنه سنده واقع اولمشدر اشعار وآثار طبع معارف نثارلرندن دولتشاهك ایراد ایلدیکی بربیتکه بالاده تحریر اولنمشیدی میرك طبا شکندی رسالهٔ مذکوره سنده نقل ایدرکه آصفی ایام سلطنت حسین بایقراده بیت سالف الذکری تنظیم وحضور مبرور سلطانه عرض وتقدیم ایلدکده حاوی اولدیغی مضمون بلاغت مشحوننندن پادشاه معارفشناس زیاده محظوظ اولمغله قارو حکومتلری اولان اقطار و بلدانده اوچ کون اوچ کیجه شهر آیین اولنماسنی امر وفرمان بیورمشلر والله اعلم بو بیت دخی مرقومکدر

** (بیت) **

* من طور تجلی چکنم برلب بام آی * کوی تومرا طور وجمال تو تجلیست *

** (بیت) **

* نازدر سر چین درابروتند خوی من رسید *

* فتنه را سر کرده اینك فتنه جوی من رسید *

** (بیت) **

* دل که طومار وفا بود من محزون را * پاره کردند انسته بتان مضمون را *

Digitized by Google

* ❋ (بيت) ❋ *

❋ كرديا قوت لب لعلت خط سبزی دميد ❋
❋ هيچ كس دردور ياقوت اينچنين خطی نديد ❋

* ❋ (بيت) ❋ *

❋ صورتكران هلاكم ازان سيم تن جدا ❋
❋ سازيد صورتی كه نباشد زمن جدا ❋
❋ چون وصل هجر بود زشيرين بلای جان ❋
❋ خسرو جدا هلاك شد وكوهكن جدا ❋

* ❋ (بيت) ❋ *

❋ رخ تو هركه درآيينه ديدكريانست ❋
❋ چوهاله روی نمايد دليل بارانست ❋

* ❋ (بيت) ❋ *

❋ پای مجنونه نه همين سلسلهٔ سوداداشت ❋
❋ هركه ديوانه شداين سلسله رابرپاداشت ❋

* ❋ (بيت) ❋ *

❋ بياض ديده زمی سرخ كلعذاران را ❋
❋ بود شكوفه زبادام نوبهاران را ❋

* ❋ (بيت) ❋ *

❋ زكرداب دوچشمم صد حباب شوق برخيزد ❋
❋ وزان هريك برای ديدنت چشم دكركردد ❋

* ❋ (الطبقة الثانية) ❋ *

وصاف خامه بو محله كانجه طبقهٔ اولده زيبايش سطور اولان شعرای كرام وفضلای عظامك مناقب جليله لرينی نقش كتابهٔ ختام يعنی تذكرهٔ دولتشاهك نقوش سوادی كشيدهٔ اوراق بياض ارقام اولنوب بعد ازين امير علی شير نواييك تذكرسنده محرر بعض شعرای بنامكه تذكرهٔ سام مرزاده دخی مسطور اولمغله اولا تذكرهٔ علبشيردن تحرير وبعده سام مرزادن دخی تذييل اولنه رق تسطيره مبادرت اولندی

Digitized by Google

❊ (ذکر مولانا عبدالله هاتفی) ❊

ظاهر یوزندن حضرت ملاجامی یه اگرچه قرابتی معلوم و باهر اما معنی جهتندن بیکانه و بعید اولدیغی روشن وظاهردر اجناس نظمندن مثنوی تنظیمنه زیاده سعی وکوشش واولبابده خیلیجه اقدام وورزش ایتمشدر ملك الکلام فردوسی طوسی وقدوة المحققین شیخ نظامی کنجوی وسلطان الشعرا خسرودهلوی قدس الله اسرارهم مثنوی شریفلریکه شهنامه وخمسه‌لیدر انلری استحسان ایتمیوب انواع اهانت وحضرت جامینك مثنوی لطیفلرینه دخی عدم رغبت والتفات ایدرایدی بزم کبی بینوافقیرلرکه کندومزی بوخاندان علم ومعارف ارکانك ریزه چین فضل وکمال وعرفانلری طوترز و بلکه اول قابلیتمز دخی یوقدرهرنه حال ایسه اویله عظیم الشان ذواتك اشعارینی استحقاقله تعریف ایدرز مولانای مومی الیهك ایکی اوچ بیتی نظم ایندیکی ظفرنامه مثنویسندن تبرك جهتیله بومحله یه ثبت وتحریر اولندی

❊ (نظم) ❊

❊ بس انکه بسی کاومیشان نر ❊ بزنجیر بستندبر یکدکر ❊
❊ که درپیش خندق فصیلی بود ❊ وزو هریکی منع فیلی بود ❊
❊ چرا باید ازفیل کردن حذر ❊ که او چارپایست چون کاو وخر ❊

نعوذ بالله من شرور انفسنا اما تذکرهٔ سام مرزاده دخی بووجهله مقیددرکه مولانا هاتفی زبدهٔ شعرا وکزیدهٔ فصحا ونظم واشعارده ماهر خصوصا مثنوی کویلقده اقران وامثالنه تفوقی ظاهردر ومولدی جام نام محلده وخواهرزادهٔ ملاجامی اولوب خمسه یه جوابنده درت کتاب نظم ایتمشدر حتی شویله مرویدرکه هاتفی دغدغهٔ تتبع خمسه یه دوشر واولبابده ملا جامی حضرتلریله مشاوره ایلدکده بووجهله دهان بازمعانی پرداز اولورلرکه اکرفردوسی طوسینك بواوج بیتنه جواب ویرمکه قادراوله بیلورسك

❊ (مثنوی) ❊

❊ درختی که ازد بتلخش سرشت ❊ کرش نشانی بباغ بهشت ❊
❊ وراز جوی خلدش بهنکام آب ❊ به بیخ انکبین ریزی وشهد ناب ❊
❊ سرانجام کوهر بکار آورد ❊ همان میوهٔ تلخ بار آورد ❊

سائر ابیاتنه دخی جواب ویرسك مولانا هاتفی دخی بودرت بیتی نظم ایدوب حضور پرنور حضرت ملا جامی یه عرض ایدر

* ⁂ (مثنوی) ⁂ *

* اگر بیضهٔ زاغ ظلمت سرشت * نهی زیر طاوس باغ بهشت *
* بهنگام آن بیضه پروردنش * زانجیر جنت دهی آزردنش *
* دهی آبش از چشمهٔ سلسبیل * بدان بیضه دم دردمد جبرائیل *
* شود عاقبت بیضهٔ زاغ زاغ * برد رنج بیهوده طاوس باغ *

هرچند بو ابیات شعر حکیم فردوسیله محك قبولده همعیار وهم قیمت دکل ایسه ده ملا جامی ساباش و آفرین و پسند و تحسین ایدوب خمسه یه جواب دیمکه اذن و رخصت ویردیلر وحضرت جامیدن استدعا و نیاز ایتدیکه نظم ایلدیکی کتاب لیلی و مجنونك افتتاح بیتنی ابتدا وانشا بیوره لر ملا جامی دخی تبرکا کتاب مزبوره بو بیت ایله ابتدا بیوردیلر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* این نامه که خامه کرد بنیاد * توقیع قبول روزیش باد *

حق هاتفیده دعای کرامت آثار جامی مستجاب اولمغله بالتوفیق کتاب مرقومك اتمامنه موفق ومظهر ومنظومهٔ مذکوره دخی غایت خوب ولطافتکستر اولدیغی نزد شعراده باهر واظهردر بو ایکی بیت کتاب مزبوردن لیلی و مجنونك بیمارلغی حکایه سنه دائر ابیاتدندر

* ⁂ (مثنوی) ⁂ *

* پیراهن ازان پری وش * افروخته چون تنور آتش *
* شد زانوی پای آن یگانه * موی کمرش درمیانه *

(بو ابیات کتاب خسرو وشیریندن زال فرهادکشك مذمتنه دائردر)

* ⁂ (مثنوی) ⁂ *

* بو دهر چشم شیرش شبشهٔ زهر *
* زچشم سبز او صد فتنه در دهر *
* ز زندان غاریش بودی دهانی *
* چو کور کهنهٔ بی استخوانی *

Digitized by Google

* زحل کامد جهان را نحس اکبر * * بود حالی ز روی آن بد اختر *
* دو شاخ آمد دو پایش درد وغم را * *دری بکشاده دهلیز عدم را *

کتاب مزبوردن بو بیت دخی خسروك صفت شکارینه دائردر که قید اولندی

* زطبل بازان شیرین شمائل * شده رقاص مرغ نیم بسمل *

مولانای مومی الیهك هفت پیکر طرزنده هفت منظر نام منظوم ومثنوی برکتابی دخی واردر اگرچه سائر مثنویاتی لطافتنده برابر دکل ایسه ده بونده دخی حکایات شیرین ونوادرات رنکین درج وتبیین ایتمشدر کتاب مذکوردن کندو فرزندنه پند ونصیحت سیاقنده واقع اولان ابیاتدن چند بیت ثبت وتحریر اولندی

* * (مثنوی) * *

* ای سپهر جمال را مه نو * نکتهٔ چند کویمت بشنو *
* تا نکرده نقاب روبت موی * نوی روکشاده برسر کوی *
* هر که چیزی برایکان دهدت * نستانی اگرچه جان دهدت *
* میکن از صحبت بدان پرهیز * همچو خاشاك خشك از آتش تیز *
* تا رخت ساده وجمیل بود * می مخور کرچه سلسبیل بود *
* پسرانی که باده خوارشوند * ازمی سرخ روسیاه شوند *
* پسران را کند دو کار خراب * هوس زینت وهوای شراب *
* وان بران پسر هزاران وای * که بود می پرست وخود آرای *
* بهر زن جامهٔ وزرد آمد * این چنین رنك ننك مرد آمد *
سرخ وزردی که لایق مردست * اشك سرخست وچهرهٔ زردست
* عیب باشد زمرد ریشبنه * نازکردن بحسن بیشبنه *

واسکندرنامه مقابله سنده تیمورنامه نام برکتابی دخی واردر کتاب مزبوری تملم قرق سنه مدتده اتمام ایتمشدر زیرا برقاج دفعه تکمیل ایدوب بعده بعض ابیاتنی پسند ایتمیوب ایچندن اخراج وینه تکرار انشا ایتمشدر واول اخراج ایلدیکی ابیات اصل کتابك موازیسنده مسطوردر وکتاب مذکورك

Digitized by Google

حقیقت حال نظمی غایت متین ونازکانه ومضامینی زیاده رنکین وشاعرانه واقع اولمشدر بو پرقاج ابیاتی اول کتابدن صفت جنکه دائردر

* نظم *

* زده تیغ ونیزه بلان بیدریغ * شده نیزه کلکون وکلنار تیغ *
* کمان چون ابروی جانان شده * زهر کوشه غارتکر جان شده *
* شده پرچم طوقها فتنه بار * چو کیسوی کافر دلان تتار *
* کلاه خود کشته کلکون همه * چو دلهای عشاق پرخون همه *
* نه ازقتل کس نیزها منفعل * چو بالا بلندان بیرحم دل *
* به بیداد خوکرده کرز کران * چو دلهای سنکین سیمین بران *
* کذر کرده تیراز زرها چنان * که باد از خم زلف سیمبران *
* فتاده سران پهن دشت درد شت * سمرناتراشیده چون خارپشت *

مولانا هاتفی مأوای قدیمی اولان خرجرد جامکه قصبات خراساندن برقصبه در اول محلده چارباغ ترتیب وتنظیم ایلیوب اکثر ایامده اول جای غمفرساده مکث وآرام وعزلت وخلقله اختلاطه عدم رغبت کوستروب کذارنده اوقات ایتمشلر تا طقوز یوز اون یدی سنه سنده که شاه جمجاه جنابلری فتح بلاد خراساندن صکره جانب عراقه توجیه وجهه عزیمت بیورد قلرنده منظور آفریدکار شاه قاسم انوار قدس سره حضرتلرینی زیارت قصدیله قصبه مذکوره حوالیسنه نزول بیوردرلر واول اطرافی کشت وکذار ایدرلک باغ هاتفینک قپوسنه راهلری تصادف ایتمکله درون باغه کیرمک مراد ایلدکلرنده باغک قپوسی مسدود اولمغله باغک دیوارندن طشره چقمش براغاجک دالنه صعود برله ایچرو یه کیررلر بو خبر مولانای مذکورک مسموعی اولیجق شاه مشار الیهک استقباللرینه مسارعت وشتاب وخاکپای عالیلرینه نهادهٔ جبین بندکی ایله عز وشرف اکتساب ایلر شاه فلک بارکاه دخی انواع التفات ونوازشله احوالنی پرسش ایدوب کیفیت حالنه واقف اولدقلرنده قرارکاهلری اولان مقامه قدم رنجیده بیوروب کمال اخلاق حمیده لرندن کلیم دروپشانه یه قعود وما حضردن هرنه که وار ایسه تناول بیوروب مولانای مذکورک اشعارینی استماعه رغبت بیوررلر مولانا موسی الیه دخی برمقدار اشعارلرندن انشاد ایلدکجه تحسین بسیار وآفرین بی شمار ایلیوب کیند وفتوحات شاهیلرین نظم ایتمکه نامزد بیوررلر مولانای مذکور دخی

انكشت قبولی نهادهٔ برسر افتخار وتعظیم ایلدکده منظور عنایات بی نهایات اولمشدر کتاب مزبوردن بیك بیت مقداری نظم ایدوب اتمامنه موفق اولهمدی اکراول مثنوی تکمیل اولمش اولیدی سائر مثنویاتی ناسخ اوله جغی روشن وواضح ایدی کتاب مزبوردن اول شاه جمجاهك وصفنه دائر ابیاتندن چند بیت تحریر اولندی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* بروختم شدمنصب سروری * چوبرجدش آیین پیغمبری *
* سرشته خومردی ومردانکی * چه مثل درزمانه بفرزانکی *
* چه مردی که هرکس نامش شنود * وکرزن نیاید ازودر وجود *
* نمی اوردتاب بذلش درم * درم منتهی بی نهایت کرم *
* بهم دخل کونین اکرضم بود * زاندازهٔ بذل اداکم بود *
* همه پادشاهان شده پشت او * چوشاهان شطرنج دردست او *
* زشاهان شطرنج او بی شکی * بودشاه بهرام چو پین بکی *

عبدالله هاتفینك لقبی کبرخر اولوب سبب تسمیه سنی شویله روایت ایدرلرکه وقتا که پادشاه اوزبك محمود خان شیبانی مملکت ماوراء النهری تماما استیلا ایلدکده ملك الشعرالق جاهنی مولانا بنایی یه توجیه ایدوب اولدخی ولایت هریده شاعرلکه مشغول ایدی مولانای مذکورهری ولایتنك صلهٔ شعراسنی یالکز برآدمه تخصیص وحواله ایتمش اولدیغندن هرکس رنجیده خاطر اولمشلر ایدی اولوقت مولانا هاتفی بوقطعه یی سویلیوب مولانا بنایی یه کوندرمشلر

* ⁂ (قطعه) ⁂ *

* بجز عبد الله جامی درین شهر * ندیده هیچ شاعر روی زررا *
* بنایی درطمع دارد زیشده * مکرخواهد کرفتن کبرخررا *

مولانا هاتفینك وفاتلری خرجرده ظهوره کلوب چارباغده مدفوندر سال وفاتلرینه تاریخ (جامی ثانی جه شد) ترکیبی واقع اولمشدر

* ⁂ (ذکر زبدة الشعرا مولانا بنایی) ⁂ *

اوسط ناسدن وماوای مولدی هری شهری اولوب کمال قابلیتی اولمغله تحصیل علومه سعی واقدام ایدرك اظهار رشد ذاتیه سیله صاحب

شهرت ایام و بعـده انی ترك وصنایع خطه کوشش وازمدتده بی نظیر
تحریر وارقام ایله مشهور اقالیم اولمشدر وموسیقی فننه میل ورغبت وتعلم
ایدوب اول وادیده دخی تألیفاتی وار دراما معجب ومتصور لکندن ناشی
مقبول قلوب ناس اولمامغله بو صفتی سلب ایچون طریق فقری اختیار
وکشیدهٔ ریاضت بیشمار ایتمش ایسه ده چونکه سالك اولدیغی طریقده
رهنماسی اولمیوب کندو باشنه رهرو اولدیغیچون هیچ مستفید اولمدیغندن
بشقه خلقك تشنیع واعـتراضندن شهر هریده آرام ایده میوب عراقه
عزیمت وانده دخی اولکی کبی صیت وصداسی ظاهر اولمشدر اما
امیددرکه چوق غربت چکدی وشکسته لك کوردی بوتقدیرجه نفسنه
دخی شکسته لك کلمش اوله هر تقـدیر ایله بومطلع انکدر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* بسرمه انکه سیه کرد چشم یار مرا * بسان سرمه سیه کرد روز کار مرا *

اما تذکرهٔ سام مرزاده دخی بو وجهله سطور آرای تعریف و بیـاندرکه
مولانا بنایینك نشئهٔ ظهورلری هراتده اولوب پدرلری معمار اولدیغندن
بنایی مخلصنی اختیار ایتمشدر فی الاصل جوهر ذات معـارف سمتلرنده
اکتساب کمالاته استعداد وقابلیت اولمغله ریعان جوانیلرنده تحصیل فضائل
وعلوم سمتلرینه عزیمت واکثر معـارف وفنونده چوکان سعی وغیرتله
میان اقراندن ربودهٔ کوی مسابقت ایتمکله بنیـان فضائل وکمالاتی سمت
کانهم بنیـان مرصوص پیدا ایلمشدر امیر غیـاث الدیندن منقولدرکه
مولانا بنایی یه ملای شاعران وشـاعر ملایاندر دیرلر ایمش علم تصوفده
یکتا وخوش نویسلکده بی همتا وخوب خوانلقده مشهور وعلم موسیقی
وادوارکه اقسام علوم ریاضیه دندرانده دخی رسائلی منشور دروظرافت
ولطافت طبعی برمرتبـه ده ایدیکه علیشیره نسبت ایله نزاکت مزاجی
اندن مشهور اولمغـله تعریفه احتیاج یوقدرکه لطائفه دائر سوزلری
بیشمار درجـمله دن بری برکون بر پالان دوز دکاننه واروب علی طریق
الهزل میرعلیشیرك پالانی استرم دیمش بو کلام میرعلیشیرك کوشنه واصل
اولمغین بعده مولانا بنایی یه سوء قصد ایده جکنی کندوسی فهم واذعان
ایتمکله بوندنصکره شهرهراتده اقامت ایتمك امکاننده اولمدیغندن عراق

طرفنه محمل بند عزیمت وخدمت سلطان یعقوبه ملازمت ایدوب برمقدار مظهر التفات اولدقلرنده کتاب بهرام و بهروزی سلطان مشار الیهك نام سامیلرینه تصنیف و ترقیم وعرض وتقدیم ایلمشدر بعده سلطان یعقوب و برادری یوسف بك برابر وفات ایلدکلرنده مولانا بنایی اول حالده بو بیتی دیمشدر

＊ ⁂ (بیت) ⁂ ＊

نه از یوسف نشان دیدم نه از یعقوب آثاری
عزیزان یوسف ار کم گشت چه شد یعقوب باری

بوندن برمقدار وقت مرور ایدنده ارزوی وطن ایله ینه هراته عودت ایلدی امانه کندندن ناملایم حرکات ظهور ایتمکله بو دفعه میر علیشیر اولکندن زیاده مغبر اولوب حتی قتلنی پروانه جی یه سپارش ایتمشیدی از جمله اغبرارینه بادی موادك بری بو ایدیکه میر علیشیر تأهل جانبنه میل ورغبت ایلمدکلرندن عنت ایله شهرتلری وار ایدی وقتا که مولانا بنایی برقصیده انشا وعلیشیره تقدیم ایلدکده مأمولی مقداری عطیه یه نائل اولمیجق قصیده مزبوره یی سلطان احمد میرزانك نامنه تبدیل وتقدیم ایتمکله بو خصوص میر علیشیرك معلومی اولدقده زیاده مغبر اولمغین مولانا بنایی دخی تلافی جهتیله بو قطعه یی تحریر ومیر مومی الیهه تسییر ایتمشدر

＊ ⁂ (بیت) ⁂ ＊

دخترانی که فکر بکر منند ❊ هر یکی را بشوهری دادم
انکه کابین بداشت عنین بود ❊ زو گرفتم بدیگری دادم

بوندن صکره ینه ترك وطن ایدوب ماوراء النهر طرفنه روان و عزیمت واواوقت اولطرفك حکمداری اولان سلطان علی میرزا که ولد سلطان احمد میرزا که بسر سلطان ابوسعید درانلرك نزد عالیلرنده مقبول وندیملری اولوب لسان هری اوزره اول محلده قصیدهٔ مجمع الغرایب کشیدهٔ سلك نظم ایلمشدر بو ایکی بیت اول قصیده دندر

＊ ⁂ (بیت) ⁂ ＊

زانکه لازال ناقد این بود ❊ حکم عالیٔ پادشاه زمان
خسرو ملك ماوراء النهر ❊ شاه سلطان علی بهادرخان

تاشول زمان که محمد خان شیبانی اول ولایتلری تسخیره کتوردی مولانای مومی الیه دخی درکاه خانیده ملك الشعرالق رتبه سن احرازایدوب خان مومی الیه ایله برابر خرسانه متعازم اولوب مولانای مذکوردن هراتده امورنا مرضیه ظهور ایتمش اولدیغندن ازجمله شاعرلك مالنی یالکز برآدمه حواله ایتمشیدی بعده شاه صاحب زمان مغفور اوزبك خانه غالب اولدقلری ایامده بنایی ماوراءالنهرده قرشیدده بولنمشیدی اول وقت شاه صاحب زمانك اعاظم وزراسندن میرنجم ثانی اول ولایته مستولی اولوب قتل عامه فرمان ایلدکارنده مولانای مذکورك اول واقعه‌ده بنای حیاتلری قرین انهدام اولمشدر طقوز یوز اون سکز سنه سنده واقع اولمشدر مولانا بنایینك اشعار ابداری ودیوان بلاغت نشاری مشهور ومقبول ارباب عرفاندر خواجه حافظك اشعارنی تتبعده چند غزل حالی مخلصی ایله واقع اولمشدر وخوب قصائدی دخی واردر بوبرقاج بیت جملهٔ اشعارلرندندر

❋ نظم ❋

❋ کلستا نیست خرم دیده‌ام ازعکس رخسارش ❋
❋ زمژکان خارها بکرفته ازاطراف دیوارش ❋

❋ (بیت) ❋

❋ کنم غوغا بهر بیکانه کاندر کوی او بینم ❋
❋ که تا ایدبرون بهر تماشا روی او بینم ❋

❋ (بیت) ❋

❋ نه ازخون جکر بر یکدکر مژکان من بسته ❋
❋ که بی اومردم چشمم بروی غیر در بسته ❋

❋ (بیت) ❋

❋ تعالی الله چه کلذار بست رخسار عرقناکش ❋
❋ که ازآب ازچشمهٔ خورشید داده ایزد باکش ❋

❋ (بیت) ❋

❋ خواهم غبار کردم درکوی او برایم ❋
❋ تاهرکه بیند اورادر چشم اودرایم ❋

Digitized by Google

* (بيت) *

* دردل آرام هرزمان كان مه دلاراى منست *
* خاطرى خوش ميكنم اوراچه پرواى منست *

* (بيت) *

* زبد خوبى چنان بيگانه شدان بيوفابامن *
* كه شد بيگانه باهركس كه گرديد آشنا بامن *
(بو رباعى دخى مرقومكدر)

* (نظم) *

* يوسف صفتان اهل پوهيز كجا * شيرين منشان شهوت انگيز كجا *
* بابوالهوسان نسبت عشاق مكن * يعقوب كجا خسرو پرويز كجا *

حضرت ملاجامى سفر حجاز مغفرت طرازه متعازم اولدقده دزد شعراسن دبو مثنوى برقاج بيت تحرير وطرف ملاى مشار اليهه تسيير ايتمشدر

* (مثنوى) *

* قانون سفر چوساز كردى * اهنك ره حجاز كردى *
* بردى سخنان كهنه ونو * از كفتهٔ انورى وخسرو *
* ديوان ظهير فاريابى * درمكه بدزد اكر بيابى *

بو مثنويده نكته بودركه ديوان ظهير فاريابى بين الاعجام برمرتبه مقبول ومرغوب ومعتبردركه كعبه ده دخى بولورسك سرقت ايله ديوكنايه ايدرلر بوتقديرجه بنايناك ملاجامى يه تعريضى بو اولوركه بوديارلرده انورى وخسرو ابياتى قالمدى چالدك غالبا كعبه يه توجه ايلمش سكز ديوان ظهير فاريابى يى حرم شريفده دخى بولورسك همان بلا تأخير سرقت ايله ديو اشارتدر مولانا آصفى نك لب زيرينه سى چاك اولديغى واكابناء آصفى مخلصنى اختيار ايلديكى محلنده ذكر اولنمشيدى مولانا بنايى مذكورى هجو ايدوب اولبابده سويلديكى قطعه بو محله يه تحرير اولندى

* (نظم) *

* آصفى لب آصفى افكند * دهنش رابديد وخندان شد *
* كفتمش بركس دريده مخند *

* (ذكر مولانا نركسى) *

عن اصل ولایت هر یدندر مخلص مذکور ایله مشهور ایکن نرکسی یه آهی یی
تبدیل ایلدی بو خصوصك سببی کندندن استفسار اولنـد قده جواب
صوابه موفق اوله مدي مولانای مرقومك عادتلری هرقنده جزوی رنك
یا معنی کورسه تصرف ایتمکه سعی ایدردی ان شاالله تعالی مأمولدر که
مخلصنه تغییر ویردی بو عادتنه دخی تغییر کله بو بیت انکدر

* * (بیت) * *

* بباد صفحهٔ رخسار اوکز مه فزون آمد *
* کشادم فال مصحف سورهٔ یوسف برون آمد *

اما تذکرهٔ سام مرزاده دخی بو وجهله ارایش صحیفهٔ سطور اولمشدرکه
مولانای مرقوم ابهر آبادیٔ عراقك شیخ زاده لرندن اولوب اکثر اوقاتنه
شهر هراتده اقامت ایلدیکنه بناء علیشیر تذکره سنده سهوا هریلیدر دیو
تحریر ایتمشدر نقل اولنورکه مولانا هاتفی مولانای مذکوردن نامکز ندر دیو
سؤال ایلدکـده ابو المکارم قدرة الله دروم وشهرندن شیخ میرك
دیرلر دیو جواب داده اولدقده حاصل کلام حسا آدمی اولمش سن دیمش
مولانای مزبور بعض اوقاتده شهرهراتده محتسب اولمش وآخر حاللرنده
قندهـاره کتمش وسنی التمشه یتمش اولدقده طقوز یوزاوتوز سکز سنه سی
آخرنده چمنستان حیاتلرینه باد صرصر اجل وزان ایدوب کلستان
جهاندن روضهٔ جنانه روان اولمشلر بو غزل انکدر

* * (غزل) * *

* ارمیدی برقیبان ورمیـدی ازما *
* ماچه کفتیم وچه کردیم وچه دیدی ازما *
* جورکفتم مکن تند شدی وچه شود *
* که فراموش کنی انچه شنیدی ازما *
* ارتو ای ناله برشکیم که ازغایت شوق *
* پیشتر برسر ان کوی رسیـدی ازما *
* ای طبیب آمدی ودست نهادی بردل *
* رفتی وپای بیکبار کـشیدی ازما *
* نرکسی پرتن خود پیرهن ازغصه درید *
* دامن لطف همان لحظه که چیدی ازما *

Digitized by Google

(بو بيتلر دخی مرقومكدر) * ⁂ (بيت) ⁂ *

* تا کی ای دل فکر درد بی دوای من کنی *
* از برای خود چه کردی کر برای من کنی *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* آن را که دردعشق تو دیوانه ساخته *
* مجنون صفت بکوشهٔ ویرانه ساخته *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* هر شب ای دل کفتکوی زلف جانان میکنی *
* خود پریشانی و ما راهم پریشان میکنی *

مخزن الاسراره جواب دیمشدر اندن دخی ایکی بیت بو محله یه تحریر اولندی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* شب همه شب داشت کنی جای خویش * هیچ نداری غم فردای خویش *
* آمده شیطان بهم آوازیت * خیز که تا که ندهد بازیت *

* ⁂ (ذکر خواجه مسعود قمی) ⁂ *

اصلی ولایت قمك اعیان زاده‌لرندن اولوب عراقدن خراسانه عزیمتلرنده فقیر ایله همصحبت اولمشیدی مثنویسی سلیس و پشکین وغزلیاتی معنیدار ورنکین وسائر ابیات واشعاری پخته ومتین ایدی وسلطان حسین میرزانك زمان سلطنتلرنده هراته کلوب انده سلطان مشار الیهك وقایع ایام سلطنتلرین منظوم ترقیم وایکی بیك بیته یقین کشیدهٔ رشتهٔ تنظیم ایلمشدر یوسف زلیخا وشمس وقمر وتیغ و قلم مناظره سنی نظم ایدوب مشهور روزکار اولمشدر بو مطلع انکدر

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* بی تو چون درکریه خوابم میبرد * خواب می بینم که آبم میبرد *

بین الناس دیوانی دخی مشهوردر هری شهرنده فوت اولوب پیرسیصد ساله جوارنده مدفوندر تذکرهٔ سام میرزاده دخی ترجمهٔ خواجه مسعود بو وجهله مقید اولمغله همان بولنان اشعاری قید وتحریر اولندی بو بیت مناظرهٔ تیغ وقلمدندر

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* جهانکردی حلیمی بردباری * زکلزار جهان قانع بخاری *

Digitized by Google

(بودخی جملهٔ اشعارندندر)

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* بدورنرکس توسرخوشیٔ لاله چه باشد *
* معین است که مستیٔ یك پیاله چه باشد *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* هرکه درمیکده یکلحظه نشیمن سازد *
* جای تخلست اکر مدرسه مسکن سازد *

* ⁂ (مثنوی) ⁂ *

* نمکدانی به تنکی چون دل مور * نمك چندانکه درعالم فتدشور *

* ⁂ (ذکرمولاناجزوی) ⁂ *

دعوالو بزرکمنش تند خوی و بدروش ایدی بعض محلده فقیره شعر عرض ایدرلر ایدی مولانای مذکور مجلسده بولندقجه معناسی بویله لفظی شویله اولملیدی دیه رك لابد انکشت دخل وتعریضی دراز ایلمك قاعده سندن ایدیکه اهل هنرانك شعرینی تحسین وآخره ترجیح ایدەرلر خلق یننده دیوانی دخی واردر بومطلع انکدر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* زلعل یارد ندانی کرفتم * حیاتی یافتم جانی کرفتم *

اما تذکرهٔ سام مرزاده دخی بو وجهله مسطوردرکه مولانای مرقوم دارالمؤمنین قمدن اولوب مرد بی تعین و بی تکلف ایدی اما شعرده خصوصا وادیٔ غزلیاتده معانیٔ خاص شاعرانه وکفتار عاشقانه سی وارایدی بومطلع جملهٔ اشعارندندر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* عاشق بدنام اکرکشتم دلم باری خوشست *
* عاشق بدنامی داردولی کاری خوشست *

* ⁂ (ذکرمیرجلابر) ⁂ *

طفیلی تخلص ایدرعلی جلابرزاده در پدرلری یادکار محمد مرزآستانه سنك امیر الامراو صاحب اختیارلرندن اولوب انجق میرمومی الیه پدرلری

Digitized by Google

مسلکنه عدم رغبتله فانی مشرب ورند مذهب بی تکلف خوش طبع
برجوان صاحب عرفان ایدی طبع تابناکاری وادی نظمده تیز رفتار وخصوصا
اسلوب قصائدده بلاغت نثار وکروه اصحاب معارف مرقومك طبیعتنی
اقرار ایدرلر ایدی سلطان صاحبقران نامنه قصائد غراسی واردر
سلطان مشارالیه دخی آبیاری لطف وعنایتلریله تربیه ایدوب پروانه
جیلك خدمتیله کامیاب ایتمشلر ایدی وتقلید حکومت دخی مأمول ایکن
چرخ سفله پرور واوته دنبرو دشمن ارباب هنر اولمغله جزئی بر بهانه ایله
درکاه پادشاهیدن مهجور اولمشدر بو صورتله مرقومك کوندزی کیجه
وکیجه سی ناله جانکاهله امرار ایتدکده در امید درکه بحر بیکران مرحمت
پادشاهی انك مددرسی اوله بو مطلع انکدر

** (بیت) **

❁ بحمدالله که دیکر ره باقبال شه عادل ❁
❁ برون امدکلم از خار از پا و پای از کل ❁

ان شاءالله بو مطلع مناسب حالی اولور بو مطلع دخی غزلیاتندندر

** (بیت) **

❁ بی کز کل بود آزار پا در کشت بستانش ❁
❁ چه رو دردیده جو یم با وجود خار مژکانش ❁

عیبی مفرط لوندلك وجنوندن غیری دکل ایدی اما تذکرۀ سام میرزاده
بو وجهله مسطوردر که میرمومی الیه امرای سلطان حسین میرزادن لاابالی
مشرب وخوش صحبت اولوب شعری وخصوصا قصائدی ثبت جریدۀ
قبول اولمشیدی بو قصیده سی مشهور اولمغله ایکی بیت ترقیم اولندی

** (نظم) **

❁ سرو قدت جلوه کرد قدر صنو بر شکست ❁
❁ لعل لبت خنده زد قیمت کوهر شکست ❁
❁ هندوی دربان او چوب سیادت بقهر ❁
❁ از کف خاقان کشید بر سر قیصر شکست ❁

بو بیت دخی دیکر قصیده سندندر که دهان وصنفده خوب دوشمشدر

** (بیت) **

❋ماننـد نقطهٔ دهنش در غبار خط ❋ لیکن چو نقطهٔ که بود در خط غبار ❋
اواخر حیاتلرنده عراق جانبنه عزیمت وشاه صاحبزمان مغفورك اعاظم
امراسندن امیر نجم ثانینك ملازمتلرنده قدر ومراتبه وصلت وامیر مومی الیهك
نامنه چند قصائد کشیدهٔ نظم و بلاغت ایلمشدر اولوقت مولانا امیدی ایله
قصیده کویلق خصوصنده میانه‌لرنده معارضه ومناقشه واقع اولوب
یکدکری هجو ایلمشیدی ازجمله بو تحریر اولنه جق ایکی اوج بیت مولانا
امیدینك نجم ثانی یه انشا ایلدیکی قصیده دندر

❋ ❋ ❋ (نظم) ❋ ❋ ❋

❋ غنیم اینست که از دیار ریم ❋ نه خراسانی و نه بخارایی ❋
❋ یاوه کویان کاسه هر جا بر ❋ تنه تر تا زمان بغرایی ❋
❋ که طفیلی خوان طفلانش ❋ کسترانند بساط بابایی ❋
❋ هرکه بینی سه چارنا موزون ❋ کی مسلم شود باسپایی ❋
میر مذکور طقوز یوز یکرمی بش سنه سی بو عالم فانیدن دار بقایه
رحلت ایلمشدر

❋ ❋ ❋ (ذکر درویش دهکی) ❋ ❋ ❋

قزویندن خشمالك صنعتنه منسوب ابدال روش بر ذات ایدی دیوانی
دائما میانه بسته ایدوب بریدنه یاخود معناسنه احتیاج واقع اولدقده
فی الحال دیوانی چقروب حل مشکل ایدردی فقیر ظن ایدرمکه شعرای
قزویندن مرقومك ابیاتندن رنکین نظم مشهور اولمامشدر بو مطلع انکدر

❋ ❋ ❋ (بیت) ❋ ❋ ❋

❋ برمثال صورت دیوار بیجان مانده‌ام ❋
❋ پشت بر دیوار و در روی تو حیران مانده‌ام ❋
(بو بیت دخی کوزل دوشمشدر)

❋ ❋ ❋ (بیت) ❋ ❋ ❋

❋ بغیر ناقهٔ لیلی که میکند خاری ❋ دکر کراغمی ازره کذار مجنونست ❋
اما تذکرهٔ سام مرزاده دخی بو وجهله تحریر و بیان اولنمشدر که دهك
محلات قزویندن بر محله‌نك نامی اولوب درویش مرقوم محلهٔ مزبوره‌دن
ایمش اشعاری رنکین واوائل حالنده درکاه جلاهیده سعی واهتمامی متین

Digitized by Google

ظهوره کلشیدی بعض اوقاتده مزبوردن اشعار آبدار صادر واقامی واداتی بیننده مشتهر اولمغله صیت خوش سخنی مجلس سلطان یعقوبه رسیده اولوب سلطان مشار الیهك امر وفرمانلریله مرقومی خدمت سلطانی یه جلب واحضار ایلدکلرنده سلطان مشار الیهك پروانه چیلکلری خدمتنده برمحبوب مستثنا مستخدم اولوب باشنده اتاقه اولمغله درویش مذکور مشاهده ایلدکده بو مطلعی بدیهی سویلمشدر

* (بیت) *

* بلای کاکل او پس نبود برجانم * اتاقه نیز زسر میکند پریشانم *

اهل مجلس مرقومك بو بدیهی اولان مطلعندن متانت طبعنی فهم ودرك ایدوب تعظیم واحترامی افزون وروز بروز مرتبهٔ علیایه مقرون وجملهٔ شعرای پایتخت شاه ربع مسکوندن اولمشدر ویدرکه بو مطلعی ملاجامی حضرتلری زیاده پسند ایلمشدر

* (بیت) *

* منزل عشق که وادی سموم ست وسراب *

* غیر مجنون که دران آب وهوا دارد تاب *

(بو بیت دخی مرقومکدر)

* (بیت) *

* کوهکن درکوه شیرین کوید وکردد خموش *

* تارسد بارد کر اواز شیرینش بکوش *

* (ذکر مولانا شهیدی) *

قم شهرندن اولوب آشفته روش دیوانه منش کور بنور ایسه ده وادی اشعارده خیلی عاقلانه طبیعتلری وارایدی عراقدن خراسانه ایکی نوبت کلوب کتدی بدیهی نظم انشاسنه قادر و بغض ونفسانیتی غالب وطبعی دائما هزله راغب ایدی بو مطلع انك آثارندندر

* (بیت) *

* بیای عشق وآتش زن دل افسردهٔ مارا *

* بنور خویش روشن کن چراغ مردهٔ مارا *

تذکرهٔ سام میرزاده دخی بو وجهله ترقیم اولنمشدرکه مولانای مذکور زمان

سلطنت سلطان یعقوبده جاه ملك الشعرالقی احرازایتمشیدی مرویدرکه مولانای مرقوم بسیار خودپسند اولمغله برکسه انشاایلدیکی اشعارنه دخل ایتمکه قادردکل ایدی اکر برمجلسده شعرنه دخل وتعرض اولنسه رنجیده اولوب همان اول محلدن قالقوب بردخی اول بزمه کلمزایدی اماصنایع اشعارده طبعی خوب وشعری غایتمرغوب ایدی آخرجانب خراساندن عراقه رحلت واولطرفدن دخی هندده عزیمت وکجرات شهرلرندن برنده بسط بوریای اقامت واول محلده بومطلعی انشاایلمشدر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* کجراتیان همه نمکین دل کبابشان *

* خونخوارهاند خون حریفان شرابشان *

شهرمز بورده طقوز یوز اوتوز بش سنه سی عزم عقبا ایتمشلردر مدت حیاتی یوزساله قریب ایدوکی منقولدر بو بیتلرمذکورك جملهٔ اشعارندندر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* خواب دیدم کزهواشاهین اوصیدی ربود *

* چون شدم بیدار مرغ دل بجای خود نبود *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* غرق عرق شده رخ چون آفتاب تو *

* طوفان حسنی وهمه عالم خراب تو *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* به بیدردان نشینی کی قدربرمن نکاه ازتو *

* نه قدرحسن میدانی نه دردعشق آه ازتو *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* بطوف میکند هاروز بینوائی ما * سفال چرخ بودکاسهٔ کدایی ما *

* ⁂ (ذکرسلطان حسین بایقرا) ⁂ *

دریکای سلطنت وخورشید جهان آرای سپهر خلافت وابرکوهر بارهوای سخاوت وهزبرشیرنیکار بیشهٔ شجاعت وسرو بلند چنستان عدالت وکوهرمعدن مروت وکوشش رزمکاهنك رستم داستانی وبخشش

Digitized by Google

بزمگاهنك حاتم زمانی وعالم فصاحتنڭ نكته ور وسحرسازی وكشور بلاغتنڭ معانی پرورو معجزه پردازی سلطان السلاطین ابو المغازی سلطان حسین بهادر خان خلد الله ملكه

* ❋ (نظم) ❋ *

❋ كیم ملكی دوامی تاقیامت بولسون ❋
❋ ذاتی غه بوملك اوزره اقامت بولسون ❋
❋ عدل اجرا طریقی استقامت بولسون ❋
❋ عالم اهلی اوچون سلامت بولسون ❋

اول خسروڭ نسب عالیلری پاینده خامه جنبان تحریر و بیان اولسه نه بو مختصره گنجایش پذیر اولورا كرحسب شریفلری شرح نسده كلك ادهمی زاده برمقدار میدان جولان ویرسه بوساحه‌ده فتركهترده غیرممكن اولور زیرا حسب نظیف ونسب شریفلری اوصافنده شاعران سخن پرداز ومنشیان بلاغت طراز بی نهایه نامه‌لر ترقیم وتاریخلر ترسیم ایتمشلردركه هرحروفی رشك آور آثار حسان وغبطه فرمای فصاحت سحبانْدر هركیم اول آثار بلاغت نثاری مطالعه ایلسه فهم واذعان ایدركه اول سلطان ذیشان نه رتبه عالی حسب ونه‌درجه والا نسبدر همان آثار طبع معارفشعارلری بیان واشعار اولندی اول سلطان عالی تبارڭ خوب اشعاری ومرغوب گفتاری بسیاردر ودیوان بلاغت عنوانی دخی مرتب اولمغله برقاج مطالع عالیمقداری تیمنا ثبت وترقیم اولندی ملك الكلام مولانا لطفینڭ مشهور مطلعی جوابنده مذكورڭ مصرعیدر

* ❋ (مصرع) ❋ *

❋ ای قدینك طوبی وجنت خد كلگون اوسنته ❋ كلام الملوك ملوك الكلام خواسنجه جوابی

* ❋ (بیت) ❋ *

❋ خطی نینك تاری توشوب تور لعل میگون اوسنته ❋
❋ ایلاكیم جان رشته‌سی بیرقطره‌ء خون اوسنته ❋

مطلعینڭ رتبه‌ء تفاوتی اصحاب بصیرته ظاهردر زیرا مولانای مرقوم یوزینی جنته تشبیه ایدوب واڭی طوبی اوسنته اعتبار ایلمشدر بو غایت

اراقدر زیرا ایکی مصرع بر برینه مربوط دکل اما جوابی معنای غرابتله
ایکی مصرع بر برینه موافق والفاظی بر برینک مقابله سنده واقع اولمشدر
وقافیهٔ مذکوره یی تغییر ایله اشبو ردیفده ایکی غزل بیدل انشا ییوروب
ایکی مطلع دخی خط تعریفی واقع اولوب اولکسندن رعنا و بر برینه جواب
دوشمشدر .

** (بیت) **

سبزه خطینک سوادی لعل خندان اوستنه
خضر کویا سایه صالمش اب حیوان اوستنه

** (بیت) **

اول زمرد خط که چیقمش لعل خندان اوستنه
سبزه دور کیم اوسو بتوراب حیوان اوستنه

اول همایون طبعک بو نوع دقت سازلق و نکته پردازلقلرین دبیر فلک بیللرجه
تحریر ایلسنه وصفندن عاجزدر اول سببدن دعا ایله اختتام اولندی

** (نظم) **

کوک عرصه سنی بزمگاهی بولسون یارب
کوک شمسه سنی چترجاهی بولسون یارب
کوکب عددی سپاهی بولسون یارب
هر ایشده حق پناهی بولسون یارب

اما تذکرهٔ سام مرزاده دخی بو وجهله آرایش دیباجهٔ تسطیر و زیبایش
عنوان تحریر اولنمشدر که سلطان مشار الیه داور عدالتکستر و شهریار
رعایا پرور اولوب هنگام سلطنتلری مانند ایام بهار خرم و دلکشا و زمان
دولتلرنده وجود غم معدوم و ناپیدا اولوب انلرک بی تکلف موفق و مظهر
اولدقلری وسعت عدل و داده پادشاهان اسلافدن یک از کیسه نائل
و مصدر اولدیغی تاریخ شناس اولان اصحاب بصیرته باهر وهویدادر
توفیقات صمدانیه ایله مالک رقاب سلطنت اولدقلرنده بقاع خیرات
و عطایه رعایت و طلبهٔ علومه تعیین وظایف ایلدکلرندن بشقه معموریٔ
بلاد و رفاهیت عباد و رعایت هنروران و تربیت شاعران خصوصلرنده
کال دقت بیوز مشلردر بر ذات معالی صفات که میر علیشیر نوایی متلو

Digitized by Google

چاكرى وحضرت ملاجامى كبى مدحتكسترى اوله مدح مادحاندن برى
و وصف واصفاندن مستغنيدر سلسلهٔ نسب عاليلرى خسرو ايران
وتوران امير تيمور كوركانه بوسياق اوزره رسيده اولور سلطان حسين بن
بايقرا بن حسن عمر شيخ بن امير تيمور وامير تيموردن دخى برقاچ واسطه ايله
نسبلرى جنكيزخانه منتهى اولديغى كتب تواريخده مفصلا مسطوردر
پدر بزركوارلرى وفاتندنصكره سلطان حسين برادر مهترلرى صدر
تربيتنده آرامش بولوب اوائل حاللرنده وافر مشقت چكدكلرى مشهوردر
صحارى ووادیده سركرداناقدنصكره سكز يوز يتمش بش سنه سى
يادكار محمد بايسنقره ظفر بولوب طومار حياتى شهرهراتده طى ايلمكله
تماما سلطنت ملك خراسانه مالك اولديلر اوتوز سكز سنه اورنك عاليده
كامران وعمرشريفلرى عدد التمشى تجاوز وحدود يتمشه يتدكده تارك
تاج وتخت جهان وعازم ملك جنان اولديلرمرويدركه سلطان مشاراليه
ايام سلطنتلرنده ترويج روح امام الثقلين ابى عبدالله الحسين رضى الله
عنه حضرتلريچون هركون مساكين وفقرايه ايكى كوسفنداش عاشورا
تصدق ايدرلرايدى على الخصوص فضل وشجاعتده وفهم وسخاوتده
ممتاز سلاطين پيشين وخوشطبع وهنر پرورلكده سرافراز شاهان روى
زمين ايمشلر سليقهٔ نثرلرى وطبيعت نظملرى آثاركلك معانى نثارلرى
اولان مجالس العشاق نام رساله لرندن معلومدر بوغزل وچند ابيات
اول شهريار معارفكارك آثار طبع نزاكتشعارلرندندر

*** (غزل) ***

* ازغم عشقت مرانه تن نه جانى مانده *
* اين خيالى كشته وزان يك نشانى مانده *
* باقد خم كشته امدرهجران ابروكمان *
* چون كمانم پى بروى استخوانى مانده *
* اى كه ميجوبى نشانم روبكوى يارمن *
* خاك كشته جسم وسر برآستانى مانده *
* داغهاى استخوانم بين چونقش كعبتين *
* هريكى ازناوك آن مه نشانى مانده *

Digitized by Google

* چون حسینی خویشرا خواهم دکر تیرانه سر *
* مست وسر در سجدهٔ زیبا جوانی مانده *
بو ایکی بیت دخی مشار الیهکدر

* * (نظم) * *
* جانا جفا برای وفامی کشیم ما * ترک وفامکن که جفامی کشیم ما *
* نقاش چنین صورتش اورد در نظر * زد بر زمین قلم که جهامی کشیم ما *
(بو ترکی دخی انکدر)

* * (بیت) * *
* حسن اداسن کامل وشیرین ولیلی شهرتی *
* عشق اداسن زارا اولوب فرهاد ومجنون تهمتی *
تاریخ وفاتلری بویله دیمشدر

* * (نظم) * *
* شهنشاه جم قدر سلطان حسین * که نخل حیات وی از بیخ شد *
* چو جایش کلستان فردوس بود * کلستان فردوس تاریخ شد *

* * (الطبقة الثالثه) * *
بو محله کلنجه طبقهٔ ثانی دخی اختتامه رسیده اولوب بوندنصکره بعض شعرای بنامکه تذکرهٔ میرعلیشیرده محرر ومذکور وتذکرهٔ دولتشاه وسام مرزاده غیر مسطور اولمغله همان تذکرهٔ میرعلیشیردن تحریر وتذییل قیلندی

* * (ذکر میر مخدوم) * *
حضرت میر قاسم انوارک خلیفه سی وفرزند محبوبی مشابه سنده ایدی پدرلری حجاز مغفر تطرازدن عودت وحضرت امام علی موسی الرضا علیه التحیة والثنا زیارتی ایچون مشهد مقدسه یه عزیمت ولدی الزیارت نیشابوره رحلت واول محلده کتخدا اولوب بسط قالیچهٔ اقامت وتوطن ایتمشیدی حضرت جناب عزت مرقومه اوچ نفر اولاد عنایت قیلدیکه صغیری میر مخدوم اسمی ایله محمد در تحصیل علوم ایچون شهره کلوب ظاهر علومنی تکمیل ایلدکدنصکره حضرت میر قاسم انوارک ظهور وشهرتی زمانی اولمغله میر مشار الیهدن اخذ دست انابت ایدوب جویبار فیض تربیتلریله پرورش بولهرق عظیم ریاضات وشدید خدماتله مأمور

Digitized by Google

اولمشیدی میر مذکور پاك طینت بر طفل جوانبخت اولمغله اوخدمت موجب رفعتی من خدم خدم مضمونیله بر رتبه ده اجرا وادا ایلدیکه قاسم انوار حضرتلری انی مخدوم نامیله بنام ایلدکلرندن بشقه همواره عزیز ومحترم طوتارلر ایدی بو مطلع جملهٔ اشعارندندر

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ مطرب بزن ترانه وساقی بیار جام ❊ خونش حلال باد که گفته است می حرام ❊

❊ ❊ (ذکر خواجه ابو الوفای خوارزمی) ❊ ❊

کبار اولیادن غایت ملکی صفاتلغندن خوارزم خلقی خواجهٔ مذکوره میر فرشته دیرلر ایدی علوم ظاهریه و باطنیه یی تکمیل وتمام ایتمش وفن تصوفده مرغوب تصنیفاتی مقبول انام اولمش وکندولری علوم غریبه یه آشنا ایدیلر اما اثری ظاهر اولمیوب بلکه غایت توجه واستغراقدن عیان ایتمز ایدی ادوار موسیقی علمنده دخی مهارتی اولدیغی رساله سندن معلومدر خواجهٔ مومی الیهك اوصاف جامله لرینی کمال اوزره تعریف لازم کلسه اولبابده مخصوص بر کتاب تحریر ایلمك اقتضا ایدر همان آثار طبع عالیلری اولان بر رباعیسی قیدیله اختصار اولندی

❊ ❊ (رباعی) ❊ ❊

❊ بد کردم واعتراف بدتر زکناه ❊ زان روکه درین هست سه دعوی تباه ❊

❊ دعوی وجود ودعوی قوت وقول ❊ لا حول ولا قوة الا بالله ❊

❊ ❊ (ذکر سالم سمرقندی) ❊ ❊

علمای سمرقندن والغ بك میرزا ایله همسبق و مصاحب ایدی غایت دلبر وشوخ طبع وبی پروا اولمغله حین بحثده خیلی گستاخانه جوابی وسلطنت عظم شانه دائر مقال ناصوابی وقوعیله سمرقندن اخراجنه حکم اولنمغین شهر هریه کلمشیدی بو محلده مرقومك مقدمنی غنیمت عد ایلدکلرندن ساکن اولدی بو مطلع جملهٔ اشعارندندر

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ ماسیه بختیم و بدروزیم وخرمن سوخته ❊

❊ شمع مقصودی بعمر خود شبی نفروخته ❊

(مرقوم هریده مدفوندر)

Digitized by Google

** (ذکر مولانای روحی) **

فضلای خراساندن طبعی خوب وسلوکی مرغوب برآدم ایدی بلبل ایله گل وپروانه ایله شمع میانه سنده مناظره انشاواندە چوق دقایق وصنایع اجرا ایلمشدر شاعران ولایت سرخس اکثری مولانای مذکورك شاکردلرندن ایدی بو مطلع جملهٔ اشعارندندر

** (بیت) **

* نمی خواهم که کس یابد زسر حالم اگاهی *
* وگرنه عالمی سوزم بیك آه سحرگاهی *

فن اشعارده مهارتی اولدیغی مثللو ادوار موسیقی فننـده دخی ماهر اولمغله کندو غزللرینه عمللر بغلمشدر که فضائلنه دلالت ایدر اول جمله دن مقام چارگاه مولانای مرقومك عملیدر که مشهور آفاقدر منقولدر که چوکی مرزا بزملرنده اول عملدن بشقه بسته اوقنمز ایمش عمل مزبوری بو غزله بغلمشدر

** (غزل) **

* هیچ صبح ازمهر رویت میزنم دمهای سرد *
* تا رسـد روزی بکویت دل بسی شبگیر کرد *

وخواجه سلمانك مصنوع قصیده سنه جوابده بو مطلع کوزل دوشمشدر

** (بیت) **

* زقامت تو بعالم قیامتی برخاست * قیامتست قدت کر بود قیامت راست *

(وغزلیاتندن دخی بو مطلع خوب واقع اولمشدر)

** (بیت) **

* تو پی کان نمك ماشور بختان * خدا این داد مارا وترا آن *

بو فضائل ایله طبعنده طمع مفرط اولمغله عزت وحرمتی حکم معد ومده ایدی آش ونان طلبیله سویلدیکی قطعـه سندن بر بیت تحریر اولندی

** (بیت) **

* مکس مرده بود قلیه روی اشم * سیلش زنده بود کنجد روی اشم *

مزاری بلخ نواحیسنده در

** (ذکر مولانا عارفی) **

Digitized by Google

فاضل يكتا وشاعر بی همتا وضعف بصره مبتلا اولدیغندن زماننده بولنان نظر فامز قومه سلطان ثانی دیرلر ایدی سلطانك کوزی اغربدقده سویلدیکی قصیده سبکه مطلعی بودر

* * (بیت) * *

دردا که درد کرد سواد البصر خراب وایام کرد چشمهٔ چشم مرا خراب*

عارفینك دخی کوزی اغر یدقده جواب سویلیوب بو بیتی کوزل واقع اولمشدر

* * (بیت) * *

*بر یالك سرخ دیدهٔ من داروی سفید *باشد بعینهٔ نمك سوده بر کباب *

وکوی وچوکان مناظره سنده مثنویسی رنکین درات تعریفنده بو ایکی بیت اندندر

* * (بیت) * *

* چون کوی سپهر کرد بستی * میدان میدان چوکوی جستی *

* هرکاه در عرق شدی برقا * باران بودی ودرمیان برقا *

دیوان غزلیاتی وار در بو بیت اندندر

* * (بیت) * *

عهد کردم که نیایم بدر از میخانه تابان دم که مرا پر شود پیمانه *

* * (ذکر مولانا مسیحی) * *

عن اصل ولایت قوشیخندر پاکیزه مشرب متقی مذهب بر ذات ایدی نقل ایدرلر که مکهٔ مکرمه زیارتیله مشرف اولمش طبعی خوب واشعاری مرغوبدر بو مطلع انکدر

* * (بیت) * *

مارا بجفا کشته پشیمان شده باشی خون دل ما ریخته حیران شده باشی*

مرویدر که مولانای مرقوم مکهٔ مکرمه سفرندن عودتده بادیه ده نخل مغیلان سایه سنده ایلغندن خاراخراجنه مشغول ایکن ظرفای قافله دن بری بو بیتی اوقومش

* * (بیت) * *

* از رنج ره دور وسر خار مغیلان * از آمدن کعبه پشیمان شده باشی *

* * (ذکر خواجه افضل مستوفی) * *

انك لقبنه كدو دخی دیرلر انواع فنون وعلومده یکانهٔ عصر وبتخصیص علوم غریبه ده وخصوصا معلمکیا تده فریدهٔ دهر اولدیغی مشهور ایدی بو فقیر اول ذات بزرکوارك صحبتی غایتنه یتشدم والتفات شریفلرینه مظهر دوشدم اشعارده دخی ترتیب دیوان ایلمشلردر مرغوب قصائدی موجوددر بو مطلع زادهٔ طبع عالیلریدر

** (بیت) **

* ای ز بستان جمالت چشم جان را زیب و زین *

* کشته بر نرکس هواداری چشمت فرض عین *

(بو شعری سلطان صاحبقران نامنه مذیل ایلمشدر)

** (بیت) **

* شاد باش ای دل که برما سایهٔ رحمت فکند *

* آفتاب آسمان سلطنت سلطان حسین *

خواجهٔ مومی الیه سبزوارده ساکن اولمغله انده وفات ایدوب قبری کندی مسکنده‌در

** (ذکر مولانا عبد الوهاب) **

عالم ودانا ومشهد شهرنده قاضی وفن انشاده بی همتا ایدی عماد فورقانی کتابه سنده (ارم ذات العماد التی لم یخلق مثلها فی البلاد) آیتنی تحریر ایلمشدر مشهد مقدسه نك شعرا وظرفاسی مولانای مذکورك شاکردی ایدی واول ظرفادن بری مقلوب مستوفی صنعتنده (مرادی دارم) الفاظن بولوب مولانای مزبوره عرض ایدر بلا فکر وتأمل (برآرد یارب) الفاظیله جواب ویرمشلر بو خصوصده اولان کمال تعریف وبیاندن مستغنی اولوب ار بابنك معلومیدر ویوسف اسمنه بو معما مرقومکدر

** (بیت) **

* جان ازلب لعل تو ودل ازسر زلفت * جو ینده‌ٔ آب خضر وعمر درازست *

قبرلری مشهدده واقعدر

** (ذکر مولانا فضل الله سمرقندی) **

اکابر سمرقنددن فقیه ابو اللیث اولادندندر علوم فقهده مولانای مذکوره ابو حنیفهٔ ثانی دیرلر وفنون عربیه ده ابن حاجب عیارنده طوتارلر ایدی

Digitized by Google

سید شریفک شاکردی وسید کندو خطلریله تدریس علومه اجازتنامه ترقیم ایتمشیدی فقیر مولانای مرقومدن ایکی سنه درس اوقودم بر رتبه ده مظهر التفات شریفلری اولدمکه فرزند خطابیله فقیری بین الاقران ممتاز ایلدیلر خطهٔ سمرقندک اعلم علماسندن ایکن شعر ومعما انشاسنه طبع تابناکلری مائل ایدی بومطلع انلرکدر

* * (بیت) * *

* قدچون سروتوجانست مرابلکه روان *

* سویم ای سرو روان شوکه فداسازم جان *

(وحاکم اسمنده بو معمادخی انکدر)

* * (بیت) * *

* چون بشهت آید بفتح ازروی باغ * بلبلش کر کم شود باید شکست *

مولانای مذکور سمرقند ده فوت اولوب جدبزرکواری کنبدنده غنوده بستر خاکدر

* * (ذکر مولانا علی شاشی) * *

عالم ودانشمند وطبع نازکی خلایقه مرغوب ودلپسند ایدی فن معماده اهالی سمرقند مولانای مرقومی شرف الدین یزدی یه مماثل ذکر ایدرلر ایدی فقیر سمرقنده عزیمتمده مولانای مذکورک پایی شکست اولوب صاحب فراش بولدم عیادتنه وارد یغمده بو معمایی ترقیم ایلدمکه علی اسمی حاصل اولور کندویه عرض ایلدم

* * (بیت) * *

* دور باداز تودردو زحمت پا * دشمنت را بلی نصیب وعنا *

باندن جدیغمده فقیرک احوالنی سؤال ایدوب معلوملری اولدقده بو معمایی که فقیرک اسمی حاصل اولور انشا ایدوب برشاکردیله طرفمزه کوندرمش ایدی

* * (نظم) * *

* چشم مرادیدومنش سیرندیدم * چون سیر به بینم زتو اینست امیدم *

مولانالای مزبور اول ضعفله وفات ایدوب مزاری سمرقندده زیارتکاهدر

* * (ذکر مولانا محمد بناکانی) * *

Digitized by Google

شیخ زین الدین خلفاسندن وکندوزمانتك مقتداسی وصاحب خانقاه اولمغله جمله نك توجهی مرقومك طرفنه ایدی قصیدهٔ بردهیی تخمیس ایتمش وحضرت مقرب باری خواجه عبدالله انصاریك منازل السایرینه شرح یازمشدر فضل وکمالی تعریف وبیاندن مستغنی ونه کونه ستایش اولنسه اندن زیاده وافزون وهرچنی سماعه کیرسه ایدی اصول قاعده سیله حرکاتی موافق وموزون اولمغله خلایقه اولدرجه تأثیر ایدردیکه کریان ونالان اولمدق آدم قالمزایدی بومطلع انکدر

* ** (بیت) ** *

انها که بجز قامت سرو ت نکرانند کراست بکو یی هم کوته نظرانند*

هری شهرنده وفات ایدوب قبری خیابانده واقع اولمشدر بعده انده خانقاه یاپلوب اوغلی مولانا حمیدالدین وسائر صوفیه اوخانقاهده سلوك وعبادته مشغولدرلر

* ** (ذکر میرحیدر مجذوب) ** *

دوازهٔ خوش تاشی میرفخر نامی مزاری باشنده ساکن ایدی عالم شبابنده علوم ظاهره یی تکمیل ایلدکده کندو یه جذبه کلوب عقلی زائل اولدی کاهی کندو حالنه کلسه علما ایله اول رتبه ده بحث علوم ایدردیکه جمله فحول مسلم طوتارلرایدی مباحثه ایدرکن ارالقده بحثك سرو بنی پریشان ایدوب اظهار جنون ایدردی ووقت خیال جنونده خاتم السلطنه اولدم دیه رك خلقی کندو یه لشکر اولمغه دعوت وخروج ایده جك طرزنده ایراد کلمات ایدردی ونظمنده غریب ابیات واقع اولوردی بومطلع مرقومکدر

* ** (بیت) ** *

*لب ودندان آن مه چه ماند * چوقندی بر برنج دانه داند*

* ** (ذکر مولانا محمدعرب) ** *

بودخی دانشمند آدم ایدی امامختل الدماغ اولمغله میرحیدرك خیالی واردیغی وادی یه بودخی سالك اولوب دائم سلطنت سوزینی تذکار ایدردی حتی شول درجه یه واردیکه خانه سنده اسلحه وآلات خروج موجود در دیو متهم ایلدیلر چونکه مسن وعزیز برآدم اولمغله همان پادشاه زمان شهردن اخراجنه فرمان ایدوب سیلستانه کتمشیدی لکن ینه بوخیالدن

Digitized by Google

فارغ اولمیوب کندونك پادشاهلغی قاعده سنه شهنامه نظم وانشاسنه مباشرت ایتمشیدی بو بیت نظم ایلدیکی شهنامه سندندر

* (بیت) *

کسی محرم شه بجز شاه نیست ✦ زاحوال شه جز شه آگاه نیست

(ذکر میر مفلسی)

سادات مشهددن پاکیزه طبیعت ایدی ورطهٔ جذبه یه دوچار اولوب انکشتلرینه حلقه طاقوب کندو کندویه سویلنور ایدی کاهی عقلی کلدکده کوزل ابیات سویلر ایدی اما زمان جنوننده بو بیتی چوق اوقور ایدی

* (بیت) *

بلای مرك واندوه قیامت * چو چنبر ساخت مارا نخل قامت

(و بو تخلص ایله خلق بیننده شهرت بولمشدر)

* (بیت) *

خلق کوید مفلسی دیوانه شد * لاجرم دیوانکی اومفلسیست

* (ذکر مولانا ساغری) *

ولایت ساغردن ودولت شعراسی سلکنده مدار ومعاشی کالده متمول آدم ایدی اما امساکی غالب اولمغله حضرت ملا جامی حجاز مغفرتطرازه عزیمتلرنده مولانا ساغری ایله ومولانا ویسیدخی حضرت جامی یه رفاقته قرار ویرمشلر ایکن حین حرکتده مولانا ویسی مرکبم یوقدر بهانه سیله ومولانا ساغری دخی دیکر بهانه ایله اول سفر میمنت اثردن نکول وانصراف ایلدکلرنده امیر سهیلی حق مرقومینده بو قطعه یی دیمشدر

* (نظم) *

* ویسی وساغری بعزم حرم * کشته بودند هردو شان سفری *

* لیك ازان راه هردو واماندند * آن یکی از بی خری وآن زخری *

مولانای مذکور غایت بد اشعار ایدی لکن بو مطلعی کوزلجه واقع اولمشدر

* (بیت) *

* چشم دریابر من وابر بهارست یکی *

* نالهٔ زار من وصوت هزارست یکی *

Digitized by Google

نقل اولنور كه مولانای مرقوم بركون برمطلع انشا ايدوب حضور حضرت
ملاجامی يه عرض ايدر ملای مشار اليه ظاهرا تحسين ايلدكده غايت اعلی
اولمش ظنيله حضرت ملادن اجازت نحواه اولور كه مطلع مرقومی چارسوده
برموقعه آويزه ايده مطلع مذكور ايسه نفس الامرده برشی ديمك
اولمديغندن ملای مشار اليه رضا و يرمز تكرار انده ابرام ايلدكده حضرت
جامی بيوررلر كه مطلع مزبورك بيانته سنی دخی برابر اصمالیكه حتی مطلع
كيمك اولديغی معلوم اوله مطلع بودر

(بيت)

تاشنيدم كه توان لعل تراجان كفتم ✱ آتشی دردلم افتاد كه نتوان كفتم

مولانا ساغری مشاهده ايلديكی ملالت وتحقيردن رنجيده خاطر اولوب
ملاجامی يی غيبت ايدردی بوكيفيت واصل سمع ملای مشار اليه اولدقده
بوقطعه يی حق مرقومده بيورمشلردر

(قطعه نظم)

ساغری ميكفت دزدان معانی برده اند
هركجادر شعرمن معنی رنكين ديده اند
سر بسر اشعار اوديدم يكی معنی نداشت
راست ميكفت انچه معنيهاش رادزديده اند

قطعهٔ مرقوم ساغرينك معلومی اولنجق همان حضور ملا جامی يه
كلوب فريادء اغاز ايلدكده ملاجامی تبسم بيوروب بزم سو يلديكمز
قطعه ده شاعری تحرير اولنمشيدی غالبا كاتب حين تحريرده خطا ايدوب
وضع نقطه ايلمش ديو جواب و يررلر ساغری هراتده نوش جرعهٔ مرك
ايدوب قبری خيابان نواحبسنده واقع اولمشدر

(ذكر مولانادرويش منصور)

عن اصل سبزوارلی اولوب درويش اطوار ومرتاض و پرهيزكار واكثر ايامی
صيامله كذار ايدر برذات بزركوار ايدی عروض وصنايع اشعارده يحياء
سيبك شاكردلرندن اولوب ايكی قطعه عروض تصنف ايلدی ومصنوع
قصيده سو يلمشدركه مطلعی بودر

(بيت)

Digitized by Google

بس دویدم که هوای وصل یار ❊ کس ندیدم آشنای اصل کار

صنعت ترجیعده دخی پاکیزه کفتار اولوب انجق علم تصوفده عقلی قاصر ایدی تصوفده بوریاعی انکدر

(رباعی)

موجود چو ذره بخد نتوان کرد ❊ بسیار حدیث نیك و بد نتوان کرد

ایجاد چو بی قبول ممکن نبود ❊ اندرا که قبول کرد رد نتوان کرد

فقیر عروضی عندنده بو پیشده اوقودم سنی اللی یه بالغ اولدقده عزم دار بقا ایلدی قبری خواجه طاقده واقع اولمشدر

(ذکر مولانا سید کمال لحلول)

اوائل حالنده اقطار و بلدانی علی طریق السیاحه کشت و کذار ایدوب وارمدیغی محل قالمدیغی مشهور روزکار در مولانای مذکورك احوال وآثاری عقل بشردن دورادور بر کیفیتدر که بشبوز بیلك بیت اشعاری واردر و بر قصیده سویلمشدر اندن بیك عدد مصنوع ابیات استخراج اولندیغی درجه صحته رسیده در انجق فقیرك مشهودم اولان خواجه ابو نصر پارسا قدس سره فوتنده مرثیه سویلمشیدیکه نیجه بیتك هر مصرعی خواجه نك وفاتنه تاریخ و نیجه بیتی متفرق تاریخ و نیجه بیتی دخی اوچ درت تاریخ اولوردی بو هنر و معرفت طاق بشردن بیرون اولدیغیچون حق مولانانك مرقومده کوکب عطاردی تسخیر ایلمشدر دیرلر ایدی عمرلری طقسانی تجاوز ایلدکده واصل رحمت اولمشدر قبرلری تخت میرسرخ مزاری جوارنده در بو مطلع جمله اشعارندندر

(بیت)

ای روشنی ازنور رخت دیدهٔ جان را ❊ برخاك نشانده قد تو سرو روان را

(ذکر مولانا یوسف برهان)

حضرت شیخ الاسلامی شیخ احمد جامی قدس سره نك یقین رق اولادندن اولوب طریق فقر و فنا و رسم تجرد و ترك دنیایه سالك و جمله اهل طریقك پیشواسیدی فقیر فن موسیقیده مولانای مذکورك شاکردیم اکثر کندی اشعارینی موسیقی یه باغلر ایدی حتی اصفهان عملنی بو بیته بسته ایتمشدر

(بیت)

رسید موسم شادی وذوق وعیش طرب
اکر کدا بمراد دلی رسد چه عجب
جامده وفات ایدوب مزاری حضرت شیخك آستانی خطیره سنده واقع اولمشدر

(ذکر مولانا هوایی)

صنعت نقاشلقده بر مقدار وقوفی اولوب فی الجمله کتابت دخی ایدردی اشعارینك بین الخلق شهرت بولمسی غایت املی اولمقدن ناشی کندو شعرینی کندو یازوب جدول چکوب معنون تذهیب ایدرخلقه و بردیو ظرفا سویلرایدی بوخصوص کندویه سویلنسه بجه انکار ایدردی بو مطلع جملهٔ اشعارندندر

(بیت)

بکرد کوی تو صدمن نیاز میکردم
نکاه میکنم ازدور وباز میکردم
هریده وفات ایدوب قبری جبل کریده در

(ذکر مولانا قبولی)

زمرهٔ فقرادن اولمغله چاوش بازارجه سنده دکانی اولوب غزل فروشلق ایدرایدی برصباح اول محله دن آدملر کلوب کجن کیجه مولانا قبولی بزی طلب ایدوب وصیت ایلدیکه بو کیجه بو عالمدن بزه رحلت مقرر اولدی حال بوکه تجهیز وتکفین جهتندن هیچ برنسنه یه مالك دکلم علی الصباح دیوانمی امیر علیشیره ایصال ونیازمی افاده والتماس ایدك که بنی سادات مفرح مزارستاننه دفن ایتدرسون صباح اولدقده خبر الدککه مرقوم واصل رحمت اولمش اشته وصیتی اوزره دیوانی سکا کتوردك دیدیلر درعقب وصیتی اجرا اولنوب دفندنصکره دیوانی فتح اولندقده بو مقطع بیتی رونما اولدی

(بیت)

اکر قبول توکردم قبولی ام ورنه
بهردوکون چومن ناقبول نتوان یافت

(ذکر مولانا انیسی)

قلیل البضاعه برمتشاعر اولمغله اثار شعرایی سرقت ایدوب خلقه عرض اشعار ایلمك شعاری وتهمت سرقتله متهم صغار وکبار ایدی بو مطلع بنم دیو دعوا ایدر

❊❊ (بيت) ❊❊

❊ كرچه ميجويد دلم دائم وصال يار را ❊

❊ يار ميجويد برغم من دل اغيار را ❊

بو مطلع هر كيمك اولورسه محل مضايقه دكلدر

❊❊ (ذكر مولانا كوثرى) ❊❊

اصلى خطۀ بخارادن قابليتلو خوش صحبت وشيرين كلمات برذات ستوده سمات اولوب بركون حجره سنده شوربا طبخنه مشغول ايكن مواليدن بردوستى كلوب شوربا قزغاننك التنه حطب قوركويا مولا نايه ياردم ايدر مرقوم كوريجك مولا ناطبخ ايشنه قارشماصكره طعامه دخى شريك اولما كزلازم كلور ديمش بو مطلع انكدر

❊(بيت)❊

❊ درخيال پستۀ خندان آن بادام چشم ❊

❊ چشمۀ خونيست چشم من كه دارد نام چشم ❊

❊(ذكر مولانا رياضى)❊

سمرقند دن اولوب بدخلق وخودپسند برآدم ايدى بعض غزللرى كوزل واقع اولوردى بو مطلع انكدر

❊(بيت)❊

❊ ستاره ايست دركوش ان هلال ابرو ❊

❊ ز روى حسن بخورشيد ميزند پهلو ❊

ايكى مصرع بيننده ربط جهتى اولمديغندن فقير ديدمكه اكر بويله اوليدى غايت مربوط ومعنيدار اولورى

❊(بيت)❊

❊ ز روى حسن دركوش آن هلال ابرو ❊ ستاره ايست كه باماه ميزند پهلو ❊

خود پسند اولديغندن قبول ايتمدى اما مجلسده حاضر بولنانلر انصاف ايدوب قبول وتسليم ايلديلر مرقوم سمرقندده وفات ايتمشدر

❊(ذكر زبدة الشعرا مولانا لطفى ❊)

زماننده بولنان شعراى كرامك ملك الكلامى واشعار فارسى وتركيده شاعران معانى پردازك كزيده وبنامى وبتخصيص تركى شعرده شهرت تامى

درجهٔ کالده ایدی وترکی مکمل دیوان بلاغتعنوانی منشور ومتعذر الجواب
مطلعلری مشهور ایدی ظفرنامه ترجمه سنده اون بیك بیتدن زیاده
مثنو یسی اولوب بیاض اولدیغندن اشتهار بولمامشدر فارسیده قصیده
کوی استادان فصاحت بیانك مشکل اشعارنه جواب دیمش واکثری
مرغوب ودلنشین واقع اولمشدر طقسان طقوز سال بو عالمده مهمان اولوب
آخر عمرلرنده ردیفی آفتاب اوله رق کشیدهٔ سلك انتظام ایلدیکی اشعار
بلاغت نثاری تتبعنه شعرای زمان ورزش بی پایان ایلمشلر ایسه ده ینه
مولانای مذکورك مطلعنه حق اوزره جواب ویره مامشلردر مطلع مزبور بودر

⁂ (بيت) ⁂

❊ ای زلف شب مثالت سایه پرور آفتاب ❊
❊ شام زلفت رابجاهی ماه درحور آفتاب ❊

حین وفاتنده بو غزل ناتمام اولوب تتمیمی ملا جامی حضرتلرینه وصیت
ایتمش اولمغله بعد الوفات حضرت جامی اتمام ایدوب دیوانته تحریر ایلمشدر
غزل مذکورك مطلعی بودر

⁂ (بيت) ⁂

❊ کرکار دل عاشق باکافر چنین افتد ❊ به زانکه بدخوی بیرحم چنین افتد ❊

مولانای مومی الیه عالم جوانیده علوم ظاهره یی تحصیل وتکمیلدنصکره
مولانا شهاب الدین خیابانی رحمة الله علیه حضرتلرندن سلوك کورمش
وتصفیهٔ قلب ایلمش عزیز برآدم اولدیغندن حقیر هروقت روح شریفنه
فاتحه ایصال ایدرم همان درکاه باریده مستجاب اولمش اوله مرقومك
قبری شهر نواحیسنده کندی مسکنلرنده در

⁂ (ذکر مولانا حسن اردشیر) ⁂

بو فقیره اتا مثابه سنده ایدی بو فقیراتراك وسادانده مرقومدن کامل آدم
کورمدم هنکام شبابده علوم ظاهریه یی تحصیل ایلیوب طریق
فقر وفاقه یه میل ورغبتندن ناشی اکتساب علم تصوفه کوشش وحیلیجه
یکانه اولمشیدی انجق خدمت سلاطینندن دائما کندو یی دور وایراق
طوترایدی لکن سلطان صاحبقران کمال لطف ونوازشلریله مرقومی
جلب وخدمات عالیلرنده استخدام ایدوب عظیم رعایتلر وجسیم تربیتلر

Digitized by Google

ايلدي ايسه ده مولاناي مذكور بالطبع فقر وفاقه طرفنه راغب وسالك اولمغله انجام كار طريق فقري اختيار وحضرت مولانا محمد تباد كاني قدس سره نك حلقهٔ ارادتلرينه داخل وريا ضاتله اربعينلر چيقره رق چوق مقاصد معنويه يه واصل اولمشيدي دائما مستغرق ايكن ينه نظم آبدار انشا ايدرلر ايدي هنكان رند لكده حجره سي رند وخرابات ايله رجاي قرار اولوب بوصورتي بوندن اعلا بركسه اجرا ايده مامشدر رندلك وقتنده بو قطعه يي سويلمشدر

✱ ⁂ (قطعه) ⁂ ✱

✱ چه خوش باشد صبوحي باد لارام ✱ لبالب لزقدح دم دركشيدن ✱

✱ چوغنچه هردوبديك پيرهن تنك ✱ بهم پيچيدن ودم دركشيدن ✱

(اماتقوي وزهد وقتنده بو بيتي ديمشدر)

✱ ⁂ (بيت) ⁂ ✱

✱ الهي نور عرفاندن كونكولكا بير صفا وير كيل ✱

✱ كه عصيان ظلمتي ايچرا خراب احوال وحيران دور ✱

مرقدي ميان دوجوي كازركاه بولنده كندو پدري خطيره سنده واقع اولمشدر

✱ ⁂ (ذكر مولانا سيفيء بخاري) ⁂ ✱

اكثر علوم متداولاتي كورمش واثناي تحصيلده جيلي نظمه ورزش ايلمش واشعاري شهرت بولمشيدي ضروب امثالي غايت كوزل سويلر ايدي بو مطلع جملهٔ اشعار ندندر

✱ ⁂ (بيت) ⁂ ✱

✱ دلا وصف ميان نازك جانان من كفتي ✱

✱ نكوروفتي حديثي ازميا ن جان من كفتي ✱

واهل صنعت وحرفت ايچون لطائف نظم ايلمش الحاصل اول واديده مخترعدر بو بيت اول جمله دندر

✱ ⁂ (بيت) ⁂ ✱

✱ بت برداز كرم كو يكسان متبسا زد ✱

✱ هيچ باحال من خسته نمي پردازد ✱

(ومعمار رساله سي دخي تحرير ايلمشدر بو معما قبول اسمنه انكدر)

✲ ✲ (بيت) ✲ ✲

✲ بسکه دل هردم بسوی زلف جانان میشود ✲
✲ تادل خود جمع میسازم پریشان میشود ✲

مولانای مذکور هشیار ایکن غایت ادبلی وحیالی صاحب رعایت برآدم ایسه ده عالم آبده بد مست ومستقل بزم عرفان اولوردی بوخلالده توبه یه مظهر اولمش ان شاء الله امید درکه استقامتده دخی موفق اولوب عاقبتی خیر اولور

✲ ✲ (ذکر مولانا ندیم) ✲ ✲

هزال ودخال آدم اولمغله هزل آمیز اشعاری وقطعه لری اشتهار بولمشدر جمله دن مشهوری مظهر عودی نامنده بر کسه نك برمرکبی اولوب مرکب مزبور غایت جسامتلو اولدیغندن خلق صاحبنه رشوت ویروب کندو اشکرینه تخم ایچون اشدیررلر ایدی ندیمك اولبابده سویلدیکی قطعه در

✲ ✲ (نظم) ✲ ✲

✲ مظهر هست اسم بی مسما ✲ نجس راکی مظهر میتوان کفت ✲
✲ خرش برخر چهد اوزر ستاند ✲ بس اورکی بدی خر میتوان کفت ✲

(بو مصرع تضمین دخی قلمزنلر حقنده انکدر)

✲ ✲ (بيت) ✲ ✲

✲ بيلك دست شمشیرودستی دکر ✲ قلمزن نکهدار وشمشیرزن ✲

✲ ✲ (ذکر مولانا خرمی) ✲ ✲

ولایت هرینك مردم زاده لرندن اولوب اماذاتنده آدمیدن اثر وبلکه جزئی رایحه یوقدر غایت بد خوی وزشت مزاج اولدیغندن خراسانده آرام ایده میوب جانب عراقه رحلت واندن دخی مکهٔ مکرمه ومدینهٔ منوره وبیت المقدس طرفلرینه عزیمت واکثر انبیا وکبار مشایخ صوفیه مزار پرانوارلرینی پیاده واروب زیارت ایلمشیدی بوسفر ومشقتله ایکی قات دولت دنیوی وسعادت اخروی یه نائل اولمق اقتضا ایدر ایکن ذاتنده مرکوز اولان رداءت اقتضاسنجه اول مأوای مبارکه لردن عودتنده اولکندن زیاده بد افعال اولدی حیف صد حیف چکدیکی مشاق سفره حقیر مرقومك احوالنی کمال اوزره تعریفده عاجز وقاصرم حتی

کندینک سو یلدیکی اشعار بی معنی درجه سنده ایکن بنه کسه نک نظمنی پسند ایتمز ایدی بو مطلع انکدر

** (بیت) **

* آوازۀ کل رخ تاباز برنیاید * در بوستان ز بلبل آواز برنیاید *

* (ذکر مولا ناجنتی) *

ملك خراساند ندر وادی اشعارده طبعی فنادکل اما طالع وعقلی قلیلدر برمدت درکاه پادشاهیده ملازم بعده فلا کتزده اولوب حقیرانی کوزه دردم اوته دنبرو فلك ایله منازعه ایدنه فلك غالب ومنازعه ایدن مغلوب اوله کلدیکی مشهور اولمغله بزم تربیه مز کارکر اوله مدی حالاسر کردان وحالی پریشان اوله رق کشت وکذار ایلمکده در همان جناب یزدان مرقومه رحم وشفقت ایلیه بو مطلع انکدر

** (بیت) **

* بمی خوردن چو ساقی ساغر می را دهن پوشد *

* چه شد کور ابسر پوشی سواد چشم من پوشد *

* (ذکر مولانا قائلی) *

ترشیزلیدر اوائل حالنده سپاهیلك صورتنده کزوب خلق هجو ایدردی کویا شمدی اول طبیعتدن فارغ اولمشدر بو مطلع انکدر

** (بیت) **

* عجب نبود ز لطف ارزانکه بنوازی غریبانرا *

* نوازش زانکه رسم وعادت خو بیست خوبانرا *

بیچاره بیخبردر که بو شعر ایله کندو بی هجو ایلمشدر اتفاقا هیچ چاشنی ولذتی یوق وقافیه سی دخی معیوبدر

* (ذکر شاعر طوطی بیان مانی) *

اصلی مشهد مقدسدن صاحب جمال وحسن وان وظریفه ونکته دان برجوان ایدی پدری اهل صنایعدن کاسه کر وچینی بیار و یاپدیغی چینی یه انواع نقوش مرغوبه رسم ایدردیکه اقلیم چین وخطاده استادان چیره دستان ونقاشان خرده بنیان نقشنه قادر دکللر ایدی امافرزند مرقوم صنعت پدرندن عار ایدوب بلکه عندنده قدر رقیب عشاق کبی مقبول

دکل ایدی چونکه حسن وانی وارهرنه درلو ناز وشیوه ایدرسه بجادر حسن خطی وحسن کلامی دخی واردر بو مطلع آثار طبع تراکتشعارندندر

** (بیت) **

* چودر صحرای غم دیوانه سان باخود فتد چنکم *

* کهی در چنکم افتد سنك وکه سنك افتد از چنکم *

** (ذکر مولانا ریاضی) **

زاده محولاندن اطواری متلون کیمسه در اول ولایتك قاضیسی ایدی کندندن حکومته منافی امر نا ملایم صدوریله معزول اولوب قید ومصادره یه دوچار وچوق زحمته کرفتار اولمشیدی ینه منصب طلبنده در لکن دسترس اوله مدی بعضا وعظ ایدوب منبرده کندو اشعارینی اوقویوب وجد وحاله کلور ایدی مرقومك غرائب احوالی بی نهایه در جمله دن اغرب بونی روایت ایدرلر که شاکردلریله کوهستان محلره واروب طاش یووارلیوب زعمنجه عالم ایدرایمش طرف فقیره کله یوردیو برخبر ظهور ایتمشیدی صکره یولدن کیرویه دونوب کتمش وبره یه کتدیکی معلوم اولمدی بو مطلع مرقومك جمله اشعارندندر

** (بیت) **

* ملك شقه باب خضر اکرد امان من بودی *

* هنوزم دست دوراز دامن جانان من بودی *

** (ذکر مولانا میر مرتاض) **

عالم صباوتندنبرو کندو مطالعه سیله تحصیل علوم ایدوب دانشمند اولمشدر کیجه لر تا بشام وکوندزلر تا بشام مطالعهٔ کتب متنوعه ایله صحایف شمار ایام ایدی بو حالده ایکن ینه زهد وتقواده دقیقه فوت ایتمیوب صائم الدهر وبوریاضتی جهتندن موالیٔ زمان مرقومه میر مرتاض دیمشلر وحالا بو لقب ایله شهرت بولمشدر وادیٔ بحث علومده غایت لجاج اولدیغندن برفرد بحث خصوصنده ملزم اولمدیغنه دست میر مذکوردن رهایاب اوله مزدی میر مرقومك وضو ونماز خصوصلرنده مبالغه سی اولدیغندن شهرك ظرفاسی دیوانه دخی دیرلر ایدی بازیچهٔ شطرنجه بررتبه ده مجبور ومغلوب ایدیکه برشطرنجباز حریف النه کیرسه دستندن خلاص اولمق

ممکن دکلیدی اول سببدن دائما مرقومدن حریفلر کارکیر اولورلرایدی أکر قضاء ایکی حریف د ستنه کرفتار اولسه بریله اوینایوب و برینک محکم دامنن طوترایدیکه بری قاچرسه باری بری النده بولنه هرتقدیرایله بویله شوخ آدم از بولنور بومطلع انکدر

* * (بيت) * *

* تا نیاید سوی دل غیر خیال دلستان *

* برسره مردمان چشم کشته دیده بان *

* * (ذکر فخر الواعظین حسین واعظ کاشفی) * *

کاشفی تخلص ایدر عن اصل سبزه واری اولوب یکرمی سنه یه قریبدرکه شهرده متمکندر مولانای مذکور جمیع علوم وفنونده یکتا وفن انشا و نجومده بی همتا اولوب هر برفنده متعدد تصنیفات غراسی متعین ومشهور وایادی ٔ ناسده مقبول ومبرور در تصنیفات شریفه لرندن بری جواهر التفسیر درکه بقره سوره سین برجلد یازوب قطع مصنف ایله یوز جزء اولمشدر وتفسیر مذکوری حین تألیفده مواهب لدنیه نامیله برمختصرجه تفسیر لطیف دخی تصنیف ایلمشدر الحاصل تألیفاتنه نهایت یوقدر برکون مولانای مومی الیه معتادی اوزره منبرده وعظه مشغول ایکن شوخان شهردن بری حضرت خواجه حافظ شیرازی قدس سره نك بومطلعنی که

* * (بيت) * *

* واعظان کین جلوه درمحراب ومنبر میکنند *

* چون بخلوت میروند آن کار دیکر میکنند *

یازوب تذکره صورتنده منبره قویمش مولانای مرقوم الوب اوقودقده زیاده متغیر ومضطرب اولوب خیلی خارج از بحث سوز سویلیوب بوندنصکره نیجه ایام وعظ ایتمدی خصم نامعلوم کندی غرضنی اجرا ایلدی اما مولانای مرقوم اظهار تلاش واضطراب ایتمیوب سکوت ایتمش اولسه ایدی کیمسه واقف اوله مزدی بیهوده تلاش ایدوب خطا ایلدی عیبسز قول اولماز عیبسز انجق واجب تعالیدر بومطلع زاده ٔ طبع معارفشعارلرندندر

* * (بيت) * *

* سبزخط ازمشك تر غالیه برسمن مزن * سنبل تاب داده را برکل ونسترن مزن *

❊ ⁂ (ذكر مولانا مير خواند) ⁂ ❊

سيد خواند شاه اوغليدر ولايت بلخك متعين ودانشمند و بزركى اولوب عالم شبابنده تحصيل علوم وتكميل فنون ايدوب عالى نسب ووالاحسب وخوش خلق ووفائى مشرب وفن انشا وتاريخده بى نظير وكمالاتى مشهور ومجربدر بو فقيرك التماسيله ابتداى آفرينشدن بوكونه كلنجه جامع بر تاريخ مطبوعه تحريرينه مباشرت ايدوب نصفنه رسيده اولمشدر ان شاءالله تعالى اتمامنه موفق اولور تواريخ سائره دن مفيد و بوندن زيبا تاريخ انشا اولنمدى ظن اولنور مير مذكور وسعت مشربلرى اقتضاسنجه كاهى نوش جام كلفامله دفع عنا وملالت و بعضا كسب نشاط وانبساط ايچون بازىٔ نرده ميل ورغبت ايدرلر ايدى مير خسروك درياى ابرارى تتبعنده بو بيتى غايت رنكين واقع اولمشدر

❊ ⁂ (بيت) ⁂ ❊

❊ هركه دست از آب حيوان شست خضر وقت اوست ❊
❊ وانكه از ظلمات نفس آمد برون اسكندرست ❊

❊ ⁂ (ذكر مولانا سلطان على) ⁂ ❊

مشهد مقدسه دندر خراسانده وجميع بلادده نسخ وتعليق خطنده قبلهٔ الكتاب معارفنصابدر برتبه ده اطوار پسنديده ايله آراسته و بردرجه ده اخلاق حميده ايله پيراسته ايديكه تعريف و توصيفنده كلك شكسته زبان عاجز وناتواندر وادىٔ اشعارده دخى طبعى خوب واشعارى مرغوبدر بو مطلع جملهٔ اشعارندندر

❊ ⁂ (بيت) ⁂ ❊

❊ كل در بهار از ان رخ كلكون نمونه ايست ❊
❊ چون اشك من كه از دل پرخون نمونه ايست ❊

چونكه مشهدى اولديغندن الفاظه تغيير و برمامشدر انجق محسنات كثيره ده عيب قليله بقلمز

❊ ⁂ (ذكر مولانا صوفى پيرسيصد ساله) ⁂ ❊

مقام صوفيلغه علم طبابتى دخى ضم ايلمشدر كه كويا مرض رياضتى چكن سالكانه موتوا قبل ان تموتوا ارشادين ايدر بورباعى زادهٔ طبع صوفيانه لرندندر

Digitized by Google

❊ ⁂ (بيت) ⁂ ❊

❖ معمای بغیر من رخ ای سیمذقن ❖ کز غایت غیرتم رود جان ز بدن ❖
❖ خواهم که شوم مردمك دیدهٔ خلق ❖ تا روی تو هیچ کس نه بیند جز من ❖

روایت ایدرلر که صوفئ مرقومك مزاج وطبیعتلری برجوانه علاقه لری واقع اولسه واول جوان مرقومك استحصال رضاسنده تکاسل ایتمش اولسه الفاظ فحشله شتم ودشنام وآخرکار ضرب چوب ایله کندویه مطیع ورام ایدرمش العهدة علی الراوی

❊ ⁂ (ذکر مولا ناخیبری) ⁂ ❊

خوارزملیدر دیوانه مشرب ونحس کوکب افلاس وفلاکتله اوقات کذار وصنعت شاعریتده حیلی قدرتی وار وغزلیات وقصائدی دخی معتنیدار ایدی اما اصحاب سخن عندلرنده طبعی غیر مقبولدر زیرا سو ایلدیکی ابیاتك کندندن معناسی سؤال اولنسه بیلمز یلسه ده سو یلمز اولوجهله مسلم طوتمازلر ایدی بو مطلع جملهٔ اشعارندندر

❊ ⁂ (بيت) ⁂ ❊

❊ بروز تشنکی آب روان نبود هوس مارا ❊
❊ دم تیغ ترا کر برکلو یابیم بس مارا ❊

❊ ⁂ (الطبقة الرابعة) ⁂ ❊

بو محله کلنجه طبقهٔ ثالث قرین حسن ختام اولوب بوندنصکره بعض شعرای بنام وعلمای عظام که نام نامیلری تذکرهٔ دولتشاه وعلیشیر نوایده ارایش صحیفهٔ سطور اولمامغله اول دودمان فضائل ارکانك اوصاف جلیله لری خاصة تذکرهٔ سام مرزادن بالترجمه نقل وتحریر وتذییل اولندی

❊ ⁂ (ذکر خاتم المحققین مولانا جلال الملة والدین محمد بن المولی سعدالدین الصدیقی الدوانی الشیرازی) ⁂ ❊

شرح تجرید وتفریدلری اصحاب توصیف وتحقیقك تعلیق حواشیسندن مستغنی وبیان قدر جلالتلری غایت اضائت اشراق انوار دانش وعرفانلرندن ناشی بسط بساط تطویل تبیندن بریدر ارسطوی ثانی وبلکه افلاطون یونانی اولدقلری جامهٔ مبالغه دن عاریدر که حق مشارالیهده مولانا امیدی بو قطعه یی دیمشدر

* ⁂ *(نظم) ⁂ *

❁ هر جا سمند حکمت راندز راه حکمت ❁
❁ مانند از رکابت مشائیان راجل ❁
❁ نور ضمیرش آفاق روشن کنندز اشراق ❁
❁ زانرو نهند برطاق اشراقیان هیاکل ❁

مشار الیهك منشأ ومولدی نواحی کازروندن قصبهٔ دواندر بلدهٔ دار الفضل شیرازده افادهٔ علوم متنوعه ایله اوقات کذار وزماننده بولنان علمای صاحب عرفان وفضلای دوران مشار الیهی مقام استادیده معزز ومسلم طوترلر واکا شاکر دلك ایله فخر ومباهات ایدرلر ایدی ودائرهٔ ولایته دخی قدم نهاده اولدقلری مرویدر ازجمله کرامات شریفه‌لرندن بری شووجهله روایت اولنمشدر که سلطان یعقوب مرزانك اواخر عمرلرنده روش عدالتلری بازکونه اولمغله جلال الدین دوانی حضرتلری بوخصوصدن رنجیده خاطر اولورلر وعلنا دستار سفیدلرین تغییر ایدوب یوررلر که تا وضع عالم متغیر اولمیه بنده دخی دستارمی تغییر ایلم بو اثناده سلطان مذکور برکیجه دست ساقی اجلدن نوش جام فنا ایدر اولوقت مولانای مشار الیه دخی دستار سفیدلرین وضع سر ایدرلر بونك کبی حال کرامت مقاللری بی نهایتدر هرنه وقت برحاکمدن بوی ظلم استشمام ایتسه‌لر ایدی درعقب رنجیده خاطر اولوب اول ظالم برکشته اولنجیه‌دك صلوة خمسه‌ده قرأت دعای قنوته مداومت ایدرلر ایدی علم تصوف وکلام وحکمت واخلاق وفنون سائره‌ده یوز جلده قریب تألیفات وتصنیفاتی اولدیغی روض الاخبارده محرردر طبع معارفشعورنلرینه نسبت مرتبهٔ شعر ومعما دون ایسه‌ده اول فنده دخی مهارتلری درجهٔ علیایه مقروندر سلطان ابو سعیدك شهادتلرینه تاریخ اولمق اوزره بوقطعه اول فیلسوف زمانك زادهٔ طبع بلاغت نشانیدر

* ⁂ (قطعه) ⁂ *

❁ سلطان ابو سعید که در فرخرمی ❁
❁ چشم سپهر پیر وجوانی چواوندید ❁
❁ الحق چه کونه کشته نکشتی که کشته بود ❁
❁ تاریخ قتل مقتل سلطان ابو سعید ❁

بو رباعی دخی انلره منسوبدر .

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* خورشید کمالست نبی ماه علی * اسلام محمد ست ایمانست علی *
* کر بینتی درین سخن میطلبی * بنکر که ز بینات اسماست علی *
(بو بیت دخی انکدر)

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* من بکجا شعر وشاعری زکجا * یدبیضا وساحری زکجا *
(بو مطلع جهانبها دخی انلرکدر)

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* دست درزلفش زدم شب بود چشمش مست خواب *
* میکشودم ازهمه ناکه برآمد آفتاب *
(بو بیت لطیفه آمیز دخی انلرکدر)

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* درد خمار دارم ودرمان من مبست * می ده که می ز بهر مداوا حرام نیست *
ظرفای شیراز بو بیتی جوامع وعمارت دیوارینه ترسیم وبیت مذکورك التنه بو بیتی دخی ترقیم ایتدکده

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* بهارست درکش می ارغوانی * بفتوی ملا جلال دوانی *
مشارالیه هرنه محله وارر ایسه بو ایکی بیتی برابر محرر اولمش کوردیکندن بیحضور اولوب بزمطایبه صورتیله بو بیتی سو یلمشدك شمدی بدنام لغمزه بادی اولدی دیمشلر ملا جلال حضرتلرینك تاریخ ولادتلری قرة العین الفاظی واقع اولوب عمرعزیزلری یتمش ساله رسیده اولدقده تاریخ هجرتك طقوز یوز سکز سنه سی بو جهان فانیدن عالم جاودانی یه انتقال بیوردیلر مدفن مبارکلری قصبهٔ دوانده واقع اولمشدر رحمة الله علیه

* ⁂ (ذکر مفخر الحکما وزبدة الفضلا مولانا حسین قاضیمیر) ⁂ *

یزد ولایتنك اکا برندن ومسقط رأسی قصبهٔ میبد اولوب اوان جوانیده شیرازه عزیمت وانده علامهٔ زمان جلال الدین دوانی حضرتلرینك

حلقهٔ افاده‌لرینه ملازمت ومداومت ایله تحصیل علوم وتکمیل منطق ومفهوم ایدوب منقولات ومعقولاتده وعلم تصوفده درجهٔ کماله واصل وعلی الخصوص اقسام علوم حکمتده عالم وکامل اولوب تصانیف بسیار وتالیف بی شمارلری قلادهٔ گردن روزکار اولمشدر اشهر تألیفاتندن دیوان معجزبیان حضرت امیرالمؤمنین علی کرم الله وجهه حضرتلرینه برشرح لطیف تحریرینه موفق اولمشدرکه بو وقته قدر چشم روزکار مثلنی کورمامشدر شرح مذکورك مقدمه سنده فاتحهٔ سبعه تحریر ایدوب انده علم حکمت وتصوفی مزج ایدرك هربر فاتحه‌سی رشك آور فتوحات مکیه اولمشدر شرح مذکور معانی ورموز حضرت شاه ولایتی کشف وبیان ودقایق حقایقنی ایضاح وعیان ایلمشدر مترجم عبدفقیر کتاب مزبوردن کلی مستفید اولمش اولدیغمدن من غیرحد بو قطعه ایله وصفنه جسارت ایتمش ایدم

* * (قطعه لمترجمه) * *

* شرح دیوان حضرت حیدر * پردرونش زحکمت اشراق *
* نیست حکمت که پرزعلم لدن * عقل اول شود براو مشتاق *
* ناظمش آفتاب جرخ علوم * شد منور بعلم وی آفاق *
* شارحش ماه آسمان حکم * کشته آثار او بعالم طاق *
* وصف دیوان شیر یزدان را * درنکنجد فهیم براوراق *

ایادیٔ ناسده متداول اولان حکمت هدایه سنك قاضی‌میرنامنده شرحی وفن حکمتده کیتی نمانام رساله‌ٔ مطبوعه مولانای مشارالیهك آثار قلم معجز رقملرندندر دخی بونلردن بشقه هربرفنده بی نهایه تألیفاتی واردر وعلم شعرده دخی مهارتلری رتبهٔ کماله رسیده ایدی واشعارده منطقی تخلص ایدرلر ایدی توحیدبارده بورباعیلر آثار طبع معارفشارلرندندر

* * (رباعی) * *

* ای نورتودر جملهٔ اشیا ظاهر * وزمنظر چشم اهل عرفان ناظر *
* عالم همه ازنور توروشن کشته * هم اول این سلسلهٔ وهم آخر *

* * (رباعی) * *

* آنروزکه آفریده شدلوح وقلم * دربزم عیان نهادنور توقدم *

Digitized by Google

* کردند محققان اسرا رقدم * بر صفحهٔ دل حرف وفای تو رقم *
شاه ولایت وصفنده اولان قصیده سندن دخی چند بیت تحریر اولندی

* * * (نظم) * * *

* بسکه تابد مهر حیدر هر دم از سیمای من *
* آسمان را سر فرازی باشد از بالای من *
* چون سخن کویم زمعراجش که آن دوش نبی است *
* پای در دامن کشد فکر فلک پیمای من *
* بهر وصافی او سر قدم کشتم زبان *
* تا بکرد دغیر مدحش ظاهر از اجزای من *
* طبع من پاکست چون دریا زفیض مرتضی *
* ابر کوهر بار جوید فیض از دریای من *

* * * (ذکر بدر سپهر معانی مولانا هلالی) * * *

اجدادی ترکان جغتا یدن ایسه ده ذات شریفلری ولایت استرابادده نشو ونما بولوب تحت الشعاع طفلیت ونادانیدن بعد الخروج غرهٔ ایام جوانیده خراسان طرفلرینه شتابان وافق شهر هریدن طالع ونمایان وچونکه ناصیهٔ استعدادنده نور قابلیت باهر وفروزان اولمغله اول محلده طالب رؤیت هلال اولان ارباب کمال جوانمرقومی مانند ماه بری برلرینه ارائه ایدرلر ایدی

* * * (مصرع) * * *

(در شهر چو ماه نوانکشت نما کرد)

بعده قطع منازل فضائل وطی درجات خصائل ایدرك هلال امااللری سرحد بدرینه رسیده اولوب فی الواقع طبع تابناکلری کثافت کسوفدن وخوف احتراقدن معرا ومصون وبدر ضمیر منیرلری سمت نقصاندن محروس ومبرا ومأمون واشعار آبدارلری غایت خوب ودلنشین وقصائد ومثنویاتی زیاده مرغوب ورنکین ایدی مولانای مومی الیه حیلی دم دائرهٔ مصاحبتمزده همدم اولوب بردفعه نقل ایلدیلرکه اوائل حالمزده امیر علیشیرك حلقهٔ صحبتلرینه دخولمزده بو مطلعی که

* * * (بیت) * * *

* چنان از با فکند امروز آن رخسار وقامت هم *
* که فردا بر نخیزم بلکه فردای قیامت هم *

اوقود یغمده امیر مشارالیهه زیاده خوش کلوب نا مك ندر دیو سؤال بیوردیلر هلالیدر دیو جواب ویردیکمده بدری بدری دیو بیوردیلر و بنی مطالعه یه تحریص ایلدیلر بندخی مطالعه و تحصیله اشتغال کوستردم حقیقت حال مولانای مذکورك فضل وکمالاری فضائل علمای عصردن کم ونقصان اولمیوب خصوصا صنایع اشعارده کمالاتی جمله دن ازید وافزون ایدی ومثنویاتده اوج قطعه کتاب نظم ایلمشلردر جمله دن بری شاه ودرویشدر که روانی الفاظ وچاشنی معانیله رشك آور کلستان وبلکه غیرتفزای بهارستاندر چند بیت وصف بزمده اوکا بدندر

* * (مثنوی) * *

* شاه را میل شد که باده خورد * باده بامهوشان ساده خورد *
* مجلس آرا سئند ومی خوردند * می باواز چنك ونی خوردند *
* روی ساقی زباده کل کل شد * غلغل شیشه صوت بلبل شد *
* شد رخ کلرخان شراب آلود * همچو برك کل کلاب آلود *
* عکس رخ در شراب افکندند * در شفق آفتاب افکندند *
* لب شیرین بباده دیرین * چون رساندند کشت لب شیرین *
* خنده شاهدان شورانکیز * کشت درجام باده شکرریز *
* پر می لعل شد پیاله زر * کل رعنا نمود پیش نظر *
* شیشه صاف ازمی دلکش * چون دل عاشقان بیغش *
* دختر رز که شیشه منزل کرد * کرم خون بود جای دردل کرد *

(بوچند بیت دخی کتاب مرقومده تعریف دریاده واقعدر)

* * (مثنوی) * *

* لب دریاست چون لب دلبر * از برون سبز واز درون کوهر *
* ان نه دریا بود که صد قلزم * صد چو طوفان نوح دروی کم *
* موج آن سر بر آسمان مبسود * یعنی از ماه تا بماهی بود *
* ازخوشی کف زنانکه دارد در * کف او خالی وکنارش پر *

(بو بیت دخی شاهك تیراندازلغی تعریفنده کوزل دوشمشدر)

Digitized by Google

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* استخوان راا كرنشان كردى * تير را مغز استخوان كردى *

بو چند ابيات دخى صفة العاشقين كتابنده على طريق الحكايه زليخانك پيراولمسى بيانده در

* ⁂ (مثنوى) ⁂ *

* غم پيرى سمن سنبلش ريخت * زآسيب خزان برك كلش ريخت *

* بياض موى اوشد معجر او * ببين كاخر چه آمد برسر او *

* سيه بادام او از جور ايام * شد ازعين سفيدى مغز بادام *

(اوچنجى كتابى ليلى ومجنوندر بو ابيات اول كتابدندر)

* ⁂ (مثنوى) ⁂ *

* چشمش زاغى نشسته درباغ * ابروى سياه او برزاغ *

* پاك برنه تنى چو نقرهٔ خام * نازك بدنى چو مغز بادام *

(بو چند غزل وابيات اول مقبول ابرارك اشعار آبدارلرندر)

* ⁂ (غزل) ⁂ *

* غم بتان مخوراى دل كه زار خواهى شد *
* اكر عزيز جهانى كه خوار خواهى شد *
* اكر چو من هوس زلف يار خواهى كرد *
* زعاشقان سيه روزكار خواهى شد *
* تو از طريقهٔ يارى هميشه غافل ومن *
* نشسته ام باميديكه يار خواهى شد *
* چو در وناى توام بردلم جفا مپسند *
* كه پيش اهل دل شرمسار خواهى شد *
* كنون بحسن تو كس نيست ازهزار يكى *
* تو خود هنوز يكى در هزار خواهى شد *
* زفكر كار جهان بارغم بسينه منه *
* وكرنه برسراين كار وبار خواهى شد *
* هلال ازپى آن شهسوار تند مرو *
* كه نارسيده بكردش غبار خواهى شد *

* (غزل) *

* زهی سعادت اکرخاك آن حرم باشم * بهر کجا که نهی پای درقدم باشم *
* مکوش این همه دراحترام وعزت ما * که مابخواری عشق تو محترم باشم *
* مروکه آخرایام عمر نزدیکبست * بیا که یکدوسه روزی دکر بهم باشم *
* غریب ملك وجودیم واندك ماندست * که بازساکن سرمنزل عدم باشم *
* رقیب را بجناب تو قدر بیش ازماست * سك توایم چرااز رقیب کم باشم *
* حریف بزمکه عیش را بقایی نیست * رفیق ماغم یارست یارغم باشم *
* نه حدماست هلالی امید لطف ازیار * غنیمتست اکر قابل ستم باشم *

* (غزل) *

* اکر بلطف بخوانی وکر بقهر برانی *
* تو پادشهی وما بندهٔ توایم تودانی *
* ترا اکرچه نیاز کسی قبول نیفتد *
* من ازجهان بتونازم که نازنین جهانی *
* بهرکسی که نشستی مرابخاك نشاندی *
* وکربکس منشین تابرآتشم منشانی *
* بهرکجا که رسیدم زخوبی توشنیدم *
* چوروی خوب تودیدم هنوز بهترازانی *
* بغیرجان دکری نیست باتودردل تنکم *
* امید هست که آن هم نماند وتو بمانی *
* طریق مهرتوورزم بهرصفت که توانم *
* تونیز مرحمتی کن بدین قدرکه توانی *

(بعض مطالع ومقاطع)

* (بیت) *

* ای که میپرسی زمن کان ماه رامنزل کجاست *
* منزل اودرداست امانم دل کجاست *

* (بیت) *

* نمی توان بتوشرح بلای هجران کرد * فتاده ام ببلاییکه شرح نتوان کرد *

* (بیت) *

❊ای آنکه بر نصیحت ما اب کشودهٔ ❊ معلوم میشود که تو عاشق نبودهٔ ❊

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ ای دل وفا مجوی که خوبان شهر را ❊ ما آزموده ایم و تو هم آزمودهٔ ❊

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ چند رسوا شوم از عشق من شیدایی ❊
❊ عشق خوبیست ولیکن نه بدین رسوایی ❊
❊ سرو وگل نازك ورعناست ولی نتوان یافت ❊
❊ گل بدین نازکی و سرو بدین رعنایی ❊
(بو چند بیت دخی مخلص پرورلك صنعتنده در)

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ روزیکه فلك نام مرا کرد هلالی ❊ میخواست که من مائل ابروی تو باشم ❊

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ با ابروی چو ماه نو هوش هلالی رامبر ❊
❊ ماه هلال ابروی من عقل مرا شیدا مکن ❊

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ ای با بروی تو مائل همه کس چون مه عید ❊
❊ از هلالی چه عجب میل خم ابرویت ❊

❊ ❊ (قطعه) ❊ ❊

❊ محمد عربی آبروی هر دو سراست ❊
❊ کسی که خاك درش نیست خاك بر سر او ❊
❊ شنیده ام که تکلم نمود همچو مسیح ❊
❊ بدین حدیث لب لعل روح پرور او ❊
❊ که من مدینهٔ علمم علی درست مرا ❊
❊ عجب خجسته حدیثیست من سك در او ❊

❊ ❊ (قطعه) ❊ ❊

❊ بصبر کوش هلالی که عاقبت چو هلال ❊
❊ بلند مرتبه گردی فلك مقام شوی ❊

❋ نهفته از نظر خلق باش ماه بماه ❋ کرت هواست که منظور خاص و عام شوی

❋ ❋ (قطعه) ❋ ❋

❋ چو من بداغ بتان هر که سوخت یکچندی ❋
❋ هوس کند که دکر باره بیشتر سوزد ❋
❋ بپای شمع فتد چونکه سوخت پروانه ❋
❋ که شعله اش چو بپایان رسد و کرسوزد ❋

(بو برقاج رباعی دخی انکدر)

❋ ❋ (رباعی) ❋ ❋

❋ یاران کهن که بنده بودم همه را ❋ از بند جفای خود شنودم همه را ❋
❋ زینهار وفا زکس بجویید که من ❋ دیدم همه را وازمودم همه را ❋

❋ ❋ (رباعی) ❋ ❋

❋ انی که تمام از نمکت ریخته اند ❋ ذات و جودت زنمك بپخته اند ❋
❋ باشیرهٔ جانها نمك امیخته اند ❋ تا همچو تو صورتی برانگیخته اند ❋

❋ ❋ (رباعی) ❋ ❋

❋ بکدا ختم ازدست ستم کردن تو ❋ اینست طریق بنده پروردن تو ❋
❋ کر من نکناه عاشق کشته شوم ❋ خون من بیکناه در کردن تو ❋

(بوایکی بیت دخی انك قصائدندر)

❋ ❋ (نظم) ❋ ❋

❋ ای خوش آن دائرهٔ دامن صحرا که درو ❋
❋ پرزنان همچو جلاجل بفغان آید جل ❋
❋ باغ شد مکتب و هر غنچهٔ خندان طفلی ❋
❋ که برآورده ورقهای کلستان زبغل ❋

مولانا هلالی یه اواخر عمرنده بر عجیب حالت واقع اولدیکه میان شیعه ده سنیلکله مشهور ایکن عبید خان اوزبك مولانای مذکوری شیعه دردیو قتل ایلمشدر سبب قتلی بو وجهله روایت اولنورکه وقتا که عبید خان اوزبك مملکت هراتی محاصره ایدوب بحسب الایجاب مصالحه اولنمق لازم کلدکده صلح مزبور متعینان قزلباشدن کبراسحاقك معرفتیله

صورت پذیر اولمغله اول وقت اوزبك خان بورباعی مستزادی انشا ودرون مملکته اسرا ایلمشیدی

❊) مستزاد (❊

◆ ای اهل هری زخاص تا عام شما ◆ ازشاه وگدا ◆
◆ خواهیم بهم خورد سرانجام شما ◆ از لشکر ما ◆
◆ چون باعث صلح کبر اسحاق شده ◆ یعنی که بود ◆
◆ کبری بهتر ز شیخ الاسلام شما ◆ درمذهب ما ◆

مولانا هلالی دخی ایچروده بو لمغله جواب اوله رق بورباعی یی تحریر وتسییر ایلمشدر

❊ (مستزاد) ❊

❊ ای شهره شده بظالمی نام شما ❊ ازجور وجفا ❊
❊ آواره شده خلق درایام شما ❊ از فقر وعنا ❊
❊ بسنید براولاد علی آب نمك ❊ چون قوم یزید ❊
❊ صد لعنت حق باد براولاد شما ❊ درمذهب ما ❊

(مولانای مذکورك شهادتلرینه بووجهله تاریخ دینلمشدر)

❊ ❊ (نظم) ❊ ❊

❊ شاعر مشهور مولانا هلالی انکه بود ❊
❊ از پس جامی مرادرا درسخن صدگونه رشت ❊
❊ کشت چون دردست سیف الله کشته درهرات ❊
❊ زان سبب تاریخ قتلش کشت سیف الله کشت ❊

مولانای مذکورك قتلنه عبید خان فرمان ایلدکده اتفاقا اول محلده سیف الله نامنده صاحب حسن وآن برجوان حاضر اولمغله عبید خاندن بنم قتلی بوجوانه سپارش وحواله بیورك دیو نیاز ایدوب خان مرقوم دخی مساعده ایتمکله جوان مزبورك یدینه کریبان حیاتی تسلیم وتیغ جوان مذکور ایله مقتول اولدیغندن تاریخ قتلی اکا بناء سیف الله کشت واقع اولمشدر منقولدر که مولانای مرقومی میدان سیاسته ایصال لرنده رأسلری مجروح اولوب قان رخساری اوزره روان اولوردی اول حالده بو بیتی اوقورلر ایدی

(بیت)

این قطرهٔ خون چیست بروی تو هلالی

گویا که دل از غصه بروی تو دویده

اشبو واقعه طقوز یوز اوتوزالتی سنه سنده ظهوره گلمشدر ستم ظریفان زماندن بعضیسنك خاطرینه خطور ایدر که مولانای مومی الیه بالاده بسط و بیان اولنان مدح وستایشه لایق وشایان دکلدر دیو اما حقیر پیشوای عارفین خواجه حافظ شیرازی رحمة الله علیه حضرتلرینك قول شریفلرینه نظرا که بو بیت حقیقت رهینلری دستور العمل طوتلمشدر

(بیت)

کمال سر محبت ببین نه نقص گناه

که هر که بی هنر افتد نظر بعیب کند

(ذکر عمدة الواعظین مولانا فخر الدین)

حسین واعظك ثمرهٔ شجرهٔ وجود معارف آلودلرندن اولوب پدر فصاحت پرورلری کبی منابر ومساجدده وعظ و پند ایله مشغول ایدیلر بر کون اثنای وعظده بوکونا دهنباز حقیقت پرداز اولدیلر که اکر جانب شیعیاندن کلام سویلسم کروه سنیانه کران کلور اکر اهل سنت طرفندن سخن ران اولسم امامینك خاطرلری قالور حال بو که بن نه سنی یم ونه شیعی

(بیت)

توره ندی نه زاهد شاهی می ندانم تراچه نام کنم اری

(مثنوی)

مذهب عاشق زمذهبها جداست

عشق اسطرلاب اسرار خداست

مولانای مذکورك مذهب عالیلری بو سیاق اوزره ایمش ومشرب والالری رنکین واشعار آبدارلری شیرین ومنظومهٔ محمود وایاز آثار طبع بلاغت رهینلرندندر بو مطلعلر انکدر

(بیت)

کو بخت که بی که ومه من مست درآید

زلفش کشم وشب بسر دست برآید

Digitized by Google

❊ (بيت) ❊

❊ باالب لعل وخط غاليـه كون آمده ❊
❊ عجب آرا سـته ازخانه برون آمده ❊

هجرتك طقوز يوز اوتوز طقوز سنه سى بوعالم فانيدن دار بقايه رحلت ايتمشلردر

❊ (ذكر كزيدهٔ افاضل وابرار قاضى محمد غفارى) ❊

قاضى عيسى ماضينك خاله زاده سى اولوب صحبتى خوش ونازكانه وجذب خاطرده يكانه وترتيب نظم ونثرده وهزلياتده فريد زمانه ايدى برمدت ولايت ريده قاضى دخى اولوب اشعـارده وصالى تخلص ايدر ايدى بو مطلعلرى بين الشعرا مشهوردر

❊ (بيت) ❊

❊ چون من ديوانهٔ هركز قدم در دشت غم ننهـاد ❊
❊ درآن وادى كه من سرمى نهم مجنون قدم ننهاد ❊

مرويدركه قاضىٔ مذكور صاحب حسن وآن صادق نام بر جوانه عاشق ومفتون اولمغله بركون جوان مرقوم آب ايله مملو برحوضه قاضىٔ مزبورى انداخته ايدوب دستى شكسته اولمغين بو قطعه يى اول وقت ديمشدر

❊ (قطعه) ❊

❊ بعشق صادق اكر دست من شكست چه باك ❊
❊ كسى كه عاشق صادق بود چنـين باشد ❊
❊ پى ثبوت مرا احتيـاج بينـه نيست ❊
❊ كواه عاشق صادق در آستين باشد ❊

هجرتك طقوز يوز اوتوز ايكى سنه سنده مولاناى مذكورك سجل حياتلرى امضاى فنا ايله ممضى ومختوم اولمشدر

❊ (ذكر مولانا قاضى سنجانى) ❊

شاه سنجانك اولادندن اولوب قريهٔ سنجانده تحصيل كمالاته نقدينهٔ سعى وغيرتلرى مصروف ودقت ذهن وفرط فهمله معروف وحدت ذكا وصفاى خاطر ايله موصوف اولمشيدى منظر الابصار بكه مخزن الاسرار تتبعنده مير عليشير نامنه نظم ايتمشلردر بو ايكى بيت اول كتابده نعت نبيده واقع اولمشدر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

❊ ریخت بپا خارش اکر بولهب ❊ پای کل خار نباشد عجب ❊
❊ تافت پراو پرتو صبح قدم ❊ طرفه صباحی که زداز نور دم ❊

مولانای مذکورك دیکر مثنویلری دخی واردر صاحبقران مغفورك وقایع بدایعلرین کشیدهٔ رشتهٔ نظم ایلمشدر بو اوج بیت اول منظومه دن قلعه وکوه تعریفنده واقع اولمشدر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

❊ بلان نعره زن بر سران حصار ❊ کزان تا فلك بود یکنعره وار ❊
❊ سپهر منقش پنلکی دور ❊ چوالبرز هر پاره سنکی درو ❊
❊ مثل کرکسی را دروره بدی ❊ اجل را از دست کوته بدی ❊

اتفاقا مولانای مزبور طقسان یاشنده ایکن متقاضی عشق کریبان ارادتلرین دردست ایتمکله سرکوی رسوایی وملامته کشیده وخمخانهٔ شوق ومحبتدن ساغرناب چشیده ایتمش و بو بیتك مآلی حسبحالی اولمشدر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

❊ قاضی بهمه عمر نماز یکه تو کردی ❊ محراب نه ابروی بتان بود قضا کن ❊

ازقضا برکون قاضی مزبوره برجوان راست کلوب

* ⁂ (بیت) ⁂ *

❊ ای پیر کشته بهر جوانان زره مرو ❊ ریش سفید در پی زلف سیه مرو ❊

بیتنی اوقویوب مطایبه وجهیله استفسار ایدرکه معلوممکزمیدر بو بیت کیمکدر همان قاضی مرقوم دخی بو بیتی اوقویوب

* ⁂ (بیت) ⁂ *

❊ پیرانه سر کشیدم سر درره سکانت ❊ موی سفید کردم جاروب آستانت ❊

اشته جانم بو بیت هر کیمك ایسه اول بیت دخی انکدر جوابنی ویرر القصه قاضی پیر ملعبهٔ جوانان اولمغی اختیار ایتمش و بو بیتك مضمونی انك مصداق حالی واقع اولمشدر

❊ قاضی اخر زان جوان بازیچهٔ طفلان شدی ❊
❊ خود بکو پیرانه سر این عشق ورزیدن چه بود ❊

Digitized by Google

(بو مطلع دخی جملهٔ اشعارندندر)

* (بیت) *

* چو لاله بادل پرداغ حسرت زین چمن رفتم *
* تو ای شاخ کل رعنا بمان باقی که من رفتم *

هجرتك طقوز یوز قرق برسنه سنده عازم سوی فردوس برین اولمشلردر

* (ذکر قدوة الشعرا نظام استرابادی) *

دار المؤمنین استرابادك جملهٔ ارباب کمالندن اولوب طبع نازکانه لری فن معمایه ملایم اولمقدن ناشی اوائل حاللرنده اول فنی تحصیل و اواخر حاللرنده ترك ایدوب غایت صفای نیت و خلوص طویت ایله مداحیٔ اهل بیت رضی الله عنهم طرفلرینه عزیمت ایتمکله رشحات اقلام بلاغت ارتسامندن ریاض سخنوری رشك آور فردوس جنان و آیات افاداتلریله حدایق دانشده کلهای کوناکون خندان اولمشدر و کاهی مثنوی نظمنه دخی میل و رغبت ایدوب کتاب بلقیس و سلیمان علیه السلام جملهٔ آثار کلك فصاحت نثارلریدندر بو بیتلر قصیده سندندر

* نظم *

* کسی ز محنت شبهای ما خبر دارد *
* که همچو صبح نهان داغ بر جکر دارد *
* چو خس فتاده بجا کیم لیك آب سرشك *
* امید هست که مارا زخاك بر دارد *
* بهم بود غم و محنت اسیر دینی را *
* مکس دو دست بسر پای در شکر دارد *

* (نظم دیکر) *

* زیور معرفت کرد کارلم یزلی *
* نبی شناسم وانکه علی وآل علی *
* خداست انکه بود در ممالك تقدیس *
* وجود منفردش متصف زبی عللی *
* نبیست آنکه بود در مدارس تحقیق *
* بری کتاب کمالش زنکتهٔ جدلی *

* علیست آنکه گذارد ببرق لمعهٔ تیغ *
* حسودرا که بود قلب پونهٔ دغلی *

* * (نظم دیگر) * *

* کندهٔ در خیبر علی ابو طالب *
* حریف غالب هرکس که هست درهمه باب *
* توآن شهی که اکر کرده اند فی الواقع *
* خلاف رأی تو اصحاب وای بر اصحاب *

* * (نظم دیگر) * *

* زعمرتا نفسی هست کار خویش بساز *
* نفس چورفت چه سازی اکر نیاید باز *

* * (بیت) * *

* برکفم مانده نشانها بسکه در ایام غم *
* جذبهٔ زلفت کشیده رشتهٔ صبرم زکف *

* * (بیت) * *

* بباغ دل درین بستان سرای عالم فانی * نهال ارزومنشان که بار آرد پشیمانی

* * (بیت) * *

* شب قضا ازماه نوکشتی درآب انداخته *
* زآفتابش لنکر زرین طناب انداخته *

بو قصیده ده صفت حضرت شاه ولایتده بو بیت غایت رنکین دوشمشدر

* * (بیت) * *

* ازدم تیغ جهان سوزش هوابکر یخته *
* خویش رادر خیمهٔ تنك حباب انداخته *

مولانای مذکور طقوز یوز یکرمی برسنه سی جانب دار بقایه عزیمت ایلمشلردر

* * (ذکر عمدة الشعراء المتأخرین مولانا امیدی) * *

منشأ ومولدی قصبهٔ طهران و پدرلری او محلده اعمال ری ده رئیس و کدخدا اولوب مولانا مومی الیه جودت طبع سلیم وحدت ذهن مستقیم ایله سرآمد شعرای زمان و بی تکلف شعرای متأخرینڈن برفرد بوندن رنکین قصیده

Digitized by Google

سو بلدیکی اتفاقکرده ارباب کمال وعرفاندر اوائل حاللرنده تحصیل علوم ومعارف ایچون شیرازه کلوب علامهٔ جهان مولانا جلال الدین دوانی حضرتلرینك سلك زمرهٔ شاکردانه منسلك اولوب اکثر کتب متدولاتی مطالعه یه سعی وغیرت وجملهدن زیاده تحصیل علم طبه صرف نقدینهٔ مکنت ایدوب طبیب حاذق اولمشلردر مقدما اسملری ارجاسب ایکن جلال الدین دوانی حضرتلری تبدیل ایدوب مسعود تسمیه بیورمشلر ایدی اکثرایامده صاحبقران مغفورك ارکان دولتیله اختلاط ایلمشیدی بو کیفیت طرز اشعارندن دخی منفهم اولور اواخر عمرلرنده طهرانده اقامت و برباغ طرح ایدوب موسم باغه منتظر ایکن هنوز نهال امیدلری بارآور اولمزدن مقدم صدمهٔ صرصر حوادثدن سمت قاغا صفصفا ظاهر وعیان اولوب طقوز یوز یکرمی بش سنه سی بر کیجه برکروه مانند زنبور بلاباشنه اوشوب قتل ایلمشلردر بعض کیمسه‌لر بو وقوع بولان امر شنیعی نور بخشیان طائفه سنه اسناد ایلمشلردر مولانای مذکورك اعدامنه تاریخ اوله‌رق افضل نامی طهرانی بوقطعه یی نظم ایلمشدر

❁ ❋ (تاریخ) ❋ ❁

❁ نادر العصر امیدی مظلوم ❁ کو بناحق شهید شد ناکاه ❁

❁ شب بخواب من آمد وفرمود ❁ کای زحال درون من آکاه ❁

❁ بهر تاریخ قتل من بنویس ❁ آه از خون ناحق من آه ❁

(بوچند ابیات مرقومك قصائدندندر)

✡) نظم (✡

❁ تو ترك نیم مستی من مرغ نیم بسمل ❁
❁ کار تو از من آسان کام من از تو مشکل ❁

❁ خنجر کشی وساغر اهل وفا سراسر ❁
❁ خون خورده در برابر جانداده در مقابل ❁

❁ تو پا نهی بمیدان من دست شویم از جان ❁
❁ تو خون فشانی از رخ من خونچکانم از دل ❁

❋ دنبال آن مسافر از ضعف وناتوانی ❁
❋ برخیزم ونشینم چون کرد تا بمنزل ❋

* ⁂ (دیکر قصیده‌دن) ⁂ *

* علی الصباح ساقی دهد شراب طهور *
* بنوش وباك مدار ان ربنا لغفور *
* مرید پیر خرابات کشتم وشستم *
* باب میکده دست ودل ازمتاع غرور *
* رواق مدرسه کرسرنکون شود سهلست *
* قصور میکدهٔ عشق را مباد قصور *
* بنای مدرسه از جنس عالی وسافل *
* خراب کشت وخرابات همچنان معمور *
* می مغانه که مردافکنست وتوبه شکن *
* چنان بدورتو ازشیخ وشاب برده شعور *
* که زاهدان سحرخیز برنمی خیزند *
* بجای حی علی کردهند نفخهٔ صور *
* غریق نعمت کیتی زذوق بی خبرست *
* مشابهٔ مکس مرده درقی زنبور *

---

* ⁂ (دیکر قصیده سندن) ⁂ *

* سپیده دمکه ازین عنکبوت زرین تار *
* کسست رابطهٔ تار وپودلیل ونهار *
* اکر کری بودا ین کرهٔ کشیده عنان *
* وکرمجره قوی حلقه ایست حلق فشار *
* کمندتست که پیچیده درکلوی سپهر *
* سمندتست که برجیده است ناف زهار *
* تبارك الله ازین آسمان برق عنان *
* تبارك الله ازین برق آسمان رفتار *
* علی الدوام بود چون سپهردر حرکت *
* ولی نه چوحرکات سپهرناهموار *
* چنان زعدل تو عالم باعتدال آمد *
* که اختلاف برون شدز طبع باردوحار *

(بو بیتلردخی غزل طریقیله واقع اولان اشعارندندر)

❋ ⁂ (بيت) ⁂ ❋

❋ اى چنك جو بقلب سپاه كه ميزنى ❋ دامان نلز بر زده راه كه ميزنى ❋

❋ ⁂ (بيت) ⁂ ❋

❋ تابخاطر باشداى بدعهد پيمان منست ❋
❋ بسته برانكشت بايد رشتهٔ جان منست ❋

❋ ⁂ (بيت) ⁂ ❋

❋ كس رانه بينم روزغم جز سايه در پهلوى خود ❋
❋ آنهم چو بينم سوى او كرداند ازمن روى خود ❋

❋ ⁂ (بيت) ⁂ ❋

❋ خوش انكه چاك كريبان بناز بازكنى ❋ نظر دران تن نازك كنى وناز كنى ❋

❋ ⁂ (بيت) ⁂ ❋

❋ كاش كردون ازسرم بيرون برسوداى تو ❋
❋ يارمن اصبرى دهد چندانكه استغناى تو ❋

❋ ⁂ (بيت) ⁂ ❋

❋ اى جعد بويرانهٔ ماخانه نسازى ❋
❋ ترسم كه توهم بامن ديوانه نسازى ❋

❋ ⁂ (رباعى) ⁂ ❋

❋ بيمار تراشربت ديدار تو به ❋ ديدار تو بهر عاشق زار تو به ❋
❋ به برسر بيمار فرستادى ليك ❋ ان سيب ذقن بدست بيمار تو به ❋

❋ ⁂ (رباعى) ⁂ ❋

❋ شب قصهٔ هجران جكرسوز كنم ❋ روز آرزوى وصل دلفروز كنم ❋
❋ القصه كه بى تو بصد خون جكر ❋ روزى بشب آرم وشبى روز كنم ❋

❋ ⁂ (سرمست صهباى ارغوانى مولانا بابافغانى) ⁂ ❋

خمخانهٔ وجودى خاكپاك شيرازدن ريخته اولوب اوائل حالنده شاعريتله غير معروف وكار ديكرايله مألوف ايكن سلطان يعقوبك خدمتلرنده استخدام واول مقامده كلى رعايت واعتبار مظهريتله باباى شعرا ناميله بنام اولمشلر ايدى امامولاناى مرقوم غايت حريص شرب باده ودائم الاوقات

سیاه مست اولمغله لیل ونهار میخانه‌لرده اقامت وقرار ایدرایدی سلطان یعقوبك وفاتندنصکره صاحبقران مغفورك زمانلرنده خراسان طرفلرینه دوشوب شهر بیورد ده متمکن اولمغله اول ولایتك والیسی مولانای مذکوره یومیه طقوز یوز درهم شراب وطقوز یوز درهم لحم تعیین ومقرر ایتمشیدی آخر کار احوالی برمرتبه یه رسیده اولدیکه میخانه جیلره محتاج اولدیغی باده‌یی وبروب هزل ایدرلرایدی مرقوم ایسه خربص اولدیغی شبانه‌یی تحصیل ایچون مسفوراتك هزلیاتنه تحمل ایدردی وآخر حاللرنده مشهد مقدسهٔ رضویه یه عزیمت ایدوب طقوز یوز یکرمی بش سنه‌سی جرعهٔ کل نفس ذائقة الموتی نوش وغم وآلام دنیایی فراموش ایلدی بوچند ابیات اول صهبا کش میخانهٔ طبیعتك آثارندندر

✻ ⁂ (بیت) ⁂ ✻

✻ مقیدان تواز یادغیر خاموشند ✻ بخاطریکه تویی دیکر فراموشند ✻

✻ ⁂ (بیت) ⁂ ✻

✻ نخل توسرکش ودل خود کام من همان ✻
✻ نازتوهم چنان طمع خام من همان ✻

✻ ⁂ (بیت) ⁂ ✻

✻ نخل قدت که از چمن جان برآمده ✻ شاخ کلی بصورت انسان برآمده ✻

✻ ⁂ (بیت) ⁂ ✻

✻ کرمیروم نزدیك اوذوق وصالم میکشد ✻
✻ ورمی نشینم کوشهٔ تنهاخیالم میکشد ✻

✻ ⁂ (نظم) ⁂ ✻

✻ فراموشم شود خندان کزو بیدادمی آید ✻
✻ ولی فریاد ازان ساعت که یك یك یادمی آید ✻
✻ ملامت بین که هرسنکی که جست ازتیشهٔ فرهاد ✻
✻ هوامیکیرد وهم برسر فرهادمی آید ✻

✻ ⁂ (دیکرنظم) ⁂ ✻

✻ اکریاد آرمش یکدمکه ازدل غم بردبیرون ✻
✻ غمی آید که بازم بیخود از عالم بردبیرون ✻

Digitized by Google

❋ بوداز مردنم دشوارتردل سوزیٔ همدم ❋
❋ چه باشد کز بالین من این ماتم برد بیرون ❋

❋ ❋ (ذکر املح سخن پردازی مولانا اهلیٔ شیرازی) ❋ ❋

زبدهٔ شعرای کرام وعمدهٔ فضلای عظام اولوب دائما فقر و مسکنت وقلت اختلاط واهل دنیایه عدم رغبتله کذارندهٔ اوقات اولدقلری مشهور واکثر سالکان سخنورانه دن فن اشعارده کمال مهارتله امتیازلری مسلم جمهور ایدی خصوصا علم عروض وقافیه ومعماده کامل وماهر وجمیع اصناف اشعارده هنر وکمالاتی آشکار وظاهر اولوب دو بحرین وهم تجنیس اوله رق مثنوی کشیدهٔ سلك نظم ایتمشلردرکه حیرت افزای عقلدر وخواجه سلمانك مصنوع قصیده سنك علیشیر نامنه تنظیرنده چند صنعت اندن زیاده درج ایتمکله سلمانك قصیده سندن سنك نظیره لك اعلا اولمش دیو علیشیر اقرار وانصاف ایلمشدر وغزلیاتده دخی اشعار عاشقانه سی واردر بوچند ابیات اشعار ابدارلرندندر

❋ ❋ (بیت) ❋ ❋

❋ یا من ناصبور را سوی خود از وفا طلب ❋
❋ یا تو که پاك دامنی صبر من از خدا طلب ❋

❋ ❋ (بیت) ❋ ❋

❋ از مرك رقیبان تو خرم نتوان بود ❋
❋ خوش حال بمرك همه عالم نتوان بود ❋

❋ ❋ (بیت) ❋ ❋

❋ زاهد بره کعبه رود که ره دینست ❋
❋ خوش میرود اما ره مقصود نه اینست ❋

❋ ❋ (بیت) ❋ ❋

❋ آکنون که شاها دیدمت لطف ارنه ازادی بکن ❋
❋ سنکی بزن تلخی بکوتیغی بکش کاری بکن ❋

❋ ❋ (بیت) ❋ ❋

❋ سوی که روم من که دلم سوی تو باشد ❋
❋ روی که به بینم که به ارزوی تو باشد ❋

Digitized by Google

*** (بیت) ***

من ومجنون دو رفیقیم که غم وشادی ماست
هرکه این شیوه ندانست نه از وادی ماست

*** (بیت) ***

زخشم وناز تو صد فتنه شد فزون در دل
بتغافل تو همه التفات و ما غافل

*** (بیت) ***

کر کشد خصم بد ور از کف من دامن دوست
چه کند با کشش دل که میان من اوست

(بو رباعی دخی انکدر)

*** (نظم) ***

کر در پی فعل وقول سنجیده شوی
کر دیده خلق هر دم دیده شوی
با خلق چنان مکن که چون فعل ترا
هم با تو عمل کنند رنجیده شوی

(مولانای مذکور طقوز یوز قرق ایکی سنه سی شیرازده وفات ایلدی)

*** (ذکر شاعر شیرین بیان مولانا نالسانی) ***

اصل منشأ ومولدی خاکپاک شیراز اولوب اما اکثراوقاتده اطراف تبریز و بغدادده علی طریق السیاحه کشت وکذار وقرار ایدردی شاعر متین طبع ونکته دان وشیرین کفتار اولوب انجق اشعارنده وضع شترکربه بدیدار ایدی حیلی دم فقیره همدم اولوب چوق اشعارینی مطالعه ایلدم سرا پا هموار برغزلی نامشهود اما ایچنده بعض کوزل واقع اولان بیتی دخی غایت خوب ورنکین ایدی مولانای مذکورك شاکردی شریف ستم ظریفلك یوزندن برمقدار اشعارینی سهولیا نله بوسم قیلوب مشهور ایلمشیدی مرقومك ایسه بو حالدن خبری یوغیدی مولانای مومی الیهك شاعرلکدن فضله طریق فقروفاقه یه سلوکی وار دربو اشعار آثار طبع معارفشارلرندندر

*** (نظم) ***

❊ نه لاف درد عشق تو از بابی میتوانم زد ❊
❊ نه دوراه وصالش دست و پایی میتوانم زد ❊
❊ تو کز سوی محبت بی نصیبی شارها خود کن ❊
❊ که من پروانه ام خودرا بجایی میتوانم زد ❊
❊ لبراثبات وفا کر من بخود قسم بار میداند ❊
❊ که عاشق پیشه ام لاف وفایی میتوانم زد ❊

❊ ❊ (نظم) ❊ ❊

❊ بدست عاشق از سنك ملامت خانه میسازد ❊
❊ بدستی تا زغم بر سر زند و یرانه میسازد ❊
❊ میان زهد و رندی عالمی دارم نمیدانم ❊
❊ که چرخ از خاك من تسبیح یا پیمانه میسازد ❊

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ هرکز غبار خاطر موری نبوده ام ❊
❊ این سلطنت بملك سلیمان برابرست ❊

❊ ❊ (غزل) ❊ ❊

❊ نه با تو هوس درکر توان کردن ❊
❊ نه آرزوی تو از دل بدر توان کردن ❊
❊ بیا که کریه من آنقدر زمین بکذاشت ❊
❊ که از فراق تو خاکی بسر توان کرند ❊
❊ نه از پی تو توان آمدن ز بیم رقیب ❊
❊ نه بی تو در و بدیار دکر توان کردن ❊
❊ چنان که عاشق روی توام ز بیم رقیب ❊
❊ کی از جمال تو قطع نظر توان کردن ❊
❊ لسانی از پی وصل تو کر ز یاد مرود ❊
❊ متاع زند کیش مختصر توان کردن ❊

❊ ❊ (نظم) ❊ ❊

❊ صراحی اشك کلرنك از خروش جنك میبارد ❊
❊ ز ابر دست ساقی آب آتش رنك میبارد ❊

❊ کرفتم بادل چون شیشه راه عشق ورسوایی ❊
❊ چه دانستم که در کوی ملامت سنك میبارد ❊

(مولانا لسانی طقوز یوز قرق برسنه سی وفات ایلمشدر)

❊ (ذکر مولانا حیرتی) ❊

ولایت مرودن اولدیغی مشهور ایسه ده کندولری تونیم دیو روایت ایدردی شعرای کرامك بنامندن اولوب انواع اشعارك انشاسنه قادر خصوصا منقبت کویلقده ماهر و ریعان جوانیده بی قید ولاابالی اولوب اکثر خلق شمشیر زبانندن مجروح اولمشلر ایدی مولانای مزبور ایله وحید قمی میانه سنده چوق هجولر واقع اولمشدر بو محلده ایرادندن صرف نظر اولندی میرك طاشکندی مرحوم رساله سنده تحریر ایدرکه مرقوم مولانا حیرتی عالم شبابده حسبته مغرور وسرکش ووصالنه طالب اولان سربازانه انواع جور وجفا ایتمك ومجلسلرندن جان جزمك پیشه سی اولمغله طالب وصالی اولانلر اتفاق ایله برکون بر بزم دلارام ترتیب ومهیا ایدوب برتقریب مرقومی دخی جلب وخواه نخواه کاشن وصالندن کلچین مراد اولورلر بو حالك وقوعندن صکره مرقومك لسانی قاصر اولمق اقتضا ایدرکن اولکیدن بالا پرواز جرکته آغاز ایدیجه واقف اسرار اولان یارانی عجایب بو کیفیت موجب ذل وشرمساری اولور ظن ایتدك جنابکز جواب دکل یوزیکز دخی قزارمدی دیدکلرنده فی الحال افتخار یوزندن بو مصراعی انشاد ایلدی ❊ شمع را هرچند سر کیرند روشنتر شود ❊ هر نه حال ایسه مرقوم بوندن صکره دیارنده قرار واقامت ایده میوب چار ونا چار ترك دیاری اختیار ایلدی خلال راهده کندوکبی بر جوان سایه پرورده دوچار اولوب از کجایی وکجا میروی وسبب هجرت شما چه شد دیه رك مصاحبته آغاز ایلدی مکر حیرتینك باشنه کلان حال جوان مذکورك دخی سرکذشتی ایمش بربرلرینك حالنه واقف اولدقلرنده بو بیتی حسبحال اولمق اوزره حیرتی نظم ایلدی

❊ (بیت) ❊

❊ ازدست چرخ بادل افکار میرویم ❊ ماهردوسرکرفته بیکبار میرویم ❊

(بو ابیات دخی مرقومك اشعارندندر)

❊ (بیت) ❊

* حلقهٔ لعل بتان را نه زجان ساخته اند *
* بلکه جان رازلب لعل بتان ساخته اند *

(بیت)

* هرکز سوی من چشم کرم باز نکردی *
* کرناز بمن عربده اغاز نکردی *
* ازسبزه دمد کل چوتراسبزه زکل خواست *
* ور حسن چرا دعوی اعجاز نکردی *

(بیت)

* قضا که صورت یوسف چنان لطیف رقم کرد *
* برای صورت خوب توامتحان قلم کرد *

(بیت)

* که دل ازعشق بتان که جکرم مبسوزد *
* عشق هرلحظه بداغ دکرم مبسوزد *
* من زخود بیخبر وآتش هجران دردل *
* وه که این شعله شبی بیخبرم مبسوزد *

مولانای مرقوم غایت رند وعاشق وآلوده مشرب اولدیغندن بعض ظاهر بین اولان اهل تقوا برکون مرقومه دیمشلرکه نیچون بوکونه وادیٔ فسق وفجوره سالك اولورسن مرقومدخی بنم روز جزاده امیرالمؤمنین حضرت علی محبتندن غیری شفیع وظهیرم یوقدراولوقت تماشا ایدك بنی معاف طوترلرمی یوخسه طوتمزلرمی دیوجواب ویرمش اولدیغی روایت ایدرلر

(ذکر افضل دودمانی سخندانی مولانا اهلیٔ خراسانی)

اصلی خاندان اهالی تبریزدن اولوب عذوبت کفتار وحلاوت اشعار ایله شکرافشان معانی وبیان وهرزمان کوی عاشقیده مهمان وملاقات کارخانه جفاکاران ایچون روزان وشبان کریان ونالان اولمقدن خالی دکل ایدی انجامکار سلطان عشقك محکوم وفرمانبری اولوب خراسانده آفتاب آسمان ملاحت شهزاده فریدون حسین مرزانك زنجیرزلفنه کرفتار وسودای وصالیله مجنون وارسرنده موی ژولیده بدید وآشکار اولوب (بو بابده بو بیتی نظم ایتمشدر)

(بيت)

موی ژولیده که بو سر من ابتردارم

سایهٔ دولت عشقست که برسر دارم

اخرکار برکون شهزادهٔ عاشق نوازغلامی باغ وتفرجه لرنا ولوب افتادهٔ بیچاره ستك ریش دلنزار ینه دوا سازمرحمت اولمق ایچون باغ مذکوره مرقومی دخی دعوت ایدوب بخت نام برسیله غلامی باغك قپوسنه دربان تعیین ایدرکه بیکانه ایچرویه کیرمك استرسه منع ایده وقتا که مولانای مذکور ارزوی دیدار یار ایله شتابان اوله رق باغه واصل اولدقده غلام مرقوم ایچرو دخوله مانع اولدقده برغزل بدیهی انشا وبرکاغده تحریر واملا وبالموی ایچنه وضع وبرالمایه تعبیه قیلوب طشره دندرون باغه روان اولان جویبار ایله اسرا ایدر شهزاده نك الما منظوری اولدقده اخذ ایدوب کیفیته واقف اولدقده باب لطف ورخصتی بازوایچرویه جلب ایله انواع لطف واعزاز ایدرلر غزل مذکوردن ایکی بیت تحریر اولندی

(بيت)

دو چشم فرش ان منزل که سازی جلوه کاه انجا

بهرجا پانهی خواهم که کردم خاکراه انجا

چه خوش بزمیست رنکین مجلس جانان حسودا ما

که نتوان شد سفید از شومی بخت سیاه انجا

اول خاندانك انقراضی سببیله مولانای موی الیه تبریزه رحلت ایلدیلر کانکشلك هنرنده دخی صاحب قبضه اولدیغندن جوانان تبریز الدینده مکرم وعزیز طوترلر اید آخر حاللرنده ضعف پیریدن وجودلری ناتوان اولمغله اختیار کوشهٔ عزلت ونهایت اول محلده ملك جاودانی یه رحلت ایتدیلر بو اشعار جملهٔ آثارندندر

(غزل)

چنان زبادهٔ شوق توسرکردان شده‌ام

که فارغ ازخود ووارستهٔ جهان شده‌ام

رسید جان بلب ازمحنت فراق مرا

اجل کجاست که مشتاق او بجان شده‌ام

Digitized by Google

❁ کرفته دامن کرد غم بهر طرف ❁
❁ اسیر محنت این تیره خاکدان شده ام ❁
❁ چنان که تشنه باب زلال مشتاقست ❁
❁ بجاکپای تو مشتاق ترازان شده ام ❁
❁ مرا تو عشق تو بردل هزار بار غمست ❁
❁ عجب نباشد اکر بردلم کران شده ام ❁
❁ توافتابی ومن در هوای آن کردی ❁
❁ که ذره ذره زمهرت برآسمان شده ام ❁
❁ بزلف اونتوان کفت حال دل اهلی ❁
❁ اکرچوشانه زسرتاقدم زبان شده ام ❁

❁ ❁ (غزل) ❁ ❁

❁ ای مرا غرقه بخون دیدهٔ خونبار از تو ❁
❁ سینه مجروح وجکرریش ودل افکار از تو ❁
❁ کاه تیر تو کشم از دل وکه ناوک آه ❁
❁ اتا چند کشم این همه ازار از تو ❁
❁ همه چون ذره زخورشید رخت رقص کنان ❁
❁ مانده چون سایه منم در پس دیوار از تو ❁
❁ ذره ذره مکر از مهر تو بردارم دل ❁
❁ ورنه دل برنتوان داشت بیکبار از تو ❁
❁ روی بنمایکه تا جان دهم ازشوق رخت ❁
❁ جان سپردن زمن مست ودیدار از تو ❁

❁ ❁ (بیت) ❁ ❁

❁ چو آیم جانب کوی تو صد منزل یکی سازم ❁
❁ وکر بیرون روم در هر قدم صد جان کنم منزل ❁

❁ ❁ (بیت) ❁ ❁

❁ برمه روی تو کاکل از شراب افتاده است ❁
❁ یاپریشان کشته برک کل درآب افتاده است ❁

❁ ❁ (بیت) ❁ ❁

❋ رهبرم درواديء غم بخت كمراه منست ❋
❋ يار دلسوز يكه دارم شعلهء آه منست ❋

❋ ⁂ (بيت) ⁂ ❋

❋ شمع رخسار ترا آفت جان ساخته اند ❋
❋ جان صددل شده پروانهٔ آن ساخته اند ❋
❋ سوختم بی تو ندانم كه اسيران فراق ❋
❋ باچنين آتش جان سوز خسان ساخته اند ❋

❋ ⁂ (ذكر عاشق حسن وجمال مولانا ابدال) ⁂ ❋

عن اصل خطهٔ اصفهاندن اولوب ابتدای حالنده عطارلق ايدرلر ايدی حيلی دم دائرهٔ مصاحبتمزده همدم اولمغله بركون ابداللغه بادی نه حادثه اولدی ديو كندندن سؤال ايلديكمزده بو وجهله حكايت ايلديلر كه برجوان نامهر بانك كمند تار زلفنه كرفتار وروز وشب افكار وصاليله مجنون وار بيقرار اولديغمدن عرضحال سياقنده برغزل انشا وترقيم وپيشكاه دكانمده علاقه بند اولديغم محبوب مزبوره عرض وتقديم ايتمك اوزره ايكن دكانه برترك كلوب برشیء طلب ايلدكده برمقدار توقف وصبر بيورك بعده مطلوبكی ويريرم ديدم چونكه طائفهٔ اتراك بی ادراك اولمغين بوسوزه انفعال ايدوب ضرب چوپله بنی تكديره آغاز ايدنجه محبوب مذكور بوحالی كوروب همان يولنه كتدی اما آتش هجران بنم كانون دلمدن شعله كشان اولمغله فی الحال دكانی آتش غيرتله سوزان ودروننده اولان متاعی عقلم كبی پريشان ايدوب قلندرلك واديسنه عزيمت وكندومی اثواب ناموسدن عريان قيلوب آستين دران وموی كنان وناله كنان راه كوی جانانه روان اولدم وقتاكه اقوام وتعلقاتم كيفيتمه واقف اولديلر زبان نصيحت وبلكه ملامتی حقمده دراز ايلديلر ايسه ده كاركر اولميوب لسان حال ايله اشبو بيتی اشعار ايدردم

❋ ⁂ (بيت) ⁂ ❋

❋ داشتی معذور ناصح بيخوديهای مرا ❋
❋ كرچه من دل دركف نامهر بانی داشتی ❋

انجامكار بنی تيمارخانه يه قوديلر واوچ ماه مدت بند زنجير ايلديلر ايسه ده

فائده منداولمدی ؤیرا بزرکان دیمشلردر (لایصلح العطار ما افسده الدهر) بناء علیه بنی قید زنجیردن خلاص وکندو حالمه براقدیلر و بعده بو حال اوزره باش آچق یالك اباق اوچ سنه زمان اصفهانده کشت وکذار ایدوب صکره تبریزه عزیمت و بو صورتله بش سنه علی الدوام میخانهٔ ارمنیان کوشه لرنده آرام واول وقت بو غزلی کشیدهٔ سلك ارقام ایلمشیدم

* * (غزل) * *

* کبران همه کرد چو خویشان * من کبر توام میان ایشان *
* این طور که دیدم از یشان * والله ندیدم از مسلمان *
* دارند دل خوش وندارند * طمع بدو خاطر پریشان *
* ابدال از بهر یك پیاله * دردیر نشسته چون کشیشان *

بعده توفیق باری رفیق اولمقدن ناشی * یا ایها الذین آمنوا توبوا الی الله توبة نصوحا * قول شریفیله عامل وتائب ومستغفر اولوب تام اون ایکی سال سجادهٔ طاعتده قیام ایلدیلر اما کاهی بر مقدار افیون استعمال ایدرلر ایدی افیون نشئه سیله انشا ایلدکاری اشعاری کیفیت بلاغتدن خالی دکل ایدی تائب اولدقدنصکره آخر عمرلرنده بو غزلی نظم ایتمشلردر

* * (غزل) * *

* نظر افکنی بهر کس بمنت نظر نباشد *
* شده ام اسیر دردیکه آزان بتر نباشد *
* چه بلاست چشم مستت که بیك نظر بهر سو *
* بکشد هزار کس را که ازان خبر نباشد *
* بکجا بریم جانی که زهجر اونسوزد *
* بچه خوش کنیم دل راغم یار اکر نباشد *
* چو شراب خون دل بد جکرم شراب اولی *
* که کباب دردمندان بجز از جکر نباشد *
* پی عاشقی نهادم قدمی ودانم آخر *
* فکنند مرا بجایی که رسم بدر نباشد *
* همه کفتهٔ توکویا صف پریست ابدال *
* که چنین حدیث موزون صفت بشر نباشد *

(بو برقاج مطالع دخی مرقومکدر)

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* ای شمع بزم دوش چراغی کر یستی *
* پروانه عاشقست توسر کرم کبستی *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* از برای جرعهٔ می خادم میخانه ام *
* خدمت رندان کنم تا پرشود پیمانه ام *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* آمد محرم ودرمیخانه بسته اند *
* رندان باده نوش بماتم نشسته اند *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* ابدال وش بکویت شبها که سر نهادم *
* خشتم بزیر سر بود خارم بزیر پهلو *

مولانای مذکور بعض قصیده دخی انشا ایدردی کاتبینك ردیفی کل قصیده سنی منقبت امیرالمؤمنین امام علی کرم الله وجهه حضرتلرندن تتبع ایتمشدر بو ایکی بیت اول قصیده دندر)

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* کر کنند دعویٔ یکرنکی ازو باور کنید *
* زانکه دارد رنك ال حیدر کرار کل *
* چون سهیلی طلعتت می افکند عکسی برو *
* نیست حاجت دوختن بر پهلهٔ بلغار کل *

* ⁂ (ذکر نونهال کلشن سخندانی ضمیری همدانی) ⁂ *

کندو یی شاعرلکده یکانهٔ دوران وخوش طبیعتلکده وحید زمان ظن ایدرك خودرأیلك بلاسیله پنجهٔ عذاب وعقابه کرفتار اولمشدر وقتا که مولانا اسیدینك قصیده سنی شهزاده بهرام مرزانك نامنه تتبع ایدوب بو ایکی بیتی اول قصیده ده درج ایتمشیدی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* همه حافظ فلان ماهچه * همه درویش زهر یغرایی *
* که دلالی ود فکشی صد بار * بهتر از شاعری وملایی *

بو ابیات مذکوره‌یی حضور صاحبقران مغفورده اوقودقلرنده مضمونی
ابیاتدن آیینهٔ درونلری زنك اوروانفعال اولمغله مولانای مذکوری حضورلرینه
احضار و بو بیتلری نیچون ایراد ایلدك دیو خطاب ایلدکلرنده ابیات
مرقومه تمام بو ایلمك حسبحالیدر دیو جواب ناصواب وبرمکله آتش
غضب پادشاهی حق مرقومده شررافشان وخانهٔ وجود ضمیری
سوزان اولمق ملحوظ ایکن جویبار حلم پادشاهی انطفایه بادی اولدی
فقط کچه کلاه ایدوب تبریزك محلاتنده کزدر دیلر غریبحالدرکه مولانای
مرقوم بوواقع اولان حقارتی کندو تقصیراتندن اولدیغنی درك واذعان
ایده میوب حین تشهیرده بو مطلعی اوقوردی

* * (بیت) * *

* میروی جلوه کنان بیخبر از اهل نظر *
* روش مردم این شهر چنین است مکر *
(بو اشعاردخی انکدر)

* * (بیت) * *

* کریهٔ من سود وسوزم کریه می آرد زدود *
* درد مندم کریه و سوزم اثر دارد بسی *

* * (ذکر مولانا مشفقی) * *

مولانا لسانینك حجرهٔ تربیتلرنده نشو ونما بوله‌رق فرزندی مقامنده ایدی
چوق شعرا واصحاب کماله خدمت ایتمش وجویبار فیض همتلریله پرورش
بولمش وقواعد اشعاره کمال وقوف تحصیل ایتمشیدی واواخر حاللرنده
طاعت وطهارتله کذارندهٔ اوقات اولوب قطب العارفین کمال خجندی
حضرتلرینك غزللرینه جواب دیمشدرکه (مطلع غزل کمال بودر)

* * (بیت) * *

* سرو دیوانه شده از هوس بالایش * میرود آب که زنجیر نهد بر پایش *

* * (غزل) * *

* کر کند در نظرم خلق قدرعنایش * سر نهد مردمك دیدهٔ من در پایش *

* سرو پیش قدا ولاف زد از رعنایی *
* باد آمد بچمن تا بکند از جایش *
* سنبل آشفته شده در چمن از طرهٔ او *
* آتش افتاد بگل از رخ بزم آرایش *
* دل دیوانه که آشفتهٔ از زلف دوتاست *
* پا برون کی نهد از سلسلهٔ سودایش *
* بهتر از عمر عزیز است عزیزش دارم *
* هر بلایی که بمن میرسد از بالایش *
* شاخ گل ساعد پرداغ ترا دید که باز *
* گل بگل افروخته سرتابقدم اعضایش *
* مشفقی دل بکسی دادهٔ امروز که او *
* بکشد زارم واز کس نبود پروایش *

میرك طاشکندی مجموعه سنده بو یله تحریر ایتمشکه مولانا مشفقی برجوان سایه پروری برکون خانه سنه دعوت ایدوب جوان مزبور اجابت وتنزل ایلمز برایام مرورنده جوان مذکور مهتران پادشاهی ایله نوش باده ایدوب کله لر گرم اولدقده جوان سخت دلی مانند موم وصلته نرم ایدرك کامیاب اولورلر بو قصه یی مولانای مرقوم گوش ایلدکده بو قطعه یی دیمشدر

* (قطعه) *

* مهتران نقاره جی امشب * امردیرا که برك گل نزنند *
* چیزها میزدند بر کن او * درشب عید برد هل نزنند *

بودخی مجموعهٔ مذکوره دن منقولدرکه شهر سمرقندك اورتاسنده برمقام بهشت آسا واردرکه بین الطاقین دیرلر مولانای مرقوم اول جای فرحفزاده زماننده بولنان شعرا ایله همنشین اولوب مشاعره یه مشغول ایمشلر نهالی نامنده برشاعره نگار حوری منظر وپری رفتار اولوب اول محلدن گذرایدرکن جمعیت شعرایی کوروب عنان کشیده اولوب طورور وشعرایه خطاب ایدرکه بوکیجه برمضمون بولوب نظم ایلدم غالبا بکراولمق گرکدر شعرا دخی بیورك گوره لم دیجك زیر بغلندن بررقعه چقاروب بو بیتی اوقودی

Digitized by Google

❊ ❊ (بيت) ❊ ❊

❊هلالی نيست كه براوج چرخ جا كرده ❊ فلك بكشتن من تيغ برهوا كرده ❊
شعرانكارك مضمونن كوش ايدنجه متحير اولديلر نكاردخی ابرام والحاح
ايلديكه البته نظيره سن استرم مولانا مشفقينك طبعی غايت هزله مائل
وكورديكه حسنياتده بيت مزبوره جواب نا قابل اولمغله بالبداهه نكاره
خطاب ايدوب بو بيتی نظم ايلدی

❊ ❊ (بيت) ❊ ❊

❊ منساره نيست كه بر پهلوی طاق جا كرده ❊
❊ زمين بكادهٔ تو كير برهوا كرده ❊
نكار مرقومه بو بيتی كوش ايلدكده محجوب و بيحضور اولوب كندی
و بوندن بويله مردان سخندانه اشعار عرض ايتمكه توبه ايلدی مولانا
مشفقينك بو بيتی اكرچه هزلدر اما صنعت تضاد اولمغله حيلی مصنع
واستادانه در

❊ ❊ (ذكر مولانا حيدر هروی) ❊ ❊

اصلی شهر هريدن اولوب اوائل حالنده غير صنعت ايله مألوف ايكن
صكره وادی شاعريته وضع قدم واول كار ايله مشهور عالم اولديلر غزل
وقصيده ونظم سائره ده عدد اشعاری اون بيك بيته قريب اولديغی رتبهٔ
صحته مقروندر سائر اشعارينه نسبت غزلياتی معنيداردر وكاهی تجارتله
هندهكيدوب تعيش ايدر و برفرده عرض احتياج ايدرك بار اولمز ايدی انجق
نظم ايلديكی اشعارك معناسنی كندو بيلمز ايدی حتی بركون شعرای
عصر يله برمحله عزيمتلرنده كندو نظمی اولان بر بيتك معناسنی سؤال
ايلدكلرنده جوابندن عاجز اولوب همان بو بيتی بالبداهه انشا ايلدی

❊ ❊ (بيت) ❊ ❊

❊ چنان طوطی صفت حيران آن آيينهٔ رويم ❊
❊ كه ميكويم سخن اما نميدانم چه ميكويم ❊

مولانا حيدر كندی اشعارينه اول درجه معتقد وعندنده اول رتبه مقبول
ومرغوب ايمشكه بركون خانه سندن بر كتاب ضايع اولور بو خصوصی
همخانه لرندن برينه اسناد ايلدكده حريف ابراء ذمت ايچون مصحف

شریفه قسم ایلمکه آغاز ایلدکده مولانای مرقوم دیرایمشکه اکر بنم مطلعمه قسم ایدرسك اعتماد ایدرم مطلع مزبور بودر

(بیت)

دلا مجنون صفت خود را خلاص از قید عالم کن
ره صحرای محنت کیرو ودر وادی غم کن

مولانای مذکور زماننده بولنان شاه ایرانك وصفنده برقصیده نظم وحضورینه عرض وتقدیم ایلدکده شاه مذکور سکا کیم دیرلر دیو سؤال ایلدکده دلا مجنون صفت صاحبی یم دیوب آنفاً ذکر اولنان بیتك قائل وناظمی اولدیغنی افتخار یوزندن جواب ویرمشدر بو اشعار دخی مولانای مذکورك جمله آثارندندر

(نظم)

درد وغمت که بهر دل ریش مرهمند
یاران همنشین ورفیقان همدمند
فریاد ازان کسانکه ندانند این قدر
کز عمر این خوشست بیکلحظه باهمند

(ذکر واقف فنون مولانا امیر همایون)

اصلی سادات خراساندن شاعر نکته دان وناظم شیرین زبان اولوب زیعان جوانیلرنده عراقه عزیمت واقتضای لطافت طبیعتلری سلطان یعقوب بك بزم خاصلرینه ملازمت ایدوب اول محلده مظهر عز ورغبت وحتی سلطان مشارالیه کوچك خسرو دیمکله نائل التفات اولمشیدی مرویدرکه مولانای مذکور برجوان غدارك سلسلهٔ زلفنه کرفتار وسودای عشق ومحبتیله بیقرار اولمغله آخرکار کشیدهٔ بند زنجیر ایلدیلر برمدت زنجیرکش اولدقدنصکره عقلی باشنه کلوب بو مطلعی ترقیم وحضور سلطانه تقدیم ایلمشدر

(بیت)

بزنجیرم چوکرد از بیقراری دلستان من
دل زنجیر شد سوراخ سوراخ ازفغان من

بعده زنجیردن آزاده اولنوب کماکان مجلس سلطانینده ندیم اولمشیدی انجق

Digitized by Google

مذكورك تاريخ وفاتی مضبوط اولميوب سمت كاشانده ارمكده مدفون اولديغی معلومدر بوچند اشعار جمله آثارندندر

* * (بيت) * *

* بكوی می فروشان بهرجامی دربدر كشتم *

* چه ابست اين كزوهر چند خوردم تشنه تركشتم *

* * (بيت) * *

* بيكدم اب كز باران چشاند كوه را كردون *

* دهد ازلاله در پی صد هزارش ساغر پرخون *

* دهانت غنچه چشمت نركس ورخ لاله حيرانم *

* كه دريك شاخ چون پيدا شد اين كلهای كوناكون *

* * (ذكر مولانا هوشی) * *

شيرازيدر اكرچه مخلصی هرنقدر هوشی ايسه ده كندوسی بيهوش ديوانه روش برآدم ايدی شعرای بنامك كزيده اشعارينی كندی نامنه اوقومق پيشه سی وآثارسلفی سرقت ايلمك افكار وانديشه سی اولوب بردفعه ملاجامی حضرتلرينك بومقطع بيتنی تغييرايدوب كندی نامنه اوقومش

* * (بيت) * *

* هوشی تو وجام می وبيهوشی ومستی *

* راه روش مردم هشيار چه دانی *

استماع ايدن مرقومه ديمشكه بو بنم ديواوقودبغك بيت ملاجامينك شعريدركرچه اويله درلكن جامی سنيدر حال بوكه بن شيعه يم مال سنی شيعه يه حلال اولمغله بندخی جامينك شعرينی غصب ايلدم ديو زعمنجه جواب صواب ويرمشدر

* * (ذكر عيار سوسنی) * *

اصلی آق قوينلوديدكلری اترا كدن اولوب صاحبقران مغفورك قوروجيانی زمره سندن اولمشيدی بعده كندودن پرامرنا ملايم صدوريله دركاه شاهيدن طردوابعاد اولنمشيدی مرقوم شعرانشا سنه قادر اولميوب بلكه بربيتك معناسنی درك وفهمدن عاجز واولبابده عقلی قاصرايكن بنه دعوای شاعريتی الدن برقيوب خود بخود عرض كالای اشعار ايلمك

Digitized by Google

شعاری اولمغله حقیر ترتیب تذکره یه مباشرت ایلدیکمده تذکره یه تحریر اولنمق ایچون شاعر سوسنی عتیقك بو مطلعنی کندو قلمیله تحریر و طرفمزه تسییر ایلمشیدی

* ⁑ (بیت) ⁑ *

* مجردان که زقید زمانه آزادند * نه صید کشته بدام کسی نه صیادند *

نقل ایدرکه ذکر اولنان سوسنی بر قاچ یار ظریف ایله شهر تبریزی سیر و تماشایه عزیمت و هر کوردکلری محبوبه مناسب بدیهی شعر انشا ایلمکی میانه لرنده التزام ایدوب رو براه اولدیلر اتفاقا بر قصاب جوانه دوچار و چنکل عشقنه کرفتار * تیغ چشمی کرچه قصاب کندی قصاب زاده در * اول قصاب زاده نك حسن و آنته چسبان غزل انشاسنه اشتغال کوستردیلر جمله دن اقدم مذکور سوسنی کالك بو مطلعنی اوقودی

* ⁑ (بیت) ⁑ *

* هر که آن قصاب خنجر بر کلوی من نهد *
* من نهم سر بر زمین تا پا بروی من نهد *

بعده بر مقدار سر فرو برده جیب تفکر اولوب بر بیت دخی انشا الحاصل بر از وقت ایچنده یدی بیت بر غزل رعنا نظم ایلدکده حاضر اولان یاران بو حالی تعجب کنان اوله رق ساباش و تحسین و پسند و آفرین ایلدیلر که یدی بیت بر غزل بالبداهه انشا اولنمسی امر مشکل ایکن وجوده کلدی دیو بعده بر سبیل استراحت بر دکان صفه سنه کلوب جالس اولدیلر اتفاقا دکان مزبورك طاقچه سنده بر کتاب وار ایدی یاراندن بری کتابی اخذ و فتح ایلدکلرنده دیوان کال ایمش صفحهٔ اولنده سوسنینك بدیهی سویلدیکی غزل بدیدار اولدقده یاران سوسنی یه تعرض و ملامت ایلدیلر مرقوم کال بی حیالغندن توارد اولمش دیه رك مغلطه یه اغاز و بن بو غزلی مدت عمرمده بر دیوانده کورمدم و بر فرددن استماع ایتمدم دیو هزار قسم ایله دمساز اولمشدر صاحب تذکره سام میرزادیرکه بن بو قوله اگرچه اعتماد ایتمز ایدم اگر مقدم سوسنی عتیقك مطلعنی بنم دیو طرفمزه کوندرمامش اولیدی چونکه مطلع مزبوره نظرا حکایهٔ مزبوره دخی صحیح اولمق اقتضا ایدر بو ترکی بیت انکدر

* ⁑ (بیت) ⁑ *

❊ بولغای مهر رخك جیب قبادین طالع ❊
❊ آی و کون بولمدی کوك منظره سیدن لامع ❊

سوسنیٔ مذکور مثللو سرکردان وادیٔ هذیان ودعوای شاعریتله رسوای جهان اولمش واشعاری اختلاط خوبانه وسیله عدایدرك جیب و بغلی مجموعهٔ غزلیاتله مملو وواردیغی محلده غزلخوان اوله رق ابراز کمال وعرفان ایلدم ظنیله مستغل انجمن یاران اولان اشخاص بی اذعان الان دیار رومده بیحد و پایان ایدوکی وارستهٔ قید و بیاندر از جمله برکون حقیر برجای دلکشاده ابناء زماندن بعض نکته وران ایله همبزم اولوب ادارهٔ اقداح مشاعره ومطارحه یه اشتغال اوزره ایکن طرفه کویان روزکار دن کوباز غنچه واصل غورفن اشعار اولمش بریادکار ترهات نثارالنده بر ورقپاره چیقه کلدی بوکیجه بوغزلی ماننده مروارید آبدار رشتهٔ نظمه کشیده ایلدم هر بیتی مثال حصار آهنین استوار ومتین وابکار مضامینی لطیف ورنکین والفاظ ومعانیسی غایت نازك ودلنشین دیه رك عرض کالای هنر ایدوب ورقپاره یی دست عاجزانه مزه صوندی غزل مزبورك مطلعی بودر

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ اولمدقچه تانوشته فهرس تقدیردن ❊
❊ مطلب ومقصد بولنمز نسخهٔ تدبیردن ❊

لدی المطالعه غزل مذکور راغب پاشا مرحومك شاعر سحر آفرین مولانا ندیمك غزلنه جوابی اولان غزل اولدیغی اصحاب بزمك معلوملری اولمقدن ناشی ایچندن بری سلطانم بوغزل راغب پاشانکدر دینجه ماشاءالله بزم کبیك شعرینه احتیاجمز وار دردیوب خامی نك بو بیتنی انشاد ایلدی

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ وارایسه شبهه‌ك اکر اورمحك تجربه یه ❊
❊ اشته لوح اشته قلم اشته کتب اشته فحول ❊

اتفاقا ارباب مجلسدن برینك یاننده راغب دیوانی موجود بولنمغین همان آچوب غزل مذکوری مرقومه ارائه ایلیوب غالبا توارد ایتمش سکز دیو ریشخنده اغازاولندقده جاهل جسور اولدیغندن بی پروا توارد دکل انجق بزم غزل حرف نونده راغبك غزلی حرف هاده واقع اولمش

بونده نه بأس واردیو زعمنجه جواب ویردی زیرا راقمك غزلی بوبله دز

✻ ✻ (بیت) ✻ ✻

✻ اولمدقجه تا نوشته فهرس تقــدیرده ✻

✻ مطلب ومقصد بولنمز نسخهٔ تدبیرده ✻

اصحاب مجلس مرقومك وقوع بولان اوضاع غریبه سنه دمبسته وحیرانی وتحریك توبیخ وملامته دخی امكان اولمیوب همان برغزلك برحرفی تغییر اولنلقده مجرد برغزل اولورمش بوصنعته دخی واقف وآشنا اولدقی جوابیله خندان اولدیلر مرقومك بونك كبی خنده انكیز ظرفا اولور حكایات غریبه سی قتی وافردر انجق بوجریده ده ایرادی غیر مناسب اولدیغندن تحریردن اغماض اولندی ایسه ده بوحكایه نك بالاده ذكر اولنان سوسنی حكایه سنه مناسبتی اولمغله كستاخانه تحریر وتفصیله ابتدار اولندی

✻ ✻ (ذیل) ✻ ✻

بومحله كلنجه دخی تذكرهٔ سام مرزاده محرر بعض شعرای بنامك احوال ومناقبلری بالترجمه ترقیم وتتمیم اولنوب سخن سنجان شیرین زبان متقدمین وناظمان سحرافرین سان متأخریندن بعض ذوات كرامك حال ستوده مآللری تذكرهٔ دولتشاه وعلیشیر وسام مرزادهٔ زیب اوراق صحیفهٔ سطور اولمامش اولمغله اول معادن فضائل ومعارفك جوهر كرانمایهٔ هنر ومناقبلری نهان زمین فراموشی ونسیان اولمق بروجهله روادهٔ انصاف اولمدیغندن هزار سعی وجدایله تواریخ وسائر كتب معتبراتده بولنه بلدیكی وارباب وقوفدن زیور كوش عاجزانهم اولدیغی مرتبه اشبوذیله ثبت وتحریر اولندی

✻ ✻ (ذكر عمدة الحكما وزبدة الفضلا محیی مبانی الحكم والادب شیخ عمر بن محمد الخیام) ✻ ✻

علم حكمت وهیئاتده یكتا سوار عرصهٔ فضل ومعرفت وفن احكام نجوم وسائر علومده افلاطون ثانی ونظم وانشاده فاضل بیدانی اولوب خصوصا كشیدهٔ سلك نظم ایلدكلری رباعیات حكمت آیاتی چرخ جارمه تعلیق اولنسه سزا وهر درت مصراعنه عناصر اربعهٔ قالب معانی وبیان دینلسه لایق واحرا در رباعیسنك هر بربیتی جوهر حقایق ایله مشحون وهر برمصراعی برحكمت عبرتنموندر جناب عمر خیامك وفاتلرندنصكره رباعیات حكمت آیاتنی جمع وتدوین ایدن مولانا احمد بن حسین الرشیدی

التبریزی احوال مشارالیهی بو وجهله صحیفه پیرای تحریر ایلمشکه عمر
خیامك منشأ ومولدی استراباد سمتنده دهستان توابعندن نواحی فیروزده
دهك نام محلدن اولوب عنفوان جوانیلرنده فخر العارفین حکیم سناینك
استادی اولان رئیس الحکما والمحققین شیخ الاسلام والمسلمین ناصر الدین
شیخ محمد منصور نور الله مرقده حضرتلرینك آفتاب علوملرندن اقتباس
انوار معلومات ایتمشلردر (وحکیم سنایی حدیقه سنده استادی شیخی
بو وجهله تعریف ایدر)

* (رباعی) *

* در سیاهی بنور راه طلب * وین چنین نور رازماه طلب *
* کفتم ان نور کیست کفت ان نور * بو المحامد محمد منصور *

سن عزیزلری اون یدی ساله بالغ اولدقده علوم حکمتی تماما تحصیل
ایدوب یگانهٔ عصر اولمشلر ایدی عالم شبابنده اکثریا بلخ سمتنده وآخر
عمرلرنده نیشابورده بسط قالیچهٔ آرام واقامت ایلمشلردر تاریخ استظهارده
محرردرکه عمرخیام نزد سلاطین عظامده عزیز ورهین التفات واحترام
اولوب حتی سلطان سنجر کندی تختی یاننده مومی الیهه کرسی وضع
ایدوب جلوس ایتدررایدی عمرخیام ونظام الملك طوسی وحسن صباح
اوائل حاللرنده برابر نیشابورده تحصیل علومه اشتغالده شریك اولمغله
بربرله عقد مواخاة بغلمشلر ایدی چونکه خواجه نظام الملك کوکب
اقبالی درخشان وبالاستحقاق وزیر شهنشاه زمان اولدقده حقوق
قدیمه یه اعتبارا عمرخیام ایله حسن صباح برابر مشارالیهه ملازمت ایچون
اصفهانه واردیلر مشارالیه بونلره اعزاز وتوقیر ایدوب نه مطلوب ایدرسکز
دیو سؤال ایلدکده عمرخیام کندویه کافی نیشابورده برمقدار معاش
تعیین بیوریلوب صفای بال ایله آرام ایتمك خصوصنی ایما وحسن صباح
امور دنیا ایله اشتغاله خواهشکر اولدیغنی عرض وانبا ایتمکله عمرخیامه
بروجه دلخواه معاش کافی تعیین وحسن صباحه دخی همدان حکومتنی
توجیه ایلمشدر ومروی ومحققدرکه عمرخیام مدت عمرنده هیچ تأهل
ایتموب همان دنیاده اولاد مقامنده رباعیات وسائر فنون حکمتنه ونجومه
دائر عربی وفارسی منثورة تألیفاتی یادکار قالمشدر شمس الدین شهرزورینك
تاریخ حکماسنده زیب آور مسطر تحریر دررکه عمرخیام ایله شیخ السعید

Digitized by Google

ابو الخیر حضرتلری معاصر اولمغله میانه لرنده وافر تردد وارسال رسائل
واقع اولمشیدی ازجمله بردفعه عمر خیام شیخ مشار الیهه اعتراضات
حکماطریقیله بورباعی یی تحریر وتسییر ایلمشدی

* ⁂ (رباعی) ⁂ *

* دارنده چو ترکیب طبایع آراست *
* از بهر چه اوفکندش اندرکم وکاست *
* کرنیك آمد شکستن از بهر چه بود *
* ورنیك نیامد این صور عیب کراست *

(جواب شیخ مشارالیه دخی بورباعی در)

* ⁂ (رباعی) ⁂ *

* خیام تنت بخیمهٔ ماندراست *
* جان سلطانی که منزلش دار بقاست *
* فراش اجل ز بهر دیکر منزل *
* نه خیمه بیفکند چون سلطان برخاست *

منقولدرکه جناب خیام حکمتمآبك بلخده اقامتلری ایامنده برکون
بزمکاهلرنده باده ایله مملو برمینا موجود اولمغله محتسب کلوب اول ظرفی قلب
عاشق کبی شکست ایلدکده بالبداهه بو رباعی یی سویلمشدر

* ⁂ (رباعی) ⁂ *

* ازدر برون آمده ناپاك تنی * وزدود جهنم به تنش پیرهنی *
* بشکست صراحیم که عمرش کم باد * انکه چه می لطیف مردی ومنی *

بو حالك برساعت مرورنده برکوشه ده براوستی اورتلوقیو اولمغله قضای
باریله محتسب اول چاهه دوشوب هلاك اولمشدر جناب خیام حکمتمآب
بردفعه بخارا جانبنه میل وعزیمت ووصولنده برقاچ کونصکره جمع
الصحیح صاحبی امام العلامه نك مرقدینی زیارته کتمشلر واول محلده کندولره
برجذبه کلوب اون ایکی کون وکیجه طاغ وصحراده پویان اولوب
بورباعیدن غیری قطعا تلفظلری اولمامش

* ⁂ (رباعی) ⁂ *

* کر کوهر طاعت نسفتم هرکز * ورکرد کنه زرخ نرفتم هرکز *

Digitized by Google

* نومید نیم ز بارگاه کرمت * زیرا که یکی رادونگفتم هرگز *
و بعضا مسموعدرکه خیام حکمتمآبك مذهبی تناسخ ایمش بوسببله که بووقتده نیشابورده عظیم زلزله واقع اولمغله جمله مساجد ومدارس خراب وویران اولوب بعده برمدرسه نك تعمیرینه اهتمام کلی ایله مشغول ووافر مرکبلر ایله کرپچ نقل اولنور ایکن ایچلرندن برمرکب قدمهٔ صفه یه کلدکده اصلا یوقرو چیقمق استمز ایمش الحاصل حرکتی هزار زجر وزحمته محتاج اولمش اول اثناده خیام اول محلده بولنمغله همان قالقوب مرکبك قولاغنه بورباعی یی اوقومغله دفعهٔ صفه یه صعود ایله یوکنی محلنه ایصال ایلمش

* * (رباعی) * *

* ای رفته وباز آمده وخم کشته * نامت زمیان نامها کم کشته *
* ناخن همه جمع آمده وسم کشته * ریش از پس پشت آمده ودم کشته *

اول محلده حاضر ون بوحالدن استفسار لرنده خیام دیمشکه بو بدنه تعلق ایدن روح برمدرسك روحی ایدیکه بوندن اول بو بقعه ده ساکن اولوردی چون عروج ایده میوب نزولده قالمغله بوحالی کسب ایلدیکه بعضلر عندنده جهنم انجق بووجهله دربونك صفه یه عدم عروجی جانبندن ناشی ایدیکه آشنا صحبتنی کوش ایتمکله بی مکث وآرام روانه اولدی العهدة علی من استمع عنه بویله منقولدرکه جناب خیام وقتا که ارتحال دار بقا ایتمك اوزره خسته اولوب حالت نزعنده بعض ذوات عیادتنه کلوب وصیت التماس ایلدکلرنده بورباعی ایله جواب ویرمشلر

* * (رباعی) * *

* چنداز پی حرص وآز تن فرسوده * ای دوست روی کرد جهان کردیده *
* رفتند وروییم ودکرایند وروند * یکدم بمراد خویشتن نابوده *

حکیم مومی الیهك رباعیاتنی جمع وترتیب ایدن مولانای سالف الذکر دیرکه سبزه واره عزیمتده نظامی عروضینك خطیله برنسخه سی ذیلنده کوردم نظامیٔ مذکور بویله تحریر ایدرکه بشیوز اون ایکی سنه سی ولایت بلخده جناب خیام حکمتمآبك خدمتلرنده ایکن کعبهٔ مکرمه یه عزیمته اذن طلب ایلدم خلال مصاحبتده بیوردیلرکه حجدن عودتکده بنم قبرمی برمحلده بولورسنکه بادشمال اوزرینه کل افشانی ایدر اوچ سنه دن

حين وفاتلرنده نعشلری لاهورده اکرچه دفن اولنمشیدی لکن
صابر اصفهانی

* *** (بيت) *** *

* بکاوش مژه از کورتا نجف بروم * اکر بهند بخاکم کنند اکر بتتار *

مرحومك بو بيت كرامت نمونيله عمل ايدوب ميتنی لاهوردن چيقروب
نجفه نقل ايلمشدر الآن انده مدفوندر الحق مرحومك غرائب امورندندرکه
يكرمی طقوز سال زير خاكده چورميوب آخرد پاره انتقال ايده و بودخی
كمان خلوص وكرامتندندركه بيت شريفك مفهومی نتيجه پذير اوله
شعرای كرام كراماتدن خالی دكللردر نيتكيم عارف روم قدس سره
مثنويلرنده بيورر

* *** (بيت) *** *

* از كرامات بلند اوليا * اولا شعرست آخر كيميا *

مولانا عرفی خسته اولدقلرنده مسودات اشعارينی خان خانانه كوندروب
تدوين اولنمسنی وصيت ايلمشلر ايدی وفاتلرندنصكره خان خانان بويله
برنديم ومصاحبدن جدا اولديغنه مكدر اولمغله پريشان حال اولوب
وصيت مزبور خاطرندن زائل اوله رق مسودات مرقومه كتبخانه سنده
حالی اوزره قالمش ايدی بعدازمان وصيت مرقوم خاطرينه كلمكله اول
آيامده سراجا مخاصيله بنام اولان محمد قاسم اصفهانی يه جمع وترتيبنی
امر ايدوب اكرچه مرقوم دخی حال حياتنده بركره ترتيب وتدوين ايتمشدر
حتی عدد ابيات واشعارينی بوتاريخده ذكرو بيان قيلمشدر

* *** (تاريخ) *** *

* اين طراز نكات سحر واعجازی * چوكشت مكمل برقم پردازی *
* مجموعه طرازقدس تاريخش يافت * اول ديوان عرفی شيرازی *

بومصراع تاريخك احاديكه يكرمی التی در عدد قصائده وعشراتيكه
ايكيوز يتمشدر عدد غزلياته ومآتی كه يديوزدر مقطعات ورباعياتك
عدد ابياتنه اشارتدر وجمله سی طقوزيوز التيدركه تدوين وترتيب ايلديكی
زمانه اشارتدر مرحوم عزم بقا ايلدكده سالف الذكر سراجه قصيده
وغزل ورباعی وقطعه ومثنوی وتركيب بند وترجيع بنددن اون درت بيك

بیتی مشتمل ترتیب کلیات ایلیوب تاریخ ترتیبی دخی سویلنشدر

❊ ❊ (تاریخ سراجه) ❊ ❊

❊ ازخرد خواستم چو تاریخش ❊ کفت ترتیب داده تادانی ❊

تاریخ ترتیب داده الفاظیدر جمله سی بیك یکرمی التیدر لکن بیك یکرمی درتده ترتیبنه مباشرت و یکرمی التیده اتمام ایلنشدر مولانا عرفی نك دیوان بلاغت عنوانلری الان ایادی ناسده متداول اولوب انجق مشار الیه عرصهٔ قصیده پردازیده یکتا سوار هنر اولوب اکثر ابیات قصائدی مسائل فن حکمته طوقندیغندن زمانه مزده سخنور کورینن یاران معانی اشعارینی فهمدن قاصردرلر اکرچه هر بری میدان نظم و اشعارك پهلوانی اولوب اما عرفینك بربیتی معناسنی حل وایضاح ایده مزلر

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ شعر کفتن کرچه درسفتن بود ❊ لیك فهمیدن به از کفتن بود ❊

بو وقته قدر سویلنمش اشعار استادانك معانی ودقایقنی فهمدن عاجز اولان بیچاره لر غزل وقصائد نظمنه ورزش ایتمك قتی حماقتدر فافهم مولانای مشار الیهك مقادر اشعار آبدارلری دیوانلرینه حواله ایله بررباعی و برقاچ بیتی بو محله یه تحریر اولندی

❊ ❊ (رباعی) ❊ ❊

❊ صوفی بعمارت بدن مشغولست ❊ زاهد بفریب مرد و زن مشغولست ❊

❊ دانا بکرشمهٔ سخن مشغولست ❊ عاشق بهلاك خویشتن مشغولست ❊

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ خواهی بکعبه رو کن خواهی بسومنات ❊

❊ دل بد مکن که شش جهت از بهر طاعتست ❊

❊ غافل مرو که تادر بیت الحرم عشق ❊

❊ صد منزلست و منزل اول قیامتست ❊

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ چنان بانیك و بد عرفی بسر کن کز پس مردن ❊

❊ مسلمانت بزمزم شوید وهند و بسوزاند ❊

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

Digitized by Google

❊ مالب آلوده بهر توبه بکشایم لبك ❊
❊ بانك عصیان میزند نا قوس استغفار ما ❊

❊ ❊ (ذکر مولانا حکیم شفایی) ❊ ❊

مولدی اصفهاندن اولوب علوم متداوله نك اکثرنده کمالی باهر وخصوصا فن حکمت وطبابتده استاد حاذق وماهردر فن اشعارده دخی بعض شعرا مرقومی عرفی شیرازی یه ترجیح ایتمشلر در انجق بو ترجیح غیر مرجح اولدیغی بین العقلا ظاهردر مزبور غایت متکبر و بد خوی وخود پسند اولمغله اسلافده کذران ایلیان ارباب معارف وهنر وزمانده بولنان اصحاب کمال وسخنور عندنده لاشیء مقوله سندن عد اولنوب دخال وهزال وهتاك بی باك اولدیغندن امرا بی هجو واصحاب جاهی تیغ زبانیله مجروح ایدرك تفرد ایلمشیدی شاه عباس اولك زمانده هم رئیس الاطبا وهم ملك الشعرالق عنوانیله سرافراز اولمش ایکن ینه شاهی بعض مجالسده رو برو قدح وذم ایدوب اصلا خوف واندیشه ایتمزایدی شاه دخی مرقومه مماثل برطبیب حاذقه مالك اولمدیغندن خواه وناخواه اطوارنا هموارینه صبر وتحمل ایدرایدی ستم ظریفلك یوزندن چوق لطائفی واردر جمله دن بری هند پادشاهی شاه سلیمك وزیری اولان خان خانان سفارت رسمیله اصفهانه کلمشیدی مجلس شاهیده خان خانان مذکور حکیم شفایی یه خطاب ایدوب دیدیکه ابهام تام ندر شفایی دخی شول عبارتدر که اندن درت وجهله معنا چیقمق کرکدر دیدی مثالی نندر دیدکده شفایی اطرافه نظر ایدوب مکر خان خانانك قفاسنده مبارك نام برتازه غلام خدمتکاری طوررمش (کوزمبارك شماور یش مبارك شما) اشته بوندن درت وجهله معنا چیقردیجه شاه خنده ایدوب خان خانان ملزم اولور بو بیتلر مرقومك جملهء اشعارندندر

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ منم که نام نهم صبح وشام ماتم را ❊ هلال عید کنم نقش ناخن غم را ❊

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ شب ناله ام بسینهء اخترستان شکست ❊
❊ دست دعای من در هفت آسمان شکست ❊

Digitized by Google

* ⁑ (بيت) ⁑ *

* خوبان ستمکرند شفائی ببوی عشق *
* کر بشنوند حرف وفا جفا کنند *

شاه عباسك نامنه مهر ومحبت نام برمثنوی کتاب نظم وتألیف ایتمکله بو بیت اندندر

* ⁑ (بيت) ⁑ *

* شکنج طرهٔ شمشاد عشقست * شرار تیشهٔ فرهاد عشقست *

نقل اولنورکه مولانای مذکورشاه عباسك رئیس الاطباسی ودیوان عباسده صاحب منزلت اولوب لکن قد وقامت وقیافت جهتی سائره قیاس اولنبوب منفور المنظر اولمغله شاه مشارالیهك وزیری مؤمن خان بومقوله شخص دیوان شاهی یه عیب رساندر کلماتی مجالس کبارده سویلدیکی رسیده کوش شفائی اولدقده مؤمن خانه رنجیده خاطر اولوب ترکیب بند صورتنده هجوا وله رق تراشیدهٔ سنك روزکار ایلدیکی نظمده خیالخانهٔ خاطره کلمز معانی مضحکه درج ایلمشدر السنهٔ ظرفاده غایت اوصافی مذکور اولدیغندن هرنقدر تحریری بی ادبانه ایسه ده بنداولی قید اولندی

* ⁑ (نظم) ⁑ *

* مؤمن هله لم بازی چلان بکجا رفت *
* باکاری صد در صد کرمان بکجا رفت *
* خرجین ودف وتنبك وبوق وسك وبزکو *
* اسباب بزرکی عزیزان بکجا رفت *
* ان سنك که نقش قدم خضر بران بود *
* میراث پدرارکه قلمان بکجا رفت *
* آن پیلور پیرکه آشتان وسپندان *
* میبرد بلخان والنجان بکجا رفت *
* ان کا ودم ازسینه برون که میبرد *
* جدت بدر خانهٔ یاران بکجا رفت *
* حالوت که کیك و پشه در کوچهٔ بازار *
* می باخت باهنك نی انبان بکجا رفت *

* عموی توان عنتر مدقوق که صد طوب *
* درمعرکه خورد و بیک نان بکجا رفت *
* آن یار مهمساز که از قاسم سقا *
* شد نصب فراشیٔ میدان بکجا رفت *
* سپاره و صندوق صفاهان بتعظیم *
* بروی بسر خرمن دهقان بکجا رفت *
* ان سیخ چراغی که نهم جد تو اشعب *
* می برشب جمعه بدیوان بکجا رفت *
* ان ریش چیر باف که در بغچه نکاهش *
* میداشت برای در دیوان بکجا رفت *
* پیراهن پشمین که ز بس مندرسی بود *
* صد چاك پا و دست وکریبان بکجا رفت *
* کرد د ملك کل منی سك بازسقط کرد *
* بابای کله زنکله جنبان بکجا رفت *
* طومار نسب از کرو بو زه برون آر *
* هیکل کن درقالب چو بینه نکهدار *

اشبو ذکر اولنان هجویه یی شعرای رومدن ادرنه لی کامی افندی شرح ایلمشدر مولانا شفایی یوزسنه دن زیاده معمر اولوب اصفهانده وفات ایلدی

* * (ذکر سند المحققین شیخ بهاء الدین آملی) * *

فضلای جهاندن صاحب حال برذات پر کمال اولدقلری مشهور روزکاردر جمیع علوم وفنونی درج و بیان ایدرك برمجموعهٔ پر معارف جمع وترتیب ایدوب نامنی کشکول تسمیه ایلمشدر بین الفضلا کشکول بهاء الدین دیمکله معروفدر شیخ مومی الیه اهل سنت و جماعتدن اولوب انجق برمقتضای وقت وحال مذهبلرینی میان شیعه ده ستر ونهان ایلدکلری مشهوردر هر وجهله علم وفضیلتلری مبرهن و باهر ووادی نظمده عذوبت کفتارلری مانند قند مکرر افواه سخن شناسانده متداثر اولوب نان وحلوا نامنده کشیده سلك نظم ایلدکلری مختصر جه مثنویلری حلاوتبخش سکرستان معانی و بیان ایدوکی ظاهر وعیاندر بو چند بیت مثنویلرندندر

(نظم)

Digitized by Google

* (نظم) *

* نان وحلوا چیست این اعمال تو * جامهٔ پشمین ردای شال تو *
* این مقام فقر خورشید اقتباس * کی شود حاصل کسی را در لباس *
* زین رداو جبهات ای کج نهاد * زین دو بیت مثنوی آمد بیاد *
* ظاهرت چون کور کافر پر خلل * باطنت قهر خدای لم یزل *
* از برون طعنه زنی بر بایزید * وزدرونت ننك میدارد یزید *
* رو بشو این جبهٔ ناپاك را * وین عصا وشانه ومسواك را *
* ظاهرت کرهست باباطن یکی * خواستی تافاش کرد داند کی *
* وزمخالف شد درونت بابرون * رفته باشی درجهنم سرنکون *
* ظاهر باطن یکی باشد یکی * تا بیابی راه حق را مسلکی *
(بوغزل دخی اشعار سکرنثار لرندندر)

* (غزل) *

* پای امیدم بیابان طلب کم کرده ام *
*شوق موسایم سرکوی ادب کم کرده ام *
* باکلزار خلیلم شعله دارم در بغل *
* نالهٔ ایوب دردم راه اب کم کرده ام *
* میکند زلفت منادی بر دردلها کمن *
* کوهر خورشید در دامان شب کم کرده ام
* کوهر یکتای بحر دو دمان دانشم *
* لیکن از ننك سراوازی لقب کم کرده ام *
* ای بهایی تا که کشتم سالك صحرای عشق *
* بسکه در طاعت سرراه طلب کم کرده ام *

مرویدرکه برکون شاه عباسك مجلسنده جالس ایکن شاهك قطمیری کلوب مولانای مذکورك طرفنه طوغری میل وحرکت ایلدکده مولانای مرقوم دامن چین اجتناب اولدیغنی شاه کوردکده شاه عباس ای شیخ مساس سکدن دامنك مردار اولمسون ایچونمی دامنکی برچیده ایلدك دینجه خیر پادشاهم جونم اولدرکه قربیت دامن ناپاکدن سك شاهی مردار اولمسون دیوب بورباعی بی بدیهی سویلشدر

* (رباعی) *

* درچهره ندارم ازمسلمانی رنك * برمن داردشرف سك اهل فرنك *
* ان روسیهم که باشداز بودن من * دوزخ رانتك واهل دوزخ رانتك *

* (ذکر مولانا صادق) *

اوائل حالنده شاه عباسك حافظ کتبلکی خدمتنده اولمشلردرلسان چغتایی اوزره مجمع الخواص نامنده تذکرهٔ شعرا جمع وترتیب ایلمشدر حیلی مدت سیاحت ایدوب چوق کشور و بلدان سیروتماشا ایتمشدرحتی حین سیاحتنده حلبه کلدککده اولوقت سلطان شعرای روم باقی مرحوم حلبده حاکم شرع بولنمغله میانه لرنده الفت وعرض وداد وموالات ومصاحبت واقع اولوب نیجه آب زلال لطائف جریان ایلمشیدی ازجمله باقی مرحوم هرکیجه درت بش غزل انشا وعلی الصباح مولانای مذکوره عرض ایدرمش اما باقی مرحومك یوسف نامنده برغلام سیم اندامی اولوب درجهٔ حسن وانده ماه کنعان ثانی دیمکه سزا وشایان وجمال عالم فروزینی کورن یاران بو بیتی وردزبان ایدرمش

* (بیت) *

* سنی یوسفله کوزللکده صوررلرسه بزه *
* یوسفی بلمیز اماسنی رعنا بیلورز *

ینه برکون باقی افندی بش التی غزل عرض ایدوب اشته جمله سنی بو کیجه سویلدك دیدکده همان مولانای مرقوم دخی اکرکستاخلق اولمزایسه برشب یوسفی بو دعاجیکزه احسان بیورك علی الصباح حضور شریفکزه اون عدد غزل کتوررم دیدکده بوسوزدن باقی مرحومك سیمارنده کرد انفعال بدیدار اولوب تکرار عذر خواه اولنه رق مصالحه اولنمش بو بیت مولانای مرقومك جملهٔ اشعارندندر

* (بیت) *

* ستون سرکند اعجازحسنت دست موسی را *
* به پستر افکند بیماری چشمت مسیحارا *

* (ذکر امیر ملك الکلام مولانا میر صائب) *

اسملری محمد علی ومولدی تبریزدن اولوب عامهٔ ایران وهندستانده لطافت

الفاظ وعذوبت معانی ایله اشعار آبدارلری محسن اهل هردیار وفی الحقیقه اولوادیده مع سائر الکلمات شهرهٔ روزکاردر چونکه شعر علم حکمتدن جزؤ اولدیغی وارستهٔ قید و بیان اولوب عند حکماده شعر دعوایه آتیان حجت وبرهان دیمک اولمغله

*** (لمترجمه بیت) ***

اکر خواهی که دانی تو رموز حکمت یونان
نظر افکن بافکار ریاضت نظم صائب را

مولانای مشارالیه شاه عباس ثانی نزدنده اعظم اعاظم دولت ومستعد خان لقبیله پذیرفتهٔ عنوان وشهرت اولوب کفتارلری مقبول انام وکندولری میرملک الکلام ایدوکی تسلیمکردهٔ خاص وعامدر دیوان بلیغ البیان باهر البرهانلریکه الآن ابادی اصحاب عرفانده متداول ومشهور جهاندر انواع ضروب وتمثیلات واصناف معانی واستعاراتله مزین ولبریزوجملهٔ اشعاری قرق بیک بیت اولدیغی تحقیقکردهٔ اصحاب دقت وتمیزدر

*** (بیت) ***

مغز قرآنست کر چه مثنوی ٭ مثنوی را مغز شد صائب قوی

منقولدرکه شاه عباس ثانی نوش بادهٔ کلفامه مجبور وروزشب ادارهٔ جام باده ایله کذارندهٔ ایام ودهور ومست اولدقده زیاده بیشعور اولمغله ترک عشرت ایلمز ایچون پندسیاقنده کشیدهٔ سلک نظم ایلدیکی قصیده دن بعض ابیات تحریر اولندی

*** (نظم) ***

ای زمان دلکشایت نو بهار روزکار
سایهٔ چتر تو تاج افتخار روزکار
برنیاورده ست ازصبح ازل تااین زمان
چون تو یی از پرده بیرون پرده دار روزکار
همت ازشیرخدا بستان جهانرا پاک کن
چند باشی درنیام ای ذوالفقار روزکار
شیشه را برطاق نسیان نه قدح را خرد کن
بشکن ازخون سیه مستان خمار روزکار

Digitized by Google

* توبهٔ عهد جوانی راقبول دیکرست *
* بکذرازمی درجوانی ای بهار روزکار *
* درصلاح پادشاهانست عالم را صلاح *
* رحم برعالم کن ای بیمار دار روزکار *
* استقامت ازمزاج آفرینش میرود *
* منحرف شد چون مزاج شهریار روزکار *
* دخترزکیست تامردان ضعیف اوشوند *
* بکذراز بنت العنب ای شهسوار روزکار *
* برنمی دارد مزاج قدسیان الودکی *
* می مخورای خسروقدسی شعار روزکار *
* نورصبح صادق وذوق می کلکون یکیست *
* درکذرا زمستیٔ بی اعتبار روزکار *

غزلیاتنك اشتهاری درجهٔ کماله وارمش والیوم منظورسخن سنجان اولمقده اولدیغندن غزلیاتی دیوان بلاغت عنوانلرینه حواله ایله فقط سیاحیندن درویش بیرام نام برذات مولانا صائب ایله ملاقات ایدوب پندمحبوبه دائر کندولرندن تحریر ایلدیکی برغزل تحریر اولندی

* * (غزل) * *

سرمه راهم محرم چشم سیاه خودمکن
تا توانی آشنایی با نکاه خود مکن
قبلهٔ من عکس درشرع حیانامحرمست
خلوت آیینه را هم جلوه کاه خودمکن
لشکر غارتکر خط میرسد از کرد راه
تکیه برجمعیت زلف سیاه خود مکن
خاطرشرم وحیااز برك کل نازك ترست
شاخ کل رازینت طرف کلاه خودمکن
پندصائب راتودرکوش غرورحسن کش
پیش ازین آزار جان نیکخواه خودمکن

مولانای مشارالیهك جانانی اولان محبوبك کوزی آغریوب کوزینی بغلدقده بوبیتی دیمشدر

Digitized by Google

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* بستهٔ چشم خودای سرو قد خوش اندام *
* سرو آزاد كه ديدا ست كه بند د بادام *

(محبوب مذكور دخی بو بيت ايله جواب ويرمش)

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* نه بهردرد من اين چشم خونفشان بستم *
* نظر بغير توحيفست بهرآن بستم *

(زهی جواب بو يله نكته دان جانانه قربان اولمق جانه منتدر عزيزم فافهم) مولانای مذكورك تركی غزللری دخی اولوب بردفعه منظورنظرحقير اولمش ايدی بو بيتی خاطرده قالمش اولمغله تحرير اولندی

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* خطادن كچدی حيران قاتی مشك ايلدی صائب *
* ديمن عصيانی طاعت كفری ايمان ايلك اولماز *

مولانای موميٰ اليه تاريخ هجرتك بيك سكسان يدی سنه سی اصفهانده تارك عالم خواب وخيال وعازم صوب وصال اولمشلردر رحمة الله عليه

* ⁂ (ذكر داوركشور نظم و بلاغت وشناور بحرخيال وفصاحت مولاناشوكت بخاری) ⁂ *

اصلی بخارا خاندانی زاده لرندن اولوب پدر بزركوارلری فوتندن صكره انقلابات جهان وحوادثات زمان سببيله عم زاده لری ملك موروثی يد حكومتندن نزع واسترداد ايتملريله ترك وتجريد واديسنه عزيمت وفيما بعد دنياومافيهايه عدم ميل ورغبتله عالم سياحتنده پركار وار دوران وصحرای عشق ومحبتده مانند قيس زارآهونكاهان خوبانه نكران وآينهٔ سينه لرينه باقوب حيران اولەرق كذارندهٔ ليال وروزان وورقكردان صحايف اقبال جهان اولدقلری مشهور عالميانذر نظم قصائد وغزلياتده اولان كمال مهارتلری وبتخصيص آل بيت وصفنده مانند مرواريد كشيدهٔ سلك نظم ايلدكلری قصيده لرينك سواد مشكينی سرمهٔ چشم متنبی وسحبان ومينای خيالاتی پری خانهٔ معانی وبيان وانوار حروفی

حيرت افزای کلیم همدان وغبطه فرمای اشعار حسان اولدیغی تسلیم کرده سخن سنجا ندر الحاصل مسلك اشعارده طوری ذاتنه مخصوص اولوب غواص دریای خیال اولدیغه ساحل معنایه کونا کون جواهر مضامین ایصال وانواع دراری بدایع اشعاریه ادخال ایده کلدیکی منظور ارباب عرفان وکمالدر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

❊ ابنی لماسك ایدر جویبار ❊ قلعهٔ یاقوتی ایدر کوهسار ❊
❊ کاهیجه کل ساغرینی تنك ایدر ❊ که قدمك نقشنی فرسنك ایدر ❊
❊ ذره یی که عالم ایدر ادعا ❊ شمسی ایدر کاهیجه نجم سها ❊
❊ که کتورر بوی کلی باقطار ❊ شبنمی که موجلی دریابار ❊
❊ غنچه لری کاه خم مل ایدر ❊ سینه دکی داغنی که کل ایدر ❊
❊ رنك ورك وموجله سویلر سخن ❊ طورقدیما نه دکلدر بوفن ❊
❊ موجد ایدر شوکت شیرین زبان ❊ ویردی او بو طوره نو حسن وآن ❊
❊ صکره کانلر اکا تقلید ایدر ❊ رشتهٔ افکارینی تعقید ایدر ❊
❊ ویرمدی چوق کسه بوکا صورتی ❊ ویردی مقلدلك ایله شهرتی ❊

مولانای مشارالیه ایام سیاحتلرنده امام همام موسی الرضا نوردیدهٔ ایقان مرتضی کرم الله وجهه حضرتلرینك خاکبوسی مشهد مقدسه لری شرفیله کامیاب اولدقلرنده مانند خوشهٔ پروین ومثال درثمین کشیدهٔ سلك سحر مبین ایلدکلری قصیدهٔ بلاغت فریده لرندن تبرکا چند بیت تحریر اولندی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

❊ از بسکه ریخت رنك جنون برسرم هوا ❊
❊ سودا بپای بست زمغز سرم حنا ❊
❊ رویم بسوی غربت ودل جانب وطن ❊
❊ افتاده کاه من بمیان دوکهربا ❊
❊ انجامکار عشق زاغاز خوشترست ❊
❊ رنك حنا بهست زرنك کل حنا ❊

مشهد مبارکه دن حین وداعده عرفی شیرازینك قصیده سنه نظیره

اوله رق برقصیدهٔ غرا دخی نظم وانشا ایتمکله برقاج بیتی تحریر اولندی

* * (نظم) * *

◆ آشیان را زدیم آتش زگلستان رفتم ◆

◆ کردم از برك سفر بال وز بستان رفتم ◆

◆ همت ای زاهد ورند انکه نلغزد پایم ◆

◆ شیشهٔ می ببغل سنك بدا مان رفتم ◆

◆ باد خاکم بسر آتش بدل وآب بچشم ◆

◆ که ز طرف درسلطان خراسان رفتم ◆

بعده اصفهانه عزیمت واول اوانده اصفهانده حکمران اولان محمد سعدالدین خانك مجلس خاصلرینه دخول ایله مرغوب ومقبول اولوب انواع نوازش والتفات وکونا کون احترام وتلطفاته نائل ودیوانلرینك جمع وترتیبنه خان مومی الیه بادی اولدیغندن برقاج قصائد ایله مدح وثناسنه مباشرت ایتمکله مطالع قصائد مذکوره تحریر اولندی

* * (مطلع) * *

* ضعف طالع بسکه ارد ناتوانم از جفا *

* میشود طوفان من چون کاه آب کهربا *

* * (مطلع) * *

* بسکه جوشد شعلهٔ حل کرده ازمینای من *

* شیشه را فوارهٔ آتش کند صهبای من *

* * (مطلع) * *

* صاحبا رنك عیشت افزون باد *

* نکه ازدیدن توکلکون باد *

* * (مطلع) * *

* بیاض صبح که آمد بدیدهٔ مخمور *

* سواد آیت لا تقنطوا زصفحهٔ نور *

* * (مطلع) * *

* حالت شرر زشعلهٔ کل اشکار کرد *

* خط لبت به پیرهن غنچه خار کرد *

Digitized by Google

شاه بیت دیوان انبیای حضرت رب العالمین مقطع قصائد سلسله مرسلین فخر الاولین والاخرین محمد الامین علیه الصلاة والسلام افندیمز حضرتلرینك نعت شریفلرنده انشا ایلدیکی قصیده دن چند بیت تحریر اولندی

* (نظم) *

*شبنم تشنه لب ز تو سیراب * مرحبا افتاب عالمتاب *

* دورهٔ حلقهٔ حدوث وقدم * بحر نور تراست یك کرداب *

* ان محمد که چون کل سیراب * جیب افلاك کرده پرز کلاب *

* حق بدوشش ردای نورانی * شب معراج کرده پرز کلاب *

* نسبت مرتضی ومصطفوی * همچو مهتاب پرتو مهتاب *

مولانای مشار الیه کشور ایرانده آرام ایده میوب اول زمان شاه هند اولان محمد علی کوهر شاهك ارزوی بزم صفا توأملریله هند طرفنه محمل بند عزیمت اولدقلرنده نظم ایلدکلری غزلدن بربیت تحریر اولندی

* (بیت) *

*ایران چو رشته بسکه مرا داد پیچ وتاب *

*خود را بهند سایهٔ کوهر کشیده ام *

مجلس شاهی یه وصولنده بالبداهه برقصیدهٔ غرا انشاسنه آغاز وبو بیتی

* (بیت) *

◆ جهان ازین دو محمد کرفت عزت وجاه ◆

◆ یکی محمد مرسل دوم محمد شاه ◆

قراءت ایلدکده شاه مذکور غایت تحسین وآفرین ایدوب اوج سپر التون اعطا اولنمسنه فرمان واشارت برله التون میدانه کلدکده همان شوکت سپرلره برسله اوروب ذر معهود اورتایه ریزان وبرقاج دانه سی شاهك اوزرینه طوغری دوان اولدقده مولانا عطیه مزیٔ استحقار ایلدك دیو سوء اللرنده خیرشاهم بو هرجایی نابکار مدت وافره دنبرو وجود عاجزانه مده داغ زن حسرت اولمش ایدی بحمد الله تعالی بوکون حضور همایونده اول تحبهٔ روزکاردن اخذ ثار ایلدم جوابنی ویردکده بو تقریر دلپذیردن شاه زیاده محظوظ اولوب زر مذکورك اوزرینه اوج سپر التون دخی ضم

وعلاوه ایله اعطا ایلمشدر مولانای مشارالیه بیك طقسان درت تاریخلرنده حیاتنده اولدیغی بعض تحریر ایلدیکی تواریخدن معلوم ایسه ده قنغی تاریخده عالم وصاله متراهی اولدقلری معلوم اولمدیغندن تحریر اولنه مدی رحمة الله علیه الآن دیوان معارف بیانلری ایادیٔ سخن شناسانده متداول اولمغله اشعار فصاحت نثارلری دیوانلرینه حواله ایله برغزل بیدللری وچند ابیات بلاغت اثرلری تبرکا بومحله یه تحریر اولندی

* * (غزل) * *

* خیالات متینم بسکه سنك کرده مطلع را *
* صدا خیزد بیکدیکر زسانم چون دومصرع را *
* فلك حسن ترا ازحسن یوسف کرده کلکونتر *
* که رنکین ترکند شاعرز مطلع حسن مطلع را *
* قدح را نام پیدا میشود ازبادهٔ کلکون *
* می لعلی نکین دان میکند جام مرصع را *
* بهار فقر را از چشم کریان آب ورنکی ده *
* بخون دل چوکل آلوده کن داق مرقع را *
* حریر لفظ می باشد قبای شاهد مضمون *
* حنا ازمعنیٔ رنکین بود انکشت مصرع را *
* بذکر اوخوش آمد از جهان قطع نظر شوکت *
* که ازفیض تخلص نامدار بهاست مقطع را *

* * (رباعی) * *

* سواد سرمهٔ مضمون زمژکان قلم رفته *
* حنای معنیٔ رنکین زانکشت رقم رفته *
* نه ایمان را بعالم قیمتی نه کفر را قدری *
* خلیل ازکعبه رفته آزر از بیت الصنم رفته *

* * (بیت) * *

* نه از کفر ونه ازایمان شد مقصود من حاصل *
* غلط کردم که دیر وکعبه را تعمیرها کردم *

* * (بیت) * *

* افتادن برخواستن باده پرستان *
* درمذهب رندان خرابات نمازست *

* * (بيت) * *
* بی نشئه مشو بنك بكش وقت بهارست *
* بی نشئه نشستن هنرسنك مزارست *

* * (قطعه) * *
* مطرب فقرم بهرجا طرح عشرت افكند *
* منصب چینی نوازی میدهد فغفوررا *

* * (بو بيت مشكلا تندن عداولنور) * *
* زمرد حلقهٔ درحلق افعی كشت ناپیدا *
* كلید قفل اكر الماس كردد بازنكشاید *

* * (بيت) * *
* چو خواهد كرد سیلاب اجل رنج ترا ضایع *
* مكن ازنعمت الوان منقش خانهٔ تن را *
* كجا فكر متین را حاجت اصلاح كس باشد *
* نباشد احتیاج آب وكل دیوار آهن را *
* بقدر ظلم خود ظالم مكافات عمل دارد *
* نمیباشد بسوزن احتیاجی خاردامن را *

* * (بيت) * *
* مرا این نكته روشن از زبان شمع مجلس شد *
* كه می آرد بپایان سركشی بالانشینان را *

* * (بيت) * *
* پادشاهی كمتر ازمردن نمی باشد مرا *
* تختهٔ تابوت داند اهل عرفان تخت را *

* * (بيت) * *
* نه ازهستی نشان بكذار ونه ازنیستی نامی *
* از ین كلزار بیرون كن كل رعنای امكان را *

* * (بيت) * *

Digitized by Google

❋ مغز عالم را زیك تصویر كردی جوی شیر ❋
❋ آفرین ای تیشهٔ فرهاد شیرین سازما ❋
❋ آستین دهر تنك ودست استغنا فراخ ❋
❋ زین سبب شوكت نمی كنجد بعالم نازما ❋

❋ (بیت) ❋

❋ قامتش موزون بود از تنكیٔ آغوش من ❋
❋ جامه چون چسبان فتد ادم كند اندام را ❋

❋ (بیت) ❋

❋ چشم میناتنك چو افتادمی كمتر چكد ❋
❋ خنده چون آید بلعل او تبسم میشود ❋

❋ (بیت) ❋

❋ خبر از معنیٔ خود كر بود صورت پرستان را ❋
❋ زقد خویش زاهد ابروی محراب خود كردد ❋

❋ (بیت) ❋

❋ ندارم ان قدر طالع كه یابم فرصت وصلش ❋
❋ شوم بیدار از آواز پایش چون بخواب آید ❋

❋ (بیت) ❋

❋ هر كه باشد زنده شوكت پادشاهی میكند ❋
❋ در جهان هر كس كه دارد جان شیرین خسروست ❋

❋ (بیت) ❋

❋ بود اهل جهان را دشمنی از دوستی حاصل ❋
❋ كه میخیزد غبار اینجا بكردیكدیكر كشتن ❋

اشبو ایام میمنت انجامده سفینة الشعرا نامیله بنام بونواثر دلارام بحمدالله الملك العلام مسكی الختام اولوب مطالعه سنه نكاه انداز التفات اولان دانشوران كرامدن نیاز مستمندانه مزاولدركه تعبیرات بیألنده واقع سهو وخطای عاجزانه مزاذیال مروت اشتماللریله پوشیده ونهان بیورلمسی خصوصنه همت بیوره لر

* (تاريخ ختام لمترجمه) *

* محرر اولدى بود فترده نام اهل هنر * يازلدى هم نتيجه شعر ومناقب بلغا *
بو نسخه كنج هنر كان معرفت اولدى * قرين رغبت اهل سخن اولورسه سزا
* سفينة الشعرا نامى ايله بو آثار * ختامه ايردى فهيما بلطف وفضل خدا
* بولوب ديدم يم معناده جوهر تاريخ * مجلد اولدى شرفله سفينة الشعرا *
۱۲۳۳

* (تاريخ ديكر لمترجمه) * ۱۲۳۳

* ز بحر معرفت آرم چو جوهر تاريخ * سفينة الشعراء فهيم دلجو شد *

(صاحب تأليف سفينه فهيم افنديتك ختام طبعنه اثر خامه سى اولان تاريخدر

* قونوب بو فلك هنر دستكاه طبعه فهيم *
* تعدد ايلدى تمثيل اولندى پك اعلا *
* بو نسخه ذاكر اهل فصاحت اولمغله *
* تجدد ايلدى كويا اسامىء فصحا *
* ختامنه ايكى مصرع اولور برر تاريخ *
* چقاردى بحر هنردن قلم كهر آسا *
* سفينة الشعراء اولدى طبعله ممتاز * ۱۲۵۹
* باصلدى مژده سلامت سفينة الشعرا * ۱۲۵۹

* سخن سنجان عصردن وموالىء عظامدن قبريسى زاده حالا سلانيك قاضيسى اسماعيل حقى افنديتك چكيدهء قلم معجز رقملرى اولان تاريخ غرادر *

* فهيم شاعر فلك هنرده اولدى رئيس *
* چيقاردى ساحل طبعه لا لى يى حقا *
* يم جواهر معنا كه حقيا تاريخ *
* باصلدى قلزم شعره سفينة الشعرا * ۱۲۵۹

) صاحب سفينه نك شاكردانى طائفه سندن سعيد افنديتك اثر خامه سى اولان تاريخدر (

* ملاذ اهل هنر فخر زمرهء شعرا *
* شنا وريم حكمت دينلسه اكا سزا *
* فهيم نكتهء غامض يكانهء عرفا *
* كهرله بو يله سفينه يى ايلدى املا *

Digitized by Google

* كتار طبعه ايرنجه ديدم سعيد تاريخ *
* دهرده تازه باصلدى سفينة الشعرا * ١٢٥٩

)طائفهٔ مذكوره‌دن احمد جودت افنديننك بولديغى تاريخدر(

* فهيم حضرت استاد حكيم دانا كيم *
* ايدر سفينهٔ طبعى بم هنرده شنا *
* ويرنجه خامهٔ تردستنه رخصت تحرير *
* براقدى لجهٔ معنايه زورق رعنا *
* نه زورق اول طلو كوهرله بلكه درج سخن *
* نه در درهٔ يكتاى حقهٔ معنا *
* نه دره بحر كهر كيم نظر اولنسه چيقار *
* كنار موجهٔ هر سطرينه دريكتا *
* كه سركذشت سلف سر بسر بيان اولدى *
* حديث تنزل رحمتله مدح اولنسه سزا *
* مساعد اولدى هواى هنز بو ايامده *
* كيدر ديار كماله سفينة الشعرا *
* بو سال ساحل اتمامه كلدى طبعى شكر *
* بولنجه همت خاقان بادبان وفا *
* جناب حضرت عبدالمجيد جهانه *
* شه سرير خلافت خديو بى همتا *
* باصلدى سايهٔ لطفنده چون بو كنج هنز *
* بتون هنزور عالم سوينندى بولدى صفا *
* سرورله ديدى جودتده جوهر تاريخ *
* باصلدى مژده تماما سفينة الشعرا * ١٢٥٩

)طائفهٔ مرقومه‌دن فطين افندينك زادهٔ طبعى اولان تاريخدر(

* زمان پادشه بحر و برده حمد اولسون *
* باصلدى خيلى كتاب نفيس مستثنا *
* حروف ونقطه باصلدقجه دشمنك ملكن *
* جيوش ظلم وستم باصسون ايلسون يغما *

Digitized by Google

Bayerische Staatsbibliothek München

* فطين طبعه سزادر بو كوهرين تاريخ *
* باصلدى شوقله مژده سفينة الشعرا * ١٢٥٩

) طائفه‌مز بوره‌دن نظيف احمد بكك موفق اولديغى تاريخدر (
* خواجه فهيم هنرپروره هزار تحسين *
* كه ايتدى خامه‌سى بر بويله نو اثر پيدا *
* زهى اثركه بو فلك هنرده جمع اولدى *
* مناقب فصحا و معارف شعرا *
* بو نسخه طبع ايله تكثير اولندى جدا اولسون *
* اولور بو نسخه‌يه مالك كروه اهل صفا *
* نظيف اولدى مجوهر ختامنه تاريخ *
١٢٥٩ * سفينة الشعرا تام باصلدى مدحه سزا *

) نظم اوران زماندن طالب افنديتك اثر قلملرى اولان تاريخدر (
* فهيم افنديتك امواج بحر طبعندن *
* ايرشدى ساحل طبعه بو فلك پرمعنى *
* بولندى بحر هنرده شو جوهرين تاريخ *
١٢٥٩ * باصلدى يوزدى شرفله سفينة الشعرا *

بعونه تعالى * پادشاه دريانوال * وشهنشاه اسكندر مثال * سلطان البرين * وخاقان البحرين * السلطان ابن السلطان * السلطان عبد المجيد خان * لازال دواوين الشعراء مزينة باوصافه العلية * وارباب الكمال مفتخرة بالطافه البهية * افنديمز حضرتلرينك سايۀ گردون پايۀ ملوكانه لرنده ادباى خواجكان ديوان معلادن فهيم افنديتك اشبو اثر معتبرينك طبعخانۀ عامره‌ده طبع وتمثيلى * داعئ دولت ابد مدت * يسارى زاده مصطفى عزتك نظارت عاجزانه سيله حد ختامه رسيده اولمشدر

اواسط جا ١٢٥٩

Digitized by Google

Digitized by Google

A. or. 6824^e
Digitized by Google

Digitized by Google